

Úradný vestník

Európskej únie

C 132

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Zväzok 54

3. mája 2011

Číslo oznamu

Obsah

Strana

I Uznesenia, odporúčania a stanoviská

UZNESENIA

Európsky hospodársky a sociálny výbor

470. plenárne zasadnutie v dňoch 15. a 16. marca 2011

2011/C 132/01

Uznesenie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Situácia v krajinách na juhu Stredozemia“

1

STANOVISKÁ

Európsky hospodársky a sociálny výbor

470. plenárne zasadnutie v dňoch 15. a 16. marca 2011

2011/C 132/02

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Spotrebitelia a cezhraničné možnosti v rámci vnútorného trhu“ (prieskumné stanovisko na žiadosť maďarského predsedníctva Rady EÚ)

3

2011/C 132/03

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Budúcnosť Európskeho sociálneho fondu po roku 2013“ (prieskumné stanovisko)

8

2011/C 132/04

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Energetické zásobovanie: aká susedská politika je potrebná na zabezpečenie dodávok do EÚ?“ (prieskumné stanovisko na žiadosť maďarského predsedníctva Rady EÚ)

15

SK

Cena:
7 EUR

(Pokračovanie na druhej strane)

2011/C 132/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Inovatívne pracoviská ako zdroj produktivity a kvalitných pracovných miest“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	22
---------------	---	----

III Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

470. plenárne zasadnutie v dňoch 15. a 16. marca 2011

2011/C 132/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ročný prieskum rastu: ďalší pokrok v rámci komplexnej reakcie EÚ na krízu“ [KOM(2011) 11 v konečnom znení]	26
2011/C 132/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 – Únia inovácií“ [KOM(2010) 546 v konečnom znení]	39
2011/C 132/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Na ceste k Aktu o jednotnom trhu – Pre vysoko konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo – 50 návrhov, ako lepšie spoločne pracovať, podnikáť a obchodovať“ [KOM(2010) 608 v konečnom znení]	47
2011/C 132/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2000/25/ES, pokiaľ ide o uplatňovanie emisných etáp v prípade úzkorozchodných traktorov“ [KOM(2011) 1 v konečnom znení – 2011/0002 (COD)]	53
2011/C 132/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Mládež v pohybe – Iniciatíva zameraná na aktivizovanie potenciálu mladých ľudí smerom k inteligentnému a udržateľnému rastu pre všetkých v Európskej únii“ [KOM(2010) 477 v konečnom znení]	55
2011/C 132/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – SPP do roku 2020: zvládnutie budúcich výziev v oblasti potravín, prírodných zdrojov a území“ [KOM(2010) 672 v konečnom znení]	63
2011/C 132/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 648/2004, pokiaľ ide o používanie fosfátov a iných zlúčenín fosforu v domácych prácach detergentoch“ [KOM(2010) 597 v konečnom znení – 2010/0298 (COD)]	71

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

UZNESENIA

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

470. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 15. A 16. MARCA 2011

Uznesenie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Situácia v krajinách na juhu Stredozemia“

(2011/C 132/01)

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 149 hlasmi za, pričom 11 členovia hlasovali proti a 10 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce uznesenie.

1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) vyjadruje svoju solidaritu občanom krajín na juhu Stredozemia, ktorí pokojnou cestou bojujú za svoje základné práva a slobody, a podporuje ich legitímnu snahu nastoliť v týchto krajinách stabilnú demokraciu.

2. EHSV žiada, aby sa skončilo násilie proti občanom a plne sa rešpektovala ich túžba po demokracii a právo na slobodu prejavu, ako aj právo na pokojnú demonštráciu.

3. EHSV sa zasadzuje za bezodkladný a pokojný prechod k demokracii, ktorý povedie k nastoleniu právneho štátu, za stabilnú demokraciu, založenú na slobodných a spravodlivých voľbách, za rešpektovanie práva združovať sa a dodržiavanie ľudských práv.

4. Organizácie zamestnávateľov, pracovníkov a iných zástupcov občianskej spoločnosti, najmä zo sociálno-hospodárskej, občianskej, profesijnej oblasti a oblasti kultúry s jasným demokratickým poslaním – či už s dlhou históriou alebo založené len nedávno – v krajinách Stredozemia zohrávajú na tejto dôležitej križovatke dejín rozhodujúcu úlohu v procese zmien politických režimov a budú nenahradiiteľnými spolutvorcami budúcnosti svojich krajín. Ak má však tento prechod vyústiť do vytvorenia plne demokratických režimov, bude nevyhnutné, aby sa medzi týmito organizáciami a politickými orgánmi, ktoré vedú proces zmien, rozvíjal konštruktívny a plodný dialóg.

Takisto dôležitý bude aj príspevok občianskej spoločnosti k upevňovaniu susedských vzťahov, vrátane priamych kontaktov medzi obyvateľmi.

5. EHSV víta nedávne výzvy vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku na podporu týchto demokratických procesov, ako aj avizovaný plán humanitárnej pomoci pre tento región. EHSV požaduje jednoznačný európsky záväzok obsiahnutý v spomínaných výzvach spolupracovať s občianskou spoločnosťou krajín na juhu Stredozemia. Zahraničná služba EÚ ukázala, že už zavádza opatrenia, aby tento politický záväzok zrealizovala. EHSV je pripravený podporiť toto politické úsilie prostredníctvom rozvoja kapacít, poskytnutím pomoci pri hľadaní konsenzuálnych riešení a nastolením štruktúrovaného a reprezentatívneho dialógu zo strany občianskej spoločnosti v jednotlivých krajinách na juhu Stredozemia. EHSV víta rozhodnutie rozvíjať tento nový prístup: občianske povstania v krajinách na juhu Stredozemia jasne poukazujú na nedostatky doterajšej politiky EÚ v oblasti vonkajších vzťahov voči týmto krajinám.

6. Na tento účel je EHSV k dispozícii kontaktom, ktoré už má, ako aj novým partnerom, vrátane organizácií zamestnávateľov, pracovníkov a iných organizácií občianskej spoločnosti, ktoré majú vzťahy s partnermi z radov európskej občianskej spoločnosti a tiež s mimovládou platformou Euromed. EHSV sa zasadzuje za to, aby sa v tomto regióne vyvinulo spoločné úsilie na podporu mierového prechodu k demokracii.

7. EHSV trvá na tom, aby sa na procese zmien podieľali všetky demokratické sily. Okrem toho bude mať počas tejto prechodnej fázy rozhodujúci význam aj účasť demokratických a nezávislých organizácií zamestnávateľov, pracovníkov a iných organizácií občianskej spoločnosti.

8. EHSV nabáda EÚ, aby prijala ambiciózne opatrenia, preskúmala poslanie Únie pre Stredozemie, s cieľom poskytnúť politickú, inštitucionálnu, hospodársku, sociálnu, technickú a humanitárnu pomoc krajinám Stredozemia, ktoré už nastúpili cestu demokracie. EHSV vyjadruje poľutovanie nad nedostatkom koordinácie medzi inštitúciami EÚ a členskými štátmi pri riešení týchto otázok, a preto dôrazne vyzýva inštitúcie EÚ a členské štáty, aby skoorinovali svoje kroky v tomto regióne a aby dôsledne prepracovali svoju stratégiu pre oblasť Stredozemného mora. Kľúčovým prvkom nového prístupu by mala byť snaha podporovať občiansku spoločnosť, aby sa zabezpečilo, že pomoc EÚ krajinám tohto regiónu bude mať čo najväčší účinok.

Európsky hospodársky a sociálny výbor ako aj Výbor regiónov (VR) sú pripravené zapojiť sa do tohto úsilia.

9. EHSV a VR sa dohodli, že skoorinujú svoju ďalšiu činnosť v súvislosti s procesom prechodu k demokracii v krajinách južného Stredozemia. EHSV a VR žiadajú, aby inštitúcie a orgány EÚ prijali spoločný plán činnosti, v ktorom sa stanoví, ako musí každý z týchto aktérov prispieť k rozvoju celkovej politiky EÚ v tomto regióne.

10. EHSV víta závery z mimoriadneho zasadnutia Európskej rady z 11. marca, v ktorých sa podporuje demokratický, hospodársky a sociálny rozvoj krajín Stredozemia.

11. EHSV vyzýva Európsku úniu a jej členské štáty, aby rýchlo a efektívne spolupracovali na koordinovanom zásahu medzinárodného spoločenstva v Líbyi s cieľom poskytnúť občanom bezpečnosť a humanitárnu pomoc a prijať všetky opatrenia potrebné na podporu prechodu k demokracii.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

470. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 15. A 16. MARCA 2011

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Spotrebitelia a cezhraničné možnosti v rámci vnútorného trhu“*(prieskumné stanovisko na žiadosť maďarského predsedníctva Rady EÚ)*

(2011/C 132/02)

Spravodajca: **Jorge PEGADO LIZ**

Listom z 15. novembra 2010 pán Péter Györkös v mene maďarského predsedníctva Rady Európskej únie požiadal Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby vypracoval prieskumné stanovisko na tému

„Spotrebitelia a cezhraničné možnosti v rámci vnútorného trhu“.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. marca 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 175 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 8 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania určené maďarskému predsedníctvu Rady Európskej únie

1.1 EHSV ďakuje maďarskému predsedníctvu Rady EÚ za možnosť predložiť stanovisko na tému hlavných otázok týkajúcich sa rozvíjania možností európskych spotrebiteľov v rámci vnútorného trhu a prispieť tak k prácam predsedníctva Rady EÚ počas prvého polroka 2011.

1.2 EHSV sa domnieva, že treba opätovne začať diskusiu, východiskom ktorej bude nový prístup k spotrebiteľskej politike do roku 2030 a vyjadruje želanie, aby maďarské predsedníctvo Rady EÚ, ďalšie inštitúcie a sociálni partneri túto výzvu prijali.

1.3 Výbor víta skutočnosť, že Rada 24. januára 2011 schválila spoločný prístup v otázke práv spotrebiteľov, so znepokojením však vníma ďalší vývoj v Európskom parlamente, a preto nalieha na maďarské predsedníctvo Rady EÚ, aby pokračovalo v smere vytýčenom Radou a dohliadlo na to, aby konečný výsledok mohol obnoviť dôveru spotrebiteľov.

1.4 V súvislosti s revíziou smernice o nekalých obchodných praktikách EHSV odporúča maďarskému predsedníctvu Rady EÚ, aby sa hneď na začiatku diskusií viac zamyslelo nad problémom úplnej harmonizácie, a to vzhľadom na analýzu dosahu a výrazné oslabenie úrovne ochrany spotrebiteľov v členských štátoch, ktoré túto smernicu transponovali.

1.5 Pokiaľ ide o právny nástroj na zavedenie hromadnej žaloby na úrovni EÚ, EHSV žiada maďarské predsedníctvo Rady EÚ, aby preukázalo politickú odvahu nevyhnutnú na jeho okamžité prijatie a to najmä preto, že mnohé analýzy už dokázali opodstatnenosť a uskutočniteľnosť takéhoto plánu.

1.6 V súvislosti s revíziou smernice o balíku cestovných služieb a právnych predpisov týkajúcich sa práv cestujúcich v leteckej doprave EHSV odporúča maďarskému predsedníctvu Rady EÚ, aby sa nimi zaoberalo súčasne a vymedzilo práva, povinnosti a zodpovednosť v prípade sporov alebo v prípade poskytnutia nedostatočných služieb alebo v prípade nekalých obchodných praktík.

1.7 V rámci vnútorného trhu s maloobchodnými finančnými službami EHSV odporúča maďarskému predsedníctvu Rady EÚ, aby pokračovalo v krokoch uskutočnených v oblasti minimálnych bankových služieb pre všetkých občanov EÚ, spoľahlivého systému elektronických platieb jednotného pre všetky členské štáty, prísneho vymedzenia zodpovednosti bánk pri poskytovaní úverov, jednotného systému poistenia v celom európskom priestore, typizácie nekalých zmluvných podmienok a nekalých obchodných praktík špecifických pre finančné služby, porovnateľnosti bankových poplatkov, ochrany vkladov a v oblasti sprísnenia povinnosti poskytnúť poradenské služby pri zložitých finančných produktoch. Posilnenie finančného dozoru je minimálna požiadavka vzhľadom na finančnú krízu, ktorou naďalej prechádzame.

1.8 V rámci digitálnej agendy bude musieť maďarské predsedníctvo Rady EÚ urýchlene prijať rozhodnutia týkajúce sa presnej definície základných práv spotrebiteľov v digitálnom prostredí a revízie rámcovej smernice o ochrane údajov a ochrane autorských práv v digitálnej oblasti.

1.9 Napokon v súvislosti s implementáciou nových ustanovení zmluvy a charty základných práv týkajúcich sa služieb všeobecného záujmu EHSV vyzýva maďarské predsedníctvo Rady EÚ, aby aktívne pokračovalo v krokoch nadväzujúcich na závery Rady zo 6. a 7. decembra 2010 a zabezpečilo tak, že pri realizácii stratégie Európa 2020 sa nezabudne na služby všeobecného záujmu.

1.10 Maďarské predsedníctvo Rady EÚ zaujal predovšetkým miestny cezhraničný obchod, ktorého dôsledky pre členské štáty nevyhodnotila zatiaľ žiadna analýza. EHSV odporúča maďarskému predsedníctvu Rady EÚ, aby najskôr požiadalo Európsku komisiu o vypracovanie presnej štatistickej analýzy týchto operácií, potom o vypracovanie štúdií, ktoré sú nevyhnutné na to, aby sa určilo, či je tento druh obchodu natoľko špecifický, aby si vyžadoval právny prístup na úrovni EÚ a napokon o vyhodnotenie potrieb spotrebiteľov pri tomto druhu obchodu (informácie, jazyk zmlúv, porovnateľnosť cien v prípade, že jedna z mien je iná než euro, výmenný kurz, bankové poplatky a provízie atď.) a najúčinnejšiu spôsobu, ako tieto potreby uspokojiť na miestnej úrovni.

2. Úvod

2.1 EHSV teší, že ho maďarské predsedníctvo Rady EÚ požiadalo o vypracovanie prieskumného stanoviska na jednu z jeho obľúbených tém, ktorým sa za posledných dvadsať rokov venoval najčastejšie. Vo svojom stanovisku z vlastnej iniciatívy o príležitostiach a prekážkach v súvislosti s vnútorným trhom a ochranou spotrebiteľov zo 7. novembra 1995 ⁽¹⁾ EHSV zhrnul všetky svoje predchádzajúce stanoviská, ktoré sa zaoberali touto témou a zároveň v ňom vysvetlil danú problematiku, ako i hlavné problémy týkajúce sa prekážok

a ťažkostí, ktoré bránia spotrebiteľom plne využívať vnútorný trh. Väčšina otázok, ktorými sa toto stanovisko zaoberá, je žiaľ naďalej aktuálna.

2.2 Budovanie jednotného trhu – jedného z najväčších strategických plánov pre Európu – ktorý inicioval Jacques Delors a pre ktorý bol stanovený dátum dokončenia, stále prebieha, hoci od jeho spustenia ubehlo už viac ako 30 rokov. Nedávna publikácia „Na ceste k Aktu o jednotnom trhu“ je toho dôkazom. Výbor sa vždy zasadzoval za jednotný trh ako nástroj v prospech občana-spotrebiteľa. Európska spotrebiteľská politika, ktorá bude jasná, jednotná a ucelená, sa musí ešte len prijať.

2.3 Žiadosť maďarského predsedníctva Rady EÚ, ktorú si EHSV váži, je teda celkom opodstatnená a výboru umožňuje prispieť k prácam Európskej komisie naplánovaným v rámci jej pracovného programu na prvý polrok 2011, v nadväznosti na práce uskutočnené poslednými predsedníctvami, a to najmä belgickým predsedníctvom.

2.4 Toto prieskumné stanovisko bude tiež pre EHSV príležitosťou vyjadriť poctu maďarskému členovi Istvánovi Garaiovi, ktorý stál na čele významnej spotrebiteľskej organizácie v Maďarsku, bol veľkým ochrancom záujmov a práv spotrebiteľov a spravodajcom dôležitých stanovísk na túto tému, a ktorý žiaľ zomrel v roku 2008 v čase výkonu svojej funkcie.

3. Hlavný cieľ

3.1 Dĺžka trvania jedného predsedníctva Rady EÚ je príliš krátka na to, aby umožnila transparentným a participatívnym spôsobom vypracovať usmernenia pre akúkoľvek oblasť politiky a vyhodnotiť jej dosah *ex ante*, demokraticky ju prijať v rámci inštitúcií EÚ, implementovať ju v členských štátoch a vyhodnotiť ju *ex post*.

3.2 Päťročné strategické programy, ktoré sú väčšinou ovplyvnené čisto hospodárskymi faktormi, sú tiež nedostatočné, pokiaľ nie sú súčasťou politiky s ďalekosiahlou víziou. Stratégia na roky 2007 – 2013, ktorá bola prijatá 13. júla 2007, a ktorá sa v súčasnosti vykonáva, je dobrým príkladom toho, k čomu sa už EHSV kriticky vyjadril.

3.3 Hlavným cieľom samotnej stratégie Európa 2020 by mala byť podpora a ochrana spotrebiteľov, čo však neplatí.

3.4 Jediným náznakom politického prístupu takéhoto druhu je Nový impulz z roku 1985, ktorý inicioval Jacques Delors a na ktorý nadviazala a ktorý ďalej rozvíjala členka Európskej komisie Emma Bonino (1995 – 1999). Okrem niekoľkých symbolických výsledkov sa žiaľ očakávané ciele nedosiahli pre nedostatok politickej vôle.

⁽¹⁾ Ú. v. ES C 39, 12.2.1996, s. 55.

3.5 Práve nastolenie základov politiky v oblasti podpory a ochrany spotrebiteľov do roku 2030 a stanovenie jej hlavných usmernení podľa vzoru Gonzálezovej správy by mohlo byť dôležitou výzvou predsedníctva Rady EÚ. Treba si však uvedomiť, že už teraz meškáme s inými strategickými iniciatívami (stratégia Európa 2020, Akt o jednotnom trhu, inteligentná tvorba právnych predpisov atď.).

3.6 Hlavnými smermi tejto politiky zo strednodobého a z dlhodobého hľadiska by mali byť najmä:

- a) odvážiť sa spochybniť a nanovo definovať právny základ uvedený v zmluve (článok 169 s ohľadom na článok 12 Zmluvy o fungovaní Európskej únie) ⁽²⁾,
- b) presunúť spotrebiteľskú politiku ako politiku občianstva do centra politík EÚ a urobiť ju jadrom a konečným účelom všetkých ostatných politík,
- c) nanovo definovať práva spotrebiteľov vzhľadom na nové postavenie spotrebiteľskej politiky, a to vždy v súlade so zmluvami a chartou základných práv,
- d) kľásť dôraz na horizontálny charakter spotrebiteľskej politiky a zohľadniť všetky s tým súvisiace dôsledky a súčasne zabezpečiť účinnosť tohto prierezového charakteru či už v rámci útvarov Európskej komisie, vo vzťahoch s ostatnými inštitúciami alebo na všetkých úrovniach členských štátov,
- e) uskutočniť skutočnú kodifikáciu spotrebiteľského práva EÚ s využitím spoločného referenčného rámca, ktorý je vynikajúcou akademickou prácou, pričom treba zohľadniť všetky dôsledky – najmä rozumné a vhodné využitie voliteľných úprav – podľa metódy proaktívneho prístupu k právu,
- f) jasne zohľadniť funkciu nástroja a subsidiárnu úlohu politiky v oblasti vnútorného trhu tým, že bude jednoznačne v službách občanov ako spotrebiteľov a konečných užívateľov,
- g) definovať spoločné zásady organizácie a participatívneho zastúpenia spotrebiteľov v EÚ ako nevyhnutného a rozhodujúceho faktora pre realizáciu politík, ktoré sa ich týkajú.

3.7 Tento posledný bod si zaslúži mimoriadnu pozornosť, pretože sa mu na európskej úrovni nevenovala pozornosť systematicky. Verejné orgány členských štátov zodpovedné za ochranu spotrebiteľov, ako aj organizácie a združenia na ochranu spotrebiteľov už dávno žiadajú vymedzenie všeobecných zásad a hlavných usmernení týkajúcich sa organizácie

a participatívneho zastúpenia spotrebiteľov. Systematizácia podľa jednotných zásad zastúpenia spotrebiteľov vo všetkých členských štátoch, najmä v regulačných orgánoch jednotlivých odvetví, by zvýšila vierohodnosť príslušných organizácií a zároveň by prispela k účinnej ochrane spotrebiteľov.

4. Niekoľko aktuálnych otázok týkajúcich sa politiky v oblasti ochrany spotrebiteľov

4.1 V rámci zavŕšeného vnútorného trhu by mal mať spotrebiteľ možnosť plne vykonávať svoje práva, ktoré mu priznáva *acquis communautaire* bez ohľadu na miesto v EÚ, na ktorom sa nachádza, a za rovnakých podmienok, aké má vo svojej vlastnej krajine. Rôzne spotrebiteľské politiky ani prebiehajúce iniciatívy však neprinášajú uspokojivú odpoveď na legitímne očakávania spotrebiteľov.

4.2 Politický program maďarského predsedníctva Rady EÚ obsahuje dôležité ciele a v niektorých z nich sa bude pokračovať samozrejme aj počas nasledujúcich predsedníctiev.

4.3 Najmä v súvislosti s **návrhom smernice týkajúcej sa práv spotrebiteľov** EHSV vyjadril názor ⁽³⁾, že tento návrh by sa mal preformulovať a obmedziť iba na niektoré základné zásady týkajúce sa práva na informácie a práva na odstúpenie od zmluvy v prípade predaja mimo obchodných zariadení a predaja na diaľku. Zároveň by sa mali vypustiť body týkajúce sa nekalých zmluvných podmienok, predajov a záruk na spotrebný tovar.

4.4 EHSV berie na vedomie vývoj v postoji Európskej komisie, ktorý dokumentujú nedávne verejné vyhlásenia členky Európskej komisie pani Reding a konštatuje, že Rada 24. januára zaujala postoj, ktorý je v súlade so stanoviskom výboru, čo prijíma veľmi pozitívne. Vzhľadom na nedávny vývoj tejto otázky v Európskom parlamente, na protichodné postoje výborov IMCO a JURI a na výsledok očakávaný v najbližších mesiacoch EHSV nalieha na maďarské predsedníctvo Rady EÚ, aby dôsledne pokračovalo v smere vytýčenom Radou v zložení pre poľnohospodárstvo v januári 2011 a aby sa realisticky opieralo o budúci spoločný referenčný rámec v oblasti európskeho zmluvného práva, tak ako to výbor odporúča vo svojom stanovisku ⁽⁴⁾.

4.5 Pokiaľ ide o revíziu **smernice týkajúcej sa nekalých obchodných praktík**, EHSV konštatuje, že jej oneskorená transpozícia vo väčšine členských štátov sa ukázala ako poľutovaniahodná, tak ako to výbor predpokladal vo svojom stanovisku ⁽⁵⁾. Samotný Súdny dvor Európskych spoločenstiev sa tiež vyjadril v tomto zmysle.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 185, 8.8.2006, s. 71.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 9.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 84, 17.3.2011, s. 1.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 108, 30.4.2004, s. 81.

4.6 EHSV preto odporúča maďarskému predsedníctvu Rady EÚ, aby vychádzalo zo štúdií, ktoré dokazujú výrazné oslabenie úrovne ochrany spotrebiteľov a s tým spojené dôsledky pre hospodársku súťaž v tých štátoch, ktoré transponovali smernicu o nekalých obchodných praktikách, a aby sa hlbšie zamyslelo nad opodstatnenosťou všeobecného používania zásady úplnej harmonizácie, a to hneď od začiatku diskusií o revízii uvedenej smernice.

4.7 Pokiaľ ide o právny **nástroj na zavedenie hromadnej žaloby na úrovni EÚ**, EHSV berie na vedomie úmysel Európskej komisie opätovne začať diskusiu prostredníctvom nových konzultácií zainteresovaných strán, avšak zamýšľa sa nad tým, či existuje skutočná politická vôľa dospieť ku konkrétnemu výsledku po tridsiatich rokoch diskusií, konzultácií, správ, stanovísk, zelených kníh, bielych kníh, oznámení a uznesení, štúdií, konferencií a sympózií rôzneho druhu.

4.8 EHSV sa vo viacerých svojich starších i novších stanoviskách veľmi jasne vyjadril za zavedenie európskeho právneho nástroja, ktorý by spotrebiteľom, ktorí sa v dôsledku kolektívnej škody považujú za poškodených, umožnil podať hromadnú žalobu o náhradu škody. Tento právny nástroj by bol plne v súlade s európskym procesným právom a mal by umožniť účinnú náhradu materiálnej a/alebo morálnej kolektívnej škody (systém *opt-out*) spôsobenej spotrebiteľom v ktoromkoľvek členskom štáte za rovnakých podmienok. Ak by maďarské predsedníctvo Rady EÚ zaujalo tento postoj, pre spotrebiteľov, ale tiež ďalších držiteľov kolektívnych práv by to mohlo znamenať veľký prínos a prospešné by to bolo i z hľadiska budovania jednotného trhu a spravodlivej hospodárskej súťaže.

4.9 Pokiaľ ide o revíziu smernice o **balíku cestovných služieb**, EHSV zatiaľ nedostal žiadosť o vypracovanie stanoviska. Európska komisia, ktorá pravdepodobne predloží návrh začiatkom roka 2011, už začala zhromažďovať informácie týkajúce sa prípadnej revízie právnych predpisov v oblasti práv cestujúcich v leteckej doprave.

4.10 Bez ohľadu na stanoviská EHSV týkajúce sa týchto dvoch tém EHSV odporúča maďarskému predsedníctvu Rady EÚ, aby sa nimi zaoberalo súčasne a zabezpečilo tak koordinovaný prístup a aby rozšírilo rozsah pôsobnosti smernice na zmluvy v oblasti individuálnych alebo kolektívnych dopravných služieb s doplnkovými službami alebo bez nich. Ďalej odporúča vymedziť práva, povinnosti a zodpovednosť v prípade sporov a v prípade poskytnutia nedostatočných služieb alebo v prípade nekalých obchodných praktík. Mimoriadna pozornosť sa musí okrem toho venovať nekalým zmluvným podmienkam a nekalým obchodným praktikám špecifickým pre tento sektor. Veľmi prísny regulačný dozor by sa mal uplatňovať aj na bankroty cestovných kancelárií, poskytovateľov zájazdov a leteckých spoločností.

4.11 Hoci v budovaní **vnútorného trhu s maloobchodnými finančnými službami** bol zaznamenaný určitý pokrok – v tejto súvislosti pripomeňme smernicu SEPA po prijatí eura, smernicu MiFID, smernicu CAD a tiež nedávne

návrhy Európskej komisie z 12. júla 2010 týkajúce sa systémov ochrany vkladov a systémy odškodnenia investorov ⁽⁶⁾ – ešte stále treba vyvinúť mnoho úsilia: chýba spoločné politické smerovanie, ktoré by skutočne umožnilo spotrebiteľom a malým a stredným podnikom mať úžitok z jednotného trhu. Samotná Európska komisia považuje maloobchodné finančné služby za odvetvie, kde sa spotrebiteľia stretávajú s veľkým počtom problémov ⁽⁷⁾.

4.12 Ide o problematiku, ku ktorej sa EHSV mnohokrát vyjadroval na základe žiadostí o vypracovanie stanoviska a/alebo v rámci stanovísk z vlastnej iniciatívy, avšak trvalé, praktické a účinné riešenia sa ešte stále musia nájsť. Pripomeňme zodpovedné poskytovanie úveru a zadlženie ⁽⁸⁾, ktoré smernica o spotrebiteľskom úvere nedokázala vyriešiť; neúspech návrhov týkajúcich sa hypotekárneho úveru, pričom možnosť jeho harmonizácie sa už roky pripúšťa, slabé právne predpisy v oblasti cezhraničných platieb a používania kreditných a debetných kariet; nedostatok skutočnej mobility bankových účtov a minimálnych bankových služieb pre všetkých, slabé normy pre riešenie finančných kríz a zabezpečenie okamžitej náhrady strát a škôd klientov bánk.

4.13 Hospodárska a finančná kríza naďalej ťažko dolieha na spotrebiteľov a malých investorov. Z toho dôvodu by vypracovanie praktických opatrení ako vytvorenie univerzálneho bankového účtu, poskytovanie minimálnych bankových služieb pre všetkých občanov EÚ, zavedenie spoľahlivého systému elektronických platieb jednotného pre všetky členské štáty a prísne vymedzenie zodpovednosti bánk pri poskytovaní úverov boli možné riešenia. Nemalo by sa pritom zabúdať aj na jednotný systém poisťovania v celom európskom priestore, typizáciu nekalých podmienok a nekalých obchodných praktík špecifických pre finančné služby, porovnateľnosť bankových poplatkov, sprisnenie povinnosti poskytnúť poradenské služby pri zložitých finančných produktoch. Podobne finančný dozor by sa mal orientovať na potreby spotrebiteľov a mali by sa zaviesť účinné mechanizmy riešenia sporov a náhrady škôd v prípade straty alebo škody spôsobenej zlyhaním finančných systémov (banky a poisťovne).

4.14 EHSV víta prístup Európskej komisie, ktorý uplatňuje v **otázke práv spotrebiteľov v digitálnom prostredí**, ako to dokazuje digitálna agenda v rámci stratégie Európa 2020 ⁽⁹⁾, avšak treba vynaložiť ešte mnoho úsilia, aby univerzálnu službu v oblasti telekomunikácií a informácií mohol využívať každý. Bolo by pozitívne, ak by Európska komisia rýchlo prijala nové oznámenie, ktoré by maďarskému predsedníctvu Rady EÚ poskytlo príležitosť zaujať rozhodujúci postoj vo veci neutrality internetu a začlenenia vysokorýchlostného internetu do univerzálnej služby tak, ako o to v minulosti EHSV žiadal.

⁽⁶⁾ KOM(2010) 368 v konečnom znení.

⁽⁷⁾ SEC(2009) 1251 final z 22. septembra 2009.

⁽⁸⁾ Ú. v. ES C 149, 21.6.2002, s. 1 – 4.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58.

4.15 EHSV prikladá mimoriadny význam uznaniu a ochrane práv spotrebiteľov v digitálnom prostredí všeobecne a nielen v rámci elektronického obchodu. Bude treba urýchlene uvažovať nielen o revízii smernice o právnych aspektoch elektronického obchodu, ale tiež nájsť riešenia slabého rozvoja elektronického obchodu.

4.16 Maďarské predsedníctvo Rady EÚ bude musieť urýchlene prijať rozhodnutia týkajúce sa presného vymedzenia základných práv spotrebiteľov v digitálnom prostredí, ale tiež revízie rámcovej smernice o ochrane údajov a ochrane autorských práv v digitálnom priestore.

4.17 Napokon si EHSV skutočne praje, aby maďarské predsedníctvo Rady EÚ nadviazalo na závery zo zasadnutia Rady pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľské záležitosti zo 6. a 7. decembra 2010 o sociálnej službe vo verejnom záujme a aby sa v plnej miere zohľadnili odporúčania tretieho fóra o sociálnych službách všeobecného záujmu, ktoré usporiadalo belgické predsedníctvo Rady EÚ 26. a 27. októbra, čím by prispelo k implementácii nových ustanovení Lisabonskej zmluvy a charty základných práv týkajúcich sa služieb všeobecného záujmu.

5. Špecifický prípad miestneho cezhraničného obchodu

5.1 Maďarské predsedníctvo Rady EÚ požiadalo EHSV o vypracovanie stanoviska k problematike, ktorá i napriek svojmu významu nebola zatiaľ predmetom podrobnej štúdie na úrovni EÚ. Ide o miestny cezhraničný obchod, t. j. o nákup tovarov a služieb, ktorý uskutočňujú spotrebiteľia na oboch stranách zemepisných hraníc svojej krajiny, a to s členskými štátmi EÚ alebo s tretími krajinami.

5.2 Niektoré členské štáty už tento jav analyzovali dokonca pred zavedením eura, aby zistili, o aký druh obchodu ide, a aby preskúmali devízové toky, ceny a ich dôsledky pre cezhraničné regióny, hospodársku súťaž atď.

5.3 Na európskej úrovni však žiadna štúdia neumožňuje zhodnotiť kvantitu cezhraničných operácií medzi regiónmi a ich dôsledky pre členské štáty. Tomuto druhu obchodu sa

totiž nevenuje ani oznámenie Európskej komisie z roku 1991⁽¹⁰⁾, ani zelená kniha o obchode z roku 1996⁽¹¹⁾ či biela kniha z roku 1999⁽¹²⁾. Európsku komisiu treba teda v prvom rade požiadať o presné zmapovanie a presnú štatistickú analýzu týchto operácií.

5.4 Začiatkom deväťdesiatych rokov Európska komisia a niektoré regionálne spotrebiteľské organizácie vytvorili sieť informačných a poradných centier, ktorých cieľom bolo pomáhať spotrebiteľom v prípade ťažkostí spojených s cezhraničným obchodom. Išlo o tzv. europriehradky. Nachádzali sa v pohraničných mestách a sústredili sa najmä na poskytovanie informácií spotrebiteľom.

5.5 V roku 2011 Európska komisia spustila európsku mimosúdnu sieť (EEJ-Net), ktorej úlohou bolo mimosúdne riešenie sporov. V tej dobe bolo 11 europriehradok z 9 členských štátov zodpovedných okrem svojich tradičných kompetencií aj za poskytovanie právnych rád spotrebiteľom.

5.6 Potom bola v januári 2005 vytvorená Sieť európskych spotrebiteľských stredísk (EEC-Net) vďaka zlúčeniu EEJ-Net a europriehradok.

5.7 Zlúčenie oboch sietí bolo logické vzhľadom na zavedenie eura a očakávaný rozvoj elektronického obchodu a predaja na diaľku. Toto zlúčenie však spôsobilo zánik regionálneho rozmiestnenia europriehradok a ich funkcií spojených s miestnym cezhraničným obchodom.

5.8 Musíme si teda položiť otázku, či je tento druh obchodu stále natoľko špecifický, aby si vyžadoval konkrétne opatrenia zo strany EÚ.

5.9 Mali by sme sa tiež zamyslieť nad potrebami spotrebiteľov pri tomto druhu obchodu (informácie, jazyk zmlúv, porovnateľnosť cien v prípade, že jedna z mien je iná než euro, výmenný kurz, bankové poplatky a provízie atď.) a o najúčinnnejšom spôsobe, ako tieto potreby uspokojiť na miestnej úrovni.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ KOM(1991) 0041 v konečnom znení z 11. marca 1991.

⁽¹¹⁾ KOM(1996) 530 v konečnom znení z 20. novembra 1996.

⁽¹²⁾ KOM(1999) 6 v konečnom znení z 27. januára 1999.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Budúcnosť Európskeho sociálneho fondu po roku 2013“

(prieskumné stanovisko)

(2011/C 132/03)

Spravodajca: **Xavier VERBOVEN**Pomocný spravodajca: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Komisia sa 7. októbra 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom problematiku

„Budúcnosť Európskeho sociálneho fondu po roku 2013“

(prieskumné stanovisko).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 24. februára 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 172 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

Európsky hospodársky a sociálny výbor dospel k nasledujúcim záverom a odporúčaniam:

1.1 Zásada hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti a zásada solidarity sú ustanovené v zmluve a predstavujú dva z najdôležitejších pilierov integrácie občanov a regiónov. Tieto zásady musia byť preto stredobodom diskusií o budúcom rozpočte Európskej únie.

1.2 Politika súdržnosti by nemala slúžiť len na znižovanie rozdielov medzi regiónmi, ale mala by tiež prispievať k zmierneniu sociálnych nerovností, ktoré sa dotýkajú špecifických skupín obyvateľstva, a to tak, že bude pomáhať budovať spoločnosť, ktorá by poskytovala plnú zamestnanosť, rovnosť príležitostí, sociálnu integráciu a súdržnosť, a teda zasadzovať sa za európsky sociálny model. Európsky sociálny fond (ESF) musí aj naďalej zostať súčasťou štrukturálnych fondov a politiky súdržnosti Európskej únie.

1.3 ESF je tým najvhodnejším nástrojom na podporu implementácie európskej stratégie zamestnanosti. Je preto potrebné, aby aj v budúcnosti slúžil ako účinný nástroj na investovanie do ľudských zdrojov, ktorý bude v rámci stratégie Európa 2020 podnecovať vznik veľkého množstva kvalitných pracovných miest a podporovať sociálne začlenenie. Vzhľadom na súčasnú hospodársku situáciu musí ESF aj naďalej fungovať ako dôležitý

strategický a finančný nástroj a musí sa naň vyčleniť viac prostriedkov, primeraných narastajúcim výzvam, ktoré bude musieť riešiť (napr. vyššia miera nezamestnanosti). Malo by sa zohľadniť navýšenie všeobecného rozpočtu EÚ o prinajmenšom 5,9 %, ktoré navrhla Európska komisia v súlade s celkovým zvýšením rozpočtu EÚ na rok 2011.

1.4 Rozhodnutie Európskej rady posilniť úlohu ESF nadobúda v čase hospodárskej krízy obzvlášť veľký význam. Opatrenia týkajúce sa trhu práce a sociálne opatrenia musia byť aj naďalej súčasťou hlavného rámca ESF. Investície sa musia zameriavať súčasne na rozvoj ľudských zdrojov, zvyšovanie kvalifikácie a opätovné začlenenie prepustených pracovníkov do trhu práce. Prioritami by však mali byť vytváranie kvalitných pracovných miest, udržateľný rast a začleňovanie zraniteľných sociálnych skupín, ako sú mládež, ženy, migranti, dlhodobo nezamestnaní, osoby najviac vylúčené z trhu práce, seniori, zdravotne postihnuté osoby a etnické menšiny, do trhu práce a spoločnosti, v záujme zvýšenia konkurencieschopnosti EÚ a splnenia cieľov stratégie Európa 2020.

1.5 V snahe o podporu hospodárskej obnovy a hospodárskeho rastu Európskej únie by sme sa mali poučiť zo spôsobu využívania ESF. Mali by sme teda viac podporovať malé a stredné podniky, veľmi malé podniky a subjekty sociálnej ekonomiky, pričom by sme mali prihliadať na ciele ESF, a zároveň by sme sa mali usilovať o zlepšenia v sociálnej oblasti, pokiaľ ide o udržanie a vytváranie kvalitných pracovných miest, ako aj o sociálne začlenenie, hlavne prostredníctvom práce.

1.6 ESF by mal ako nástroj EÚ na investovanie do ľudských zdrojov podporovať tri priority stratégie „Európa 2020“: inteligentný rast, udržateľný rast a inkluzívny rast. Zamestnanie, vzdelanie a odborná príprava, aktívne začlenenie a opatrenia týkajúce sa rovnosti príležitostí majú v tejto súvislosti kľúčový význam, pretože ľuďom pomáhajú rozvíjať si vedomosti a kvalifikáciu, pričom zároveň podporujú kultúru inovácie, rast zamestnanosti a inkluzívny trh práce.

1.7 Zásada partnerstva, na základe ktorej by mali spolupracovať sociálni partneri a ďalšie organizácie organizovanej občianskej spoločnosti, je hlavnou zárukou správneho fungovania opatrení týkajúcich sa štrukturálnych fondov, a obzvlášť Európskeho sociálneho fondu.

1.8 Ak chceme úspešne čeliť dôsledkom hospodárskej krízy a dosiahnuť konkrétne výsledky, musíme sa inšpirovať úlohou, ktorú zohrávajú sociálni partneri v rámci sociálneho dialógu a mimovládne organizácie v rámci partnerstva.

1.9 Je potrebné zachovať a posilniť zásady partnerstva, nediskriminácie, prístupnosti a udržateľného rozvoja⁽¹⁾, aby sme mohli ďalej stavať na dobrých výsledkoch dosiahnutých počas celej poslednej fázy programového obdobia.

1.10 Predpisy týkajúce sa štrukturálnych fondov musia jasne definovať zásadu partnerstva, ako aj ostatné spomínané zásady a úlohy jednotlivých partnerov, a nemali by sa odvolávať na „platné vnútroštátne predpisy a prax“. Mala by sa výrazne posilniť pozícia monitorovacích výborov vo vzťahu k príslušným národným a regionálnym orgánom v rámci ich plánovacích, implementačných a monitorovacích funkcií.

1.11 EHSV sa domnieva, že je potrebné zlepšiť hodnotenie, výkonnosť a výsledky využívania pomoci z fondov. V tejto súvislosti je však nevyhnutné vymedziť ukazovatele a mať k dispozícii kvantitatívne ako aj kvalitatívne indikátory, a to v širšom rámci, ktorý by zahŕňal celý proces vykonávania politiky súdržnosti.

1.12 Musí sa tiež zabezpečiť súlad medzi prioritami stanovenými na jednotlivých úrovniach: európskej, národnej, regionálnej a miestnej.

1.13 Zároveň treba posilniť súčinnosť s Európskym fondom regionálneho rozvoja a ďalšími fondmi, v rámci čoho by sa mali podporiť zásady partnerstva, nediskriminácie a udržateľnosti. Je potrebné predísť duplicite činnosti ESF a Európskeho fondu na prispôbenie sa globalizácii (EGF) a zabezpečiť medzi nimi

súlad, keďže opatrenia v súvislosti s reštrukturalizáciou, ktoré boli prijaté v rámci ESF, majú preventívny charakter a opatrenia prijaté v tejto súvislosti v rámci EGF riešia dôsledky.

1.14 Je potrebné zlepšiť mnoho vecí, pokiaľ ide o uplatňovanie jednotlivých postupov a praktické aspekty prístupu k finančnej pomoci ESF: predovšetkým sa musí výrazne obmedziť byrokracia, urýchliť najmä systém platieb s cieľom minimalizovať finančné náklady vykonávateľov programov, a zároveň sa musia zjednodušiť postupy týkajúce sa fakturácie a vyrovnania účtov, napríklad vyplácaním paušálnych súm (*lump sums*).

1.15 ESF bude musieť v budúcnosti zaistiť dostatočné prostriedky na implementáciu stratégie Európa 2020 prostredníctvom inovatívnych systémov financovania⁽²⁾, ako napríklad priamym poskytovaním prostriedkov na konkrétne opatrenia v oblasti zamestnanosti a sociálneho začlenenia zamerané na najzraniteľnejšie skupiny alebo osoby, ktorým hrozí vylúčenie.

1.16 V procese revízie, implementácie a hodnotenia ESF zohrávajú kľúčovú úlohu sociálni partneri a občianska spoločnosť. EHSV bude preto v budúcnosti zabezpečovať nepretržité monitorovanie využívania ESF, čím prispeje k zefektívneniu dôležitej súčasti rozhodovacieho procesu, ktorou je komunikácia medzi európskymi inštitúciami, sociálnymi partnermi a všetkými aktérmi občianskej spoločnosti.

2. Kontext: diskusia o budúcnosti Európskeho sociálneho fondu iniciovaná Komisiou

2.1 Realizácia programov financovaných z ESF v rámci obdobia 2007 – 2013 vstupuje do druhej polovice.

2.2 Komisia predstavila svoje hlavné usmernenia týkajúce sa budúcnosti finančného rámca EÚ v oznámení „Preskúmanie rozpočtu EÚ“ (KOM(2010) 700 v konečnom znení) a usmernenia týkajúce sa štrukturálnych fondov v záveroch z piatej správy o súdržnosti (KOM(2010) 642 v konečnom znení).

2.3 Pri plánovaní budúcnosti ESF by sa malo prihliadať na Lisabonskú zmluvu. V súlade s článkom 9 Únia prihliada na požiadavky spojené s „podporou vysokej úrovne zamestnanosti, zárukou primeranej sociálnej ochrany, bojom proti sociálnemu vylúčeniu a s vysokou úrovňou vzdelávania, odbornej prípravy a ochrany ľudského zdravia“.

⁽¹⁾ Ustanovené v článkoch 11, 16 a 17 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde.

⁽²⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a národným parlamentom – Preskúmanie rozpočtu EÚ z 19. októbra 2010, KOM(2010) 700 v konečnom znení.

2.4 Zmenený a doplnený článok 175 už zahŕňa aj územnú súdržnosť. ESF bude ako hlavný európsky finančný nástroj na podporu ľudských zdrojov aj naďalej prispievať k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, ako je stanovené v článku 162 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

2.5 Nový politický rámec na nasledujúce desaťročie, nazvaný stratégia Európa 2020, schválila Európska rada 17. júna 2010. EÚ sa v ňom zaviazala, že dosiahne zvýšenie zamestnanosti populácie vo veku 20 – 64 rokov na 75 %, zníženie podielu osôb predčasne ukončujúcich školskú dochádzku pod 10 %, zvýšenie podielu mladých ľudí s ukončeným vysokoškolským vzdelaním na aspoň 40 %, zníženie podielu osôb žijúcich v chudobe o 20 miliónov ľudí, a zvýšenie objemu súkromných a verejných investícií do výskumu a vývoja na 3 % HDP⁽³⁾.

2.6 Komisia v roku 2011 navrhne nový rozpočtový rámec na obdobie po roku 2013, ktorý budú sprevádzať legislatívne návrhy týkajúce sa štrukturálnych fondov, vrátane Európskeho sociálneho fondu. Komisia v tejto súvislosti predstavila 19. októbra 2010 oznámenie „Preskúmanie rozpočtu EÚ“. Vznikla tak príležitosť dať ESF nový impulz a vniesť doň viaceré zmeny. V novom rozpočtovom rámci EÚ je nevyhnutné ESF viac zviditeľniť a vyzdvihnúť jeho jedinečný charakter.

2.7 V piatej správe o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, ktorá bola uverejnená 10. novembra 2010, Komisia predstavuje možnosti týkajúce sa budúceho vývoja politiky súdržnosti.

2.8 Čo sa týka konkrétnejšie ESF, úvahy o jeho budúcnosti sa rozvíjajú v špecifických štúdiách.

2.9 Výbor ESF prijal 3. júna 2010 na túto tému stanovisko a Komisia v tejto súvislosti usporiadala 23. a 24. júna 2010 konferenciu.

2.10 Komisia požiadala 7. októbra 2010 Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby vypracoval prieskumné stanovisko, v ktorom by preskúmal otázky nastolené v stanovisku výboru ESF.

2.11 Úvahy rozpracované v tomto stanovisku sa zameriavajú na nasledujúce otázky:

— Aká je pridaná hodnota ESF v porovnaní s čisto národnými finančnými nástrojmi?

— Aké by mali byť úlohy a priority ESF v kontexte stratégie Európa 2020?

— Ako zabezpečiť geografické a tematické zameranie ESF?

— Ako dosiahnuť maximálnu súčinnosť s ostatnými fondmi, najmä s Európskym fondom regionálneho rozvoja?

— Aký spôsob implementácie by sa mal uplatniť v záujme efektívnejšieho a jednoduchšieho riadenia?

2.12 Vzhľadom na úbytok pracovných miest, ktorý Európska únia v súčasnosti zaznamenáva, musí ESF zohrávať ešte významnejšiu úlohu v kontexte európskej politiky súdržnosti. Mal by sa preto podstatne navýšiť jeho rozpočet, a to minimálne o 5,9 %, ktoré navrhuje Európska komisia v súlade s celkovým zvýšením rozpočtu EÚ na rok 2011.

3. Všeobecné pripomienky týkajúce sa budúcnosti Európskeho sociálneho fondu

3.1 Zásada súdržnosti a zásada solidarity sú ustanovené v zmluve a predstavujú dva z najdôležitejších pilierov integrácie občanov a regiónov. Tieto zásady musia byť preto stredobodom diskusií o budúcom rozpočte Európskej únie.

3.2 Uvedené zásady sú potvrdené aj v Lisabonskej zmluve, kde sa v článku 174 uvádza, že „na podporu celkového harmonického rozvoja Únie rozvíja a uskutočňuje činnosti vedúce k posilneniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti“.

3.3 V zmluve sa obzvlášť zdôrazňuje, že „Únia sa predovšetkým zameriava na znižovanie rozdielov medzi úrovňami rozvoja v jednotlivých regiónoch a zaostalosti v najviac znevýhodnených regiónoch“. Tento cieľ nadobudol mimoriadny význam najmä po posledných dvoch rozšíreniach Európskej únie.

3.4 Charta základných práv EÚ, ktorá sa po začlenení do zmluvy stala právne záväznou, stanovuje, že EÚ by mala prostredníctvom územnej súdržnosti podporovať sociálnu súdržnosť, a to tým, že zaručí sociálne práva všetkým občanom bez ohľadu na ich región a štátnu príslušnosť, zakáže diskrimináciu a svoje úsilie zameria medziiným aj na rovnosť príležitostí.

3.5 Politika súdržnosti by nemala slúžiť len na znižovanie rozdielov medzi regiónmi, ale prostredníctvom prístupu zameraného na ľudí by mala pomáhať budovať spoločnosť, ktorá by poskytovala plnú zamestnanosť, rovnosť príležitostí, sociálnu integráciu a súdržnosť, a teda zasadzovať sa za európsky sociálny model.

⁽³⁾ Oznámenie Komisie z 3. marca 2010: „Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“.

3.6 Európska rada rozhodla, že štrukturálne fondy sú potrebnými finančnými nástrojmi na implementáciu Lisabonskej stratégie, ktorá sa zameriavala aj na osoby s najnižšou kvalifikáciou a osoby, ktoré majú najťažší prístup k aktívnym politikám zamestnanosti⁽⁴⁾. Európsky sociálny fond je preto najvhodnejším nástrojom na podporu implementácie európskej stratégie zamestnanosti a je potrebné, aby aj v budúcnosti slúžil ako účinný nástroj, ktorý bude v rámci stratégie Európa 2020 podnecovať vznik veľkého množstva kvalitných pracovných miest a podporovať sociálne začlenenie.

3.7 Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť musia aj naďalej zostať stredobodom stratégie Európa 2020 a musia napomáhať tomu, aby sa využila všetka energia a všetky kapacity na úspešnú implementáciu tejto stratégie. Štrukturálne fondy sú kľúčovými nástrojmi na splnenie priorít týkajúcich sa inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu v členských štátoch, regiónoch a územných celkoch. ESF preto musí naďalej fungovať ako dôležitý strategický a finančný nástroj, ktorý pomôže zvyšovať mieru zamestnanosti a sociálneho začlenenia.

3.8 Zásada partnerstva, na základe ktorej spolupracujú sociálni partneri a ďalšie organizácie organizovanej občianskej spoločnosti⁽⁵⁾, je hlavnou zárukou správneho fungovania opatrení týkajúcich sa štrukturálnych fondov, a obzvlášť Európskeho sociálneho fondu.

3.9 Ak chceme úspešne čeliť dôsledkom hospodárskej krízy a dosiahnuť konkrétne výsledky, musíme sa inšpirovať úlohou, ktorú zohrávajú sociálni partneri v rámci sociálneho dialógu a mimovládne organizácie v rámci partnerstva.

3.10 Je potrebné zlepšiť hodnotenie, výkonnosť a výsledky vykazované v súvislosti s využívaním pomoci z fondov. V tejto súvislosti je však nevyhnutné vymedziť ukazovatele a mať k dispozícii kvantitatívne ako aj kvalitatívne indikátory, a to v širšom rámci, ktorý by zahŕňal celý proces vykonávania politiky súdržnosti. Tento proces sa momentálne zameriava na oprávnenosť výdavkov, a nie na ich efektívnosť. Tieto dva prístupy by sa mali navzájom sklbiť a zároveň by sa mala znížiť administratívna záťaž, ktorá by sa v súlade so zásadou proportionalita mala znovu dostať do rozumných medzí.

3.11 Vzhľadom na súčasnú hospodársku krízu sa európska stratégia zamestnanosti musí stať znovu jednou z hlavných priorít Európskej únie a malo by sa uvoľniť viac finančných prostriedkov na vytváranie a udržanie väčšieho množstva

a kvalitnejších pracovných miest pre všetkých. Opatrenia v oblasti trhu práce a sociálne opatrenia musia byť aj naďalej súčasťou hlavného rámca ESF.

3.12 Rozhodnutie Európskej rady o tom, akým spôsobom prispeje politika súdržnosti k plánu hospodárskej obnovy je rozhodne pozitívnym signálom. Štrukturálne fondy, ktoré predstavujú viac ako tretinu európskeho rozpočtu, môžu totiž slúžiť ako zdroj finančnej pomoci pri plnení krátkodobých, strednodobých aj dlhodobých cieľov.

3.13 Nadnárodný rozmer, vlastný predchádzajúcim iniciatívam EÚ (najmä iniciatíve EQUAL), by sa mal znovu uplatniť ako hlavná zásada politiky súdržnosti, aby sa okrem európskeho prístupu zabezpečil aj – a hlavne – solidárnejší prístup, pretože táto zásada nie je dostatočne zohľadnená v súlade s novým horizontálnym prístupom (*mainstreaming*) uplatňovaným v programovom období 2007 – 2013. Mala by sa preto znovu zaviesť možnosť poskytovať finančnú pomoc na európske projekty, najmä na inovatívne projekty týkajúce sa nadnárodných sietí.

4. Konkrétne pripomienky a návrhy týkajúce sa nastolených tém

4.1 Prínos ESF

4.1.1 Prínos ESF sa od jeho vzniku prejavil už veľakrát, ale potvrdil sa najmä počas súčasnej hospodárskej krízy a v úsilí o podporu hospodárskeho rastu EÚ.

4.1.2 ESF je štrukturálnym fondom, ktorý sa priamo dotýka jednotlivcov: pracujúcich, nezamestnaných, osôb vylúčených zo spoločnosti, osôb s obzvlášť sťaženým prístupom na trh práce, mládeže, seniorov a ďalších zraniteľných skupín.

4.1.3 ESF je prvým nástrojom, ktorý podporuje implementáciu európskej stratégie zamestnanosti. Táto politika by sa preto mala konkrétnym spôsobom zakomponovať do národnej, regionálnej a miestnej politiky v oblasti trhu práce, ako aj do cieľov určených v rámci ESF.

4.1.4 Európa musí vo veľkom investovať do ľudských zdrojov. Takéto investície by nepochybne predstavovali výraznú konkurenčnú výhodu pre celú spoločnosť. Pri investovaní do ľudských zdrojov by sa mali predvídať sociálne zmeny. Tieto investície by tiež mali pomáhať riešiť problémy týkajúce sa udržania a vytvárania pracovných miest, a to zvyšovaním kvalifikácie a rozvíjaním schopností pracovníkov, zvyšovaním miery produktivity európskych podnikov, hľadaním inovatívnych a efektívnejších postupov organizácie práce, pričom mimoriadne úsilie by sa malo venovať rozvíjaniu schopností pracovníkov, sociálnemu začleneniu, ako aj podporovaniu rovnosti príležitostí a iniciatív sociálneho hospodárstva.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Pracovné príležitosti pre prioritnú skupinu obyvateľstva (Lisabonská stratégia)“, Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007.

⁽⁵⁾ Ustanovená v článku 11 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde.

4.1.5 Rozhodnutie Európskej rady posilniť úlohu ESF nadobúda v čase hospodárskej krízy obzvlášť veľký význam.

4.1.6 Investovať by sa malo aj do rozvoja ľudských zdrojov a opätovného začlenenia prepustených pracovníkov do trhu práce, ako aj do vytvárania pracovných miest a podnecovania udržateľného rastu, aby sa zabezpečil súlad a vzájomná súčinnosť medzi týmito dvoma procesmi. Mal by sa preto zohľadniť prínos skutočnej sociálnej súdržnosti pre konkurencieschopnosť Európy. Vďaka ESF finančná pomoc určená na integráciu skupín, ktoré sú najviac vylúčené z trhu práce (ako sú napríklad zdravotne postihnuté osoby, mladí ľudia s osobitnými problémami z hľadiska zamestnateľnosti, staršie osoby, ktorým hrozí dlhodobá nezamestnanosť a ďalšie osoby vylúčené zo spoločnosti), výrazne prispieje k zvýšeniu konkurencieschopnosti EÚ a zo strednodobého hľadiska aj k splneniu cieľov stratégie Európa 2020.

4.1.7 Zásada partnerstva je hlavnou zárukou správneho fungovania opatrení týkajúcich sa štrukturálnych fondov.

4.1.8 Predpisy týkajúce sa štrukturálnych fondov musia jasne definovať zásadu partnerstva a úlohy jednotlivých partnerov, a nemali by sa odvolávať na „platné vnútroštátne predpisy a prax“.

4.1.9 Jednotlivým partnerom, vrátane organizácií sociálnej ekonomiky, by sa mala poskytnúť technická pomoc a organizácie zamerané na špecifické odvetvia by mali prostredníctvom ESF pomáhať posilňovať ich schopnosti (*capacity building*).

4.1.10 Mali by sa tiež rozvíjať efektívne partnerstvá a sociálni partneri spolu s organizovanou občianskou spoločnosťou by mali byť zapojení do všetkých fáz využívania finančnej pomoci, a to najmä vzhľadom na kľúčovú úlohu, ktorú zohrávajú pri zmierňovaní dôsledkov hospodárskej krízy.

4.1.11 Ďalšími hlavnými zásadami maximálneho využitia prínosu ESF sú udržateľný rast v záujme ochrany životného prostredia, rovnosť mužov a žien a odmietanie diskriminácie z dôvodu pohlavia, veku, etnického alebo rasového pôvodu, náboženstva, viery, zdravotného postihnutia či sexuálnej orientácie, počas jednotlivých fáz vykonávania, ako aj prístupnosť fondu pre osoby s postihnutím a osoby vylúčené zo spoločnosti ⁽⁶⁾.

4.2 Úlohy a priority ESF v kontexte stratégie Európa 2020

4.2.1 Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť musia aj naďalej zostať stredobodom stratégie Európa 2020, ako uviedla Európska rada vo svojom rozhodnutí.

4.2.2 Miera súčinnosti medzi ESF a stratégiou Európa 2020 by sa mala odzrkadliť v tom, či sa vypracujú strategické usmerenia zamerané na premietnutie strategických priorít EÚ do operačných programov.

4.2.3 ESF preto musí naďalej fungovať ako nástroj na implementáciu európskej stratégie zamestnanosti. ESF musí prispievať k vytváraniu kvalitných pracovných miest, ktoré sú kľúčovým aspektom zabezpečenia hospodárskeho rastu EÚ. Prioritný význam sa pripisuje vytváraniu kvalitných pracovných miest, ale pozornosť treba venovať aj vytváraniu iných typov pracovných príležitostí, akú sú napríklad ekologické pracovné miesta, a to vzhľadom na zmeny v modeloch výroby, ako aj na udržateľný a inkluzívny rast.

4.2.4 ESF je hlavným finančným nástrojom EÚ na investovanie do ľudských zdrojov, ktorý podporuje implementáciu opatrení zameraných na aktívnu integráciu, aktivačných opatrení, ako aj opatrení zameraných na rekvalifikáciu a ďalšie odborné vzdelávanie.

4.2.5 V snahe o podporu hospodárskej obnovy Európskej únie by sme sa mali poučiť zo spôsobu využívania ESF.

4.2.6 Mali by sa presadzovať napríklad tieto opatrenia a priority:

- podporovať aktívne začlenenie a integráciu na trhu práce, najmä pokiaľ ide o mládež, starších pracovníkov, zdravotne postihnuté osoby a ďalšie zraniteľné skupiny, ako sú migranti, a bojovať proti diskriminácii,
- zvýšiť mieru zamestnanosti žien a bojovať proti rozdielom v odmeňovaní žien a mužov,
- zriadiť strediská pre monitorovanie trhu práce a využívania štrukturálnych fondov,
- podporovať rekvalifikáciu a preškoloňovanie pracovníkov, s cieľom zamerať sa na inováciu a prechod na hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂,
- poskytovať väčšiu podporu malým a stredným podnikom, veľmi malým podnikom a subjektom sociálnej ekonomiky, ktoré predstavujú 80 až 90 % priemyselnej štruktúry Európskej únie a vytvárajú kvalitné pracovné miesta,

⁽⁶⁾ Ustanovené v článkoch 11, 16 a 17 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde.

- definovať „odborné vzdelávanie v čase krízy“ na základe diskusií o vývoji jednotlivých odvetví a regiónov,
- efektívnejšie šíriť osvedčené postupy, ako je investovanie do práce na znížený pracovný úväzok spojený s odborným vzdelávaním pracovníkov,
- posilniť sociálny dialóg prostredníctvom spoločných školení pre sociálnych partnerov,
- podporovať vzdelávanie a celoživotné odborné vzdelávanie,
- podporovať priamu účasť na plánovaní, spravovaní a hodnotení fondov, v súlade s článkom 11 nariadenia (ES) č. 1083/2006, najmä presadzovaním posilňovania schopností (*capacity building*),
- zabezpečiť kvalitné pracovné miesta a kvalitné pracovné podmienky,
- presadzovať zdravie a bezpečnosť pri práci,
- zabezpečiť poskytovanie opatrovateľských služieb, ktoré by boli fyzicky aj cenovo dostupné, a prijať opatrenia zamerané na „deinštitucionalizáciu“ osôb opatrovaných v strediskách starostlivosti, vrátane zdravotne postihnutých osôb,
- zmodernizovať verejné služby v oblasti zamestnanosti.

4.3 Geografické a tematické zameranie ESF

4.3.1 Štrukturálne fondy sú hlavným nástrojom, ktorý má Európska únia spolu s členskými štátmi k dispozícii na podporovanie najviac znevýhodnených oblastí EÚ, ako aj najzraniteľnejších sociálnych skupín, s cieľom znížiť sociálno-ekonomické rozdiely medzi členskými štátmi a jednotlivými regiónmi. Túto funkciu musia aj naďalej plniť.

4.3.2 Rovnako hospodárska, ako aj sociálna a územná súdržnosť pomáhajú znižovať sociálno-ekonomické rozdiely v rámci jednotlivých regiónov a medzi nimi (napr. rozdiely medzi jednotlivými sociálnymi skupinami), a preto musia mať v rámci budúceho ESF prioritný význam, aby sa podarilo úspešne naplniť stratégiu Európa 2020. Všetky členské štáty majú v rôznych oblastiach určité nedostatky. Všetky regióny, ktorých miera nezamestnanosti presahuje priemernú mieru nezamestnanosti EÚ a v ktorých sa na trhu práce vyskytujú disproporcie dotýkajúce sa hlavne najzraniteľnejších skupín, by mali mať nárok na finančnú pomoc z ESF, vrátane regiónov s vyšším HDP, ako sú napríklad metropolitné alebo pohraničné regióny.

4.3.3 ESF, ktorý sa zameriava na zamestnanosť, rozvoj ľudských zdrojov a podporu sociálneho začlenenia, musí aj naďalej fungovať ako nástroj, ktorý sa priamo dotýka jednotlivcov, a najmä pracovníkov, nezamestnaných, osôb vylúčených zo spoločnosti, mládeže, seniorov a ďalších zraniteľných skupín.

4.3.4 Musí sa tiež zabezpečiť súlad medzi prioritami stanovenými na jednotlivých úrovniach: európskej, národnej, regionálnej a miestnej.

4.3.5 Tento súlad sa musí odrážať aj v rámci prípravy a implementácie operačných programov.

4.3.6 Každý členský štát si musí určiť priority a operačné postupy v súlade so špecifickými podmienkami a možnosťami svojich regiónov. Členské štáty si musia tiež určiť priority, ktoré budú v súlade s ich plánmi reforiem, podmienkami a možnosťami, a teda aj so stratégiou Európa 2020, a najmä pokiaľ ide o otázky týkajúce sa zamestnanosti, vzdelávania a sociálneho začlenenia.

4.3.7 Mali by sa tiež preskúmať vhodné mechanizmy finančnej pomoci, ako je napríklad poskytovanie priamej finančnej pomoci na opatrenia zamerané cielene na zraniteľné skupiny, napríklad zdravotne postihnuté osoby⁽⁷⁾, aby sa politika súdržnosti mohla sústrediť na obmedzený počet priorít⁽⁸⁾. EHSV už v minulosti odporúčal, aby sa fondy zameriavali na konkrétne ciele týkajúce sa sociálneho začlenenia⁽⁹⁾.

4.4 Súčinnosť s ostatnými štrukturálnymi fondmi

4.4.1 Európsky sociálny fond je hlavným nástrojom implementácie európskej stratégie zamestnanosti a musí ním aj naďalej ostať.

⁽⁷⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov z 15. novembra 2010 – Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020: obnovený záväzok vybudovať Európu bez bariér, KOM(2010) 636 v konečnom znení.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskom sociálnom fonde“, Ú. v. EÚ C 234, 22.9.2005.

Stanovisko EHSV na tému „Návrh rozhodnutia Rady o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov (podľa článku 128 Zmluvy o ES)“, Ú. v. EÚ C 162, 25.6.2008, s. 92).

Stanovisko EHSV na tému „Ľudia so zdravotným postihnutím: postupné zvyšovanie zamestnanosti a prístupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím v EÚ. Lisabonská stratégia po roku 2010“, Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 8.

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov z 15. novembra 2010 – Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020: obnovený záväzok vybudovať Európu bez bariér, KOM(2010) 636 v konečnom znení.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Štvrtá správa o hospodárskej a sociálnej kohézii“, Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 73, bod 4.5.2.

4.4.2 Musí sa však viac zostúladiť s Európskym fondom regionálneho rozvoja, v rámci ktorého treba posilniť zásady partnerstva, rovnosti, nediskriminácie a udržateľnosti, ako aj ciele týkajúce sa zamestnanosti a sociálneho začlenenia. Mala by sa preto posilniť zásada flexibility s cieľom dosiahnuť optimálnu súčinnosť a koordináciu medzi ESF, EFRR a ďalšími fondmi (ako je napr. Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond, EPUZF), čím by sa zabezpečili finančné prostriedky pre doplnkové iniciatívy, ako sú opatrenia, ktoré majú zdravotne postihnutým osobám uľahčiť prístup k odbornému vzdelávaniu, ako aj k infraštruktúre.

4.4.3 Je potrebné predísť duplicitě činnosti ESF a Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii (EGF) a zabezpečiť medzi nimi súlad, keďže opatrenia v súvislosti s reštrukturalizáciou, ktoré boli prijaté v rámci ESF, majú preventívny charakter a opatrenia prijaté v tejto súvislosti v rámci EGF riešia dôsledky.

4.5 Systém riadenia

4.5.1 Je potrebné zlepšiť mnoho vecí, pokiaľ ide o uplatňovanie jednotlivých postupov a praktické aspekty prístupu k finančnej pomoci ESF.

4.5.2 Ak chceme dosiahnuť tieto zlepšenia, v budúcom ESF sa musí zachovať a posilniť zásada partnerstva. Zásada partnerstva je kľúčovým nástrojom efektívneho plnenia cieľov ESF, pretože umožňuje získavať dodatočné prostriedky. Vyzdvihnutie tejto skutočnosti bude mať zásadný význam v súvislosti s celkovým znížením verejných výdavkov v Európskej únii.

4.5.3 Ide najmä o tieto zlepšenia:

- zmenšiť byrokráciu pred spustením operačného programu a aj počas jeho plnenia, a to vďaka snahe zjednodušiť postupy týkajúce získania prístupu k finančnej pomoci, urýchliť najmä systém platieb s cieľom minimalizovať finančné náklady vykonávateľov programov, zjednodušiť

postupy týkajúce sa fakturácie a vyrovnania účtov, napríklad vyplácaním paušálnych súm (*lump sums*), zjednodušiť účtovníctvo v rámci jednotlivých projektov (vychádzať z konkrétnych výsledkov, a nie z finančných odôvodnení),

- obmedziť možnosť, aby orgány členských štátov určovali dodatočné administratívne mechanizmy alebo podmienky, ktoré by sťažili prístup k finančnej pomoci z ESF,
- efektívnejšie šíriť informácie o možnostiach financovania, vypracovať medziiným aj minimálne európske normy týkajúce sa transparentnosti a prístupu k informáciám o možnostiach financovania prostredníctvom ESF, používať jednoduchší jazyk,
- zvýšiť transparentnosť a účinnosť postupov týkajúcich sa výberu projektov, na ktoré bude poskytnutá finančná pomoc, a to rovnako na úrovni členských štátov ako aj regiónov, prihliadajúc pritom na to, aby sa osobitná pozornosť venovala inovatívnym projektom,
- mimoriadna pozornosť by sa mala venovať aj problematike *built environment* (prostredie budované človekom), novým technológiám a doprave (vrátane tovaru, služieb a infraštruktúry), aby sa odstránili prekážky, ktoré stoja v ceste plnému využívaniu opatrení spolufinancovaných z ESF.

4.5.4 Musí sa zabezpečiť efektívne využívanie fondov a hodnotenie na základe kvantitatívnych ako aj kvalitatívnych výsledkov.

4.5.5 Mali by sa vymedziť ukazovatele týkajúce sa financovania.

4.5.6 Sociálni partneri a občianska spoločnosť zohrávajú v tomto procese kľúčovú úlohu.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Energetické zásobovanie: aká susedská politika je potrebná na zabezpečenie dodávok do EÚ?“

(prieskumné stanovisko na žiadosť maďarského predsedníctva Rady EÚ)

(2011/C 132/04)

Spravodajca: **Edgardo Maria IOZIA**

Budúce maďarské predsedníctvo Európskej únie sa 15. novembra 2010 rozhodlo podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie požiadať Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie stanoviska na tému

„Energetické zásobovanie: aká susedská politika je potrebná na zabezpečenie dodávok do EÚ?“

(prieskumné stanovisko).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 1. marca 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 86 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 8 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) si želá:

1.1.1 rýchle a progresívne posilnenie spoločnej zahraničnej politiky Európskej únie v oblasti energetiky, zabezpečovania dodávok, spolupráce s producentskými a tranzitnými krajinami a spotrebiteľmi, ktorá bude zodpovedať duchu solidarity medzi členskými štátmi a súvisieť s politikou bezpečnosti a obrany EÚ a bude do nej zasadená, pričom sa bude zohľadňovať strategický význam energetického zásobovania;

1.1.2 vymenovanie vysokého predstaviteľa pre energetickú politiku, ktorý by bol oporou vysokej predstaviteľky pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, pričom treba zohľadniť, že tieto oblasti musia zahŕňať aj tému energetickej bezpečnosti. Touto úlohou by mohol byť poverený člen Európskej komisie zodpovedný za energetiku;

1.1.3 schválenie integrovaného prístupu k vnútornej i zahraničnej politike a súvisiacim oblastiam politiky, ako je susedstvo, blízkosť občanom a ochrana životného prostredia;

1.1.4 prekonanie jednostrannosti v energetike, ktorá podkopáva základy solidarity medzi členskými štátmi a vystavuje celému radu ťažkostí pri zásobovaní za primerané a dlhodobo platné ceny tých, ktorí sa nemôžu zodpovedajúco presadiť pri rokovaniach;

1.1.5 rozvoj energetického spoločenstva rozšírením modelu partnerstva na štáty na južnom pobreží Stredozemného mora, osobitne s úlohou podporovať rozvoj energetickej účinnosti a obnoviteľných zdrojov energie, prepájanie sietí a ich interoperabilitu, pričom cieľom nového spoločenstva by mala byť podpora novej energetickej charty a nového protokolu o energetickej účinnosti;

1.1.6 mať prístup na platformu 3 „energetická bezpečnosť“ Východného partnerstva a systematicky zapájať do tejto platformy zástupcov pracovnej skupiny 3 „životné prostredie, klimatické zmeny a energetická bezpečnosť“ pôsobiacej v rámci fóra občianskej spoločnosti Východného partnerstva vzhľadom na to, že na názor občianskej spoločnosti, ako aj sociálnych partnerov, sa často zabúda alebo dokonca sa nemôže prejaviť;

1.1.7 nové inštitucionálne zakotvenie energetickej problematiky, ktorou sa súčasné zmluvy nepochybne posilňujúce kompetencie úrovně EÚ zatiaľ ešte stále zaoberajú ako doplnkom k politike členských štátov, ktoré by však mali mať naďalej kompetencie týkajúce sa výberu kombinácie energetických zdrojov krajiny, a preto vyzýva Komisiu, aby preskúmala, či je možné uzavrieť energetickú dohodu Európskej únie obdobnú Zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Euratom).

1.1.8 úsilie o uzavretie mnohostrannej a komplexnej dohody s Ruskom, ktorá by mala ochraňovať všeobecné záujmy EÚ. Táto politika by mala byť zameraná aj na krajiny Kaukazu, ktorých dôležitosť v budúcnosti sa bude v súvislosti s energetickými dodávkami do Európy stále zvyšovať.

1.1.9 rozvoj strategických partnerstiev s USA, Japonskom, Brazíliou, Indiou a Čínou v oblasti účinnosti a istoty energetického zásobovania a boja proti emisiám skleníkových plynov s cieľom dospieť k svetovej dohode na obdobie po skončení platnosti Kjótskeho protokolu a obnovu existujúcich dohôd s novými demokraciami v severnej Afrike a na Blízkom východe a zohľadnenie ich potrieb rozvoja;

1.1.10 aby sa uvažovalo o príprave medzinárodnej konferencie na túto tému, ktorá by sa venovala formulácii energetickej charty a protokolu o energetickej účinnosti s väčšou efektívnosťou a účasťou, s väčším záberom a v súlade s ekonomickým a politickým vývojom v oblasti energetiky;

1.1.11 postupné znižovanie energetickej závislosti Európy vďaka rozhodnejšej a záväznejšej politike v oblasti energetickej účinnosti a podpore rozvoja alternatívnych a udržateľných zdrojov energie s nízkymi emisiami CO₂;

1.1.12 aby mali prioritu projekty energetickej diverzifikácie uskutočňované v susedných krajinách, ako je energetický koridor Kaspické more – Čierne more – EÚ, konkrétne plynovod Nabucco, projekty infraštruktúry pre skvapalnený zemný plyn (LNG), prepojenia elektrických sietí a dokončenie pripojenia stredomorských krajín na elektrickú a plynovú infraštruktúru (Medring), ako aj realizácia nových projektov ropnej infraštruktúry európskeho záujmu, ako sú projekty Odesa – Gdansk, Konstanca – Terst a Nord Stream, ktorý má veľký význam pre Fínsko a pri ktorom by bolo potrebné znovu rokovať o možnosti prepojenia s pobaltskými krajinami a Poľskom;

1.1.13 aby sa európske inštitúcie vážne a v duchu solidarity angažovali v oblasti energetického zásobovania a vyzýva Radu, Európsky parlament a Komisiu, aby urobili všetky možné opatrenia na využívanie energetickej diplomacie ako nástroja na ochranu a zabezpečenie zamestnancov, podnikov a kvality života európskych občanov.

2. Úvod

2.1 Žiadosť predsedníctva Rady EÚ adresovaná Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru sa týka jedného z najcitlivejších a najzákladnejších bodov stratégie EÚ 27 krajín v energetike: zabezpečenia energetického zásobovania pomocou susedskej politiky, nástroja spolupráce EÚ.

2.2 V posledných rokoch sa energetické otázky stali podstatnou a prioritnou témou hospodárskej, sociálnej a environmentálnej politiky. Udržateľný rozvoj v súčasnosti i v budúcnosti závisí od dostupnosti energie, od jej obozretného a uvedomelého využívania, od výskumu nových zdrojov energie v spojení s cieľom dospieť k spoločnosti s nízkymi emisiami.

2.3 Právny rámec

2.3.1 Lisabonskou Zmluvou o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) bol schválený nový článok 194, ktorý stanovuje pôsobnosť EÚ v energetickej politike, v ktorej sa v duchu solidarity medzi členskými štátmi sledujú tieto ciele:

- zabezpečovať fungovanie trhu v oblasti energetiky,
- zabezpečovať bezpečnosť dodávok energie v Únii,

— presadzovať energetickú efektívnosť, úsporu a vývoj nových a obnoviteľných zdrojov energie,

— podporovať prepojenie energetických sietí.

2.3.2 V článku 4 ods. 2 písm. i) ZFEÚ sa stanovuje spoločná právomoc EÚ a členských štátov v energetike.

2.3.3 Pokiaľ ide o medzinárodné dohody dáva článok 216 ZFEÚ Európskej únii právomoc potrebnú na uzatváranie dohôd potrebných na dosiahnutie cieľov EÚ.

2.4 Závislosť EÚ od dodávateľov z tretích krajín

2.4.1 Európska únia je vo veľkej miere závislá na energetických dodávkach z tretích krajín. V rokoch 1997 – 2007 sa napriek zníženiu energetickej náročnosti o 17 percentuálnych bodov závislosť od zahraničných dodávok zvýšila zo 45,0 na 53,1 % (ukazovatele stavu energetiky, dopravy a životného prostredia, Eurostat 2009). Iba Dánsko naďalej zostáva čistým vývozcom energie a jeho vývoz predstavuje 25,4 % jeho potrieb. Poľsko zaznamenalo nárast závislosti zo 6,4 % v roku 1997 na 25,5 % v roku 2007.

2.4.2 Malta, Luxembursko, Cyprus, Írsko, Taliansko a Portugalsko sú krajiny, ktoré majú najväčšiu percentuálnu závislosť v rozsahu 82 až 100 %.

2.4.3 Pokiaľ ide o zdroje, stúpila závislosť EÚ 27 krajín pri rope zo 75,8 na 82,6 %. Dánsko je jediná krajina, ktorá podstatne zvýšila svoj vývoz, kým všetky ostatné krajiny sú čistými dovozcami.

2.4.4 Pokiaľ ide o zemný plyn, závislosť pozoruhodne vzrástla o 33 % zo 45,2 na 60,3 %. Dánsko a Holandsko sú jedinými vyvážajúcimi krajinami, kým Írsko zaznamenalo v rokoch 1997 – 2007 najväčší nárast z 31,2 na 91,4 %.

2.4.5 Primárna výroba energie v Európe klesla z 962 384 000 toe v roku 1997 na 849 592 000 toe v roku 2007 s takýmto rozdelením medzi jednotlivé zdroje: 10 % čierne uhlie, 12 % hnedé uhlie, 14 % ropa, 20 % zemný plyn, 28 % jadrové palivo. Obnoviteľné zdroje prispievajú 16 %.

2.4.6 Hrubá domáca spotreba sa zvýšila o 6 % z 1 704 473 000 toe na 1 806 378 000 toe s podielmi: 13 % čierne uhlie, 6 % hnedé uhlie, 36 % ropa, 23 % zemný plyn, 13 % jadrové palivo, 8 % obnoviteľné zdroje. Na rozdiel od podstatnej stability ropy, jadrových palív a hnedého uhlia sa v tomto desaťročí využívanie čierneho uhlia znížilo o 7 %, zemného plynu zvýšilo o 20 % a obnoviteľných zdrojov o 50 %, ktoré však zostávajú zatiaľ pri veľmi nízkom podiele 8 %.

2.5 Dovozy podľa krajín pôvodu

2.5.1 Hlavnými dodávateľmi palív na výrobu energie boli (v roku 2007):

zemného plynu:	ropy:	čierneho uhlia:	uránu (rok 2009):
Rusko 39 %	Rusko 33 %	Rusko 25 %	Austrália 22 %
Nórsko 26 %	Nórsko 15 %	Južná Afrika 21 %	Rusko 21 %
Alžírsko 16 %	Líbya 10 %	Austrália 13 %	Kanada 19 %
Líbya 5 %	Saudská Arábia 7 %	Kolumbia 13 %	Niger 11 %
	Irán 6 %	USA 9 %	Kazachstan 9 %
		Indonézia 8 %	Južná Afrika – Namíbia 5 %

2.5.2 Z rozboru tejto tabuľky vyplýva, že dovozy sa sústreďujú na niekoľko málo krajín, čo je veľmi podstatné. Pri zemnom plyne pochádza 86 % zo 4 krajín, pri rope 71 % z 5 krajín, pri čiernom uhlí 89 % zo 6 krajín a takisto zo 6 krajín pochádza 87 % uránu.

2.5.3 Hlavným partnerom takmer pri všetkých palivách je Rusko, dovozom z ktorého EÚ pokrýva približne 30 % svojich energetických potrieb a tento dovoz neustále stúpa. Ďalšími partnermi, ktorí dodávajú najvýznamnejšiu časť energetických surovín sú Nórsko, Alžírsko a Líbya pri skvapalnených uhľovodíkových palivách a Austrália, Kanada, Kolumbia a Niger pri čiernom uhlí a uráne.

2.5.4 Pri elektrine zaznamenávame veľké fluktuácie. Z desiatich rokov, ktorým sa venuje správa Eurostatu z roku 2009, sa v troch rokoch zaznamenal čistý vývoz, tri roky boli dopyt a ponuka na trhu v podstate vyvážené a v piatich rokoch bolo možné pozorovať rozmach dopytu voči dodávateľom z tretích krajín. Taliansko je najdôležitejším dovozcom elektriny so 46 283 GWh a Francúzsko najdôležitejším vývozcom s 56 813 GWh. V roku 2007 sa do EÚ 27 krajín doviezlo 10,5 TWh elektriny.

3. Politika EÚ

3.1 Pokračujúce zvyšovanie cien ropy a na ňu naviazaných uhľovodíkových palív sa v roku 2008 prejavilo stúpnutím kótovanej ceny z 90 dolárov vo februári na 147,27 dolára 11. júla, čo bolo historické maximum. Už predtým bola kríza dodávok plynu, ktorá v januári 2006 vyvrcholila zablokovaním dodávok plynu Gazpromom ukrajinskému partnerovi Naftogazu, podnetom na to, že sa téma energetiky a istoty dodávok presunula do centra politických diskusií. Kríza v roku 2009 bola ešte horšia pre krajiny východnej Európy. Andris Piebalgs, člen Európskej komisie zodpovedný za energetiku reagoval na

krízu rozhodne a inteligentne a podarilo sa mu zabezpečiť pravidelné dodávky, aj keď v tom čase pre zníženie tlaku v plynovodoch poklesli dodávky do EÚ približne o 30 %.

3.2 Energetika bola dôležitou súčasťou už Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele (ESUO) z roku 1952 aj Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Euratom) z roku 1957, a pri diskusiách o rímskych zmluvách zastávali niektorí účastníci názor, že energetika by mala byť plne začlenená do činností spoločného trhu a pevne zakotvená medzi európske kompetencie.

3.3 Až s odstupom rokov čeliac vážnej kríze sme si uvedomili, že energetická závislosť Európy má mimoriadne veľký význam z ekonomického hľadiska, ale predovšetkým, že sa energetické dodávky pokojne dajú použiť na vyvíjanie politického tlaku.

3.4 Je zrejmé, že stúpajúca závislosť EÚ od dodávok pochádzajúcich z nedemokratických a nestabilných oblastí a krajín, v ktorých sa často nerešpektujú ľudské a sociálne práva, a závislosť od ruských dodávok, predovšetkým plynu, vyvoláva obavy a mohla by z dlhodobého hľadiska pripraviť mnoho ťažkostí členským štátom, ale predovšetkým ohroziť celkovú bezpečnosť EÚ.

3.5 Medzinárodné prostredie sa podstatne zmenilo. Ekonomická a politická úloha Číny, Indie a Brazílie, dlhodobé stratégie Spojených štátov zachovať čo najdlhšie vlastné zásoby zvyšovaním energetického dopytu na medzinárodných trhoch, ubúdajúca stabilita a radikalizácia konfliktov v regiónoch, v ktorých sídlia vývozcovia, si vyžadujú prudký obrat v európskej politike. Energetická bezpečnosť sa stala nevyhnutným činiteľom národnej bezpečnosti a hospodárskeho rozvoja.

4. Nové scenáre

4.1 Vzhľadom na strategický význam energetickej bezpečnosti, by nový scenár mal brať do úvahy všetky možné alternatívy v susedných krajinách na východe, na juhu, v Stredozemí a na Blízkom východe. Treba urýchliť úplnú realizáciu energetického partnerstva EÚ a Afriky a začať s prípravou veľkej medzinárodnej konferencie o dostupnosti energie a energetickej bezpečnosti, ktorej výsledkom by boli nové spoločné pravidlá. Ak by sa dosiahla celosvetová dohoda o energetickej bezpečnosti, mali by byť kontrolou jej uplatňovania poverené špecializované medzinárodné agentúry. Vzhľadom na životnú dôležitosť témy by základom mala byť účasť veľkých medzinárodných inštitúcií.

4.2 EÚ by mala istotu dodávok považovať za jednu z priorit vlastnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a k zodpovednosti za zahraničnú politiku pričleniť novú funkciu vysokého predstaviteľa pre energetickú politiku. Aj keď sa dosiahli určité pokroky v spoločnej politike, pretrvávajú tendencie členských štátoch držať opraty pevne vo vlastných rukách vďaka dvojsmerným vzťahom s producentskými krajinami.

4.3 Napriek zmenám zmluvy a novému článku 194 ZFEÚ ešte nie je jasné, ako bude EÚ vykonávať svoje právomoci a predovšetkým čo pri operatívnej činnosti znamená „duch solidarity“. Niektoré kroky vpred sa urobili, napríklad pri strategických zásobách plynu, kde prvýkrát vidno solidárne úsilie. Komisia sa snaží o uplatňovanie serióznej zahraničnej politiky. V tomto roku bude vydané oznámenie o medzinárodnej politike a energetickej bezpečnosti. Niektoré členské štáty naopak vyvíjajú samostatnú zahraničnú politiku energetického zásobovania, osobitne s Ruskom a niektorými krajinami Stredozemia, čo spôsobuje vážne problémy iným krajinám a oslabuje schopnosť spoločne uplatňovať silu EÚ.

4.4 Je zrejmé, že súčasné znenie zmluvy je užitočným kompromisom, ale je nedostatočné na zvládanie budúcich výziev. Malo by sa uvažovať o tom, že energetická politika ako celok bude pretvorená do špecifickej zmluvy podobnej zmluve o Euratome, pričom by sa bezpečnostnej politike dala silná inštitucionálna podoba, ktorá by zahŕňala aj energetickú bezpečnosť. Energetická jednostrannosť sa musí prekonať silnou spoločnou politikou energetickej solidarity založenej na diverzifikácii, kombinácii energetických zdrojov prispôbených podmienkam a črtám každého členského štátu, ale predovšetkým na ekologickej udržateľnosti berúc do úvahy, že hlavné energeticky náročné odvetvia, ako je výroba, prenos a distribúcia elektrickej energie, doprava, vykurovanie, sú tie odvetvia, ktoré najviac prispievajú k emisiám skleníkových plynov.

4.5 Východný rozmer vonkajšej politiky EÚ

4.5.1 Pokiaľ ide o susedskú politiku, napríklad vo vzťahu s krajinami na východe, ako sú Moldavsko, Ukrajina a Bielorusko, by sa napriek známym politickým ťažkostiam mala zintenzívniť spolupráca a pridruženie týchto krajín k spoločnej politike, samozrejme v rámci záruky a dodržiavania demokratických pravidiel a ľudských práv, ktoré boli nedávno ťažko skúšané v Bielorusku v súvislosti s násilnými represiami voči opozícii. Skúsenosti energetických spoločenstiev s krajinami Balkánu a krajinami na východe sú kladné. Spoločenstvo, ktoré vzniklo na podporu možnej integrácie krajín bývalej Juhoslávie sa postupne rozšírilo a nedávne pričlenenie Ukrajiny k projektu ešte viac integruje našich susedov a krajiny Strednej Ázie, ako je Uzbekistan a Kirgizsko.

4.5.2 V roku 2008 Poľsko a Švédsko navrhli vytvorenie Východného partnerstva ako iniciatívu EÚ zameranú na šesť susedných krajín (Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajinu), ktorej cieľom je prehĺbenie politickej spolupráce a hospodárskej integrácie, ako aj vytvorenie štruktúr multilaterálnej spolupráce v regióne. Prvý oficiálny summit krajín Východného partnerstva, ktorým sa začala jeho činnosť, sa konal 7. mája 2009 v Prahe.

4.5.3 EHSV je zapojený do troch zo štyroch tematických platforiem Východného partnerstva a naliehavo požaduje prístup na platformu 3 „energetická bezpečnosť“, ktorá sa zaoberá posilňovaním energetického spoločenstva a energetickej charty, zvyšovaním energetickej účinnosti a úlohou obnoviteľných zdrojov energie. Rozvoj energeticky účinného hospodárstva východných partnerov EÚ a presadzovanie využívania obnoviteľných zdrojov energie v susedských krajinách musí byť jedným z hlavných smerovaní činnosti v rámci partnerstva. Je potrebné vyvíjať ďalšiu činnosť na podporu spolupráce, modernizácie energetickej infraštruktúry i ďalších vzájomných prepojení sietí výroby a distribúcie energie.

4.5.4 Tieto otázky sú pre občiansku spoločnosť životne dôležité a preto by sa nemali ponechať výlučne na zváženie verejným orgánom a finančným inštitúciám. EHSV požaduje, aby do platformy Východného partnerstva boli systematicky, teda nielen ad hoc, začleňovaní zástupcovia pracovnej skupiny 3 „životné prostredie, klimatické zmeny a energetická bezpečnosť“ pôsobiacej v rámci občianskeho fóra Východného partnerstva, vzhľadom na to, že na názor občianskej spoločnosti, vrátane sociálnych partnerov, sa často zabúda alebo dokonca sa nemôže prejaviť. Pokusom o posilnenie sociálneho dialógu v oblasti hospodárstva, a teda aj energetiky, je iniciatíva vytvoriť podnikateľské fórum v rámci Východného partnerstva.

4.6 Európsko-stredomorský rozmer vonkajšej politiky EÚ

4.6.1 Politické zmeny prebiehajúce v niektorých krajinách na južnom pobreží Stredozemného mora nútia politikov konzultovať s občianskou spoločnosťou na obidvoch pobrežiach Stredozemného mora problematiku budúcej spoločnej energetickej politiky a zapájať ju do nej s cieľom zabezpečiť, aby nevznikol dojem, že táto politika je vnucovaná zhora alebo zvonka, ale aby sa jej dostalo skutočnej podpory širokej verejnosti. EHSV vyvíja aktivity smerujúce k vytvoreniu zhromaždenia hospodárskych a sociálnych rád Stredozemia do jesene 2011. Toto zhromaždenie by mohlo poskytnúť priestor na diskusie občianskej spoločnosti o energetickej politike.

4.6.2 EÚ by mala navrhnúť združenie do špecifického energetického spoločenstva aj pri krajinách na južnom pobreží Stredozemného mora. Dokončenie programu Medring, čiže spojenia elektrických sietí, pripravovaných projektov ako je Desertec, plánu európsko-stredomorského partnerstva na využívanie slnečnej energie, ako aj samotná stredomorská spolupráca by mali priniesť začiatok zintenzívnenej spolupráce napríklad v krajinách severnej Afriky, v oblasti energetickej účinnosti, obnoviteľných zdrojov, dopravy, prepojenia sietí a modernizácie výrobných a prenosových sústav.

4.6.3 Prínosy pre EÚ sú jednoznačné. Zlepšenie infraštruktúry našich partnerov v Stredozemí im pomôže dosiahnuť mnohé spoločné ciele: udržateľný rozvoj, zníženie celkovej energetickej náročnosti, ktoré by prispelo k stabilizácii energetickej bezpečnosti a cien surovín, a tiež zníženie emisií.

4.6.4 Tieto aj finančné príspevky s podporou Európskej investičnej banky v prípade stredomorských krajín a Európskej banky pre obnovu a rozvoj v niektorých krajinách v oblasti jej pôsobnosti by mohli byť hospodárskou pomocou, k podpore ktorej by sa mala EÚ zaviazat v prospech menej rozvinutých hospodárstiev, aby im umožnila udržateľný rozvoj s nízkymi emisiami CO₂.

4.7 Strategickú os, v rámci ktorej Spoločenstvo bude podporovať partnerské krajiny, budú v blízkej budúcnosti tvoriť programy na výrazné zlepšenie energetickej účinnosti. Takýto projekt zapadá aj do spolupráce pri ochrane životného prostredia a nadviaže na nové ciele po skončení platnosti Kjótskeho protokolu.

4.8 Ciele novej energetickej diplomacie voči producentským, tranzitným a spotrebiteľským krajinám by mali byť zaradené do nového európskeho inštitucionálneho rámca, do dohôd a zmlúv, ktorých príkladom môže byť zmluva o energetickej charte a protokol o energetickej účinnosti, čo sú nástroje spolupráce a urovnávania medzinárodných sporov, ktoré jestvujú už dvadsať rokov, ale neboli osobitne účinné.

4.9 Európska únia by mala propagovať novú chartu a nový protokol s krajinami na južnom pobreží Stredozemného mora, začať s revíziou a posilnením súčasnej charty a zaviazat členské krajiny k politike energetickej solidarity. V tejto súvislosti má osobitný význam rozvoj integrácie pobaltských krajín.

4.10 Severný ľadový oceán a Barentsovo more budú patriť medzi najdynamickejšie sa rozvíjajúce hospodárske oblasti EÚ a budú oblasťami s rozhodujúcim významom pre Nórsko, Rusko, Spojené štáty a Kanadu. Miestne i celosvetové záujmy tohto regiónu sú európskou problematikou, ktorej sa možno venovať iba v rámci silnej a realistickej politiky EÚ.

4.11 Jednostrannosť dramaticky obmedzila potenciál váhy EÚ a fakticky umožnila dodávateľským krajinám, predovšetkým Rusku, aby rozhodujúcim spôsobom vplývali na demokratické rozhodnutia niektorých svojich susedov. Pre EÚ je okrem iného určených 67 % ruského vývozu energetických produktov a zo zrejmých susedských a politických dôvodov by Rusko nemohlo ľahko nájsť iné také dostupné trhy, ako je ten náš.

4.12 Rusko by malo byť prijaté do WTO s podmienkou, že dá presné záruky za správanie svojich energetických monopolov, ktoré sa často nechajú inšpirovať a podporovať politickou mocou, a samozrejme za predpokladu, že svoje konflikty s Gruzínskom vyrieši dvojstrannou zmluvou.

5. Strategické partnerstvo s USA, Japonskom, Brazíliou, Indiou a Čínou

5.1 Podstatný význam bude mať rozvoj strategických partnerstiev s hlavnými aktérmi svetového energetického trhu: USA, Japonskom, Brazíliou, Indiou a Čínou. Spolupráca a dohody by mali obsahovať špecifickú tému zaručených dodávok za primerané ceny, prioritu energetickej účinnosti a obmedzovanie emisií skleníkových plynov.

5.2 Téma bezpečnosti dodávok, ktorá má zjavné dôsledky na všeobecnú bezpečnosť, udržateľný rozvoj a boj proti klimatickým zmenám, si vyžaduje široký multilaterálny súhlas. Hospodárska súťaž nemôže ohrozovať stabilitu a mier a musí sa počítať s možným zostrením medzinárodného napätia, ktoré je už teraz typické pre mnohé oblasti, z ktorých sa dodávajú uhľovodíkové suroviny.

5.3 Energetika je už dlho témou diskusií krajín G20. Tieto diskusie, ktorých výsledkom sú často iba zoznamy dobrých úmyslov by sa mali pretvoriť do dohôd a strategických partnerstiev. Realistickejší prístupom sú pravdepodobne dvojstranné dohody. EÚ často zabúda, že je hlavnou ekonomickou oblasťou

sveta, a nedokáže u svojich partnerov presadiť svoj program, ktorým sa majú upevniť hlavné usmernenia európskej zahraničnej politiky určené na obranu zásad demokracie, dodržiavania ľudských práv, sebaurčenia národov alebo na odmietnutie použitia vojny ako prostriedku na riešenie konfliktov medzi národmi, lebo na ich riešenie by sa mali posilniť medzinárodné inštitúcie.

5.4 Nové rozvíjajúce sa hospodárstva majú takisto ako EÚ záujem o medzinárodný rámec stabilných a zaručených dodávok za primerané ceny. Činnosť EÚ by mala počítať aj s vytváraním strategických partnerstiev s týmito krajinami, čím by sa podporila sústava pravidiel trhového hospodárstva, ktoré by upevňovali spoluprácu a zabráňovali zbytočnej a nákladnej honbe za surovinami.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

PRÍLOHA

k Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúci pozmeňovací návrh, ktorý získal viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov, bol na plenárnom zasadnutí zamietnutý:

Bod 1.1.12

Zmeniť takto

„aby mali prioritu projekty energetickej diverzifikácie uskutočňované v susedných krajinách, ako je energetický koridor Kaspické more – Čierne more – EÚ, konkrétne plynovod Nabucco, projekty infraštruktúry pre skvapalnený zemný plyn (LNG), prepojenia elektrických sietí a dokončenie pripojenia stredomorských krajín na elektrickú a plynovú infraštruktúru (Medring), ako aj realizácia nových projektov ropnej infraštruktúry európskeho záujmu, ako sú projekty Odesa – Gdansk, Konstanca – Terst a Nord Stream, ktorý má veľký význam pre Fínsko a pri ktorom by bolo potrebné znovu rokovať o možnosti prepojenia s pobaltskými krajinami a Poľskom;“

Zdôvodnenie

Význam týchto projektov pre uvedené krajiny prenechajme tamojším politikom a ekonómom, najmä vzhľadom na to, že umiestnenie Nord Stream je stále predmetom konfliktu, pokiaľ ide o prístup do prístavu Šwinoujście.

Výsledok hlasovania

Za:	33
Proti:	46
Zdržali sa:	17

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Inovatívne pracoviská ako zdroj produktivity a kvalitných pracovných miest“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2011/C 132/05)

Hlavná spravodajkyňa: **Leila KURKI**

Pomocný spravodajca: **Mihai MANOLIU**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 16. septembra 2010 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Inovatívne pracoviská ako zdroj produktivity a kvalitných pracovných miest“.

EHSV sa 20. októbra 2010 rozhodol zmeniť študijnú skupinu na podvýbor.

Podvýbor pre inovatívne pracoviská poverený vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijal svoje stanovisko 23. februára 2011. Hlavnou spravodajkyňou bola Leila Kurki a pomocným spravodajcom bol Mihai Manoliu.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 94 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Odporúčania

1.1 Výbor sa domnieva, že je úlohou Európskej únie podporovať všetky členské štáty a podniky v ich úsilí o inováciu pracovísk. Inovácia na pracovisku sa využíva na to, aby sa udržateľným spôsobom pretvorili organizačné aktivity a aby sa zároveň zlepšila produktivita aj kvalita práce. Medzi oblasti, v ktorých sa dá dosiahnuť zlepšenie, patria pracovné procesy, organizácia práce, pracovné metódy a nástroje, fyzické pracovné prostredie, odborné schopnosti a pracovné postupy, ako aj manažment a vedenie.

1.2 EHSV odporúča, aby sa jasne vymedzil základný pojem „inovatívne pracovisko“. Skutočnosť, že takýto všeobecne uznávaný pojem chýba, by mohla byť jedným z dôvodov, prečo sa v minulosti dostávalo inovácii na pracoviskách vo väčšine dokumentov o politike EÚ len málo priestoru. Inštitúcie EÚ, členské štáty, sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti musia chápať význam inovácií a spôsoby, akým sa uskutočňujú, a to najmä na úrovni podnikov a organizácií.

1.3 EHSV sa domnieva, že hoci sa koncepcia „inovatívneho pracoviska“ v dokumente Komisie nespomína, je jadrom stratégie Európa 2020, pretože je jedným z kľúčových predpokladov úspechu tejto stratégie. Odporúča preto, aby sa koncepcia „inovatívneho pracoviska“ začlenila do stratégie.

1.4 EHSV odporúča, aby Komisia v záujme lepšej vyváženej stratégie Európa 2020 odštartovala pilotný projekt o inovatívnych pracoviskách ako súčasť hlavnej iniciatívy „Únia inovácií“. Hlavnou náplňou projektu by malo byť zlepšenie kvality pracovného života. EHSV sa domnieva, že by sa

mali bezodkladne iniciovať ďalšie štúdie o vzťahu medzi kvalitou pracovného života, inovatívnosťou a produktivitou a že by sa mal zaviesť európsky index, ktorý by opisoval kvalitu pracovného života a jej vplyv na inovatívnosť a produktivitu. Pokrok musíme merať pomocou spoľahlivých ukazovateľov, ktoré sa sústreďujú nielen na vstupy, ale predovšetkým na výstupy.

1.5 EHSV má obavy, že financovanie z EÚ je zamerané na inovácie výrobkov vyrábaných špičkovými technológiami a inovácie pracovísk v ňom nemajú dostatočne významné miesto. Podľa jeho názoru by sa mala inovačná politika sústrediť viac na to, ako môžu rôzni partneri účinnejšie spolupracovať s cieľom podporovať inovatívne pracoviská a zvyšovať tak konkurencieschopnosť a blahobyt EÚ. EHSV pripomína, že finančné prostriedky EÚ možno použiť na podporu inovácií na pracoviskách a navrhuje, aby Komisia preskúmala všetky svoje finančné nástroje a čo najskôr k nim urobila potrebné úpravy (napr. štrukturálne fondy, najmä financovanie v sociálnej oblasti, výskumné a vývojové rámcové programy a vzdelávacie iniciatívy).

1.6 V súvislosti s hodnotením inovačnej politiky sa EHSV domnieva, že je dôležité zamerať sa na to, ako sa schopnosti na pracovisku využívajú a rozvíjajú, nielen na ponuku kvalifikovaných pracovníkov. Rovnako dôležitá je situácia, čo sa týka pracovných podmienok, podmienok zamestnania a pracovného prostredia. V podnikoch a organizáciách je potrebný nový viacsektorový prístup na rozvoj ich aktivít. EHSV odporúča Komisii a členským štátom, aby sa skutočne zamysleli nad tým, aké druhy politik a organizácie práce boli účinné pri zvyšovaní inovatívnosti investíciami do schopností. Ak chce Komisia zistiť, čo na úrovni podnikov a organizácií funguje, mala by podporovať výskum a šírenie jeho výsledkov. EHSV sa zároveň

domnieva, že rozhodujúci význam má tiež to, aby Komisia zhodnotila existujúce inovačné stratégie s cieľom zaistiť, že každá z nich bude obsahovať definíciu inovácie pracovísk.

1.7 EHSV zastáva názor, že je dôležité, aby jednotný trh EÚ fungoval spôsobom podporujúcim také prostredie, v ktorom sú podniky a organizácie motivované k rozvíjaniu inovatívnosti. Hospodárska súťaž medzi podnikmi musí byť založená na kvalite výrobkov a služieb a ochrane životného prostredia, nielen na cenách. V tejto súvislosti má dôležitú príkladnú a vedúcu úlohu verejné obstarávanie.

1.8 EHSV pripomína, že vlády členských štátov musia v tejto oblasti zohrávať strategickú úlohu: kľúčové sú investície do inovačných projektov a rôzne hospodárske stimuly. Účinné využívanie finančných prostriedkov na podporu inovácie si vyžaduje dlhodobú perspektívu, metodický prístup a podporu vo forme poradenstva a usmerňovania pri začatí zlepšovacích projektov i počas ich trvania. V tejto súvislosti nesú sociálni partneri najväčšiu časť zodpovednosti za prípravu, implementáciu a hodnotenie projektov. Musí sa posilniť úloha organizácií občianskej spoločnosti pri organizovaní školení a predstavovaní osvedčených postupov.

1.9 Je dôležité mať na pamäti, že inovačná politika je v jednotlivých členských štátoch na rôznom stupni rozvoja. EHSV sa domnieva, že Komisia by mala poskytnúť príležitosti a prostriedky na vytváranie nových kapacít (napr. formou osvedčených postupov a projektov vzájomného učenia sa) tým krajinám, ktoré zatiaľ nemajú veľké skúsenosti s vytváraním inovácie v podnikoch a organizáciách. Bolo by vhodné, ak by sa v iniciatívach EÚ týkajúcich sa inovácie a vzdelávania kládol dôraz na inováciu pracovísk a nové druhy odborných schopností (okrem odborných a technických vedomostí môžu zahŕňať komunikačné schopnosti, tvorivosť a schopnosť inovovať), ako aj na postupy riadenia. Komisia môže zároveň čerpať z práce vývojových centier v niekoľkých členských štátoch, ktoré podporujú inovácie, kvalitné pracovné podmienky a produktivitu.

1.10 EHSV pripomína, že je dôležité pokračovať v diskusii o inovatívnych pracoviskách na rôznych európskych fórach, v členských štátoch, podnikoch a organizáciách. EHSV musí mať kľúčovú úlohu pri zvyšovaní informovanosti sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti a politických činiteľov vo všeobecnosti o tom, že je potrebné rozvíjať takú politiku, ktorá podporuje inováciu na pracovisku. Úlohou EHSV je podporovať vo svojich textoch a všeobecnejšie aj v dokumentoch o politikách EÚ presadzovanie inovácie, a to najmä prezentovaním názorov na inovačnú politiku v stanoviskách výboru k otázkam hospodárskej a inovačnej politiky a politiky zamestnanosti a prostredníctvom využívania úzkych kontaktov s hospodárskymi a sociálnymi radami členských štátov.

2. Inovatívne pracoviská – ich význam pre hospodársky rast, trvalú produktivitu a kvalitné pracovné miesta

2.1 Členské štáty a inštitúcie EÚ sa zaviazali, že budú realizovať stratégiu, ktorá Európe pomôže k tomu, aby vyšla z krízy silnejšia, a vytvorí z EÚ inteligentnú, udržateľnú a inkluzívnu ekonomiku vykazujúcu vysokú mieru zamestnanosti, produktivity a sociálnej súdržnosti. Stratégia Európa 2020 prináša víziu sociálneho trhového hospodárstva Európy v 21. storočí⁽¹⁾.

2.2 Toto stanovisko je súčasťou príspevku EHSV k stratégii Európa 2020 a týka sa predovšetkým hlavných iniciatív „Únia inovácií“ a „Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta“⁽²⁾ a podporovania kvality práce a celoživotného vzdelávania⁽³⁾.

2.3 V tomto stanovisku sa inovácia definuje v jej širšom zmysle: „Inovácia: uplatnená konkurenčná výhoda založená na schopnostiach, ktorá môže vyplývať z vedeckého výskumu, technológie, modelov podnikania, riešení v oblasti služieb, dizajnu, značiek alebo spôsobov organizovania práce a výroby, ako aj zlepšovania pracovného prostredia. Inovácia sa najčastejšie vytvorí kombináciou rôznych schopností a podporuje rozvoj podnikov a spoločnosti i zvyšovanie blaho-bytu.“

2.4 Pojem inovácia sa vzťahuje na všetky inovácie výrobkov, služieb, technické, sociálne a funkčné inovácie vo všetkých sektoroch a vo všetkých typoch organizácií. V rámci tohto prístupu sa považujú podniky, dobrovoľnícke organizácie a organizácie verejného sektora za inovátorov.

2.5 Inovácia pracovísk sa využíva na to, aby sa trvalo zlepšila produktivita organizácií a súčasne sa zvýšila kvalita pracovného života. Inovatívne pracoviská podporujú sociálnu a organizačnú zmenu, ktorej súčasťou sú integrované a udržateľné prístupy, zlepšujú výkonnosť podnikov a znižujú dlhodobé prevádzkové náklady. Medzi oblasti, v ktorých sa dá dosiahnuť zlepšenie, patria pracovné procesy, organizácia práce, pracovné metódy, fyzické pracovné prostredie, odborné schopnosti a pracovné postupy, ako aj manažment a vedenie.

⁽¹⁾ Stratégia Európa 2020 zahŕňa tri vzájomne sa posilňujúce priority: — inteligentný rast: vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii,

— udržateľný rast: podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje,

— inkluzívny rast: podporovanie hospodárstva s vysokou zamestnanosťou, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV o nových zručnostiach pre nové pracovné miesta (Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 74).

⁽³⁾ Stanovisko EHSV o usmerneniach pre politiky zamestnanosti (Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 77).

2.6 Na základe uvedenej definície inovácie by mali byť investície v rámci inovačnej politiky zamerané na organizačné a zamestnancami podnecované inovácie na pracovisku s cieľom zlepšiť výkonnosť podnikov a verejných a iných organizácií, zvýšiť konkurencieschopnosť, zvýšiť počet a kvalitu pracovných miest (nové typy pracovných miest v existujúcich sektoroch a nové pracovné miesta v nových sektoroch), ako aj zvýšiť udržateľný rast produktivity a kvalitu zamestnania. Takéto investície podporujú efektivitu zamestnávateľov, pracovníkov a spoločnosti ako celku.

3. Nové prvky rastu a zmeny v kultúre práce

3.1 Európa potrebuje pre svoje hospodárstvo a blahobyt nové prvky rastu. Potrebujeme rast produktivity vo všetkých sektoroch. Ak sa to dosiahne udržateľným spôsobom, môže to podporiť inovatívnosť a vytvoriť viac kvalitnejších pracovných miest. Zvyšovanie produktivity a kvality pracovného života je založené predovšetkým na kombinácii technológie a schopností zamestnancov, angažovanosti a motivácie zamestnancov, ako aj vedenia prinášať nové výrobky, služby a pracovné postupy. Zvýšená inovačná kapacita organizácie vytvára priaznivý kolobeh, v ktorom inovatívnosť vedie k produktivite, na základe čoho je možné investovať zisk naspäť do organizácie, aby sa tak opäť podporila inovatívnosť⁽⁴⁾.

3.2 V nasledujúcich rokoch bude pracovný život prechádzať veľkou kultúrnou premenou. Spôsobia to faktory, ako sú zmeny vo veľkosti pracovnej sily, ktoré vyplývajú z demografického vývoja, vyššia úroveň vzdelania pracovníkov, vplyv pokroku dosiahnutého vo výskume (najmä v medicíne) na očakávanú dĺžku života a trvanie pracovného života, prenikanie digitalizácie do výroby a služieb, celosvetová hospodárska súťaž a požiadavky udržateľného rozvoja.

3.3 Kľúčovou otázkou z hľadiska budúcej konkurencieschopnosti na úrovni štátov aj na európskej úrovni je, ako bude organizovaná práca a ako budú ľudia na pracovisku riadení. Ľudia si čoraz viac želajú, aby bola ich práca zmysluplná, a cenia si význam, ktorý práca dáva ich životu, pričom čoraz častejšie požadujú zosúladenie práce, rodiny a voľného času. Objavujú sa tiež požiadavky, aby pracovný čas a systémy odmeňovania zodpovedali individuálnym potrebám ľudí. Pracoviská sa stávajú rozmanitejším prostredím, v ktorom treba riadiť pracovníkov rôzneho veku a rôznej národnosti či príslušnosti k menšine. Technologický pokrok má rozhodujúci vplyv na pracovné prostredie a nástroje. Pracovisko v roku 2020 sa bude dať najlepšie opísať takto: vhodné na spoluprácu, autentické, osobné, inovatívne a sústredené na sociálne kontakty⁽⁵⁾.

3.4 Zmeny v kultúre práce vytvárajú tlak na zmeny v pracovných postupoch a riadení. Vyššia vnímateľnosť aspektov udržateľnosti je trendom, ktorý bude čoraz viac formovať charakter práce, pretože podniky začínajú merať úspech a prijímať operatívne rozhodnutia s ohľadom na hospodárske, sociálne a environmentálne parametre. Hlavnou zásadou pri plánovaní udržateľného pracoviska je vytvoriť pracoviská, ktorú sú nielen zdravé a produktívne, ale aj inšpirujúce a zvyšujúce blahobyt.

4. Inovatívne pracoviská

4.1 Inovačná kapacita organizácie závisí od motivácie a odhodlanosti manažmentu a ostatných pracovníkov obnoviť svoju prácu i celú organizáciu. Výsledkom sú najnovšie modely výrobkov a služieb alebo organizačné procesy, ktoré sú pre zákazníkov prínosom. Čím rozvinutejšie postupy uplatňuje organizácia pri svojich inovačných aktivitách, tým lepšia je jej schopnosť implementovať inovácie.⁽⁶⁾

4.2 Štúdie ukazujú, že väčší počet úspešných inovácií v organizácii súvisí s inováciou pracoviska než s technologickou inováciou⁽⁷⁾. Takisto je dôležité pochopiť rôzne aspekty procesu obnovy – vo väčšine prípadov sa môže inovácia výrobkov a služieb podariť len vtedy, ak dôjde k inovácii vo vzťahu k organizačnému a pracovnému prostrediu⁽⁸⁾.

4.3 Zároveň je potrebné investovať do výskumu a technologického vývoja. Úspech nie je vždy podmienený tým, že má niekto najnovšiu technológiu, ale tým, že má najproduktívnejšiu technológiu s mnohokrátym využitím. Dôležité je tiež využívať možnosti, ktoré ponúka technológia vyvinutá niekde inde (napr. IKT, digitalizácia) a regulačné prostredie (napr. normalizácia). Výsledky výskumu a technológia sa však automaticky nepremietnu do nových podnikateľských činností alebo produktivity. Uplatnenie technológie si často vyžaduje vysokú úroveň podnikovo interných schopností. Intelektuálny kapitál⁽⁹⁾ a investície do neho sa musia využívať účinnejšie. Najčastejšie sú práve toto najslabšie články pri uplatňovaní novej technológie.

⁽⁶⁾ Bessant, John (2003): High-involvement Innovation (Innovative capability's eight dimensions).

⁽⁷⁾ Frank Pot, Radboud University and European Association of National Productivity Centres: *Workplace innovation for better jobs and performance*, november 2010, Antalya.

⁽⁸⁾ Napríklad: Terhi Arvonen / Lumene, seminárna prezentácia, Helsinki, 25. 1. 2011; a Laura Seppänen a Annarita Koli / Sociálne služby v meste Helsinki, seminárna prezentácia, Helsinki, 25. 1. 2011.

⁽⁹⁾ Väčšinu investícií do intelektuálneho kapitálu predstavujú investície do inovácií, najmä výdavky na výskum a vývoj. Ochranné známky, ľudské zdroje, organizačná štruktúra, investovanie do softvéru a digitálne znalosti, budovanie značky (tzv. branding), podnikateľské metódy a dizajn sú tiež významné. Intelektuálny kapitál kladie dôraz na schopnosti zamestnancov a význam, ktorý má vytváranie, uplatňovanie a využívanie nových poznatkov pre hospodárstvo a produktivitu.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Podpora trvalo udržateľnej produktivity na európskych pracoviskách“ (Ú. v. EÚ C 10, 15.1.2008, s. 72 – 79).

⁽⁵⁾ Max Mickelsson, seminárna prezentácia, Helsinki, 25. 1. 2011.

4.4 Pri hodnotení inovačnej politiky je obzvlášť dôležité zamerať sa na to, ako organizácia existujúce schopnosti využíva a rozvíja, nielen na ponuku kvalifikovaných pracovníkov. Je dokázané, že podiel organizácií, ktoré vo svojich postupoch riadenia podporujú individuálne vzdelávanie aj vzdelávanie v rámci celej organizácie, v hospodárstve je veľmi silným ukazovateľom inovačnej kapacity v hospodárstve ako celku ⁽¹⁰⁾, ⁽¹¹⁾.

4.5 Podniky zatiaľ nepochopili, aké výhody prinesie inovácia založená na zlepšovaní odborných schopností ich zamestnancov. Na základe prieskumu nadácie Eurofound o pracovných podmienkach ⁽¹²⁾ a štúdie Európskeho strediska pre rozvoj odborného vzdelávania (Cedefop) ⁽¹³⁾ investujú európske podniky ešte stále príliš málo do intelektuálneho kapitálu. Len 26 % podnikov, ktoré školia svojich zamestnancov, predvída odborné schopnosti potrebné v budúcnosti.

4.6 Prakticky všetky inovácie sú výsledkom predchádzajúcich inovácií, nazhromaždených skúseností, učenia sa a odborných spôsobilostí. Keď vezmeme do úvahy, akú dôležitú úlohu zohrávajú v podniku zamestnanci ako zdroj poznatkov a nápadov, je zarážajúce, ako málo sa táto skutočnosť využíva či zohľadňuje v inovačnej politike a v diskusiách ⁽¹⁴⁾.

4.7 Inovácia, ktorej základom je pracovisko, predstavuje potenciál začleniť nápady, spôsobilosti a poznatky vychádzajúce zo skúseností všetkých skupín zamestnancov. Doterajšie skúsenosti ukazujú, že dobré pracovné vzťahy, pracovné prostredie a podmienky práce zvyšujú pravdepodobnosť inovácie pracovníkmi ⁽¹⁵⁾, ⁽¹⁶⁾. Vychádzajúc z prípadových štúdií ⁽¹⁷⁾, takáto činnosť má niekoľko výhod a pozitívny vplyv na celkovú ziskovosť podnikov. Pozitívnymi vedľajšími účinkami sú vyššia spokojnosť v zamestnaní a menej absencií pre práceneschopnosť. Inovačná činnosť, ktorej základom je pracovisko, tiež

môže priniesť účinné spôsoby úspory energie a zdrojov, ale aj zlepšenie fungovania fyzického pracovného prostredia. Tým sa vložené investície podniku alebo organizácii viacnásobne vrátia.

4.8 Zásadný význam pre úspech a pozíciu podnikov a organizácií má záujem ich pracovníkov o prácu, ich tvorivé schopnosti a iniciatíva (80 %). Zatiaľ sme len v počiatočnom štádiu chápania týchto vlastností a ich využívania ako konkurenčnej výhody, pretože manažment nie je dostatočne informovaný o ich význame. Dôležitosť tradičných vlastností pracovníka, ako je poslušnosť, pracovitosť a inteligencia je síce jasná, no v globalizovanom svete a kontexte technologického pokroku sa ich úloha ako konkurenčnej výhody značne znížila ⁽¹⁸⁾.

4.9 Štúdie ukazujú, že najčastejšou prekážkou inovácie pracovníkmi je chýbajúca motivácia na strane vedenia, ktoré si neuvedomuje potrebu opatrení na zlepšenie. Ďalšími prekážkami sú nedostatok správnych informácií, slabá schopnosť podporovať zmeny a možné podnikateľské riziká spojené so zmenou ⁽¹⁹⁾. Strach pracovníkov zo zmeny sa takisto stáva prekážkou, najmä keď na pracovisku chýba kultúra zapájania sa.

4.10 Zvládanie zmien a vytváranie inovatívnych procesov preto zostáva veľkou výzvou pre väčšinu podnikov a organizácií a odborná príprava vo vzťahu k týmto schopnostiam nie je adekvátna ⁽²⁰⁾. Riadenie ľudských zdrojov by sa malo považovať za strategický aspekt riadenia. Takéto schopnosti by mohli slúžiť ako nový druh hnacej sily hospodárskeho rastu. Nové stimuly sú potrebné na to, aby boli riadiaci pracovníci i zamestnanci zaangažovaní do zlepšovateľskej činnosti a rozhodovania, spolu s podnikateľskou kultúrou, ktorá motivuje ľudí k spolupráci a zapája ich do zlepšovania ich organizácie.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ Dirk van Damme, Centrum OECD pre výskum a inováciu v oblasti vzdelávania, na diskusii Strediska pre monitorovanie trhu práce EHSV, ktorá sa konala 15. decembra 2010.

⁽¹¹⁾ OECD, *Innovative workplaces 2020*: „... organizácia práce podporujúca inováciu využívaním samostatnosti a voľnosti zamestnancov v konaní, ktoré sú podporované možnosťami vzdelávania a odbornej prípravy“.

⁽¹²⁾ Eurofound, prieskum o pracovných podmienkach v Európe v roku 2010.

⁽¹³⁾ Cedefop, *Encouraging continuing training by enterprises – time for a rethink?*, krátky oznam, marec 2010.

⁽¹⁴⁾ Tarmo Lemola, *Innovaation uudet haasteet ja haastajat* (Nové výzvy inovácie), WSOYpro Oy 2009.

⁽¹⁵⁾ Napríklad: Andreas Crimmann, Inštitút pre výskum zamestnanosti (IAB), Nemecko, diskusia Strediska pre monitorovanie trhu práce, ktorá sa uskutočnila 15. decembra 2010.

⁽¹⁶⁾ Tuula Eloranta, seminárna prezentácia, Helsinki, 25. 1. 2011.

⁽¹⁷⁾ LO (Dánska konfederácia odborových zväzov), *Employee-driven innovation* 2008.

⁽¹⁸⁾ Tuomo Alasoini (založené na myšlienke Hamela, 2007), seminár, 25. 1. 2011, Helsinki.

⁽¹⁹⁾ Tuomo Alasoini, seminárna prezentácia, Helsinki, 25. 1. 2011.

⁽²⁰⁾ Dirk Ameel, Ameel D&C bvba, diskusia Strediska pre monitorovanie trhu práce, ktorá sa uskutočnila 15. 12. 2010.

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

470. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 15. A 16. MARCA 2011

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ročný prieskum rastu: ďalší pokrok v rámci komplexnej reakcie EÚ na krízu“

[KOM(2011) 11 v konečnom znení]

(2011/C 132/06)

Hlavný spravodajca: **pán SMYTH**

Európska komisia sa 12. januára 2011 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Ročný prieskum rastu: ďalší pokrok v rámci komplexnej reakcie EÚ na krízu“

KOM(2011) 11 v konečnom znení.

Predsedníctvo výboru poverilo 18. januára 2011 vypracovaním tohto stanoviska riadiaci výbor pre stratégiu Európa 2020.

Vzhľadom na naliehavosť témy bol pán Smyth rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na jeho 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 164 hlasmi za, pričom 8 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

ČASŤ I: ROČNÝ PRIESKUM RASTU – PREMÁRNEŇÁ PRÍLEŽITOSŤ PREDLOŽIŤ NÁVRHY PRIAMO ZAMERANÉ NA INTELIGENTNÝ, UDRŽATELNÝ A INKLUZÍVNY RAST

vyvážené a inkluzívne návrhy, ktoré Európe pomôžu nastúpiť cestu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu v duchu ešte stále novej stratégie Európa 2020.

1. Výbor plne podporuje stratégiu Európa 2020, ako aj pokrok smerom k ex-ante koordinácii fiškálnej politiky v rámci európskeho semestra a dúfa, že prinajmenšom pre krajiny eurozóny budú terajšie legislatívne návrhy na koordináciu európskej hospodárskej politiky prvým krokom smerom k skutočnej spoločnej hospodárskej politike a úplnej koordinácii rozpočtových politík.

2. Výbor je znepokojený trendom v diskusii o správe ekonomických záležitostí v Európe, ktorý smeruje k obmedzeným, nesústredeným medzivládnyim návrhom, a nie k metóde Spoločenstva.

3. Výbor preto vyzýva Európsku komisiu, aby rozhodne podporila európsku integráciu tým, že predloží odvážne,

4. V tejto súvislosti výbor zdôrazňuje, že ročný prieskum rastu by mal zohrávať mimoriadne významnú úlohu a podporiť reformu politiky začleňovania v členských štátoch a na európskej úrovni. Výbor oceňuje, že Komisia zvolila pre ročný prieskum rastu rozsiahly formát s 10 prioritami, ktoré sú rozdelené do troch väčších kategórií, v snahe umožniť podrobnú diskusiu o daných otázkach.

5. Výbor však vyjadruje poľutovanie nad tým, že Európska komisia v tomto prvom ročnom prieskume rastu nevyužila príležitosť pokračovať v duchu stratégie Európa 2020 a nezamerala sa priamo na inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast, ale namiesto toho sa úzko zacičila na fiškálnu konsolidáciu kombinovanú s návrhmi týkajúcimi sa trhu práce,

ktoré sú často nevyvážené a chýba im európsky rozmer jednotného trhu so stimulmi hospodárskeho rastu orientovanými na budúcnosť.

6. V súvislosti s fiškálnou konsolidáciou výbor ľutuje, že návrhy na konsolidáciu sú zamerané výlučne na výdavky, pričom ich dopĺňa návrh na možné zväčšenie rozšírenia základu pre nepriame dane v niektorých členských štátoch. Vzhľadom na to, že terajšia kríza štátneho dlhu má pôvod vo finančnej kríze a s tým spojenou potrebou zmobilizovať obrovskú finančnú pomoc z verejných prostriedkov na záchranu tohto finančného sektora pred totálnym zrútením, by výbor očakával sériu návrhov zameraných na to, ako má tento sektor prispieť k návratu verejných rozpočtov na cestu udržateľného rozvoja. Konkrétne a ambiciózne návrhy na kontrolu finančných trhov sú okrem toho podmienkou pre vybudovanie dôvery a zabránenie ďalším otrasom.

7. Výbor zdôrazňuje, že konsolidácia verejných rozpočtov nebude možná bez dostatočnej miery hospodárskeho rastu. Vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia nesformulovala program zameraný na rast, ktorý by maximalizoval potenciál jednotného trhu, ale sa namiesto toho zameriava na drastickú fiškálnu konsolidáciu ako *predpoklad* rastu. Oveľa väčšia pozornosť by sa mala venovať stimulom rastu, ktoré umožnia členským štátom konsolidovať rozpočty a zároveň zotrvať na ceste udržateľného rastu. Na to je podľa názoru výboru potrebné, aby sa integrálnou súčasťou každej hospodárskej stratégie orientovanej na budúcnosť stala vyvážená makroekonomická politika, ktorá vyrovnaným spôsobom spája aspekty ponuky a dopytu. V rámci toho by členské štáty s prebytkom na bežnom účte boli nabádané, aby pokračovali v expanzívnom postoji a riešili nedostatočný domáci dopyt.

8. Predvídavý prístup k trhom práce, dôchodkovej reforme, nezamestnanosti a flexibilitate sa bude opierať o vznik udržateľných pracovných miest, vytváranie pracovných príležitostí, využívanie potenciálu nových hospodárskych odvetví a ekologickú energiu. EHSV sa domnieva, že sociálny dialóg zohráva kľúčovú úlohu v rámci akejkoľvek politiky súvisiacej s trhom práce. Systémy sociálneho zabezpečenia sú tiež kľúčové ako automatické sociálne a ekonomické stabilizátory, ktoré pomáhajú podporovať rozvoj a produktivitu, zmierňujú chudobu a podporujú hospodársku a sociálnu súdržnosť, pričom všetky tieto faktory sú potrebné na to, aby sa verejná mienka priklonila na stranu európskeho projektu. Ak chceme inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast, je dôležité opierať sa o tieto kľúčové princípy, ktoré tvoria základ európskeho sociálneho trhového hospodárstva. Výbor preto trvá na tom, že návrhy Komisie adresované členským štátom, ktoré sú jednoznačne v rozpore s ich systémami kolektívneho vyjednávania a postupmi pre zaistenie pracovných miest, sú absolútne nepripustné.

9. Výbor sa okrem toho domnieva, že Európska komisia by mala objasniť svoj postoj k otázke kvót a povinných príspevkov, ktoré zaťažujú pracovné oblasti. Bolo by potrebné skutočne rozlišovať medzi tým, čo súvisí s úlohou poskytovať nediskriminačné verejné služby a služby vo všeobecnom záujme a tým, čo by mohlo predstavovať skutočné prekážky pre potenciál jednotného trhu. V súvislosti s právnymi predpismi, ktoré sa vzťahujú na obchod, je tiež potrebné preskúmať všetky dôsledky pre zamestnanosť v tomto odvetví a uplatniť princíp subsidiarity v oblastiach, ako napríklad vymedzenie oblastí alebo otváracie hodiny, ktoré musia v princípe zodpovedať miestnym, kultúrnym, klimatickým a ďalším podmienkam.

10. Výbor sa súčasne nazdáva, že ročný prieskum rastu sa nedostatočne venuje potenciálu jednotného trhu, pokiaľ ide o európsky rast, keďže sa len zbežne zmieňuje o rozhodujúcom Akte o jednotnom trhu, ale nerozvádza jeho kľúčové aspekty, ktoré podporujú inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast, ako napríklad patenty EÚ, európsky profesijný preukaz, európske projekty v oblasti infraštruktúry, cezhraničné úvery, integrované trhy hypotekárnych úverov, sociálne podnikanie a sociálne investičné fondy.

11. V ďalšej časti výbor podrobnejšie objasňuje svoje špecifické návrhy k 10 bodom, ktoré predložila Komisia. Očakáva, že sa tým diskusia nasmeruje k otázkam, ktoré sú naozaj dôležité.

ČASŤ II: NÁVRHY VÝBORU K 10 BODOM, KTORÉ PREDLOŽILA EURÓPSKA KOMISIA

1. Uskutočnenie dôslednej fiškálnej konsolidácie

1.1 EHSV sa domnieva, že hlavnou otázkou je opätovné dosiahnutie vyrovnaného stavu verejných financií tak, aby sa pritom zabránilo poklesu dopytu, pretože to by viedlo k recesii, ktorá by mala za následok prehlbovanie deficitov, čo by Európu dostalo do začarovaného kruhu.

1.2 V snahe vyhnúť sa ohrozeniu cieľov Európskeho plánu na oživenie hospodárstva, EHSV odporúča, aby sa plány na zníženie schodku verejných financií zostavovali tak, aby boli v súlade s cieľmi pre hospodársku obnovu, sociálnu oblasť a zamestnanosť, ktoré stanovila stratégia Európa 2020 ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Dôsledky krízy štátneho dlhu pre správu EÚ“, Ú. v. EÚ C 51, 17.2.2011, s. 15.

1.3 Je potrebné posilniť daňovú základňu v členských krajinách, a to napríklad tým, že sa zrušia daňové raje, ukončí súťaž v znižovaní daní a prijímú opatrenia na zabránenie daňovým únikom a podvodom⁽²⁾.

1.4 Daňová záťaž by sa mala presunúť smerom k novým zdrojom príjmov, akými sú dane z finančných transakcií, dane z energie, odvody finančných inštitúcií, poplatky za emisie CO₂ (podmienené reorganizáciou trhu s emisiami CO₂) atď. Takéto zdaňovanie by mohlo znížiť tlak na verejné rozpočty a pomôcť presmerovať zdroje k udržateľným investíciám do reálnej ekonomiky. Mohlo by to tiež pomôcť zaistiť nové vlastné zdroje pre rozpočet Európskej únie.⁽³⁾ Daň z finančných transakcií tiež znamená, že finančný sektor splatí niektoré zo svojich verejných dotácií⁽⁴⁾.

1.5 EHSV sa domnieva, že sankcie by mali byť vyvážené väčšou európskou solidaritou, pokiaľ ide o riadenie štátneho dlhu⁽⁵⁾.

2. Korekcia makroekonomickej nerovnováhy

2.1 Vyvážená makroekonomická kombinácia, ktorá vyrovnaným spôsobom spojí politiku hospodárstva orientovanú na ponuku s politikou hospodárstva orientovanou na dopyt, sa podľa názoru EHSV musí stať integrálnou súčasťou každej hospodárskej stratégie orientovanej na budúcnosť. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné obmedziť veľké rozdiely v bilancii bežných účtov. EHSV sa domnieva, že minimálne pre krajiny eurozóny bude koordinácia európskych hospodárskych politík prvým krokom smerom k skutočnej spoločnej hospodárskej politike a koordinácii rozpočtových politík⁽⁶⁾.

2.2 EHSV zdôrazňuje úlohu, ktorú pri vzniku makroekonomickej nerovnováhy zohrávajú necenové faktory, ako diferencovanie produktu, technologický podiel na výrobku, kvalita výrobku, kvalita služieb súvisiacich s výrobkom (zákaznícke služby) atď. Treba určiť premenné, ktoré dokážu poukázať na ich úroveň a dynamiku v rámci členských štátov HMÚ.

2.3 Pri prekonávaní krízy zohráva kľúčovú úlohu mzdová politika. Orientácia nárastu miezd na vnútroštátny celkový

hospodársky rast produktivity zaručí z celkového hospodárskeho hľadiska rovnováhu medzi dostatočným vývojom dopytu a zachovaním cenovej konkurencieschopnosti. Sociálni partneri sa preto musia usilovať zabrániť tomu, aby sa mzdy znižovali v zmysle politiky, ktorá nadmerne chráni národné záujmy na úkor iných krajín a musia orientovať mzdovú politiku na produktivitu⁽⁷⁾.

2.4 Keď sa okrem fiškálnej a menovej politiky v rámci užšej hospodárskej a politickej koordinácie v eurozóne zlepši aj koordinácia mzdovej politiky, musí sa rešpektovať slobodné vyjednávanie. Štátom stanovené ciele pre kolektívne vyjednávanie alebo dokonca štátom nariadené krátenia miezd sú v tejto súvislosti neprijateľné a treba ich odmietnuť⁽⁸⁾.

3. Zabezpečenie stability finančného sektora

3.1 Výbor sa nazdáva, že je potrebné vyvíjať ešte intenzívnejšie úsilie s cieľom pripraviť finančný systém na obdobie po prekonaní krízy. Mal by byť transparentný, sociálne a eticky zodpovedný, lepšie kontrolovaný a inovatívny s vyváženým rastom, ktorý by bol v súlade s rastom zvyšku hospodárskeho systému a zameraný na vytváranie hodnôt v strednom a dlhom časovom horizonte, teda trvalo udržateľným rastom⁽⁹⁾.

3.2 Výbor navrhuje uľahčiť harmonizáciu vnútroštátnych právnych predpisov na ochranu užívateľov finančných produktov a služieb (spotrebiteľov, podnikov atď.) bez toho, aby sa oslabili právomoci členských štátov zachovať si prísnejšie národné právne predpisy. Môže sa tiež stanoviť, že v európskom orgáne dohľadu (teraz Európsky systém finančného dohľadu – ESFS) bude jeden alebo niekoľko zástupcov spotrebiteľov, ktorých by vybrali sociálni partneri alebo organizácie spotrebiteľov⁽¹⁰⁾.

3.3 Výbor navrhuje stimulovať v širokom zmysle systém poskytovania finančných informácií podporou plurality subjektov a vypracovaním nových pravidiel, ktoré by zvýšili transparentnosť a účinnosť metód hodnotenia, najmä pokiaľ ide o deriváty⁽¹¹⁾.

⁽²⁾ Pozri publikáciu EHSV „Program pre Európu: návrhy občianskej spoločnosti“, CESE 593/2009, Fiche 1, bod 2.

⁽³⁾ Ďalšie politické návrhy týkajúce sa zdaňovania možno nájsť v bode 8.

⁽⁴⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Daň z finančných transakcií“, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 81.

⁽⁵⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 51, 17.2.2011, s. 15.

⁽⁶⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Lisabonská stratégia po roku 2010“, Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 3 a stanovisko EHSV na tému „Hospodárska obnova: súčasná situácia a konkrétne iniciatívy“ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 57.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV na tému „Výsledky summitu o zamestnanosti“, Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 70.

⁽⁸⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej Rade, Rade, Európskej Centrálnej Banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Prehlibovanie koordinácie hospodárskej politiky pre stabilitu, rast a pracovné miesta – nástroje silnejšej správy ekonomických záležitostí EÚ“, Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 7.

⁽⁹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Po prekonaní krízy: nový finančný systém pre vnútorný trh“, Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 38.

⁽¹⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1060/2009 o ratingových agentúrach“, Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 37.

⁽¹¹⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 37.

3.4 Výbor navrhuje od súčasného systému samoregulácie upustiť aj na medzinárodnej úrovni. Je potrebné pokračovať v procese koordinovania rôznych príslušných orgánov zavedením prísnych pravidiel, ktoré budú platiť pre všetkých, a zabezpečením ich uplatňovania. EÚ musí vyvinúť všetko úsilie na dosiahnutie tohto cieľa v rámci medzinárodných štruktúr⁽¹²⁾.

3.5 Výbor víta legislatívne iniciatívy na zvýšenie regulácie a transparentnosti finančného trhu, vrátane posilnenia dohľadu nad úverovými ratingovými agentúrami, spoločnej správy a riadenia vo finančných inštitúciách a odmien manažmentu spoločností a politiky odmeňovania⁽¹³⁾.

3.6 Výbor víta návrh nariadenia o predaji nakrátko a určitých aspektoch swapov na úverové zlyhanie, čo prispeje k odstráneniu nekompatibilných režimov a k objasneniu tejto oblasti finančných trhov⁽¹⁴⁾.

3.7 Vzhľadom na úlohu, ktorú v poslednej kríze svetových trhov s cennými papiermi a finančných trhov zohrali ratingové agentúry, výbor pokladá za pozitívne, že sa prijal trojfázový prístup k právnej úprave funkcií, ktoré tieto agentúry vykonávajú pre investorov a spotrebiteľov. EHSV víta zaradenie otázok štátneho dlhu do prebiehajúcej verejnej konzultácie⁽¹⁵⁾.

3.8 Bolo by vhodné periodicky uverejňovať správy o monitorovaní štátnej pomoci, ktoré by podrobne informovali o stave realizácie týchto opatrení tým, že by kvantifikovali ich dosah na trhy s cieľom vypracovať plán valorizácie odvetvia priemyslu potrebný na hospodárske oživenie EÚ posilnením podnikov, predovšetkým malých a stredných, a na dosiahnutie príslušnej úrovne zamestnanosti, čo je potrebné na hospodársku obnovu⁽¹⁶⁾.

3.9 Výbor sa domnieva, že peniaze daňových poplatníkov by nemali byť opäť použité na pokrytie bankových strát a v zásade podporuje vytvorenie harmonizovanej siete vnútroštátnych ex-ante fondov na riešenie krízovej situácie bánk (BRF), ktorá by bola spojená so súborom koordinovaných vnútroštátnych mechanizmov krízového riadenia. V záujme vytvorenia fungujúcej schémy fondov na riešenie krízovej situácie bánk by sa však členské štáty mali vopred dohodnúť na prijatí spoločných metód a jednotných pravidiel, aby nedochádzalo k narušeniu hospodárskej súťaže.

⁽¹²⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 37.

⁽¹³⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Po prekonaní krízy: nový finančný systém pre vnútorný trh“, Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 38.

⁽¹⁴⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o predaji nakrátko a určitých aspektoch swapov na úverové zlyhanie“, Ú. v. EÚ C 84, 17.3.2011, s. 34.

⁽¹⁵⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 54, 19.2. 2011, s. 37.

⁽¹⁶⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Správa Komisie – Správa o politike hospodárskej súťaže za rok 2009“, Ú. v. EÚ C 84, 17.3.2011, s. 7.

3.10 Účelnou súčasťou európskej finančnej politiky by mohlo byť ponechať časť kapitálu bánk v rukách štátu, aby si udržal prehľad o bankovom sektore⁽¹⁷⁾.

4. Zvýšiť príťažlivosť práce

4.1 Podľa výboru je potrebné prijať opatrenia, aby sa prechodné obdobia zúročili, a aby sa zlepšil prístup k zamestnaniu, predovšetkým pre špecifické problematické skupiny. To by sa malo dosiahnuť zvýšením pracovných príležitostí, znížením prekážok brániacim práci; zlepšením štruktúry daňových systémov a systémov sociálnych dávok, aby sa oplatilo pracovať, vrátane zníženia daňového zaťaženia druhého príjmu v domácnosti a zabezpečením prístupu k službám potrebným na zabezpečenie účasti. Tým, ktorí nie sú schopní pracovať, musí byť poskytnutá primeraná podpora príjmu a prístup k službám všeobecného záujmu⁽¹⁸⁾.

4.2 Výbor podporuje široký prístup ku kvalitnej starostlivosti o deti ako príležitosť na zvýšenie kvality života a ako pomoc pri zosúladiení pracovného, súkromného a rodinného života, a zároveň ako podporu účasti žien na trhu práce, čo pomôže zvýšiť príjmy rodín⁽¹⁹⁾.

4.3 Eurostat by sa mal viac zamerať na nelegálnu prácu, a to v špecifických národných podmienkach, čo si vyžaduje kroky zo strany členských štátov, ako aj v súvislosti s prepojením s nelegálnym prisťahovalectvom, čo by mohlo opodstatniť aktívnejšiu súdnu spoluprácu a posilnenie úlohy EÚ, predovšetkým čo sa týka vplyvu na vnútorný trh a hospodársku súťaž. Na úrovni EÚ treba prijať opatrenia na podporu sociálnych partnerov v členských štátoch, aby spoločne a v spolupráci s príslušnými orgánmi iniciovali národné a odvetvové projekty s cieľom bojovať proti nelegálnej práci a potláčať tieňovú ekonomiku. Sociálni partneri by tiež mohli spolupracovať na úrovni EÚ s cieľom analyzovať a zverejňovať osvedčené postupy v členských štátoch. Boj proti nelegálnej práci si vyžaduje efektívnu cezhraničnú spoluprácu a dohľad zo strany orgánov členských štátov a rozširovanie informácií o sankciách z toho vyplývajúcich⁽²⁰⁾.

4.4 Je potrebné nielen skoordinať štruktúru daňových a sociálnych odvodov z práce vo vnútri EÚ, ale do analýzy treba začleniť aj hľadiská spojené s obchodom medzi EÚ a zvyškom sveta⁽²¹⁾.

⁽¹⁷⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 57.

⁽¹⁸⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Sociálne začlenenie“, Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 10.

⁽¹⁹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Starostlivosť a výchova v ranom detstve“, Ú. v. EÚ C 339, 14.12.2010, s. 1.

⁽²⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Zelená kniha – Modernizácia pracovného práva s cieľom splniť výzvy 21. storočia“, Ú. v. EÚ C 175, 27.7.2007, s. 65.

⁽²¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Vplyv územného princípu daňového práva na priemyselné zmeny“, Ú. v. EÚ C 120, 16.5.2008, s. 51.

5. Reforma dôchodkových systémov

5.1 Výbor sa domnieva, že výsledky demografických prognostík by mali byť pravidelne analyzované a monitorované, aby bolo možné vhodne a včas prispôsobiť dôchodkové systémy novým podmienkam. Tieto predpovede, vrátane odhadu budúcich výdavkov verejného sektora na dôchodky, však treba brať s rezervou, keďže môžu byť založené na mnohých predpokladoch, ktoré sa z dlhodobého hľadiska zle odhadujú⁽²²⁾.

5.2 Výbor nepodporuje automatické mechanizmy zvyšovania dôchodkového veku v závislosti od zvyšujúcej sa očakávanej dĺžky života alebo od demografického vývoja. Väčšina týchto mechanizmov automaticky zvyšuje dôchodkový vek v závislosti od zvyšovania očakávanej dĺžky života alebo iných hospodárskych parametrov a parametrov trhu práce. Takéto zásadné rozhodnutia týkajúce sa životných podmienok by mali prijímať parlamenty, a nie počítače, aj to po rozsiahlej verejnej diskusii, do ktorej budú zapojení sociálni partneri a ďalšie dôležité zainteresované strany. Okrem toho by členské štáty, ktoré budú tento mechanizmus zavádzať, mali vziať do úvahy aj skutočnosť, že hoci takýto postup zmierňuje odpor verejnosti voči reformám, pokiaľ nebudú existovať skutočné pracovné príležitosti pre starších pracovníkov, zodpovednosť za finančnú podporu týchto pracovníkov sa preniesie na iné piliere systému sociálneho zabezpečenia. Bezprostredné zavedenie tohto mechanizmu s cieľom dosiahnuť primeranosť a udržateľnosť dôchodkov by neprinieslo očakávané ovocie. Zvyšovanie efektívneho dôchodkového veku by nemalo byť jediným opatrením, ale malo by byť sprevádzané opatreniami na zlepšenie možností zamestnať sa pre ľudí, ktorí už takmer dosiahli dôchodkový vek⁽²³⁾.

5.3 Výbor je za podporu zamestnávania starších pracovníkov, no nazdáva sa, že zrušenie programov predčasného odchodu do dôchodku si vyžaduje intenzívnu diskusiu o podmienkach, dosahu, politickej podpore atď., aby práve tento postoj nevedol k sociálnym problémom v pokročilom veku⁽²⁴⁾.

5.4 Výbor pochybuje, že samotné zvyšovanie zákonom stanoveného dôchodkového veku môže vyriešiť problémy súvisiace s demografickými zmenami. Naopak, domnieva sa, že by mohlo viesť k tomu, že sa pod hranicou chudoby ocitnú milióny starších ľudí, najmä žien. Je potrebné zvýšiť vek skutočného odchodu do dôchodku prostredníctvom iniciatív na podporu predĺženého pracovného života, ktoré budú sprevádzať účinné opatrenia v oblasti rastu a zamestnanosti. Len skutočná politika „aktívneho starnutia“, zameraná na dosiahnutie väčšej účasti na odbornej príprave a celoživotnom vzdelávaní, môže trvalo zvýšiť mieru zamestnanosti starších osôb, ktoré prestávajú pracovať skôr v dôsledku zdravotných problémov, intenzity práce, predčasného prepúšťania, nedostatku možností na odborné vzdelávanie alebo opätovný vstup na trh práce. Okrem toho skúsenosti z niektorých členských štátov ukazujú, že zvyšovanie zákonom stanoveného dôchodkového veku môže

vyvolať tlak na iné piliere sociálneho zabezpečenia, ako invalidné dôchodky alebo životné minimum, čím sa skomplikuje pokrok v oblasti ozdravenia verejných financií. Spolu s celoživotnou odbornou prípravou, aktívnymi opatreniami na trhu práce, finančnými stimulmi na zotrvanie v zamestnaní, vrátane stimulov pre samostatne zárobkovo činné osoby a zmenou postoja firiem k starším pracovníkom musia byť s cieľom ponúknuť novú šancu starším pracovníkom podporované aj tieto opatrenia:

- zmeniť a doplniť legislatívu, ktorá v niektorých členských krajinách neumožňuje dôchodcom alebo poberateľom invalidných dôchodkov, ktorí chcú pracovať, poberať súčasne plat aj dôchodok,
- zaviesť systém odmiern, ktorý by pracovníkov motivoval zotrvať v pracovnom pomere aj po dosiahnutí zákonom stanoveného dôchodkového veku: výhody, ktoré bude mať pracovník po dosiahnutí dôchodkového veku, by mali byť atraktívnejšie než tie, na ktoré mal nárok predtým,
- nabádať členské krajiny, aby spolupracovali so sociálnymi partnermi, pokiaľ ide o namáhavé zamestnanie,
- poskytovať rozsiahle poradenstvo a podporu tým, ktorí si hľadajú zamestnanie, ako aj zaviesť opatrenia, ktoré umožnia dlhodobé začlenenie do pracovného trhu,
- zaviesť sociálne prijateľné stimuly pre tých, ktorí pôjdu do dôchodku neskôr, a tam, kde je to vhodné, vytvoriť atraktívne modely pružného prechodu z pracovného života do dôchodku,
- zavádzať opatrenia na uľahčenie fyzickej a psychickej pracovnej záťaže, aby tak mohli zamestnanci zotrvať dlhšie v zamestnaní,
- nabádať starších pracovníkov, aby si obnovovali a vylepšovali zručnosti a poznatky,
- šíriť osvetu medzi staršími pracovníkmi a firmami, najmä MSP, o nových formách manažovania zamestnancov a organizácie práce, ktoré sú prijateľné pre starších pracovníkov⁽²⁵⁾.

5.5 EHSV sa domnieva, že povinné systémy Pay-As-You-Go musia aj naďalej zohrávať zásadnú úlohu pri zabezpečovaní budúcich dôchodkov a preto by sa im mala venovať osobitná pozornosť s cieľom zvrátiť trend znižovania miery náhrad, ktorý sa dá pozorovať v mnohých členských krajinách⁽²⁶⁾.

⁽²²⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Zelená kniha – Snaha o primerané, trvalo udržateľné a bezpečné európske dôchodkové systémy“, Ú. v. EÚ C 84, 17.3.2011, s. 38.

⁽²³⁾ Ú. v. EÚ C 84, 17.3.2011, s. 38.

⁽²⁴⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 10.

⁽²⁵⁾ Ú. v. EÚ C 84, 17.3.2011, s. 38.

⁽²⁶⁾ Ú. v. EÚ C 84, 17.3.2011, s. 38.

5.6 EHSV poukazuje na možnosť vytvoriť dodatočné individuálne dobrovoľné súkromné dôchodkové systémy fungujúce súbežne so súčasnými dôchodkovými systémami. V tejto súvislosti by sa mohla preskúmať možnosť európskych záruk, z ktorých by mali prospech cezhraniční pracovníci. Keďže budúce dôchodky sa odvíjajú od individuálnych príjmov a dĺžky života, čo je nevýhodné predovšetkým pre ženy, osobitnú pozornosť si vyžadujú súkromné dôchodkové systémy, ktoré sa uplatňujú v niektorých krajinách s cieľom znížiť riziko chudoby u starších žien ⁽²⁷⁾.

5.7 Výbor žiada Komisiu, aby preskúmala smernicu 2003/41/ES, ktorá upravuje činnosť inštitúcií zabezpečujúcich dôchodkové nároky z pracovnoprávných vzťahov a dohľad nad nimi, čím sa zabezpečí, že:

- zamestnanci a zástupcovia odborov budú zapojení do konzultácií o dôchodkových investíciách a súvisiacich rizikách, a že ich názory budú rešpektované,
- členské štáty budú využívať osvedčené postupy, ktorými zabezpečia, aby podnikové dôchodkové nároky nadobudnuté zamestnancami boli chránené pred úpadkom ⁽²⁸⁾.

5.8 Monitorovanie všeobecnej úrovne záväzkov dôchodkových systémov je nevyhnutnosťou. Súčasný európsky rámec by mohol byť doplnený o monitorovanie a predkladanie správ o implicitných dôchodkových záväzkoch, pri ktorom by sa použila schválená metodológia. Zvážiť by sa mohlo aj prehodnotenie pravidiel paktu rastu a stability, aby sa zabezpečilo, že budú príslušne zohľadnené výsledky reforiem (vrátane prechodu z úplného systému Pay-As-You-Go na čiastočne kapitalizačný dôchodkový systém) vedúcich k zmene vo financovaní dôchodkových systémov, ktoré budú mať za následok zvýšenie explicitných a zníženie implicitných záväzkov. Ak by sa tieto kroky urobili, reformy zamerané na vyriešenie otázok súvisiacich s dlhodobou udržateľnosťou by neboli z krátkodobého hľadiska penalizované z dôvodu vyššieho explicitného verejného dlhu. Zasadzovať sa na základe odhadov situácie v roku 2060 za reformy účinné v súčasnosti by však mohlo viesť k tomu, že nedosiahneme cieľ primeranosti a udržateľnosti dôchodkov. Výbor preto odporúča doplniť povinné dôchodkové systémy Pay-As-You-Go od prípadu k prípadu o rezervné prostriedky s cieľom zabrániť riziku náhlych prispôbovaní, ktoré by postihli tých najzraniteľnejších ⁽²⁹⁾.

⁽²⁷⁾ Pozri CESE 72/2011 a stanovisko EHSV na tému „Plán uplatňovania rovnosti žien a mužov 2006 – 2010 a nadväzujúca stratégia“, Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 1.

⁽²⁸⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Vplyv fondov súkromného kapitálu, zaistených fondov a štátnych investičných fondov na priemyselné zmeny v Európe“, Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 56.

⁽²⁹⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 84, 17.3.2011, s. 38.

6. Opätovné začlenenie nezamestnaných do trhu práce

6.1 Podľa výboru by sa aktivovanie hľadania práce malo zabezpečiť ani nie tak tzv. stimulmi v podobe podpory v nezamestnanosti, ako skôr sprístupnením výkonných služieb úradov práce. Práve vo svetle súčasnej krízy nepovažuje výbor za nevyhnutné, aby sa sprísnilo ustanovenia týkajúce sa poistenia v nezamestnanosti. Pri súčasnej rekordnej nezamestnanosti problémom nie je všeobecný nedostatok pracovných síl na trhoch práce, ale v niektorých členských štátoch nedostatok kvalifikovaných pracovných síl a najmä obrovský nedostatok dostupných pracovných miest. Treba dôraznejšie podporovať inteligentnú politiku dopytu, ktorá podporí budúci rast a inováciu a prispeje k vytváraniu ďalších pracovných miest ⁽³⁰⁾.

6.2 Sociálne dávky treba považovať za produktívnu investíciu, z ktorej majú všetci úžitok. Dávky v nezamestnanosti spolu s dynamickými opatreniami zameranými na trh práce umožňujú stabilizovať ekonomiku a vďaka zlepšeniu kvalifikácie a účinným iniciatívam v oblasti hľadania zamestnania a rekvalifikácie podporujú schopnosť aktívne sa prispôbiť zmenám. Treba zachovať obozretnosť, pokiaľ ide o opatrenia, ktoré majú sprísniť podmienky priznania dávok. Osoby, ktoré sú vylúčené z trhu práce, by sa mohli ocitnúť v ešte väčšej neistote, čo je značnou prekážkou pre ich (opätovné) začlenenie do pracovného života. Ďalším negatívnym dôsledkom týchto vylučovacích opatrení by mohlo byť to, že vyvolajú presuny do iných oblastí sociálnej ochrany, ako je sociálna pomoc alebo práceneschopnosť, čo nie je žiaduce ⁽³¹⁾.

6.3 Práca nemusí nevyhnutne znamenať ochranu pred chudobou, preto sa pri tvorbe pracovných miest treba zamerať na zaistenie bezpečnejšieho a adekvátne zaplateného zamestnania. Je nevyhnutné posilniť atraktivnosť práce a zabezpečiť, aby bola práca dobre zaplatená, to znamená zabezpečiť účinnú rovnováhu medzi daňovými režimami a systémami sociálneho zabezpečenia ⁽³²⁾.

6.4 Bolo správne rozšíriť rozsah uplatnenia Európskeho fondu na prispôbenie sa globalizácii (EGF) v záujme pomoci pracovníkom prepusteným v dôsledku súčasnej svetovej hospodárskej krízy ⁽³³⁾.

⁽³⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Návrh rozhodnutia Rady o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov – Časť II integrovaných usmernení stratégie Európa 2020“, Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 66.

⁽³¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Rozvoj dávok sociálneho zabezpečenia“, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 28, CESE 977/2010.

⁽³²⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Práca a chudoba: nevyhnutnosť globálneho prístupu“, Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 52.

⁽³³⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1927/2006, ktorým sa zriaďuje Európsky fond na prispôbenie sa globalizácii“, Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 103.

6.5 Výbor uvítal snahu, ktorú na summite o zamestnanosti v Prahe vynaložili jeho účastníci s cieľom určiť opatrenia, ktoré treba uskutočniť na úrovni jednotlivých štátov i EÚ opierajúc sa o sociálny dialóg, vytváranie pracovných miest a opatrenia potrebné na stimulovanie dopytu ⁽³⁴⁾.

6.6 Výbor zdôraznil význam podporovania podnikateľských aktivít a podnikateľskej paradigmy pre posilnenie hospodárskeho rastu potrebného pre úspešné udržanie európskeho sociálneho modelu. Treba rozlišovať medzi skutočným podnikaním a ekonomicky závislou samostatnou zárobkovou činnosťou. V mnohých prípadoch nie prechod na štatút samostatne zárobkovo činného, ale ekonomicky závislého pracovníka vyslovene dobrovoľný, ale vynútený v dôsledku externých faktorov, ako je externalizácia výroby alebo reštrukturalizácia podniku, ktoré majú za následok ukončenie pracovných zmlúv ⁽³⁵⁾.

6.7 Systémy sociálnej ochrany nielenže pomáhali chrániť Európanov pred najvážnejšími dôsledkami finančnej krízy, ale zohrali tiež dôležitú úlohu ako stabilizátory hospodárstva, keďže pôsobili proti cyklickej tendencii. Keďže chýba ambiciózna konvergenčná politika, tieto systémy by mohli byť ohrozené, a to najmä v dôsledku určitých postupov hospodárskej súťaže používaných v niektorých členských štátoch, pre ktoré zníženie sociálnych výdavkov predstavuje spôsob, ako prilákať investície zahraničného kapitálu. Tento postup, ktorý sa už uplatňuje z hľadiska daní aj miezd, má totiž tendenciu rozšíriť sa aj na sociálnu oblasť ⁽³⁶⁾.

6.8 Výbor víta skutočnosť, že mnohé krajiny EÚ uplatnili na začiatku terajšej krízy zamestnanosti nástroje aktívnej politiky trhu práce financované z verejných prostriedkov, ktorých cieľom je, aby zamestnanci neboli prepúšťaní, ale aby zostali v podniku a zvyšovali si kvalifikáciu. Využívanie modelov, ktoré podnikom umožňujú ponechať si v kríze zamestnancov, spolu so silnou podporou ich príjmu pri skrátení pracovného času, je oveľa inteligentnejší spôsob ako zvládnuť krízu, než jednoducho prepúšťať kvalifikovaných zamestnancov pri prvom výpadku zákaziek, keďže takto bude po zotavení hospodárstva v podniku dostatok odborníkov. Tieto modely by sa mali vytvoriť aj v tých krajinách EÚ, v ktorých ešte neexistujú, a mali by sa rozšíriť aj o zamestnancov s neštandardnými pracovnými zmluvami ⁽³⁷⁾.

⁽³⁴⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Vplyv celosvetovej krízy na hlavné európske odvetvia výroby a služieb“, Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 43.

⁽³⁵⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - Implementácia Lisabonského programu Spoločenstva: Podpora podnikateľských paradigiem prostredníctvom vzdelávania a učenia“, Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 110 a stanovisko EHSV na tému „Nové tendencie v oblasti samostatnej zárobkovej činnosti: špecifický prípad ekonomicky závislej samostatnej zárobkovej činnosti“, Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 44.

⁽³⁶⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 28.

⁽³⁷⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 70.

7. Zabezpečiť vyvážený pomer bezpečnosti a flexibility

7.1 Flexiistotu nemožno chápať ako súbor opatrení na zjednodušenie prepúšťania zamestnaných pracovníkov alebo na ohrozenie sociálnej ochrany všeobecne a konkrétnejšie sociálnej ochrany nezamestnaných. Opatrenia na podporu aspektu istoty v rámci flexiistoty musia byť v súčasnosti hlavnou prioritou ⁽³⁸⁾.

7.2 Využívanie modelov skráteného pracovného času ukazuje, že existujúca flexibilita na trhoch práce vo väčšine krajín EÚ stačí na to, aby umožnila podnikom pri poklese zákaziek okamžite reagovať. Výzvy na oslabenie pravidiel o ochrane práce nemajú žiadny reálny základ ⁽³⁹⁾.

7.3 Zmeny na trhu práce viedli k nárastu podielu práce na čiastočný úväzok alebo na dobu určitú. Tieto typy pracovných pomerov zrejme umožnili ľahší vstup do zamestnania a zvýšili mieru zamestnanosti v Európe. No pracovníci zamestnaní na dobu určitú sú zvyčajne menej produktívni, majú menej možností zúčastniť sa na odborných školeniach podporovaných zamestnávateľom a v tejto skupine sa vyskytuje vyššia miera pracovných úrazov. Takisto im hrozí riziko, že budú opakovane prijímaní do pracovného pomeru na dobu určitú. Je potrebné zohľadniť nové riziká a odmeňovať pri uplatňovaní flexiistoty mobilitu pracovníkov, no súčasne by sa nemali systematicky rušiť pracovné zmluvy na dobu neurčitú. Európski sociálni partneri požadujú, aby sa pracovníkom zamestnaným na základe všetkých foriem zmlúv poskytli primerané istoty ⁽⁴⁰⁾.

7.4 Flexiistota môže fungovať, len ak majú zamestnanci kvalitné odborné vzdelanie. Nové zručnosti úzko súvisia s vytváraním nových pracovných miest. Je plne v záujme podnikov investovať do nepretržitého vzdelávania svojich zamestnancov. Zamestnanci sú zodpovední za to, aby sa ďalej vzdelávali ⁽⁴¹⁾.

7.5 Stratégia zamestnanosti v duchu trvalo udržateľného hospodárstva môže vychádzať z poznatkov a know-how, ktoré sú v členských štátoch už dobre rozvinuté. EÚ, ktorá potrebuje kvalifikované pracovné miesta, by mala tieto výsledky propagovať. Preto musia členské štáty viac investovať do svojich systémov vzdelávania a odbornej prípravy a okrem iného podporovať aj vedu, technológiu a engineering. Podiel verejných investícií, ktorý sa v súčasnosti vynakladá na vzdelávanie a ktorý by mal zodpovedať ucelenej stratégii celoživotného vzdelávania, je úplne nedostatočný ⁽⁴²⁾.

⁽³⁸⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Možnosti využitia flexiistoty v oblasti reštrukturalizácie v kontexte globálneho vývoja“, Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 1.

⁽³⁹⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 70.

⁽⁴⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov K spoločným zásadám flexiistoty. Flexibilitou a istotou k zvýšeniu počtu pracovných miest a zlepšeniu ich kvality“, Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 48.

⁽⁴¹⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 1.

⁽⁴²⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Vplyv priemyselných zmien vyplývajúcich z ekologických, energetických a klimatických výziev na zamestnanosť“, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 40.

7.6 Dočasné opatrenia na trhu práce musia zabezpečiť, aby krátkodobé pracovné pomery boli skombinované s primeranou odbornou prípravou, najmä v súvislosti s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci, a aby boli zaručené určité mzdové úrovne ⁽⁴³⁾.

7.7 Je nevyhnutné a kľúčové nasmerovať mladých ľudí na vedecko-technické odbory na všetkých stupňoch škôl a úrovniach vzdelávania s cieľom zabrániť zániku hodnôt, ktoré sa spájajú s výrobnou činnosťou a nahradiť ich finančnými a špekulatívnymi hodnotami ⁽⁴⁴⁾.

7.8 Výbor víta iniciatívu Komisie zlepšiť uznávanie neformálneho vzdelávania a zviditeľniť zručnosti získané mimo formálneho vzdelávacieho systému (napr. prostredníctvom európskeho pasu zručností).

7.9 EHSV žiada lepšie odborné riadenie inovácie vo vzdelávaní. Na to, aby sa zlepšila schopnosť zamestnať sa a zmenšili sa rozdiely, je nevyhnutné zlepšiť systém vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ. Inštitucionálne zmeny vo vzdelávaní sotva držia krok s vývojom potrieb spoločnosti. Inštitúcie musia vziať do úvahy, že je nevyhnutné, aby zmeny, inovácia, vzdelávanie a odborná príprava boli úzko späté ⁽⁴⁵⁾.

7.10 EHSV sa zasadzuje za to, aby sa vzdelávanie a odborná príprava znovu stali súčasťou skutočného života, aby mali bližšie k potrebám verejnosti a odrážali zvyky nových generácií študentov ⁽⁴⁶⁾.

7.11 Výbor podporuje myšlienku vytvoriť sektorové rady pre zamestnanosť a zručnosti na európskej úrovni a zapojiť zainteresované strany do procesu riadenia sektorových zmien a predvídaní nových pracovných miest a zručností prispôbajúcich ponuku a dopytu ⁽⁴⁷⁾.

7.12 Európske sektorové rady by mohli pomôcť pri riadení sektorových zmien a prispieť k dosiahnutiu cieľov iniciatívy „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“. Boli by tiež užitočné pri rozhodovaní o sektorových zmenách na úrovni EÚ ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴³⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 43.

⁽⁴⁴⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 43.

⁽⁴⁵⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Prispôbiť zručnosti potrebám priemyslu a služieb v procese zmien – Prínos prípadného vytvorenia sektorových rád pre zamestnanosť a zručnosti v Európe“, Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 1.

⁽⁴⁶⁾ Tamtiež Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 1.

⁽⁴⁷⁾ Tamtiež Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 1.

⁽⁴⁸⁾ Tamtiež Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 1.

8. Využiť potenciál jednotného trhu

8.1 Dynamický jednotný trh je predpokladom i oporou úspešnej stratégie Európa 2020. Výbor preto naliehavo žiada Európsku komisiu a členské štáty EÚ, aby prijali dôležité a rozhodné kroky, ktoré sú nevyhnutné na dokončenie vnútorného trhu, pričom by sa zachovali a ďalej rozvíjali aj hospodárske, sociálne a ekologické normy. EHSV sa domnieva, že pravidlá týkajúce sa slobodných povolaní sú predpisy, ktoré chránia spotrebiteľa, udržiavajú funkčnosť európskeho vnútorného trhu a medzinárodných trhov a zabráňujú narušeniam trhu, predovšetkým takým, ktoré viedli k medzinárodnej finančnej kríze ⁽⁴⁹⁾.

8.2 Je dôležité, aby implementácia smernice o službách prebehla v úplnom súlade s duchom a pravidlami jednotného trhu. Správne uplatňovanie smernice o vysielaní pracovníkov a dosiahnutie jej cieľov, a to najmä spravodlivej hospodárskej súťaže medzi podnikmi, dodržiavania práv zamestnancov a zabránenia sociálnemu dumpingu, si vyžaduje účinné a jasné implementačné pravidlá ⁽⁵⁰⁾.

8.3 Je naliehavo potrebné uznať dôležitosť odvetvia služieb v hospodárskom a spoločenskom vývoji. Priority by mali mať nasledujúce poradie:

— *Činnosť v oblasti služieb podnikom a skupina na vysokej úrovni.* Treba vytvoriť skupinu na vysokej úrovni pre oblasť služieb podnikom, ktorá by urobila hlbšiu analýzu odvetvia.

— *Politika trhu práce v službách podnikom.* Zo spoločenského hľadiska je na odvetvovej úrovni potrebné hĺbkové preskúmanie výziev, ktoré vyplývajú z nových druhov pracovných miest vytváraných spoločným pôsobením poskytovateľov služieb podnikom a výrobného priemyslu. Táto analýza musí zahŕňať vzdelávanie, odbornú prípravu a ďalšie celoživotné vzdelávanie, ako aj podmienky zamestnávania pracovníkov, vrátane pracovníkov, ktorí sa zúčastňujú na outsourcingu. Na dosiahnutie tohto cieľa by sa program sociálneho dialógu mal rozšíriť tak, aby bol zameraný na špecifické zmeny pracovných podmienok a pracovných príležitostí vyplývajúcich zo štrukturálnych zmien, ktoré ovplyvňujú služby podnikom.

— *Služby podnikom v inovačných opatreniach.* Výskumno-vývojové a inovačné programy a činnosti na inovovanie služieb by sa mali intenzívne podporovať.

⁽⁴⁹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Lisabonská agenda a vnútorný trh“, Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 8.

⁽⁵⁰⁾ Tamtiež Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 8.

- *Vytváranie noriem pre služby podnikom.* Podniky by mali byť povzbudzované k tomu, aby pomáhali pri vytváraní noriem samoreguláciou po dôkladnej konzultácii s užívateľmi služieb podnikom.
- *Podpora vedy o službách ako novej disciplíny vo vzdelávaní a odbornej príprave.*
- *Vnútrotrh a predpisy ovplyvňujúce služby podnikom.* Neurobilo sa hodnotenie vplyvu smernice o službách na služby podnikom. Toto si zaslúži hlavnú pozornosť, hlavne po transpozícii smernice do právnych predpisov členských štátov.
- *Ďalšie zlepšenie štatistiky služieb podnikom.* Členským štátom sa odporúča viacej spolupracovať, aby sa zlepšili štatistiky o službách podnikom ⁽⁵¹⁾.

8.4 Záujmy ochrany spotrebiteľa musia na vnútornom trhu so službami zohrávať väčšiu úlohu. Pozorovateľnému zneisteniu týkajúcemu sa právneho stavu pri cezhraničných službách sa musí čeliť informačnou stratégiou na úrovni členských štátov a EÚ. Nesmie sa podceňovať požiadavka na presné údaje o službe a poskytovateľovi ⁽⁵²⁾.

8.5 Čo sa týka maloobchodného predaja, je dôležité, aby sa obchodný úspech nepenalizoval, pokiaľ sa nepoužívajú praktiky, ktoré by bránili realizácii vnútorného trhu, t. j. pokiaľ neexistujú jasné dôkazy o zneužívaní trhového postavenia alebo poškodzovaní spotrebiteľov v rozpore s článkom 81 Zmluvy o založení EÚ ⁽⁵³⁾.

8.6 Čo sa týka európskeho rámca pre duševné vlastníctvo, výbor podporuje zriadenie monitorovacieho strediska EÚ pre oblasť falšovania a nedovoleného kopírovania, ktoré by zhromažďovalo a šíriло užitočné informácie o praktikách napodobovateľov a poskytovalo osobitnú podporu malým a stredným podnikom. Komisia by mala pravidelne zverejňovať správu o údajoch, ktoré monitorovacie stredisko zozbiera, a o jeho činnosti ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Vývoj odvetvia služieb podnikom v Európe“, Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 26.

⁽⁵²⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Služby na vnútornom trhu – požiadavky trhu práce a potreby ochrany spotrebiteľa“, Ú. v. EÚ C 175, 27.7.2007, s. 14.

⁽⁵³⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Vývoj veľkých maloobchodných podnikov a jeho dôsledky pre dodávateľov a spotrebiteľov“, Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 57.

⁽⁵⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Zvyšovanie účinnosti presadzovania práv duševného vlastníctva na vnútornom trhu“, Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 105.

8.7 Pokiaľ ide o uplatňovanie si autorských práv na internete, výbor odmieta zaviesť akýkoľvek zvláštny režim zasahujúci do súkromného života podobný režimu, ktorý bol zavedený do právnych predpisov niektorých členských štátov. Odporúča naopak aktívne opatrenia v oblasti vzdelávania a osvetu spotrebiteľov, zvlášť spotrebiteľov z radov mládeže ⁽⁵⁵⁾.

8.8 Výbor odporúča, najmä pre osirelé diela, vytvoriť zosúladený systém registrácie autorských práv a príbuzných práv, ktorý by bol pravidelne aktualizovaný, aby bolo ľahké nájsť jednotlivých držiteľov práv. V rámci tohto systému by mohli byť presne uvedené typ a názov diela a kto je držiteľom vlastníckych práv. Žiada Komisiu, aby preskúmala realizovateľnosť tejto možnosti ⁽⁵⁶⁾.

8.9 Výbor opakovane zdôrazňuje potrebu vytvorenia a efektívneho zavedenia patentu Európskej únie vo všetkých členských štátoch ⁽⁵⁷⁾.

8.10 Celosvetový rozmer jednotného trhu si vyžaduje viac spoločného úsilia. Primeraný akčný plán EÚ by mal byť zameraný na:

- rozvoj vonkajších politických opatrení EÚ a vonkajších aspektov ostatných politík EÚ v súlade so štrukturálnou logikou tým, že sa posilní celkový súlad a zvýši akčná jednota členských štátov,
- zaistenie vyváženého otvorenia trhov vrátane rešpektovania základných noriem práce MOP prostredníctvom ukončenia cyklu rokovaní v Dauhe a štruktúrovaným dialógom s najdôležitejšími partnermi,
- posilnenie svojej úlohy medzinárodnej regulačnej mocnosti a pokračovanie v medzinárodnej politike založenej na presadzovaní práv,
- ochranu záujmov pracovníkov, spotrebiteľov a miestnych výrobcov na trhoch obchodných partnerov,
- posilnenie medzinárodného rozmeru eura,
- prijatie cieľa vybudovať rozsiahly priestor s privilegovaným postavením pre rozvoj a hospodársky rast, ktorý by zahŕňal rýchle ukončenie rozširovania EÚ, susedskú politiku, Úniu pre Stredozemie a posilnené partnerstvo s Afrikou ⁽⁵⁸⁾.

⁽⁵⁵⁾ Tamtiež Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 105.

⁽⁵⁶⁾ Tamtiež Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 105.

⁽⁵⁷⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 105.

⁽⁵⁸⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 8 a stanovisko EHSV na tému „Vonkajší rozmer obnovennej lisabonskej stratégie“, Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 41.

8.11 Stále existujú prekážky brániace rozvoju digitálnych dodávok, ktoré treba dôkladne preskúmať a nájsť riešenia, aby európske firmy v oblasti služieb pre podniky a podnikateľov mohli postupovať ofenzívnejšie a expandovať aj za hranice EÚ. Medzi tieto prekážky patria chýbajúce normy a chýbajúca interoperabilita, dôvera a bezpečnosť pri elektronickom obchodovaní, nedostatok investícií do pevnej i mobilnej širokopásmovej infraštruktúry a tiež príliš nízke využívanie IKT zo strany MSP ⁽⁵⁹⁾.

8.12 Treba odstrániť najväčšie prekážky brániace digitálnej integrácii, a to prostredníctvom vysokorýchlostného internetového pripojenia, zručností v oblasti IKT a rozvoja produktov a služieb vhodných pre potreby starnúcej spoločnosti a ľudí so zdravotným postihnutím, financovaním lepšie koordinovaných inovácií v oblasti IKT, podporou produktov a služieb v oblasti IKT, ktoré sú založené na otvorených štandardoch, zaradením programu Galileo do akčného plánu digitálnej agendy, vývojom a dostupnosťou užitočného obsahu a služieb prostredníctvom internetu, zaručením ochrany súkromia a bezpečného uchovávaní osobných údajov ⁽⁶⁰⁾.

8.13 Členské štáty musia vypracovať vlastné účinné programy výskumu a vývoja v oblasti IKT a FET a stať sa tak silnými partnermi pre európsku a medzinárodnú spoluprácu. Na tento účel by sa malo investovať viac prostriedkov zo štrukturálnych fondov ⁽⁶¹⁾.

8.14 V súvislosti s malými a strednými podnikmi výbor opakovane pripomína svoje návrhy na ambiciózne európsky Small Business Act, ktorý by zahŕňal:

- záväzný právny nástroj na uplatňovanie zásady „*najskôr myslieť v malom*“ (Think small first), ktorý by vďaka maximálnej miere záväznosti zabezpečil účinné a konkrétne uplatňovanie tejto zásady riadenia na úrovni Spoločenstva, ako aj na úrovni členských štátov a regiónov,
- plán realizácie s presným harmonogramom a primerané prostriedky na uskutočnenie konkrétnych a rozsiahlych opatrení v rámci Small Business Act,

⁽⁵⁹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Služby a európsky výrobný priemysel: Interakcie a dôsledky pre zamestnanosť, konkurencieschopnosť a produktivitu“, Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 26.

⁽⁶⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Digitálna agenda pre Európu“, Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58.

⁽⁶¹⁾ Pozri stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Nové horizonty pre IKT – stratégia výskumu vznikajúcich technológií a technológií budúcnosti v Európe“, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 54.

— jasné záväzky pokiaľ ide o zníženie administratívnej záťaže a najmä uplatňovanie zásady, že všetky administratívne formality stačí vybaviť *len raz*,

— reorganizáciu oddelení Európskej komisie s cieľom poskytnúť malým a stredným podnikom skutočného partnera a nástroje, ktoré by im pomohli nadobudnúť európskejší charakter,

— európske nástroje, ktoré by malým a stredným podnikom pomohli rozvinúť kapitalizáciu, vytváranie sietí, investície a celoživotné vzdelávanie,

— koherentný politický rámec pre všetky oblasti európskej politiky, aby sa zohľadňovanie malých a stredných podnikov stalo pravidlom a MSP prestali byť výnimkami,

— uplatňovanie cieľov Small Business Act na vnútroštátnej úrovni, a to aj v legislatíve,

— návrat k systematickým konzultáciám so sprostredkovateľskými organizáciami a sociálnymi partnermi ⁽⁶²⁾.

8.15 Výbor žiada, aby sa zaviedol spoločný konsolidovaný základ dane z príjmu právnických osôb ⁽⁶³⁾ vychádzajúci zo zásady zjednodušenia, spravodlivosti a transparentnosti daňových postupov v členských krajinách. Takisto je dôležité zvážiť rozšírenie spolupráce a koordinácie v rámci dane z príjmu právnických osôb ⁽⁶⁴⁾.

8.16 Výbor poukazuje na potrebu dospieť k jednoduchému a harmonizovanému systému nepriameho zdanenia, ktorý by zredukoval administratívnu záťaž, priniesol očividné výhody pre podniky a občanov, garantoval spravodlivé zdanenie a istý zisk pre verejné financie, znížil riziko daňových podvodov a pomohol dobudovať a ďalej rozvíjať vnútorný trh ⁽⁶⁵⁾.

⁽⁶²⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Najskôr myslieť v malom“ Iniciatíva „Small Business Act“ pre Európu“, Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 30.

⁽⁶³⁾ Pozri oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru - Vykonávanie programu Spoločenstva pre vyšší rast a zamestnanosť a zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov v EÚ: Ďalší pokrok v roku 2006 a nasledujúce kroky smerom k návrhu o spoločnom konsolidovanom základe dane z príjmu právnických osôb (CCCTB), (KOM(2007) 223 v konečnom znení, 2. mája 2007).

⁽⁶⁴⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 120, 16.8.2008, s. 51.

⁽⁶⁵⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o trvanie povinnosti uplatňovať minimálnu štandardnú sadzbu“, Ú. v. EÚ C 51, 17.2.2011, s. 67.

8.17 Čo sa týka daňových podvodov v oblasti DPH, námietky voči zmene majú závažný vplyv na finančné prostriedky členských štátov a EÚ, pričom sú osobitné záujmy uprednostňované pred všeobecným blahom ⁽⁶⁶⁾.

9. Prilákať súkromný kapitál na financovanie rastu

9.1 Návrhy Komisie na prilákanie väčšieho objemu súkromného kapitálu na financovanie rastu sú do určitej miery váhové. V čase, keď verejné financie členských štátov čelia veľkým obmedzeniam alebo škrtom, by potreba hľadať alternatívne zdroje financií na podporu rastu mala byť oveľa väčšou prioritou. Návrh na zavedenie dlhopisov na projekty EÚ pomôže niektorým významným investíciám do infraštruktúry, mali by však existovať systematickejšie snahy o mobilizáciu investícií do európskeho dôchodkového fondu. Dalo by sa to dosiahnuť povzbudzovaním členských štátov k tomu, aby stimulovali svoje dôchodkové fondy k investovaniu do národnej infraštruktúry a k jej spolufinancovaniu.

9.2 Ak by Európska investičná banka (EIB) mohla vydávať európske dlhopisy, či lepšie povedané dlhopisy EÚ pokrývajúce všetkých 27 členských štátov, vznikol by tak nový zdroj kapitálu pre verejný sektor, ktorý by nebol úplne závislý od súkromného finančného sektora. Finančné zdroje by sa mali získať vopred, napríklad z inštitúcií zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia, aby sa tak EIB stala rozhraním medzi týmito zdrojmi kapitálu a svojimi investíciami. Európske dlhopisy sú tiež možným nástrojom dlhodobého súkromného sporenia. Výbor víta rýchle zavedenie dlhopisov na projekty, tieto však nesmú byť alternatívou pre vydanie európskych dlhopisov alebo náhradou za ne ⁽⁶⁷⁾.

9.3 Čo sa týka štruktúry financovania pre MSP v kontexte súčasnej finančnej situácie, je návrh na liberalizáciu fondov rizikového kapitálu s cieľom umožniť im fungovať v rámci celej EÚ síce vítaný, no mal byť predložený už dávno. Zvážiť by sa malo tiež nájdenie spôsobov ako zvýšiť objem financovania rizikového kapitálu vzhľadom na rastúci európsky trh. Napríklad vytvorením regionálnych miniplatforiem koordinovaných európskou sieťou by mohol vzniknúť nový nástroj, ktorý by sa mohol použiť na zvýšenie vlastného kapitálu pre malé podniky. Tým by sa podnietilo ďalšie financovanie prostredníctvom rizikového kapitálu (venture capital) a „podnikateľských anjelov“. Pomohlo by to aj tomu, aby malí investori do rizikového kapitálu podporovali malé podniky ⁽⁶⁸⁾.

9.4 Je známe, že pri zaistovaní počiatočného kapitálu pre rozširujúce sa a začínajúce podniky v oblasti technológií trh zlyháva. Úsilie o nápravu prostredníctvom iniciatív, ako napríklad „podnikateľskí anjeli“ a fondy kapitálu investovaného do začínajúcich podnikov, týmto podnikom pomohlo, no

výskumné centrá a univerzity po celej Európe majú stále problémy s transferom poznatkov na trh. Dopyt po počiatočnom kapitále rastie, no ponuka sa nemení. Treba sa snažiť viac stimulovať jednotlivcov a inštitúcie, ktoré disponujú veľkým kapitálom, aby väčším objemom rizikového financovania podporili začínajúce podniky v oblasti technológií a vývoj prototypov.

9.5 Je potrebné podporovať praktické metódy pomoci malým a stredným podnikom ako mediácia, daňové úľavy, včasné platby a opatrenia umožňujúce rýchle rozdelenie finančných prostriedkov prostredníctvom výnimiek zo štátnej pomoci, a to predovšetkým v tých odvetviach, ktoré sú najviac vystavené globalizácii a pretrvávajúcim dôsledkom hospodárskej a finančnej krízy ⁽⁶⁹⁾.

10. Zabezpečiť cenovo efektívny prístup k energii

10.1 Je potrebné uviesť do praxe opatrenia navrhnuté v treťom balíku pre vnútorný trh s energiou, ktorých cieľom je vytvoriť skutočný energetický trh založený na spolupráci medzi štátmi, lepšom prepojení sietí a operátorov a posilnení právomocí národných regulátorov ⁽⁷⁰⁾.

10.2 Energetická účinnosť je predpokladom pre dosiahnutie technologického pokroku, ktorý umožní prechod na hospodárstvo s nízkymi emisiami oxidu uhličitého. V tejto oblasti sa už dosiahol pokrok, no členské štáty musia vyvinúť väčšie úsilie s cieľom dať vo svojich investičných plánoch väčší priestor zdrojom obnoviteľnej energie a zaistiť, že súkromné podniky pôsobiace v odvetví dodávky a distribúcie energie, resp. energeticky účinných výrobkov a služieb budú mať k dispozícii stabilný rámec právnych predpisov a stimulov ⁽⁷¹⁾.

10.3 Výbor predložil Rade EÚ pre energetiku na jej zasadnutí 4. februára 2011 návrh na stanovenie cieľov v oblasti energetickej účinnosti pre špecifické kľúčové sektory, ako doprava a stavebný priemysel. Jeho súčasťou sú tieto opatrenia:

— internalizácia externých nákladov všetkých foriem energie tak, aby sa trh prirodzene nasmeroval k tým formám, ktoré produkujú najmenej emisií oxidu uhličitého,

— posilnenie informovanosti a odbornej prípravy v oblasti nových energeticky účinných technológií, napr. v sektore stavebníctva, verejných prác a dopravy,

⁽⁶⁶⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Rady o administratívnej spolupráci a boji proti podvodom v oblasti dane z pridanej hodnoty“, Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 73.

⁽⁶⁷⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 57.

⁽⁶⁸⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Štruktúra financovania pre MSP v kontexte súčasnej finančnej situácie“, Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 33.

⁽⁶⁹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Ako podporovať úsilie malých a stredných podnikov prispôbiť sa zmenám na svetových trhoch“, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 24.

⁽⁷⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Energetická chudoba v kontexte liberalizácie a hospodárskej krízy“, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 53.

⁽⁷¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Energetická stratégia na roky 2011 – 2012“, Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 1.

— účinnejšie využitie potenciálu IKT tak, aby sa energetická účinnosť posilnila na každom stupni výroby a spotreby.

10.4 Výbor pripomína, že budovy sú so svojím 40 % podielom na konečnej spotrebe energie v Európskej únii jej najväčším spotrebiteľom. V uvedenej oblasti sa nachádza až polovica príležitostí na zvýšenie energetickej účinnosti, a to dokonca s ušetrením nákladov. Výsledná úspora energie by sama o sebe postačovala na naplnenie záväzkov EÚ v rámci Kjótskeho protokolu. Túto úsporu energie môžeme navyše dosiahnuť pomocou technológií, ktoré sú dostupné už dnes. Zvyšovanie energetickej účinnosti budov by bolo po každej stránke prínosné: vznikli by potrebné pracovné miesta, znížili by sa prevádzkové náklady, zvýšilo pohodlie a zlepšila kvalita životného prostredia. Pre Európsku úniu by to malo byť absolútnou prioritou. Výbor rovnako uznáva význam nových a rozvinutejších základných materiálov pre domáce spotrebiteľov a kancelársku techniku, ale aj pre iné odvetvia, ako sú energetika a doprava ⁽⁷²⁾.

10.5 Energeticky náročné odvetvia musia určite prispieť k dosiahnutiu cieľov politík v oblasti energetiky a životného prostredia. Je potrebné dôkladne preskúmať nástroje politík v oblasti energetiky a životného prostredia a formulovať ich s ohľadom na ich vplyv na konkurencieschopnosť týchto odvetví ⁽⁷³⁾.

10.6 Výborné vplyvy na životné prostredie pri mnohých sklárskych a keramických produktoch (izolačné materiály, okná s dvojitém zasklením atď.) by mali byť podporované ako príklady šetrenia energiou pre odvetvie výstavby EÚ. Okrem toho by táto technológia mala byť súčasťou všetkých transferov technológií do krajín mimo EÚ s vysokým potenciálom úspory energie ⁽⁷⁴⁾.

10.7 Výbor navrhuje preskúmať, či ustanovenia, ktoré v súčasnosti platia (v oblasti telekomunikácií, poštových služieb, elektriny), dokážu v kontexte súčasnej krízy a so zreteľom na trvalú udržateľnosť zabrániť tomu, aby sa znížila kvalita poskytovaných služieb a rozšíril fenomén vylúčenia, sociálnych rozdielov a chudoby. Zároveň by bolo užitočné zistiť, či by aj ďalšie oblasti poskytovali „vysokú úroveň kvality, bezpečnosti a dostupnosti, rovnaký prístup a presadzovanie všeobecného prístupu a práv užívateľov“, čo je spoločná zásada, ktorú definuje protokol č. 26 pripojený k Lisabonskej zmluve ⁽⁷⁵⁾.

10.8 Mali by sa vypracovať štúdie o možnosti vytvorenia európskeho systému služieb všeobecného záujmu v oblasti energetiky, ktorý by mohol podporiť spoločnú energetickú politiku. Nakoľko sa v rámci budovania jednotného európskeho trhu musia rešpektovať národné rôznorodosti a spoločné potreby, európske orgány a národné vlády alebo členské štáty len ťažko prijímajú myšlienku služieb všeobecného (hospodárskeho alebo nehospodárskeho) záujmu na úrovni Spoločenstva. Takisto myšlienku vytvorenia európskych služieb v oblasti energetiky tvorcovia politiky neprijali priaznivo. SVZ Spoločenstva sú však potrebné pre pokračovanie spoločného budovania Európy. Takéto služby budú vyjadrením európskej solidarity s cieľom riešiť výzvy, ktorým čelí Únia. Treba zriadiť „jednotnú európsku sieť“ a vytvoriť pre ňu spoločné projekty a systémy plánovania a riadenia. Na optimalizáciu skĺbenia ponuky a dopytu bude na všetkých úrovniach potrebné zabezpečiť integrované riadenie a prevádzkovanie siete ⁽⁷⁶⁾.

10.9 Energeticky náročné odvetvia vyžadujú bezpečné dodávky energie pochádzajúce z vhodnej európskej skladby zdrojov energie, ktorá by nemala vylučovať žiadny zdroj energie (uhlie, obnoviteľné zdroje energie, jadrová energia) a mala by byť založená na účinnej konkurencii na trhoch s elektrickou energiou a zemným plynom, ktorej výsledkom sú prijateľné ceny dodávok energií. Záujmy národných energetických politík by mali byť hlbšie zakotvené v integrovanej európskej koncepcii, pretože zatiaľ energetický trh neudržiaval krok s jednotným trhom pre priemyselné výrobky. Zachovať výrobu elektriny z jadrovej energie v EÚ by tiež znamenalo udržať v EÚ know-how o tejto technológii, bez ohľadu na rozhodnutie niektorých členských štátov nevyužívať jadrovú energiu. Ďalšie využívanie jadrovej energie by vyžadovalo zabezpečenie vysokej úrovne bezpečnosti a kvalitne vyškolených zamestnancov ⁽⁷⁷⁾.

10.10 V súvislosti s vypracúvaním noriem pre energeticky efektívne produkty platných pre celú EÚ výbor poukazuje na iniciatívy Komisie, ako napríklad predpisy Energy Star, ktorých normy sa medzičasom stali záväznými pri verejnom obstarávaní kancelárskeho vybavenia, harmonizované normy na spotrebu energie v budovách a posilnenie právomocí regulátorov jednotlivých štátov v súvislosti s energetickou účinnosťou. Uzatváranie dobrovoľných dohôd s vnútroštátnymi energetickými operátormi považuje výbor za užitočné, ale z uznaných dohovorov musí jasne vyplývať, že sa v prípade nedodržania cieľov uplatnia záväzné predpisy ⁽⁷⁸⁾.

⁽⁷²⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „*Dosah prebiehajúceho vývoja energetických trhov na priemyselné hodnotové reťazce v Európe*“, Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 88.

⁽⁷³⁾ Tamtiež Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 88.

⁽⁷⁴⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „*Konkurencieschopnosť európskeho sklárskoho a keramického priemyslu vzhľadom na balík opatrení EÚ v oblasti klimatických zmien a energetiky*“, Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 7.

⁽⁷⁵⁾ Pozri stanovisko výboru EHS na tému „*Aké služby všeobecného záujmu nám pomôžu čeliť kríze?*“, Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 77.

⁽⁷⁶⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „*Služby všeobecného hospodárskeho záujmu – ako by sa mala rozdeliť zodpovednosť medzi EÚ a členské štáty?*“, Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 65.

⁽⁷⁷⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 88.

⁽⁷⁸⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „*Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu o prvom posúdení národných akčných plánov energetickej účinnosti vypracovaných na základe smernice 2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a energetických služieb – Spoločný pokrok v oblasti energetickej účinnosti*“, Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 54.

10.11 Z rovnakého dôvodu výbor považuje za potrebné dôkladne posúdiť dosah vysokých cien energie na chudobnejšie domácnosti a zraniteľné skupiny obyvateľstva a prispôbiť politické opatrenia EÚ a v rámci členských štátov týmto zisteniam. Tieto domácnosti by mali byť prednostnými kandidátmi na získanie pomoci pri zavádzaní energeticky účinných opatrení ⁽⁷⁹⁾.

10.12 EHSV podporuje úsilie, ktoré sa vynakladá na to, aby sa dosiahla účinná komodalita a optimalizácia, ako aj na prepojenie jednotlivých druhov dopravy s cieľom získať integrovaný systém dopravy a zabezpečiť jej maximálnu plynulosť ⁽⁸⁰⁾.

10.13 EHSV si uvedomuje závislosť sektora dopravy od fosílnych palív, čo vplýva tak na emisie, ako aj na úsilie dosiahnuť bezpečnosť dodávok a energetickú nezávislosť EÚ, a nezabúda na to, že zdroje, predovšetkým ropné, sú obmedzené, a preto si myslí, že európska dopravná politika by sa mala v budúcnosti zamerať na štyri hlavné ciele, pričom sa v rámci stratégie EÚ 2020 konkurencieschopnosť sektora musí zachovať. Týmito cieľmi by mali byť: podpora druhov dopravy s nízkymi emisiami CO₂, energetická účinnosť, bezpečnosť a nezávislosť zásobovania, ako aj boj proti dopravnému preťaženiu ⁽⁸¹⁾.

10.14 Hlavné problémy, ktoré je potrebné riešiť, a aspekty, ktoré je potrebné zohľadniť v trvalo udržateľnej dopravnej politike, predstavujú: narastajúca urbanizácia, požiadavka pohodlia pri každodennej doprave, ochrana verejného zdravia, ktorá si vyžaduje zníženie emisií znečisťujúcich látok a skleníkových plynov, snaha o optimalizáciu obchodných výmen, ktorá zahŕňa nevyhnutnosť zníženia emisií, vymedzenie homogénnych oblastí v záujme vytvorenia skutočnej integrovanej dopravnej politiky, pochopenie a súhlas obyvateľstva a hospodárskych činiteľov so zavádzaním nových opatrení a nových návykov z hľadiska mobility ⁽⁸²⁾.

10.15 Výbor tiež podporil iniciatívy EÚ zamerané na ekologické a energeticky úsporné vozidlá, a odporučil ďalšie kroky. Zdôrazňuje, že aktéri v automobilovom priemysle, priemysle výroby akumulátorov a v energetike si budú intenzívne konkurovať, aby vyvinuli najlepšie technológie za najpriateľnejšie ceny. Táto konkurencia je sama o sebe významnou hnacou silou inovácií a nemala by sa obmedzovať, ale sú potrebné stimuly na rozhodné preorientovanie na novú generáciu hybridov s možnosťou dobíjania z elektrickej siete a všetkých elektrických vozidiel ⁽⁸³⁾.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁷⁹⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 1.

⁽⁸⁰⁾ Pozri stanovisko EESC na tému „Európska dopravná politika v rámci Lisabonskej stratégie po roku 2010 a stratégie trvalo udržateľného rozvoja“, Ú. v. C 354 28.12.2010, s. 23.

⁽⁸¹⁾ Tamtiež Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 23.

⁽⁸²⁾ Tamtiež Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 23.

⁽⁸³⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Podporiť rozšírenie elektrických vozidiel“, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 47.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 – Únia inovácií“

[KOM(2010) 546 v konečnom znení]

(2011/C 132/07)

Spravodajca: **Gerd WOLF**

Pomocný spravodajca: **Erik SVENSSON**

Európska komisia sa 6. októbra 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní EÚ prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 – Únia inovácií“

KOM(2010) 546 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. marca 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 184 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie

1.1 Inovácia vedie k pokroku, rastu, blahobytu, sociálnej istote, medzinárodnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti. Musí viesť k zvládnutiu významných spoločenských výziev. Vyžaduje si a podporuje spoločenskú klímu dôvery a sebadôvery, ktorá môže vzhľadom na celosvetovú situáciu v oblasti hospodárskej súťaže viesť k ďalšiemu pokroku a konštruktívnej dynamike. Aby mohla inovácia dobre fungovať, je potrebná európska koncepcia a jednotný európsky trh, pričom Európsky výskumný priestor zohráva spolu s rámcovým programom pre výskum a vývoj dôležitú úlohu.

1.2 Výbor preto víta a dôrazne podporuje oznámenie Európskej komisie a jej ciele, ako aj príslušné závery Rady (konkurencieschopnosť) z 25. – 26. novembra 2010 a 4. februára 2011. „Únia inovácií“ je základným prvkom stratégie Európa 2020.

1.3 Výbor víta najmä skutočnosť, že inovácia sa chápe a definuje v rozsiahlom, prepojenom zmysle, že sa zameriava na výskum, technológie a výroby, ako aj na všetky medzilidské vzťahy a formy organizácií, ako napr. sociálne služby, prevádzkové procesy, obchodné modely, koncepciu, podporu značiek, výrobných procesov a služieb, ako aj ich rozmanité vzájomné vzťahy. Pokiaľ ide o „sociálnu inováciu“, Výbor v tejto súvislosti odporúča aj zapojenie sociálnych partnerov.

1.4 Výbor sa zasadzuje za koncepciu partnerstiev v oblasti inovácií, pokiaľ sú v rámci presne vymedzenej kontroly zlučiteľné s existujúcimi postupmi a nástrojmi, z ktorých vychádzajú,

a pokiaľ sú v súlade s harmonizáciou a zjednodušením správnych postupov. Odporúča začať najprv s mimoriadne žiaducim partnerstvom v oblasti inovácií s názvom „Aktívne a zdravé starnutie“ a zhromažďovať tak skúsenosti. Toto partnerstvo by bolo zároveň dobrým príkladom pre súčinnosť spoločenských a vedecko-technických inovácií.

1.5 Výbor odporúča zamerať na oba typy inovácie sprievodné opatrenia, finančnú podporu a hodnotiace kritériá, a to na postupnú inováciu, ktorá reaguje na existujúce trhové sily a potreby spoločnosti, ako aj na radikálnejšiu inováciu, ktorá ovplyvňuje trhové sily a vytvára nové spoločenské potreby, ale ktorá musí často najprv prejsť mimoriadne náročným „obdobím sucha“.

1.6 Výbor vzhľadom na nevyhnutnú potrebu patentu EÚ dôrazne víta a podporuje najnovší návrh Európskej komisie predložený v tejto súvislosti. Tento návrh umožňuje drasticky znížiť náklady na patent v zúčastnených členských štátoch a prejsť na rozhodujúcu etapu na ceste ku konečnému patentu EÚ.

1.7 Výbor poukazuje na dôležitú úlohu MSP a mikropodnikov v rámci inovačného procesu a odporúča prispôsobiť programy a opatrenia podpory ich špecifickým požiadavkám. Okrem toho by bolo potrebné zamyslieť sa nad tým, či by mohli byť novo založené podniky na primerane dlhé obdobie odbremenené od väčšiny bežných podmienok a predpisov, a či by nemohli byť vytvorené aj ďalšie špeciálne stimuly, a ak áno, akým spôsobom. Platí to aj pre podniky sociálneho hospodárstva.

1.8 Hlavnou politickou úlohou je vytvoriť v celej Európe spoľahlivé rámcové podmienky priaznivé pre inováciu a dostatok priestoru s cieľom odstrániť prekážky pre potenciálnych vynálezcov a inovačné procesy, ktoré predstavuje súčasná fragmentácia, množstvo predpisov a veľká byrokratická záťaž rozdelená medzi 27 členských štátov a Európsku komisiu. Odradenie a váhanie vytvoriť z nových a dobrých nápadov skutočné inovácie, ku ktorému tak dochádza, je pre Európu v rámci celosvetovej hospodárskej súťaže nevýhodou, ktorú je naliehavo potrebné odstrániť. Na tento účel je nevyhnutné nazeráť na pokrok a inováciu nie ako na riziko, ale ako na príležitosť a potrebu, ktorú je nutné podporovať a presadzovať všetkými spoločenskými silami.

1.9 Výbor preto odporúča väčšmi sa zamerať na odstraňovanie prekážok, ktoré bránia rýchlej implementácii inovácií a realizácii Únie inovácií. Zdá sa však, že v otázke patentov sa dosiahol skutočný pokrok, avšak zostávajúce prekážky sú práve tie, ktoré bránia aj dokončeniu jednotného trhu a Európskeho výskumného priestoru. EÚ preto nesmie v žiadnom prípade rezignovať, ale naďalej pokračovať vo svojom úsilí o zjednodušenie a harmonizáciu, ako aj spoľahlivosť a voľný priestor. Výbor víta zreteľné snahy v nedávno predloženej Zelené knihe Komisie⁽¹⁾, ku ktorým zaujme nezávislé stanovisko. Výbor okrem toho vyzýva predovšetkým členské štáty a účastníkov organizovanej občianskej spoločnosti, aby prijali túto úlohu a prispeli k nájdeniu riešenia.

2. Obsah oznámenia Komisie

2.1 Európska komisia v rámci stratégie Európa 2020 navrhuje ako jednu zo siedmich hlavných iniciatív ako celkovú koncepciu takzvanú Úniu inovácií. V rámci tejto iniciatívy preberá EÚ kolektívnu zodpovednosť za integračnú stratégiu v oblasti výskumu a inovácií zameranú na podniky, ktorá prispieva k odstraňovaniu vážnych spoločenských problémov a zároveň k zvýšeniu konkurencieschopnosti a vytváraniu pracovných miest. Táto hlavná iniciatíva dopĺňa ďalšie hlavné iniciatívy, ako je hlavná iniciatíva Priemyselná politika pre obdobie globalizácie, ktorej cieľom je zabezpečiť silný, konkurencieschopný a diverzifikovaný výrobný hodnotový reťazec s osobitným dôrazom na malé a stredné podniky.

2.2 Rôzne potreby konania sú zhrnuté v zozname s 10 bodmi, ktorý o. i. obsahuje aj opatrenia v nasledujúcich oblastiach: posilnenie znalostnej základne, uvedenie dobrých nápadov na trh, maximalizovanie sociálnej a územnej súdržnosti, zvýšenie účinku politík vonkajšou spolupracou, posúdenie a reforma systému výskumu a inovácií, ako aj európske partnerstvá v oblasti inovácií.

2.3 Na dosiahnutie týchto cieľov boli v programe zloženom z 34 bodov – v hlavnej časti oznámenia – navrhnuté záväzky

členských štátov a stanovené plánované opatrenia Európskej komisie.

2.4 V troch prílohách sa uvádzajú nasledujúce témy a opatrenia:

— znaky dobre fungujúcich celoštátnych a regionálnych systémov výskumu a inovácií;

— ukazovatele výsledkov výskumu a inovácií;

— európske partnerstvá v oblasti inovácií.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 **Význam témy:** Inovácia vedie k pokroku, rastu, blaho-bytu, sociálnej istote, medzinárodnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti. Musí viesť k zvládnutiu významných spoločenských výziev. Vyžaduje si a podporuje spoločenskú klímu dôvery a sebadôvery, ktorá môže vzhľadom na celosvetovú situáciu v oblasti hospodárskej súťaže viesť k ďalšiemu pokroku a ku konštruktívnej dynamike. Koncepcia Únie inovácií je preto základným prvkom stratégie Európa 2020, ktorá má zásadný význam pre budúcnosť Európy. Táto stratégia má prispieť k uskutočneniu cieľa, ktorý si stanovila EÚ v Lisabonskej stratégii: „Podľa posledných odhadov by sa dosiahnutím nášho cieľa 3 % HDP EÚ na výskum a vývoj do roku 2020 mohlo vytvoriť viac ako 3,7 milióna pracovných miest a zvýšiť ročný HDP o takmer 800 miliárd EUR do roku 2025.“ EÚ a jej členské štáty musia preto aj v čase obmedzených financií viac investovať do vzdelávania, výskumu, vývoja a inovácií.

3.2 **Inovácie a ich prostredie:** Inovácie sa celkovo vzťahujú na všetky spoločenské, hospodárske, vzdelávacie, technické, zamestnanecké, organizačné a kultúrne aspekty a činnosti. Táto rozšírená koncepcia inovácie zahŕňa inováciu výrobkov a služieb, ako aj technické, sociálne a funkčné inovácie vo všetkých oblastiach a všetkých druhoch organizácií vrátane podnikov, verejnoprospešných činností, nadácií a organizácií verejného sektora. Inovácia nie je potrebná z dôvodu lineárneho procesu, ale vyplýva z prepojenia a prelínania rôznych východiskových situácií; darí sa jej v zdravom „hospodárskom a sociálnom ekosystéme“ vytvorenom zo zmesi a prepojenia rôznych koncepcií a kompetencií.

3.3 **Pracovné skupiny Rady pre konkurencieschopnosť a výskum:** Preto je dôležité, aby pracovné skupiny Rady pre konkurencieschopnosť a výskum pracovali spoločne a dospeli k spoločnému záveru v súlade so súvisiacimi politickými oblasťami, ako sú priemysel, vzdelávanie, energetika a informačná spoločnosť. Okrem toho si vyžaduje prepojenie s ostatnými hlavnými iniciatívami, najmä v oblastiach všeobecného a odborného vzdelávania a zamestnanosti.

⁽¹⁾ KOM(2011) 48 v konečnom znení, 9.2.2011.

3.4 Zásadný súhlas a podpora: Výbor následne v zásade víta a podporuje oznámenie Európskej komisie a jej ciele, ako aj príslušné závery Rady z 25.–26. novembra 2010 a 4. februára 2011.

Platí to najmä na:

- stanovenie definície inovácie ⁽²⁾, ktorá sa vzťahuje na hospodárstvo a technológiu, ako aj na obchodné a organizačné modely a postupy, koncepcie, značky a služby,
- odstránenie nepriaznivých rámcových podmienok a prekážok, zjednodušenie procesov a uľahčenie európskej spolupráce,
- zapojenie všetkých zúčastnených strán a všetkých regiónov do inovatívneho cyklu,
- zapojenie verejného obstarávania ako ďalšej oblasti s významným potenciálom pre inovácie,
- využívanie Európskeho regionálneho fondu a štrukturálnych fondov na vytvorenie výskumných a inovatívnych kapacít,
- využívanie Európskeho sociálneho fondu na podporu sociálnych inovácií,
- zjednodušenie prístupu MSP a mikropodnikov k rámcovému programu a finančným prostriedkom,
- podporu excelentnosti pri rozvoji vzdelávania a zručností,
- vybudovanie prvotriednych univerzít,
- vytvorenie Európskeho výskumného priestoru do roku 2014, podpora otvorených, excelentných a atraktívnych výskumných systémov,
- vytvorenie jednotného trhu pre inovácie,
- dohodu o patentoch EÚ,
- zvládnutie spoločenských výziev.

⁽²⁾ KOM(2009) 442 v konečnom znení, 2.9.2011.

3.4.1 Zameranie stanoviska: Oznámenie Komisie je príliš rozsiahle, aby bolo možné zaoberať sa všetkými aspektmi. Toto stanovisko sa preto v prvom rade zaoberá tými bodmi, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť alebo ďalšie vysvetlenia. Nesmie to však viesť k odvráteniu pozornosti od zásadného súhlasu Výboru s celkovým cieľom a mnohými navrhnutými opatreniami.

3.5 Zahrnutie doterajších procesov a úspechov: Oznámenie obsahuje nové prvky a návrhy a je zároveň aj premostením k rôznym politickým oblastiam. Stručne povedané, cieľom je rozsiahla a súdržná politika. V prípade mnohých analýz situácie a cieľov však ide o problémy a ciele, ktoré sa už dávno spomínajú v mnohých oznámeniach Komisie, stanoviskách EHSV a uzneseniach Rady (napr. v Ľubľanskom procese). Na tento účel už boli prijaté rozsiahle opatrenia a postupy ⁽³⁾. Mali by sa dôkladnejšie zohľadňovať, rozširovať a akceptovať, avšak nie preto, aby popierali doterajšie úspechy Európskej komisie a ostatných zúčastnených strán, ale aby sa využívali a aby sa z nich vychádzalo. Nové navrhované opatrenia a nástroje by sa mali zosúladiť s existujúcimi postupmi s cieľom predchádzať ďalším komplikáciám a zdvojeniu práce a zabezpečiť potrebnú kontinuitu, právnu istotu a stabilitu ⁽⁴⁾.

3.6 Harmonizácia: Nové navrhované opatrenia, ako napr. partnerstvá v oblasti inovácií (pozri bod 4.4) by teda mali predstavovať v porovnaní s existujúcimi opatreniami pridanú hodnotu. Znamená to, že je potrebné zharmonizovať a zjednodušiť nástroje na podporu výskumu a inovácií (pozri bod 3.8.2) a uľahčiť prístup k programom. Zároveň musí byť hlavnou zásadou tak ako predtým excelentnosť. K výsledkom výskumu by mala byť zabezpečená lepšia dostupnosť a prístup, a to prostredníctvom zlepšenia prenosu vedomostí a know-how ⁽⁵⁾ (pozri bod 3.8.3 a poznámku pod čiarou 12).

⁽³⁾ Témou „inovácie“ sa podrobne zaoberá správa pána Ahu (správa nezávislej skupiny expertov Výskum, vývoj a inovácie, ktorá nadväzuje na samit v Hampton Court, ktorému predsedal pán Esko Aho, január 2006, EUR 22005), ako aj stanovisko EHSV na tému *Investovanie do vedomostí a inovácií (Lisabonská stratégia)* (Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 17). Témami Ľubľanského procesu sú koordinovaný postup členských štátov a partnerské opatrenia (RECH 200 COMPET 216 – „Ľubľanský proces je rozsiahle partnerstvo medzi členskými štátmi, pridruženými krajinami, zúčastnenými stranami a Komisiou, ktorého cieľom je zefektívniť európsky výskum.“), početné iniciatívy ERA-NET (podľa článku 181), „spoločné technologické iniciatívy“, znalostné a inovačné komunity (KIC) Európskeho technologického inštitútu (ETI), „spoločné programové plánovanie“ a stanovisko EHSV k Oznámeniu Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – *Smerom k spoločnému plánovaniu výskumu: Spolupráca k účinnejšiemu riešeniu spoločných výziev* (Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 56). Spolupráca medzi výskumom a priemyslom je témou stanoviska EHSV na tému „Spolupráca a prenos poznatkov medzi výskumnými organizáciami, priemyslom a malými a strednými podnikmi – dôležitá podmienka inovácií“ (Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 8), medzinárodnou spolupracou sa zaoberá stanovisko EHSV s názvom *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Európsky strategický rámec pre medzinárodnú hospodársku a technologickú spoluprácu* (Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009) a zjednotením sa zaoberá stanovisko EHSV s názvom „*Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Zjednodušenie realizácie rámcových programov pre výskum*“ (Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011).

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 129.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 8 (bod 1.2).

3.7 Zaistenie voľného priestoru: Myšlienky, koncepcie a poznatky, ktoré predstavujú základ inovácií, nie je možné vyvodiť len z definície. Na ich rast a vznik inovácií je preto potrebný dostatočný voľný priestor, ako aj podnetné a spoľahlivé rámcové podmienky; voľný priestor, podpora a uznanie sú živnou pôdou na tvorivosť a inovácie, rovnako ako samostatné konanie, podnikateľský duch, ochota riskovať a prijatie rizika. Hlavnou politickou úlohou je preto vytvoriť „hospodársky a sociálny ekosystém“ podporujúci inovácie, zabezpečiť tieto rámcové podmienky v celej Európe a zároveň neodradiť potenciálnych vynálezcov a inovačné procesy rôznymi neprehľadnými predpismi a byrokratickou záťažou (pozri body 3.12 a 3.13).

3.7.1 Zameranie a rozsah: Existujú určité jasne definovateľné ciele rozvoja, ako je oblasť energetiky a ochrany klímy⁽⁶⁾, ktoré si eventuálne vyžadujú koncentráciu použitých prostriedkov. Rovnako dôležitý je však dostatočne rozsiahly „hospodársky ekosystém“ rôznych rozvojových línií a ich možné prepojenie. Okrem toho existuje riziko, že a priori sa zamietnu práve tie riešenia, ktoré sú síce v zásade nové a inovatívne, ale ktorých potenciál spočiatku nebol v odborných kruhoch uznaný. Európe by tak mohlo hroziť, že namiesto toho, aby zohrávala priekopnícku úlohu a formovala vedúcu „módnu líniu“, bude zaostávať za ostatnými subjektmi a v oblasti medzinárodnej hospodárskej súťaže bude ťahať za kratší koniec. Posledný príklad je typickým znakom centralizovaného plánovania hospodárstva. Z tohto dôvodu by sa malo bezpodmienečne predísť podobnej forme hospodárstva a zároveň by sa mala zohľadniť zásada subsidiarity.

3.7.2 Trhové sily: Inovačné procesy sú zvyčajne zamerané na prevládajúce trhové sily a požiadavky spotrebiteľov, na ktorých splnenie sa zameriavajú. Skutočne rozsiahle inovácie sa naproti tomu vyznačujú tým, že samy formujú trhové sily a vytvárajú nové požiadavky spotrebiteľov a trhové segmenty⁽⁷⁾. Tieto inovácie si počas kritickej počiatočnej fázy vyžadujú osobitnú podporu, kým budú uznané, kým dosiahnu hospodársky prelom a kým preukážu svoj enormný hospodársky potenciál.

3.8 Fragmentácia: Európska komisia znovu argumentuje, že európske prostredie pre výskum a inovácie je fragmentované. Toto tvrdenie sa síce týka viacerých dôležitých aspektov, je však len čiastočne pravdivé a malo by sa spresniť.

3.8.1 Existujúce siete v oblasti spolupráce: V oblasti hospodárstva a vedy⁽⁸⁾, ako aj sociálneho a tvorivého hospodárstva už dlhší čas existujú európske – a v mnohých prípadoch

dokonce globálne – prepojenia a siete spolupráce⁽⁹⁾, ktoré priebežne presúvajú a určujú svoje hranice na poli medzi spoluprácou a hospodárskou súťažou. Sú to smerodajné procesy vnútornej organizácie jednotlivých subjektov a ich organizácií. Európska komisia by ich mala vziať na vedomie, uznať ich, podporovať a vychádzať z nich. Práve pre takýto typ procesov by sa mali odstrániť existujúce prekážky jednotného trhu pre Európsky inovačný priestor.

3.8.2 Predpisy – zjednodušenie a harmonizácia: Cieľom je postupne zjednodušiť a harmonizovať právno-administratívne a finančné predpisy⁽¹⁰⁾ medzi členskými štátmi navzájom, ako aj s Európskou komisiou ako dôležitý krok na dokončenie jednotného európskeho trhu, Európskeho výskumného priestoru a Európskeho inovačného priestoru, o ktorý sa Európska komisia snaží. V prípade, že by sa pretrvávajúca rozmanitosť, zhoda, prekryvanie a komplexnosť týchto predpisov mala považovať za fragmentáciu, bude mať Európska komisia neobmedzenú podporu výboru.

3.8.3 Predchádzajúce stanoviská: Fragmentácia spolu s neprehľadnými predpismi a nástrojmi existujú nielen v členských štátoch, ale aj v samotnej Európskej komisii. Výbor sa touto témou zaoberal už vo svojom predchádzajúcom stanovisku, v ktorom zdôraznil vyslovené odporúčania⁽¹¹⁾. Tieto dôležité ciele podporil aj vo svojich stanoviskách k spoločnému plánovaniu výskumných programov⁽¹²⁾, k rámcovému programu pre výskum a vývoj, k inovačnej politike v meniacom sa svete⁽¹³⁾ a k spolupráci medzi výskumnými organizáciami, priemyslom a MSP⁽¹⁴⁾. Poukazuje na svoje odporúčania týkajúce sa uverejňovania, prenosu a využívania výsledkov výskumu, najmä prostredníctvom rozvoja internetového vyhľadávacieho určeného na tento účel⁽¹⁵⁾.

3.8.4 Výskumné infraštruktúry: Nákladné infraštruktúry môžu takisto slúžiť ako príklad fragmentácie v prípade, že ich nevyužíva a nefinancuje medzinárodné spoločenstvo. Niektoré infraštruktúry môžu vzhľadom na potrebné investície a prevádzkové prostriedky, ako aj vzhľadom na optimálne vyťaženie a využitie presiahnuť oblasť pôsobnosti jednotlivého členského štátu. Výbor súhlasí so stanoviskom Európskej komisie uvedeným v poznámke pod čiarou⁽¹⁶⁾. Z tohto dôvodu by mohol spoločný postup v tejto oblasti priniesť mimoriadne vysokú pridanú hodnotu⁽¹⁷⁾; v dôsledku toho by zo strany členských štátov a EÚ malo nasledovať spoločné financovanie.

⁽⁹⁾ Napr. Výskum a vzdelanosť 11/10, s. 788–796, oznámenie nemeckého zväzu vysokých škôl, november 2010.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 129 (body 3.5 a 3.7).

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 129 (bod 1.4).

⁽¹²⁾ Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 56.

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 80.

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 8.

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 8 (bod 3.2.4).

⁽¹⁶⁾ Pozri KOM(2010) 546 v konečnom znení, 6.10.2011.

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 40.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 49.

⁽⁷⁾ Ako príklad možno uviesť lietadlo alebo iné revolučné vynálezy, ako sú televízor, radar, laser, počítač, mikroelektronika, optické káble, internet/e-mail (vrátane vyhľadávateľov, elektronického obchodného styku atď.), digitálne fotoaparáty, obežné satelity a GPS, ktoré sú navzájom prepojené a vzájomne si poskytujú nové stimuly.

⁽⁸⁾ Napr. Nástroje spoločného výskumu, bod 4.6.

3.9 Patent EÚ: Chýbajúci patent EÚ predstavuje nepriateľnú, drahú a škodlivú fragmentáciu, ktorú je potrebné odstrániť s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť EÚ a vyslať pozitívny signál do všetkých ostatných oblastí Únie inovácií. Európska komisia sa znovu pokúsila nájsť prijateľné riešenie pre túto Achillovu pätu európskej priemyselnej a inovačnej politiky. Výbor preto víta najnovší návrh Európskej komisie (zo 14. decembra 2010) na zintenzívnenie spolupráce medzi zúčastnenými členskými štátmi s cieľom dosiahnuť rozhodujúci predbežný cieľ na ceste ku konečnému patentu EÚ (používanému všetkými členskými štátmi) v súlade so zmluvami. Vyzýva Európsky parlament ⁽¹⁸⁾ a Radu, aby prijali navrhovaný postup ako rozhodujúcu a dôležitú etapu s cieľom dosiahnuť dohodu o patentoch EÚ. Pripája sa k názoru ⁽¹⁹⁾, že tento postup „je z hospodárskeho hľadiska nevyhnutný a politicky odôvodniteľný“.

3.10 Medziľudské vzťahy a formy organizácií: Veľký potenciál pre inovácie spočíva v celej šírke medziľudských vzťahov a foriem organizácií. Výbor schvaľuje cieľ Európskej komisie podporovať inovácie takéhoto typu v celom rozsahu zahŕňajúcom spoločenské, hospodárske, vedecké, technické, ekologické, organizačné, zamestnanecké a kultúrne aspekty a činnosti. Týka sa to nových obchodných a organizačných modelov a postupov, súkromných služieb, verejných služieb a služieb vo všeobecnom záujme, vzdelávania a odbornej prípravy, médií, umenia a zábavy, teda všetkých aspektov ľudského konania a spolunažívania.

3.10.1 Podniky a pracovné miesta; úloha zamestnancov: Optimálna organizácia práce je dôležitým faktorom v oblasti hospodárskej súťaže. Inovatívne pracovné miesta preto prispievajú k zlepšeniu výkonnosti pracovníkov a podniku. Inovačná schopnosť podniku a jeho zamestnancov sa prejavuje ako schopnosť rozvíjať alebo zlepšovať koncepcie výrobkov alebo služieb, resp. sociálne alebo funkčné koncepcie, ktoré pre zákazníka predstavujú pridanú hodnotu. V tejto súvislosti zohrávajú dôležitú úlohu celoživotné vzdelávanie a kumulatívne skúsenosti. Zamestnanci pritom zohrávajú dôležitú úlohu ako zdroje znalostí a nápadov; tento potenciál by sa mal lepšie využívať. Väčšia transparentnosť medzi rôznymi hierarchickými úrovňami by mohla prispieť k zjednodušeniu šírenia nových myšlienok a návrhov.

3.10.2 Spolupráca medzi sociálnymi partnermi: Na úrovni podnikov sú najdôležitejšími prvkami dôvera

a spolupráca medzi sociálnymi partnermi, prezieravosť, kompetencia, motivácia, angažovanosť a účinné riadenie inovácie.

3.10.3 Služby a verejné obstarávanie: Verejný sektor môže takisto poskytovať stimuly na inováciu. Výbor podporuje tvrdenie Európskej komisie (pozri prílohu I), že verejný sektor poskytuje stimuly, ktorých cieľom je podpora inovácií v rámci jeho zariadení a vo verejných službách. Zahŕňa odvetvie (súkromných a verejných) služieb, ako aj odvetvie výroby, pomocou ktorých chce získať nové konkurenčné výhody. Únia inovácií musí vyslať jasný signál, že EÚ plánuje tento (súkromný a verejný) potenciál využiť.

3.10.4 Sociálna inovácia: Sociálna inovácia by mala zohľadňovať tie potreby, ktoré náležite nezohľadňuje trh alebo verejný sektor. Týka sa to nových spôsobov správania, interakcií, inštitucionálnych dohôd a sietí. Sociálne inovácie, technologické a netechnologické inovácie sa často prelínajú a mohli by posilniť vzájomné pôsobenie medzi výrobcami a užívateľmi, rozvoj štruktúr, ako aj podporné metódy a technológie. Toto mnohostranné využívanie technológií (napr. IKT) umožňuje nové spôsoby spolupráce, postupy a spôsoby riadenia. Výbor víta skutočnosť, že Európska komisia sa spolu so sociálnymi partnermi bude snažiť nájsť spôsob, ako šíriť znalostné hospodárstvo na všetkých profesijných úrovniach a vo všetkých hospodárskych odvetviach.

3.11 Koncepcia Únie inovácií: Podľa výboru je koncepcia Únie inovácií veľmi vhodná na zhrnutie a uskutočnenie cieľov stanovených v oznámení Komisie. Táto koncepcia by sa mala presadzovať spoločne a rovnocenne s existujúcimi koncepciami jednotného trhu a Európskeho výskumného priestoru. Výbor v tejto súvislosti bezvýhradne podporuje aj odsek 2.2 oznámenia Komisie. Výbor víta skutočnosť, že sa v ňom spomínajú mnohé z jeho nasledujúcich odporúčaní.

3.12 Odstraňovanie prekážok: Jedným z uvedených cieľov Európskej komisie je odstránenie prekážok inovácie na európskej úrovni. Výbor si je sice vedomý skutočnosti, že ide o rozsiahlu a ťažkú úlohu, ktorá úzko súvisí s ďalším dokončením jednotného trhu, zdôrazňuje však, že oznámenie Komisie neobsahuje podrobné informácie o konkrétnych zámeroch Európskej komisie v tejto rozhodujúcej otázke. Výbor preto víta snahu v nedávno predloženej Zelenéj knihe Komisie ⁽²⁰⁾ ku ktorým zaujme nezávislé stanovisko.

⁽¹⁸⁾ Európsky parlament tento postup medzitým schválil: Legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu z 15. februára 2011 o návrhu rozhodnutia Rady, ktorým sa povoľuje posilnená spolupráca v oblasti vytvárania jednotnej ochrany patentov (05538/2011 – C7-0044/2011 – 2010/0384(NLE)).

⁽¹⁹⁾ Oznámenie predsedu Nilssona (7. januára 2011) o svojom rozhovore s komisárom Barnierom.

⁽²⁰⁾ Pozri poznámku pod čiarou 1.

3.13 Hlavná politická úloha a prednostné odporúčanie.

Hlavnou politickou úlohou a prednostným odporúčaním je preto vytvoriť v celej Európe spoľahlivé rámcové podmienky priaznivé pre inováciu a dostatok priestoru s cieľom odstrániť prekážky pre potenciálnych vynálezcov a inovačné procesy, ktoré predstavuje súčasná fragmentácia, množstvo predpisov a veľká byrokratická záťaž rozdelená medzi 27 členských štátov a Európsku komisiu. To bráni iniciatívam a citelne oddaľuje a ovplyvňuje potrebný proces vytvoriť a zaviesť z nových dobrých nápadov skutočné inovácie. To je veľkou nevýhodou Európy v globálnej hospodárskej súťaži, ktorú je bezpodmienečne potrebné odstrániť. Na tento účel je nevyhnutné nazeráť na pokrok a inováciu nie ako na riziko, ale príležitosť a potrebu, ktoré je nutné podporovať a presadzovať všetkými spoločenskými silami. Výbor okrem toho vyzýva aj členské štáty a účastníkov organizovanej občianskej spoločnosti, aby prijali túto úlohu a prispeli k nájdeniu riešenia.

3.14 Lepšie vzdelanie a uznanie: Výbor podporuje cieľ zmodernizovať všetky stupne nášho vzdelávacieho systému, ktorý si vytýčila Komisia. Na jeho dosiahnutie potrebujeme viac vysokých škôl, ktoré zodpovedajú celosvetovým kritériám špičkovosti a musíme zdvihnúť úroveň kvalifikácie. Treba tiež účinne podporovať pochopenie prírodovedeckých a technických povolání a zabezpečiť im vyššie uznanie.

3.15 Napätý harmonogram: Vzhľadom na rozmanité a komplexné čiastočné aspekty oznámenia, významu problematickej situácie a uvedených stanovísk je harmonogram navrhnutý Európskou komisiou dosť napätý. Výbor preto odporúča postup, pri ktorom by sa malo rozlišovať medzi naliehavosťou zásadných cieľov a vypracovaním jednotlivých navrhnutých opatrení a nástrojov.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 MSP ako hlavní aktéri: Výbor súhlasí s Európskou komisiou, že malé a stredné podniky ako hlavní aktéri národného hospodárstva by mali mať osobitné výhody z iniciatív v oblasti inovácií a jej podporných opatrení. Definície MSP a ich špecifikácia by sa však mali dôkladnejšie posúdiť, pretože práve vzhľadom na nové možnosti prepojenia prostredníctvom nástrojov IKT nadobúdajú čoraz väčší význam aj mikropodniky, či dokonca samostatní podnikatelia – prípadne by sa mohlo posúdiť vymedzenie so zreteľom na slobodné povolania. Výbor poukazuje na význam inovácií v odvetví služieb a na pracovisku, najmä pre konkurencieschopnosť a produktivitu MSP (pozri body 3.10.1 a 3.10.2).

4.1.1 Znevýhodnenie MSP: Mnohé z uvedených byrokratických prekážok inovácií znevýhodňujú najmä MSP a novozaložené podniky v porovnaní s veľkými, a preto aj

ťažkopádny podnikmi s dobre vybavenými účtovnými oddeleniami, kancelármi pre styk so zahraničím atď. To môže byť v neposlednom rade napr. jednou z príčin, že EÚ medzičasom takmer úplne stratila vedúcu úlohu na trhu s inovačnými výrobkami v oblasti IKT ⁽²¹⁾ v prospech USA.

4.2 Hodnotiace ukazovatele: Výbor už vo svojom predchádzajúcom stanovisku ⁽²²⁾ poukázal na to, že EÚ disponuje viacerými súvisiacimi nástrojmi na analýzu; v tejto súvislosti z dôvodov súdržnosti odporúča vytvoriť jediné *Európske monitorovacie centrum pre inovácie, ktoré prevezme existujúce nástroje a ktoré bude zároveň vykonávať lepšiu koordinačnú činnosť*. Výbor však okrem toho dáva na úvah, že

— mnohé spoločenské a hospodárske kritériá obsahujú prvok udržateľnosti,

— práve kríza poukázala na to, že príliš krátkodobé ciele v oblasti plánovania a hodnotiace kritériá môžu viesť k neželanému vývoju, či dokonca ku kríze,

— pomalý, ale zato stály rast často prináša celkovo väčší úspech a osoh pre národné hospodárstvo,

— v prípade úspechu práve malé, novozaložené MSP odkupujú, resp. preberajú veľké firmy, ktoré sa tak prípadne nedostanú do štatistik,

— významné inovácie často vyžadujú dosť dlhú počiatočnú fázu, kým dosiahnu hospodársky prelom a kým preukážu svoj veľký hospodársky potenciál,

— členské štáty a regióny EÚ majú na inovácie rôzne predpoklady (napr. podniky, dopravné spojenia, zdroje), preto ich treba posudzovať podľa ich špecifických silných a slabých stránok.

4.2.1 Európska komisia by preto mala pokračovať v spolupráci s OECD a vypracovať jediný, ale zato konzistentný balík z rozsiahlych a vyvážených ukazovateľov, ktoré zohľadnia uvedené stanoviská, ako aj dlhodobý úspech inovácií. Výbor v tejto súvislosti považuje „vnútroštátne a regionálne systémy výskumu a inovácií dosahujúce vynikajúce výsledky“, ktoré Európska komisia opísala v prílohe I, za nápomocné.

4.3 Bezbariérový prístup: Ďalším príkladom veľkého inovačného potenciálu sú výroby a služby, prostredníctvom ktorých možno ako občanov a spotrebiteľov do spoločnosti v plnej miere začleniť aj ľudí so zdravotným postihnutím. V tejto súvislosti ide o rozsiahly, nevyužitý trh so značným spoločenským a hospodárskym potenciálom.

⁽²¹⁾ Google, Apple, Facebook, ... mobilné telefóny.

⁽²²⁾ Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 80 (bod 3.2.2).

4.4 Partnerstvá v oblasti inovácií: Európske partnerstvá v oblasti inovácií (EIP), ktoré navrhla Európska komisia, by mohli ponúknuť atraktívne charakteristiky. Napriek pochybnostiam o ich podrobných vlastnostiach a výhradách uvedeným v bodoch 3.5 a 3.6 by partnerstvá v oblasti inovácií mohli ponúknuť nové možnosti na zvládnutie spoločenských výziev. Ak EÚ využije svoje nástroje inovatívnej politiky v rámci ponuky aj dopytu a prepojí stimuly z oblasti výskumu a technológií s príslušnou hnacou silou trhu, môže získať nové výhody v oblasti hospodárskej súťaže. Aby mohla EÚ využiť tento potenciál, musí sa zamerať na tie aspekty, v prípade ktorých budú mať partnerstvá v oblasti inovácií v porovnaní s existujúcimi opatreniami pridanú hodnotu. Partnerstvá v oblasti inovácií by preto nemali byť zavádzané ako povinný, všeobecne uplatniteľný strnulý rámec opatrení európskych účastníkov procesu inovácie (vrátane zúčastnených podporných organizácií na regionálnej a vnútroštátnej úrovni). Je nevyhnutné zabezpečiť zásady dobrovoľnosti, „variabilnej geometrie“, transparentnosti a prehľadného, jednoducho ovládateľného riadenia. Po stanovení potrebnej štruktúry riadenia by preto bolo vhodné začať pozorne vybraným partnerstvom v oblasti inovácií a skúsenosti získané v rámci tohto partnerstva využiť pri výbere nasledujúceho partnerstva.

4.4.1 Aktívne a zdravé starnutie: Výbor preto odporúča začať najprv s najvhodnejším a žiaducim partnerstvom v oblasti inovácií s názvom „Aktívne a zdravé starnutie“. Toto partnerstvo by bolo zároveň dobrým príkladom pre komplexnú súčinnosť spoločenských a vedecko-technických inovácií. Výbor chce práve v tejto oblasti zdôrazniť význam hospodárskeho a verejného obstarávania pre inovačné služby. To môže zohrávať rozhodujúcu úlohu na otvorení nových trhov a zlepšenie výkonnosti a kvality sektora verejných služieb.

4.4.2 Európa, ktorá efektívne hospodári s vodou: Ako ďalšie partnerstvo v oblasti inovácií sa v prílohe III oznámenia navrhuje Európa, ktorá efektívne hospodári s vodou. Výbor v tejto súvislosti odporúča diferencovaný náhľad, na základe ktorého by sa malo lepšie rozlišovať medzi takými regiónmi EÚ, v ktorých je hlavným problémom nedostatok vody, a regiónmi, pre ktoré sú typické výdatné dažde a dostatočné zásobovanie vodou. Výbor preto v tejto súvislosti odporúča iný názov, a to „**Udržateľné hospodárenie s vodou**“.

4.5 Koncepcia „orientovaná na“ výsledky: Výbor pripomína, že podľa Európskej komisie by sa mali podporovať partnerstvá v oblasti inovácií *orientované na výsledky*. Keďže výbor na základe definície tohto pojmu vyjadril veľké výhrady voči jeho uplatňovaniu, konkrétne vo svojom stanovisku k zjednodušeniu vykonávania rámcových programov v oblasti výskumu (pozri body 1.8 a 4.8) ⁽²³⁾, odporúča vysvetliť, čo sa tu z hľadiska zavedenia skutočne myslí. Opätovne zdôrazňuje, že pre dôležité vynálezy môže mať zásadný význam dlhodobá udržateľnosť.

4.6 Rozhodujúca úloha rámcového programu pre výskum a vývoj: Rámcové programy EÚ pre výskum a vývoj do veľkej miery prispeli k doterajším úspechom a v budúcnosti by sa ich jedinečný význam mal ešte viac podporiť. Bez ohľadu na potrebu ďalšieho zjednodušenia ponúka rámcový program pre výskum a vývoj úspešný, celosvetovo známy, zo strany subjektov v oblasti inovácií intenzívne využívaný, pochopiteľný a akceptovaný nástroj na vytváranie Európskeho výskumného priestoru. Rámcový program pre výskum a – ako doplnok – rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP) preto musia vo svojom základnom význame väčšími zdôrazňovať cieľ Únie inovácií. Nástroje spoločného výskumu prispeli k vytvoreniu výkonných európskych konzorcií a na zabezpečenie potrebnej kontinuity je ich potrebné zachovať ⁽²⁴⁾. So zreteľom na uvedenú politiku v oblasti inovácií by sa mal vo väčšej miere podporovať aj sociálno-hospodársky výskum.

4.7 Rozhodujúca úloha Európskeho výskumného priestoru – jednotný trh pre výskumných pracovníkov: Rozhodujúca úloha Európskeho výskumného priestoru (pozri aj bod 3.11) a požiadavky na jeho dokončenie boli predmetom mnohých predchádzajúcich stanovísk. Výbor v tejto súvislosti opätovne zdôrazňuje, že mobilita výskumných pracovníkov a uznávanie akademických a výskumných kvalifikácií majú zásadný význam, rovnako ako aspekty sociálneho zabezpečenia, primerané odmeňovanie a dôchodkové systémy. Súčasná situácia je tak ako predtým do veľkej miery neuspokojivá a odrádza najmä mladých vedcov a výskumných pracovníkov. Výbor preto dôrazne víta a podporuje závery Rady ⁽²⁵⁾ (z 2. marca 2010) týkajúce sa mobility a kariérnych možností európskych výskumných pracovníkov; EÚ potrebuje pre výskumných pracovníkov atraktívny a fungujúci jednotný trh!

4.8 Rizikový kapitál: Napriek pozitívnemu vývoju zo strany EIB – a v tejto súvislosti výbor osobitne víta Finančný nástroj s rozdelením rizika (RSFF), ktorý spoločne vytvorili Európska komisia a EIB – ešte stále nie je k dispozícii dostatočné množstvo rýchlo dostupného rizikového kapitálu pre inovačné začínajúce podniky a ich počiatočné prežitie. Platí to počas počiatočnej fázy, ako aj najmä počas obdobia neúspechov až po prvý hospodársky úspech. V tejto súvislosti sú potrebné aj malé úvery a mikroúvery, ktoré umožnia zmierniť riziká a stať sa súčasťou úspechu.

4.9 Klastre: Výbor opätovne zdôrazňuje potenciál regionálnych, cezhraničných klastrov a inovačných pólů podporujúcich inováciu. Nejde pritom len o „klasické“ prepojenie výskumných centier a podnikov, ale aj o dopĺňajúcu a užitočnú sieť, ktorá vzniká medzi založenými firmami so špeciálnym zameraním. Výbor odporúča jeho ďalšiu podporu pomocou prostriedkov zo štrukturálnych fondov.

⁽²⁴⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 129 (bod 3.12).

⁽²⁵⁾ 2999. Zasadnutie Rady (konkurencieschopnosť), 2. marca 2010, Brusel.

⁽²³⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 129.

4.10 **Uľahčenie zakladania nových podnikov a stimuly:** Výbor nabáda zamyslieť sa nad tým, či v prípade novozaložených podnikov nie je možné vypracovať doložku o výnimkách, ktorá by ich na dostatočný čas oslobodila od väčšiny zvyčajných administratívnych nákladov a predpisov každého druhu a ktorá by vytvorila ďalšie stimuly (napr. daňové úľavy). Poskytla by sa tým ochranná lehota a priestor, počas ktorých by podniky mali možnosť dosiahnuť najskôr hospodársko-technický úspech. Výbor si je vedomý skutočnosti, že tento návrh si vyžaduje dôkladné a diferencované posúdenie rizika a záujmov, ktoré by však stálo za to podstúpiť.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Na ceste k Aktu o jednotnom trhu – Pre vysoko konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo – 50 návrhov, ako lepšie spoločne pracovať, podnikáť a obchodovať“

[KOM(2010) 608 v konečnom znení]

(2011/C 132/08)

Spravodajcovia: **páni FEDERSPIEL, pán SIECKER a pán VOLEŠ**

Komisia sa 27. októbra 2010 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Na ceste k Aktu o jednotnom trhu – Pre vysoko konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo – 50 návrhov, ako lepšie spoločne pracovať, podnikáť a obchodovať“

KOM(2010) 608 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. marca 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 108 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 12 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Všeobecné pripomienky

1.1 EHSV víta iniciatívu Komisie na obnovenie a oživenie jednotného trhu, konštatuje však, že nezohľadnila úplne Montiho, Lamassourovu, Gonzálezovu, Grechovu a Herzogovu správu, aby mohli spotrebitelia a občania efektívne využívať jednotný trh, ako to žiadal EP vo svojom uznesení z 10. mája 2010.

1.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) pozorne sleduje jednotný trh z pohľadu občianskej spoločnosti a v roku 1994 zriadil z tohto dôvodu Stredisko pre monitorovanie jednotného trhu (SMJT). Žiada preto Európsku komisiu, aby zaradila SMJT medzi hlavné zainteresované strany v rámci takých iniciatív, ako je fórum o jednotnom trhu.

1.2.1 EHSV víta zámer Komisie zaradiť konzultácie a dialóg s občianskou spoločnosťou medzi priority pri príprave a vykonávaní nových opatrení a preto dúfa, že EHSV ako inštitucionálny zástupca občianskej spoločnosti bude zapojený do počiatočnej fázy navrhovania a vypracovávaní týchto opatrení, ako aj do hodnotenia ich vplyvu, či už ex ante alebo ex post.“

1.3 Keďže organizácie občianskej spoločnosti zastupujú účastníkov jednotného trhu, ich príspevok je nevyhnutným predpokladom správneho zamerania opatrení, ktoré sú žiaduce

na jeho oživenie. Päťdesiat predkladaných návrhov je iba začiatkom dlhého procesu oživovania jednotného trhu. Tento proces by sa nemal nikdy skončiť, pretože jednotný trh sa neustále vyvíja.

1.4 EHSV určil množstvo opatrení, ktoré v Akte o jednotnom trhu chýbajú, a v príslušnom čase predloží návrhy, ktoré tiež zvýšia dôveru občanov. Medzi chýbajúce opatrenia patria: poplatky za autorské práva, preskúvanie smernice o autorských právach, neutralita internetu, ochrana osobných údajov, ochrana investorov, protokol o sociálnom pokroku, štatút európskej súkromnej spoločnosti, elektronické verejné obstarávanie, európske ratingové agentúry, rodová rovnosť, mikropodniky a rodinné podniky, opatrenia na podporu zakladania nových podnikov a rozširovanie existujúcich firiem, kreditné a debetné karty, elektronické platby, spotrebný úver a nadmerné zadlženie, medzibankové prevody, mládež, úplné zavedenie eura a zlepšenie fungovania jednotnej oblasti platieb v eurách (SEPA) atď.

1.5 EHSV v tomto stanovisku neprezentuje hĺbkovú štúdiu všetkých návrhov týkajúcich sa Aktu o jednotnom trhu. K niektorým z nich už výbor vypracoval stanoviská. Podrobnejšie stanoviská vypracuje po tom, ako Európska komisia predloží návrhy nadväzujúce na jej oznámenie, vrátane návrhov týkajúcich sa hlavných iniciatív stratégie Európa 2020. EHSV určil priority, ktoré odsúhlasili základné zložky európskej občianskej spoločnosti zastúpené v EHSV. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia v potrebnej miere nezohľadnila

pripomienky a závery vyjadrené v dokumente „Správa o občianstve EÚ za rok 2010 – Odstránenie prekážok vykonávania práv občanov EÚ“⁽¹⁾. Tieto priority by mali umožniť všetkým subjektom na jednotnom trhu v praxi plne využiť jeho potenciál. EHSV trvá na tom, že je potrebný holistický prístup, ktorý presahuje umelé rozdelenie jednotného trhu na tri piliere. Výbor sa zameriava na zmiernenie eklektického charakteru návrhov a navrhuje väčšiu konzistentnosť a vzájomnú závislosť jednotlivých opatrení. Návrhy sa dopĺňajú v tom zmysle, že medzi nimi existuje interakcia a preto, že vplývajú na celú spoločnosť: zamestnancov, spotrebiteľov, podniky a občanov. Neexistuje osobitný jednotný trh pre každú z týchto kategórií. Podľa Zmluvy o Európskej únii (článok 3 ods. 3) „*Únia vytvára vnútorný trh. Usiluje sa o trvalo udržateľný rozvoj Európy založený na vyváženom hospodárskom raste a cenovej stabilite, o sociálne trhové hospodárstvo s vysokou konkurencieschopnosťou zamerané na dosiahnutie plnej zamestnanosti a sociálneho pokroku, ako aj o vysokú úroveň ochrany životného prostredia a zlepšenie jeho kvality. Podporuje vedecký a technický pokrok.*“ Výbor trvá na zaručení vysokého stupňa ochrany spotrebiteľa.

1.6 Otvorená komunikácia o pridanej hodnote a výzvach má mimoriadne dôležitý význam pre získanie podpory verejnosti. Krátkodobé politické ciele, ktoré často vedú k nesúladiu, a/alebo nevyvážené návrhy, ako aj finančná, hospodárska, politická a sociálna kríza neprispievajú k vybudovaniu dôvery občanov voči EÚ. Je dôležité zohľadniť každodennú realitu a skutočné obavy občanov.

1.7 Európska komisia nemôže sama prevziať zodpovednosť za zvyšovanie povedomia o otázkach jednotného trhu a za informovanie verejnosti o nástrojoch⁽²⁾, ktoré sú prístupné pre všetkých. Príspevok organizovanej občianskej spoločnosti je nevyhnutný, ako aj účasť národných vlád, ktoré musia zohľadniť, že jednotný trh je neoddeliteľnou súčasťou našich domácich hospodárstiev. Politické strany, médiá, vzdelávacie inštitúcie a všetky zúčastnené strany nesú historickú zodpovednosť za to, že EÚ dokáže úspešne riešiť svetové problémy na základe hodnôt, ktoré boli doteraz typické pre naše sociálne trhové hospodárstva. Svet na nás nebude čakať. Rozdrobenosť Európy, protekcionizmus, nacionalizmus a nejasná vízia nám neumožnia súperiť s novými svetovými veľmocami.

1.8 Jednotný trh je stredobodom európskej integrácie a stratégie Európa 2020. Monitorovanie, riadenie a uplatňovanie právnych predpisov týkajúcich sa jednotného trhu je mimoriadne dôležité. Ak chce Komisia tento cieľ dosiahnuť, musí úzko spolupracovať s členskými štátmi prostredníctvom lepšieho využitia hodnotiacej tabuľky pre jednotný trh.

⁽¹⁾ KOM(2010) 603 v konečnom znení.

⁽²⁾ Ako napríklad SOLVIT, EURES, európske centrá spotrebiteľov a sieť Enterprise Europe Network okrem iných.

2. Konkrétne pripomienky

Tieto priority nie sú zoradené podľa preferencií. Číslovanie návrhov týkajúcich sa Aktu o jednotnom trhu je uvedené v zátvorkách.

2.1 Charta základných práv ako neoddeliteľná súčasť jednotného trhu (29)

Komisia chce dohliadať na to, aby sa zohľadňovali práva zaručené Chartou vrátane práva viesť kolektívne akcie. Opätovne tak potvrdzuje povinnosti uložené európskym inštitúciám, ako aj skutočnosť, že sa Charta stala právne záväznou. V citovanom článku 3 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii sa jasne stanovuje, že hospodárske slobody musia byť v rovnováhe s dodržiavaním základných sociálnych práv. Profesor Monti uznáva tento problém a navrhuje obnoviť rovnováhu jednotného trhu a základných práv odborov. EHSV odporúča Komisii, aby plne začlenila Chartu do jednotného trhu a vyzvala aj tie členské štáty, ktoré majú výnimku, aby ju prijali.

2.2 Služby (4 a 43)

Pri ďalšom vývoji jednotného trhu so službami by sa malo podporiť využitie celého potenciálu služieb s cieľom zaistiť nový rast a nové pracovné miesta, výber a hospodársku súťaž na trhu v prospech spotrebiteľov. To by bolo tiež prospešné, vďaka zjednodušeniu legislatívy a odstráneniu prekážok vstupu na trh, pre všetkých poskytovateľov služieb, najmä malých a stredných, a to tak pre tých, ktorí sú aktívni na celom jednotnom trhu, ako aj tých, ktorí pôsobia lokálne. EHSV požaduje bezpečnosť, vyššiu kvalitu a lepšiu dostupnosť služieb pre spotrebiteľov a podniky. Je tiež potrebné zlepšiť uplatňovanie smernice o službách, rozvinúť činnosť jednotných kontaktných miest, rozšíriť poskytovanie informácií preložených do iných jazykov a zároveň zlepšiť administratívnu spoluprácu medzi členskými štátmi a zvýšiť povedomie o možnosti poskytovania cezhraničných služieb.

Takisto víta dlho očakávaný návrh na preskúmanie nariadenia o právach cestujúcich vzhľadom na nedávne udalosti a konkrétny prípad, ktorým sa zaoberal Súdny dvor Európskej únie.

2.2.1 Maloobchodné finančné služby (40, 41)

Jednou z oblastí, v ktorej sa vyskytli najväčšie nedostatky v realizácii jednotného trhu, je oblasť maloobchodných finančných služieb. Okrem hypotekárnych úverov treba medzi hlavné priority zaradiť aj rôzne iné aspekty, ktoré uviedol EHSV vo svojich stanoviskách a Komisia v oznámeniach.

EHSV víta iniciatívu zameranú na zlepšenie prístupu k základným bankovým službám, ako aj transparentnosti a porovnateľnosti bankových poplatkov.

2.3 Služby všeobecného záujmu (25)

Komisia sa zaväzuje prijať do roku 2011 oznámenie a rad opatrení o službách všeobecného záujmu. EHSV víta iniciatívu na podporu hodnotenia verejných služieb a na odstránenie prekážok všeobecného prístupu a opakovane požaduje záväznú rámcovú smernicu⁽³⁾. Cieľom oznámenia a ostatných opatrení týkajúcich sa verejných služieb by mala byť podpora členských štátov pri rozvíjaní a zlepšovaní ich verejných služieb v súlade s protokolom o službách všeobecného záujmu. Hodnotenie verejných služieb by malo obsahovať kritické hĺbkové posúdenie predchádzajúcich liberalizácií a malo by sa vypracovať za účasti všetkých hlavných zúčastnených subjektov. EHSV sa obzvlášť obáva o udržanie noriem kvality a dostupnosti vrátane jednoduchšej zmeny na zvýšenie konkurencie. EÚ by mala rozvíjať odborné znalosti, ktoré jej umožnia posúdiť vplyv všetkých iniciatív v oblasti jednotného trhu a iných iniciatív EÚ v oblasti verejných služieb v súlade s protokolom o službách všeobecného záujmu.

2.4 Udržateľný rozvoj (10, 11 a 27)

EHSV víta myšlienku plánu energetickej účinnosti na preskúmanie možnosti značných úspor energie. Potrebujeme funkčný jednotný trh s energiou, aby sa zabezpečili cenovo dostupné, bezpečné a udržateľné dodávky pre jej spotrebiteľov. Plne funkčný jednotný trh s energiou so širším výberom a s nižšími cenami je prospešný pre spotrebiteľov, ale je potrebné posilniť spoločné minimálne normy. Rozvoj tzv. inteligentných meračov, ktoré zvyšujú povedomie o spotrebiteľských návykoch a s tým súvisiacich nákladoch, si vyžaduje ďalšie regulačné opatrenia, aby sa zabezpečilo rýchle rozšírenie nových technológií a vyššia účinnosť prostredníctvom hospodárskej súťaže v energetických službách. EHSV sa navyše zaujíma o výsledky týkajúce sa uskutočniteľnosti iniciatívy zameranej na ekologickú stopu⁽⁴⁾.

2.5 Malé a stredné podniky a ostatné právne formy podnikania⁽⁵⁾ (12, 13, 14 a 37)

2.5.1 Prístup malých a stredných podnikov (MSP) k finančným zdrojom možno považovať za ich hlavný problém, najmä v dôsledku krízy. MSP sa spoliehajú predovšetkým na

bankové pôžičky, pretože nemajú prístup na kapitálové trhy a k iným zdrojom financovania. EHSV preto víta návrh na zlepšenie prístupu MSP na kapitálové trhy. Otvorenie jednotného trhu fondom rizikového kapitálu môže tiež zlepšiť financovanie MSP najmä v oblasti inovácií a nových technológií.

2.5.2 Prístup k financovaniu je iba časťou problému. MSP rovnako ako sociálne hospodárstvo tiež potrebujú dlhodobé dôkladné zníženie zbytočnej administratívnej záťaže, ktorá ich neprimerane ťaží z dôvodu ich menšej veľkosti. Preto je veľmi dôležité, aby sa iniciatíva Small Business Act lepšie uplatňovala, aby sa konečne dosiahli očakávané výsledky, vrátane napríklad štatútu európskej súkromnej spoločnosti. Z toho istého dôvodu by sa zjednodušeniu smerníc o účtovníctve pre MSP mala pripísať vysoká priorita. Opatrenia potrebné na podporu trvalo udržateľného rozvoja a ochranu životného prostredia by sa mali vypracovávať tak, aby ich očakávaný dosah nemal negatívny vplyv na MSP.

2.5.3 EHSV víta záväzok Komisie prijať nariadenie o štatúte európskej nadácie a zrealizovať štúdiu o vzájomných poisťovniach. EHSV sa domnieva, že takáto štúdia by mala viesť k vypracovaniu štatútu európskej vzájomnej poisťovne. Okrem toho EHSV vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podnikli potrebné kroky s cieľom zabezpečiť, aby svetlo sveta uzrel aj štatút európskeho združenia.

2.6 Konkurencieschopnosť (19, 20 a 21)

Podpora podnikania je hlavným zdrojom rastu a zamestnanosti. Vyžaduje si uplatňovanie zásad inteligentnej regulácie. Prepojenie obchodných registrov sa môže stať prvým krokom k zlepšeniu podnikateľského prostredia a prispieť k hladšiemu fungovaniu vnútorného trhu. EHSV tiež víta ďalšie opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia, riadenia jednotného trhu a metód komunikácie. Rýchle zavedenie spoločného konsolidovaného základu dane z príjmu právnických osôb a preskúmanie smerníc o DPH by mali zlepšiť cezhraničné pôsobenie spoločností.

2.7 Normalizácia (6)

Normy sú dôležitým prvkom jednotného trhu a EHSV podporuje opatrenia na zvýšenie efektívnosti normalizačného procesu. Zároveň zdôrazňuje význam väčšej účasti spotrebiteľov a MSP pri zabezpečovaní toho, aby stálym a udržateľným spôsobom prekonalí nákladové faktory, ktoré obmedzujú ich účasť na tomto procese. Normy by nemali určovať špecifickí aktéri. Normy EÚ musia mať v celosvetovom obchode väčšiu úlohu a mali by sa propagovať pri budúcich obchodných rokovaníach na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005, s. 17.

⁽⁴⁾ Podstatou ekologickej stopy je princíp, že individuálnu spotrebu možno vyjadriť prostredníctvom plochy, ktorá je potrebná na vyprodukovanie toho, čo sa spotrebuje. V roku 2008 bolo k dispozícii 1,8 hektára na osobu, pričom sa použili 2,2 hektára.

⁽⁵⁾ Pojem MSP a odkaz na podniky treba rozšíriť tak, aby zahŕňal všetky formy prístupu k jednotnému trhu bez ohľadu na to, či sú ziskové alebo neziskové. Tým by sa malo dosiahnuť ucelenejšie a detailnejšie pochopenie jednotného trhu a jeho rozličných subjektov. Akékoľvek opatrenie v oblasti MSP je dôležité tiež pre všetky typy subjektov v oblasti sociálneho hospodárstva, rovnako ako potreba znížiť byrokráciu, odstrániť prekážky a nepotrebnú administratívnu záťaž.

2.8 Jednotný digitálny trh (2, 5 a 22)

2.8.1 Zdá sa, že elektronický obchod je najväčšou obeťou rozdrobenosti jednotného trhu, ktorej typickým znakom je nesúlad pravidiel, nedostatok interoperability informačných systémov a nevyriešené otázky v oblasti práv duševného vlastníctva. EHSV preto verí, že vyriešenie týchto problémov môže rýchlo prispieť k rozšíreniu rozsahu podnikateľských činností, zväčšeniu výberu výrobkov a služieb pre spotrebiteľov a zvýšeniu spokojnosti občanov s fungovaním jednotného trhu bez toho, aby sa narušila ochrana spotrebiteľa. Návrh elektronického obchodu má preto mimoriadne dôležitý význam.

2.8.2 Elektronická interoperabilita je jednou z priorít v záujme uľahčenia činností v rámci jednotného trhu. Vytvorenie skutočného digitálneho jednotného trhu musí vychádzať zo vzájomného uznávania napr. elektronických podpisov, elektronických osvedčení, elektronickej autentifikácie a elektronických formulárov. Rozšírenie rozsahu informačného systému vnútorného trhu (IMI) by prispelo k prehĺbeniu administratívnej spolupráce a k výmene informácií slúžiacich administratíve, podnikom a občanom ⁽⁶⁾.

2.8.3 Pokiaľ ide o udeľovanie a spravovanie autorských práv, je potrebné zjednodušiť udeľovanie autorských práv pre paneurópsky obsah a vytvoriť celoeurópske pravidlá pre autorské práva, ktoré by zohľadňovali všetky záujmy. Jednotný trh nie je v tejto oblasti dostatočne proaktívny – pre spotrebiteľov by sa mohlo urobiť viac.

2.9 Riadenie podnikov a zapojenie pracovníkov (36, 37, 38)

Výbor víta návrh Komisie začať verejnú konzultáciu o riadení podnikov a teší ho, že podporuje inovatívne sociálne projekty. Komisia musí podporiť záväzok EÚ posilniť riadenie podnikov, aby sa zvýšila miera zapojenia zamestnancov a zlepšila transparentnosť informácií, ktoré podniky poskytujú. Právo zamestnancov na informácie, konzultácie a účasť bolo zaradené ako základné právo podľa zmluvy do rôznych spôsobov účasti pracovníkov: Zmluva o fungovaní EÚ článok 151 prvý odsek „dialóg medzi sociálnymi partnermi“ a článok 153 ods. 1, kde sa v písmene f) hovorí, že Únia podporuje a dopĺňa činnosti členských štátov v týchto oblastiach: „zastupovanie a kolektívna ochrana záujmov pracujúcich a zamestnávateľov, vrátane spolurozhodovania“. Verejná konzultácia by sa preto mala zamerať na to, ako zlepšiť transparentnosť informácií, ktoré podniky poskytujú o sociálnych a environmentálnych otázkach a ľudských právach.

EHSV kriticky posúdi Iniciatívu sociálneho podnikania, vrátane možnosti udržať dobrovoľný charakter sociálnej zodpovednosti podnikov, po tom, ako dostane konkrétnu žiadosť o vypracovanie stanoviska.

2.10 Voľný pohyb pracovníkov a hospodárske slobody (30)

Komisia má v úmysle prijať legislatívny návrh na zlepšenie implementácie smernice o vysielaní pracovníkov, do ktorého sa bude dať zahrnúť alebo doplniť objasnenie výkonu základných sociálnych práv v kontexte ekonomických slobôd jednotného trhu. Nejde teda o revíziu, ale o ďalší právny akt o zlepšení implementácie smernice. Mali by sa vyjasniť nezrovnalosti v uplatňovaní smernice a mala by sa presnejšie vymedziť právomoc členských štátov presadzovať svoje pracovné normy a systémy priemyselných vzťahov vrátane kľúčovej úlohy kolektívneho vyjednávania v rôznych podobách. Výsledok by mal ukázať, či je potrebné preskúmať smernicu o vysielaní pracovníkov. Nemalo by to však byť na úkor pravidiel hospodárskej súťaže a zásady o nediskriminácii na základe štátnej príslušnosti. Každá revízia platných právnych predpisov alebo každý nový legislatívny akt by sa mali opierať o konzultáciu so sociálnymi partnermi a o rovnováhu medzi vysokými pracovnými normami a hospodárskymi slobodami ⁽⁷⁾.

2.11 Legislatíva v oblasti verejného obstarávania (17)

2.11.1 Komisia predloží v roku 2012 legislatívne návrhy zamerané na zjednodušenie a zmodernizovanie európskych pravidiel, aby sa pridelovanie zákaziek stalo plynulejším a umožnilo sa lepšie využitie verejného obstarávania pre iné oblasti politiky. Verejné obstarávanie môže podporiť inovatívny a ekologický rast v súčasnom právnom rámci. Podľa predpisov schválených v roku 2004 žiadny nový návrh by nemal brániť účasti konkurentov z iných členských štátov. Mala by sa dodržiavať zásada o rovnakom zaobchádzaní.

2.11.2 Iniciatíva Komisie v oblasti verejného obstarávania by mala venovať väčšiu pozornosť pretrvávajúcej nerovnováhe v otvorenosti trhov verejného obstarávania medzi EÚ a jej hlavnými obchodnými partnermi. Malo by sa zvážiť, do akej miery môžu trhy EÚ pre verejné obstarávanie zostať trvalo otvorené, zatiaľ čo tretie krajiny udržiavajú nerovnaké podmienky. Ratifikované dohovory Medzinárodnej organizácie práce a ľudské práva musia v tejto súvislosti rovnako dodržiavať všetci aktéri, členské štáty a tretie krajiny.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 103.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 90.

2.11.3 O integrácii základnej sociálnej doložky do týchto pravidiel sa diskutuje od začiatku projektu jednotného trhu v polovici 80. rokov. Tieto požiadavky sa splnili pri revízii pravidiel verejného obstarávania v roku 2004. Preskúmanie smerníc o verejnom obstarávaní by malo umožniť plne využiť súčasný rámec pre integráciu sociálnych a environmentálnych kritérií do verejných zákaziek pod podmienkou, že takéto kritériá sú v rovnováhe so základnými zásadami práva EÚ⁽⁸⁾.

2.12 Vonkajší rozmer (24)

EHSV sa domnieva, že návrh zabezpečiť konkurencieschopnosť európskych podnikov na svetových trhoch ako jednu z najdôležitejších priorít od vzniku jednotného trhu nemožno oddeliť od celosvetovej hospodárskej súťaže. Je potrebné zaujať oveľa rásnejší postoj pri rokovaniach s hlavnými obchodnými partnermi s cieľom podporiť konvergenciu právnych predpisov a prijatie medzinárodných noriem založených na normách EÚ. Vonkajší rozmer vnútorného trhu a uplatňovanie pravidiel spravodlivého obchodu sú mimoriadne dôležité nielen pre konkurencieschopnosť firiem, ale aj pre ochranu nášho sociálneho

a environmentálneho modelu pred narušením hospodárskej súťaže. Celosvetová konkurencieschopnosť by sa však nemala podporovať na úkor dodržiavania základných práv spotrebiteľov a občanov.

2.13 Prístup k spravodlivosti/Kolektívne odškodnenie (46)

Prístup k spravodlivosti je kľúčový pre získanie dôvery v jednotný trh zo strany spotrebiteľov. Terajšie konzultácie o alternatívnom riešení sporov (ADR) a kolektívnom odškodnení, ktoré si vyžiadal Európsky parlament⁽⁹⁾ a Montiho správa, musia viesť k predloženiu legislatívnych návrhov Komisie. EHSV víta pripravovaný legislatívny návrh na alternatívne riešenia sporov (ARD), ktorého predloženie sa predpokladá v pracovnom programe Komisie na rok 2011, a podporuje jeho rýchle prijatie. To však samo o sebe nie je zárukou, že návrhy budú predložené včas alebo že sa zabezpečí efektívna implementácia vhodne navrhnutých a účinných mechanizmov s cieľom poskytnúť spotrebiteľom a podnikom zmysluplný súbor nástrojov a zabrániť neopodstatneným sporom.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Pozri odôvodnenia 1 a 4 smernice 2004/18/ES o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby.

⁽⁹⁾ Správa o zabezpečení jednotného trhu pre spotrebiteľov a občanov (Louis Grech, poslanec EP).

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúci pozmeňovací návrh, ktorý získal viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov, bol v hlasovaní zamietnutý:

Bod. 2.3 zmeniť**„Služby všeobecného záujmu (25)**

Komisia sa zaväzuje prijať do roku 2011 oznámenie a rad opatrení o službách všeobecného záujmu. EHSV víta iniciatívu na podporu hodnotenia verejných služieb a na odstránenie prekážok všeobecného prístupu ~~a opakovane požaduje záväznú rámcovú smernicu~~ ⁽¹⁾. Poukazuje pritom na protokol č. 26 týkajúci sa služieb všeobecného záujmu, ktorý je prílohou európskych zmlúv. Cieľom oznámenia a ostatných opatrení týkajúcich sa verejných služieb by mala byť podpora členských štátov pri rozvíjaní a zlepšovaní ich verejných služieb v súlade s protokolom o službách všeobecného záujmu. Hodnotenie verejných služieb by malo obsahovať kritické hĺbkové posúdenie predchádzajúcich liberalizácií a malo by sa vypracovať za účasti všetkých hlavných zúčastnených subjektov. EHSV sa obzvlášť obáva o udržanie noriem kvality a dostupnosti vrátane jednoduchšej zmeny na zvýšenie konkurencie. EÚ by mala rozvíjať odborné znalosti, ktoré jej umožnia posúdiť vplyv všetkých iniciatív v oblasti jednotného trhu a iných iniciatív EÚ v oblasti verejných služieb v súlade s protokolom o službách všeobecného záujmu.“

Zdôvodnenie

Efektívne, nákladovo účinné a vysoko kvalitné služby verejného záujmu majú pre európsku spoločnosť kľúčový význam. Zvyšujú kvalitu nášho života a značne prispievajú k podpore územnej a sociálnej súdržnosti v Európe.

Výsledok hlasovania

Za:	42
Proti:	53
Zdržali sa:	19

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV 121/2005, Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005, s. 17 (spravodajca: pán Hencks, pomocný spravodajca: pán Hernández Bataller).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2000/25/ES, pokiaľ ide o uplatňovanie emisných etáp v prípade úzkorozchodných traktorov“

[KOM(2011) 1 v konečnom znení – 2011/0002 (COD)]

(2011/C 132/09)

Hlavný spravodajca: **Brendan BURNS**

Rada 2. februára 2011 a Európsky parlament 20. januára 2011 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, že s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom prekonzultujú

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2000/25/ES, pokiaľ ide o uplatňovanie emisných etáp v prípade úzkorozchodných traktorov“

KOM(2011) 1 v konečnom znení – 2011/0002 (COD).

Predsedníctvo výboru poverilo 18. januára 2011 odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu vypracovaním tohto stanoviska.

Vzhľadom na naliehavosť témy bol pán Burns rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza zo 16. marca 2011) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 147 hlasmi za, pričom 7 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) je pevne presvedčený, že zníženie škodlivých emisií oxidu uhoľnatého, oxidov dusíka, uhlíkovodíkov a pevných častíc z motorov určených pre poľnohospodárske a lesné traktory je dôležitým krokom k dosiahnutiu cieľov kvality ovzdušia v EÚ.

1.2 EHSV je presvedčený, že právne predpisy prospešné pre ľudské zdravie a životné prostredia musia byť založené na rozsiahlych technických, ekonomických a sociálnych hodnoteniach.

1.3 EHSV zastáva názor, že nezávislé štúdie a údaje zozbierané Komisiou dokazujú, že je nevyhnutné poskytnúť dodatočný čas na vývoj vhodných systémov na dodatočnú úpravu výfukových plynov a ich namontovanie do špecializovaných traktorov, ktoré spĺňajú požiadavky pestovania vysoko kvalitných plodín, s hlavným zameraním na vinohrady.

1.4 EHSV podporuje návrh Komisie, aby sa dátumy stanovené v článku 4 smernice 2000/25/ES pre typové schvaľovanie a prvé uvedenie do prevádzky v prípade etáp IIIB a IV odložili pri traktoroch kategórií T2, C2 a T4.1 o tri roky.

1.5 Okrem toho je EHSV presvedčený, že zisťovania pred vypracovaním tohto návrhu neukazujú s dostatočnou istotou, že je realizovateľné, aby tieto traktory spĺňali požiadavky etapy IV.

1.6 EHSV odporúča, aby Európska komisia s dostatočným prípravným obdobím (odporúča sa koniec roku 2014) urobila ďalší prieskum realizovateľnosti etapy IV, keď sa dostatočne

vyvinie technológia, a ak to bude potrebné, aby navrhla ďalšie zmeny a doplnenia požiadaviek alebo časového plánu etapy IV pre úzkorozchodné traktory.

1.7 EHSV odporúča, aby pri akejkoľvek budúcej príprave právnych predpisov o emisiách výfukových plynov necestných pojazdných strojov podľa smernice 97/68/ES automaticky transponuje do zodpovedajúcej smernice o traktoroch (2000/25/ES), EHSV odporúča, aby Európska komisia pri akomkoľvek hodnotení vplyvu zohľadňovala špecifické vlastnosti traktorov vo všeobecnosti a osobitne úzkorozchodných traktorov, aj keď nie sú zahrnuté do pôsobnosti smernice 97/68/ES.

1.8 Keďže sa akýkoľvek vývoj právnych predpisov o emisiách výfukových plynov motorov necestných pojazdných strojov podľa smernice 97/68/ES automaticky transponuje do zodpovedajúcej smernice o traktoroch (2000/25/ES), EHSV odporúča, aby Európska komisia pri akomkoľvek hodnotení vplyvu zohľadňovala špecifické vlastnosti traktorov vo všeobecnosti a osobitne úzkorozchodných traktorov, aj keď nie sú zahrnuté do pôsobnosti smernice 97/68/ES.

2. Úvod

2.1 Smernica 2000/25/ES sa zaoberá vznetrovými motormi s výkonom 18 až 560 kW používanými v poľnohospodárskych a lesných traktoroch. Stanovuje limity emisií oxidu uhoľnatého, oxidov dusíka, uhlíkovodíkov a pevných častíc. Smernica stanovuje čoraz prísnejšie limity emisií pre jednotlivé etapy so zodpovedajúcimi lehotami na prispôbenie horných hraničných hodnôt emisií výfukových plynov a pevných častíc. Nasledujúce etapy sú IIIB (začíta 1. januára 2011) a IV (začína 1. januára 2014).

2.2 Limity emisií výfukových plynov poľnohospodárskych a lesných traktorov sa upravovali v roku 2005. V tom čase boli ustanovenia o motoroch necestných pojazdných strojov a zariadení (smernica 97/68/ES zmenená a doplnená smernicou

2004/26/ES) použité pri poľnohospodárskych traktoroch bez zhodnotenia vplyvu, pokiaľ ide o technickú realizovateľnosť požiadaviek. Na druhej strane sa v článku 4 ods. 8 smernice ustanovuje, že kým sa etapa IIIB a etapa IV stanú povinnými, musí sa vypracovať štúdia realizovateľnosti.

2.3 V Európe sa za posledných 40 rokov vyvíjali špecializované traktory na mechanizované práce v určitých terénoch a pri určitých dispozičných vlastnostiach osobitných druhov pestovateľských porastov, ako sú vinice, ovocné sady a podobne, hlavne v strednej a južnej Európe. Tieto prevádzkové požiadavky súvisia výlučne s európskymi pestovateľskými porastmi a tieto špecializované traktory sú vyvíjané iba pre tento trh. Poľnohospodárske a lesné traktory používané v týchto druhoch porastov sú klasifikované podľa rámcovej smernice 2003/37/ES o traktoroch ako T2, C2 a T4.1 a genericky sa označujú ako úzkorozchodné traktory.

2.4 Súčasne s vývojom traktorov sa toto špeciálne pestovanie reštrukturalizovalo⁽¹⁾, aby sa optimalizovali výnosy a akosť plodín. Reštrukturalizácia sa opiera o dostupnosť úzkorozchodných traktorov, takže dnes jestvuje úplná vzájomná závislosť medzi traktormi a niektorými mimoriadne akostnými a najziskovejšími pestovateľskými porastmi v EÚ.

2.5 Výsledkom prísnych požiadaviek v etapách IIIB a IV je potreba vybaviť motory systémami dodatočnej úpravy výfukových plynov, ktoré sú veľmi veľké už v porovnaní s veľkosťou motora a ktorých montáž je veľmi obmedzená prevádzkovými podmienkami. Motory používané v týchto traktoroch sú rovnaké, ako v iných druhoch traktorov. Hlavnými rozdielom je dostupná veľkosť motorového priestoru a obmedzenosť celkového miesta okolo motorového priestoru.

2.6 Výrobcovia nemôžu nainštalovať motory so systémami dodatočnej úpravy výfukových plynov a zároveň naďalej spĺňať prevádzkové požiadavky, pokiaľ ide o veľkosť a manévrovaciu schopnosť, ktoré predstavujú podstatnú konštrukčnú špecifikáciu týchto strojov.

2.7 Tieto závery potvrdili rozličné štúdie, ktoré boli vypracované na žiadosť Európskej komisie, a bola v nich navrhnutá pri týchto traktoroch buď úplná výnimka z etáp IIIB a IV alebo najmenej 5-ročný odklad.

2.8 Ročne sa predáva okolo 26 000 týchto traktorov, čo predstavuje približne 16 % trhu s novými traktormi v EÚ. Treba niečo urobiť, v opačnom prípade by už nebolo možné dodávať na trh viac moderných traktorov spĺňajúcich požiadavky etapy IIIA. Zastavilo by to ekologické zlepšenia, ktoré

poskytujú. Zároveň by približne 80 000 ľudí zamestnaných v poľnohospodárstve bolo vystavených vážnejším bezpečnostným rizikám, keďže staršie traktory nemajú mnohé z nových bezpečnostných prvkov, ktoré sú v súčasnosti dostupné. U výrobcov traktorov a v reťazci dodávateľov ich súčiastok by mohlo dôjsť k strate 3 000 pracovných miest, pričom všetky sa nachádzajú v EÚ.

3. Návrh zmeny a doplnenia smernice

3.1 Podľa návrhu by sa smernica 2000/25/ES zmenila a doplnila tak, že pri traktoroch klasifikovaných v kategóriách T2, C2 a T4.1 by sa účinnosť všetkých požiadaviek etáp IIIB a IV odložila o tri roky.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV podporuje prístup Európskej komisie v súlade so Šiestym akčným programom pre životné prostredie [KOM(2001) 31 v konečnom znení]⁽²⁾ a potvrdzuje, že je potrebné dosiahnuť zlepšenie akosti ovzdušia znížením emisií výfukových plynov pri zdroji, ale takisto vychádzať zo spoločlivých poznatkov a ekonomických posúdení a zo spoľahlivých a aktuálnych údajov a informácií pri stanovovaní tohto zníženia.

4.2 EHSV podporuje návrh Európskej komisie, ktorý pri etapách IIIB a IV uplatňuje tieto zásady.

4.3 Na druhej strane je presvedčený, že zostáva neisté, či bude naozaj možné nainštalovať motory podľa požiadaviek etapy IV do úzkorozchodných traktorov a zachovať pritom ich prevádzkové vlastnosti. Komisia takisto považuje za dôležité, aby sa monitorovali technické zlepšenia v tomto odvetví za určité obdobie, čím by sa sledoval pokrok smerujúci k splneniu limitov v etapách IIIB a IV.

4.4 EHSV odporúča, aby sa pred začiatkom účinnosti etapy IV ako súčasť monitorovania navrhnutého Komisiou vypracovala správa, ktorá by ukázala realizovateľnosť etapy IV pri úzkorozchodných traktoroch a obsahovala návrh možných zmien a doplnení smernice.

4.5 EHSV je presvedčený, že rozšírenie platnosti etáp IIIB a IV z necestných pojazdných strojov všeobecne na poľnohospodárske a lesné traktory a osobitne na špecializované traktory zmenou a doplnením smernice 2000/25/ES v roku 2005 nebolo podložené nijakým hodnotením vplyvu a že výsledkom tejto skutočnosti bola potreba tejto následnej zmeny a doplnenia.

V Bruseli 16. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Takisto so značnou hospodárskou pomocou EÚ v rámci jej všeobecnej poľnohospodárskej politiky.

⁽²⁾ Ú. v. ES C 154 E, 29.5.2001, s. 218.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Mládež v pohybe – Iniciatíva zameraná na aktivizovanie potenciálu mladých ľudí smerom k inteligentnému a udržateľnému rastu pre všetkých v Európskej únii“

[KOM(2010) 477 v konečnom znení]

(2011/C 132/10)

Spravodajca: **Pavel TRANTINA**

Pomocný spravodajca: **Juan MENDOZA CASTRO**

Komisia sa 15. septembra 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Mládež v pohybe – Iniciatíva zameraná na aktivizovanie potenciálu mladých ľudí smerom k inteligentnému a udržateľnému rastu pre všetkých v Európskej únii“

KOM(2010) 477 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 24. februára 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal jednomyselne nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie odporúčaní

1.1 EHSV si uvedomuje, že je potrebné venovať pozornosť mladým ľuďom, ktorých vážne postihla súčasná hospodárska kríza. Uznáva prospešnosť iniciatívy „Mládež v pohybe“, ktorá je súčasťou opatrení v rámci stratégie Európa 2020, a víta všeobecné ustanovenia tohto oznámenia. EHSV je pripravený prispieť k ich uplatňovaniu tým, že spojí svoje sily so sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti a zvýši u nich význam tejto iniciatívy a pomôže určiť, kde ešte existujú medzery v iniciatíve, ktoré už však zaplňa stratégia EÚ pre mládež.

1.2 EHSV zdôrazňuje, že ciele, ktoré navrhuje iniciatíva Mládež v pohybe, by sa mali monitorovať a pokrok pri jej uplatňovaní by sa mal merať pomocou jasných ukazovateľov, aby členské štáty mohli zvýšiť svoje úsilie, ak sa tieto ciele neplnia včas.

1.3 EHSV zdôrazňuje, že v čase, keď si hospodárska kríza vynútila prehodnotenie rozpočtových priorít, je dôležité všade tam, kde je to možné, udržať rovnako efektívne využívanie zdrojov, ktoré sú na úrovni členských štátov a EÚ pridelené na vzdelávanie a odbornú prípravu mladých ľudí a na ich zamestnávanie, alebo efektívnosť ich využívania ešte zvýšiť. Opatrenia na oživenie hospodárstva musia podnietiť vytváranie stabilných pracovných miest a zabrániť tomu, aby dochádzalo k prerušeniu štúdia.

1.4 EHSV podporuje vytvorenie kvalitného rámca pre stáže a pozitívne hodnotí opatrenia zamerané na odstránenie právnych a administratívnych prekážok voľného pohybu mladých ľudí na účely vzdelávania, stáží a učňovskej odbornej prípravy.

1.5 EHSV víta iniciatívu Komisie zlepšiť uznávanie neformálneho vzdelávania a zviditeľniť zručnosti získané mimo formálneho vzdelávacieho systému (napr. prostredníctvom európskeho pasu zručností). Diskusia o spôsoboch uznávania by sa mala tiež zamerať na kvalitu poskytovaného vzdelávania a odbornej prípravy a jej kontrolu a monitorovanie. EHSV zároveň pripomína, že z opatrení na zlepšenie neformálneho vzdelávania by mali mať osoh všetci, preto by sa nemali obmedzovať iba na mladých ľudí, ktorí majú menej príležitostí.

1.6 EHSV víta vytvorenie nástrojov na úrovni členských štátov, ako je „ochrana mládeže“, ktorá mladým ľuďom pomôže pri prechode zo vzdelávacieho systému na trh práce. EHSV však zastáva názor, že niektoré ďalšie iniciatívy je potrebné dôkladnejšie preskúmať pred tým, než sa budú realizovať. Týka sa to porovnávanie výsledkov v oblasti vysokoškolského vzdelávania, vytvorenia karty „Mládež v pohybe“, vypracovania iniciatívy „Tvoje prvé pracovné miesto EURES“, či budúcnosti európskeho nástroja na mikrofinancovanie v rámci programu Progress.

1.7 EHSV súhlasí so snahou Komisie určiť najúčinnšie spôsoby ako podporovať zamestnanosť mládeže. Patria sem programy odbornej prípravy, opatrenia týkajúce sa zabezpečenia a dávky v kombinácii s aktiváciou, náborové dotácie a vhodné opatrenia v oblasti miezd a sociálneho zabezpečenia, ako aj poradenstvo pri výbere povolania. EHSV zdôrazňuje, že tieto kroky sa musia podniknúť na základe využitia a prehĺbenia sociálneho dialógu a dialógu s občianskou spoločnosťou.

1.8 Iniciatíva skutočne vyzdvihuje vzdelávanie a zamestnanosť, nekladie však dostatočný dôraz na rozvoj sociálneho kapitálu a účasť mládeže na dianí v európskej občianskej spoločnosti. Okrem toho by do stratégií pre mladých ľudí mal byť ako priorita zahrnutý inkluzívny rast a mali by sa zaviesť prostriedky nevyhnutné na ich uplatňovanie, ako napr. zachovanie a posilnenie existujúceho programu „Mládež v akcii“.

1.9 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že iniciatíva nezačína činnosti, ktoré posilňujú a budujú sociálny a občiansky rozmer mládeže v Európe. Názov „Mládež v pohybe“ by sa mal v oznámení odrážať v tom zmysle, že oznámenie nie je iba „o“ mládeži alebo „pre“ mládež, ale skôr „s“ mládežou a že poukazuje na aktívnu účasť mladých ľudí na uskutočňovaní navrhovaných opatrení. EHSV žiada Komisiu, aby do iniciatívy doplnila potrebné aktivity.

1.10 EHSV navrhuje, aby bol nový súbor informácií na špeciálnej internetovej stránke iniciatívy zahrnutý do existujúcich zdrojov informácií, ako napr. do portálov PLOTEUS, YOUTH či ďalších už existujúcich portálov. Zaradenie nových informácií do jestvujúcich internetových stránok by mohlo mať väčší úspech a mohlo by mladým ľuďom uľahčiť prístup k nim.

1.11 Stáže by sa mali zatriktívniť, mali by odzrkadľovať záujmy všetkých zainteresovaných strán a členské štáty by mali prostredníctvom rôznych druhov stimulov podnecovať zamestnávateľov, aby vytvárali pre mladých ľudí viac možností stáží a následne väčší počet a kvalitnejšie pracovné miesta.

1.12 EHSV víta význam, ktorý sa prisudzuje využívaniu Európskeho sociálneho fondu (ESF). Pri rokovaniach s členskými štátmi o rozpočtových ustanoveniach v rámci nového finančného výhľadu by sa Komisia mala osobitne zamerať na otázku, či je na iniciatívy ESF, najmä na tie, ktoré súvisia s mládežou, vyčlenených dostatok finančných prostriedkov.

1.13 EHSV dôkladne preskúma možný prínos európskeho systému študentských pôžičiek s ohľadom na existujúce možnosti a nástroje.

2. Hlavné body iniciatívy Komisie

2.1 V stratégii Európa 2020 sú stanovené ambiciózne ciele inteligentného a udržateľného rastu pre všetkých v EÚ. Kľúčovými aktérmi pre jeho dosiahnutie sú mladí ľudia. Kvalitné vzdelávanie a odborná príprava pre všetkých, úspešné a trvalé zaradenie do trhu práce, dôstojná a primerane platená práca a možnosti väčšej mobility sú zásadnými prvkami pre **„aktivizovanie potenciálu všetkých mladých ľudí“⁽¹⁾ a dosiahnutie cieľov stratégie Európa 2020**. Iniciatíva **Mládež v pohybe** je vďaka opatreniam, ktoré obsahuje, jedným z hlavných návrhov stratégie.

2.2 Cieľom iniciatívy „Mládež v pohybe“ je posilniť ciele a priority, ktoré definujú strategický rámec európskej spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy (Vzdelávanie a odborná príprava 2020) a zaviesť opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov:

- zlepšiť vyhliadky mladých ľudí na úspešné zaradenie do trhu práce a zotrvanie na ňom,
- umožniť väčšiemu počtu mladých ľudí prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu,
- prispôsobiť vzdelávanie a odbornú prípravu tak, aby viac vyhovovali potrebám mladých ľudí,
- zabezpečiť, aby do roku 2020 mohol každý európsky občan, ktorý si to želá, absolvovať štúdium alebo odbornú prípravu v zahraničí,
- znížiť nezamestnanosť mládeže tým, že sa zvýši počet pracovných miest dostupných pre mladých ľudí, ako aj stáží v podnikoch pre študentov a pracovných skúseností, ktoré podporujú podnikateľského ducha študentov,
- poskytnúť viac a lepších informácií o nástrojoch EÚ, ktoré podporujú mobilitu, ako sú hlavne kurzy, odborný výcvik alebo stáže v zahraničí atď.

2.3 Pre každú z prioritných oblastí boli stanovené súbory **kľúčových nových opatrení**. Zahŕňajú návrhy, ktoré majú konkrétne prispieť k dosiahnutiu týchto priorít.

⁽¹⁾ KOM(2010) 477 v konečnom znení.

3. Všeobecné pripomienky výboru k oznámeniu Komisie

3.1 Hlavná iniciatíva „Mládež v pohybe“ je v súlade so stratégiou pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast Európa 2020. Zdôrazňuje nový holistický prístup, keďže opatrenia v oblasti vzdelávania a zamestnávania mládeže sú podľa nej úzko späté s ostatnými hlavnými iniciatívami a 5 hlavnými cieľmi, ktoré boli stanovené na úrovni EÚ. EHSV zdôrazňuje, že je potrebný súlad medzi opatreniami na úrovni EÚ a opatreniami jednotlivých krajín, a že mimovládne zainteresované strany musia tiež zohrávať dôležitú úlohu.

3.2 EHSV by chcel zdôrazniť, že táto iniciatíva by sa mala vnímať v kontexte najväčšej hospodárskej krízy, ktorej bola Európa v posledných rokoch vystavená. Túto skutočnosť nemožno nechať bez povšimnutia vzhľadom na to, že stanoveným cieľom je „aktivizovanie potenciálu mladých ľudí smerom k inteligentnému a udržateľnému rastu pre všetkých v Európskej únii“. Treba si položiť otázku, ako v súčasnosti vplyva kríza na istotu zamestnania, sociálne práva a všetky plány a projekty mobility študentov a pracovníkov. EHSV považuje za dôležité poukázať na väzby, ktoré existujú medzi prijímanými opatreniami orientovanými na hospodárstvo a ich možným vplyvom na existujúce európske plány a programy, ktoré sú pre mladých ľudí veľkým prínosom. Malo by sa vyhnúť akémukoľvek kráteniu prostriedkov. Naopak, disponibilné zdroje by mali byť lepšie zamerané a mali by sa podľa možnosti podstatne zvýšiť.

3.3 EHSV uznáva význam iniciatívy „Mládež v pohybe“, ktorá je súčasťou opatrení v rámci stratégie Európa 2020 a víta všeobecné ustanovenia tohto oznámenia. Iniciatíva by mala v prvom rade účinnejšie vzájomne prepojiť rôzne existujúce i budúce opatrenia a projekty s cieľom zlepšiť možnosti na dosiahnutie vyššie uvedených cieľov. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že iniciatíva nezahŕňa činnosti, ktoré posilňujú a budujú sociálny a občiansky rozmer mládeže v Európe. Názov „Mládež v pohybe“ by sa mal v oznámení odrážať v tom zmysle, že oznámenie nie je iba „o“ mládeži alebo „pre“ mládež, ale skôr „s“ mládežou a že poukazuje na aktívnu účasť mladých ľudí na uskutočňovaní navrhovaných opatrení. EHSV žiada Komisiu, aby do iniciatívy doplnila potrebné aktivity.

3.4 Keďže iniciatíva obsahuje dve hlavné oblasti – vzdelávanie a zamestnanosť – EHSV oceňuje skutočnosť, že sa kladie dôraz na mobilitu, príťažlivosť a kvalitu, čím iniciatíva – najmä svojimi strategickými cieľmi 1 a 2 – zapadá do strategického rámca európskej spolupráce vo vzdelávaní a odbornej príprave 2020 (ET 2020). Je dôležité, že táto iniciatíva kladie osobitný dôraz na vyššiu vzdelávaciu mobilitu, modernizáciu vysokoškolského vzdelávania, zlepšenie a uznávanie informálneho (neinštitucionalizovaného) a neformálneho vzdelávania a zabezpečenie účinných a trvalých investícií do vzdelávania a odbornej prípravy.

3.5 EHSV tiež víta skutočnosť, že iniciatíva vyzdvihuje spojitost medzi cieľmi a ďalším uplatňovaním európskeho kvalifikačného rámca (EQF), otvorenejšími systémami vzdelávania, lepším

poradenstvom a partnerstvami medzi vzdelávacími inštitúciami a zamestnávateľmi⁽²⁾. Pri uplatňovaní tejto iniciatívy EHSV odporúča zamerať sa hlavne na otvorenie vzdelávacích systémov a ich prispôsobenie potrebám spoločnosti a trhu práce efektívnym spojením iniciatívy „Mládež v pohybe“ s existujúcimi nástrojmi vzdelávacej mobility ako Europass a Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov (ECTS), a na zlepšenie spolupráce medzi vzdelávacími inštitúciami a zamestnávateľmi, ako aj odbormi, študentmi a inými zainteresovanými subjektmi.

3.6 Iniciatíva skutočne kladie vzdelávanie a zamestnanosť do popredia, nekladie však dostatočný dôraz na rozvoj sociálneho kapitálu a podporu mládeže v európskej občianskej spoločnosti. V tomto ohľade iniciatíva „Mládež v pohybe“ nezodpovedá v dostatočnej miere cieľom novej stratégie s názvom „Stratégia EÚ pre mládež – investovanie a posilnenie postavenia mládeže“, ktorá bola prijatá v roku 2009, ani cieľom Lisabonskej zmluvy (článok 165 ods. 2), ktorá posilňuje dimenziu občianstva a nevyhnutnosť podporovať mladých ľudí v účasti na demokratickom živote, a ani činnostiam zameraným na mladých ľudí. Hlavné zručnosti týkajúce sa podnikateľskej sféry (ako je inovácia a podnikateľské zmýšľanie), výchova k občianstvu, solidarita a posilnenie sociálnej súdržnosti – t. j. úplné zapojenie mladých ľudí do celého sociálneho programu – musia byť súčasťou iniciatívy. Zároveň treba vypracovať nevyhnutné podporné opatrenia a doplniť ich do nej.

3.7 Okrem toho by do stratégií určených pre mladých ľudí mal byť ako priorita zahrnutý inkluzívny rast a mali by sa zaviesť prostriedky nevyhnutné na ich uplatňovanie, ako napr. zachovanie a posilnenie existujúceho programu „Mládež v akcii“.

3.8 Do iniciatívy by sa mali zreteľnejšie zapracovať niektoré aspekty týkajúce sa nediskriminácie. EHSV navrhuje zaradiť opatrenia na riešenie problému rozdielov medzi platmi mladých mužov a žien. Je potrebné zaoberať sa rozdielmi medzi domácim obyvateľstvom a ľuďmi z prisťahovaleckého prostredia a ich ťažkosťami pri dosahovaní rovnakých podmienok a kvalifikácie. Dostatočnú pozornosť je potrebné venovať aj začleneniu znevýhodnených mladých ľudí do trhu práce.

3.9 Ciele navrhované v iniciatíve by sa mali monitorovať a pokrok pri jej uplatňovaní by sa mal merať pomocou jasných ukazovateľov, aby členské štáty mohli zvýšiť svoje úsilie, ak sa tieto ciele neplnia včas.

3.10 V nasledujúcej kapitole sa EHSV zaoberá prioritnými oblasťami stanovenými v oznámení a ku každému z nových opatrení uvádza svoje pripomienky a dopĺňajúce informácie.

⁽²⁾ Túto koncepciu treba chápať v najširšom zmysle slova, to znamená zamestnávanie inej osoby, a to vo všetkých odvetviach – súkromných, verejných, mimovládnych.

4. Vývoj moderných systémov vzdelávania a odbornej prípravy zameraných na kľúčové kompetencie a špičkovú kvalitu

4.1 Navrhnuť odporúčanie Rady o znížení miery predčasných odchodov zo škôl (2010)

4.1.1 Zníženie miery predčasných odchodov zo škôl je obzvlášť dôležitá otázka – najmä pre niektoré členské štáty. Je to tiež jeden z hlavných cieľov stratégie Európa 2020 a je priamo odvodený zo súboru referenčných hodnôt strategického rámca spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy do roku 2020. EHSV zdôrazňuje, že v čase, keď hospodárska kríza spôsobila škrt v rozpočtoch, je dôležité všade tam, kde je to možné, ponechať a zvyšovať zdroje, ktoré sú pridelené na úrovni členských štátov a určené na predchádzanie predčasnému ukončovaniu školskej dochádzky.

4.2 Zriaďiť expertnú skupinu na vysokej úrovni pre gramotnosť (2010)

4.2.1 EHSV podporuje metódy, ktoré sa ukázali ako účinné pri zlepšovaní schopností školákov a študentov a odstraňovaní negramotnosti v EÚ. Zdôrazňuje tiež význam programov, ktoré zahŕňajú sociálne znevýhodnených mladých ľudí alebo ľudí pochádzajúcich z prisťahovaleckého prostredia. Je dôležité, aby expertná skupina na vysokej úrovni poskytovala možnosti na dialóg a konzultácie so sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti.

4.3 Zvýšiť prítlačivosť, úroveň poskytovania a kvalitu odborného vzdelávania a prípravy

4.3.1 Na základe konzultácií s Európskym strediskom pre rozvoj odborného vzdelávania (CEDEFOP) poukazuje EHSV na potrebu prehodnotiť naše stratégie v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a učenia vrátane odborného vzdelávania a prípravy (VET). Je potrebné:

- dosiahnuť cielenejšie vzdelávanie a odborná príprava,
- podporovať a oceňovať široké spektrum vedomostí, zručností a kompetencií,
- znížiť nepomer medzi existujúcimi a požadovanými znalosťami a zručnosťami,
- podporovať nové podmienky na vzdelávanie,
- otvoriť štruktúry a inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy,
- zohľadniť potreby jednotlivcov.

4.3.2 EHSV preto víta Bruggské komuniké, ktorého cieľom je prehĺbiť spoluprácu v oblasti VET a ktoré stanovuje 11 dlhodobých strategických cieľov na nasledujúce desaťročie (2011 – 2020). EHSV podporuje zlepšovanie kvality odborného

vzdelávania na úrovni EÚ. Odborné vzdelávanie a príprava by mali byť jednou z prvých nových cieľových oblastí, ktorá by mala ťažiť z väčšej mobility.

4.4 Navrhnuť kvalitný rámec pre stáže

4.4.1 EHSV víta opatrenia, ktoré odstraňujú právne a administratívne prekážky voľného pohybu mladých ľudí na účely stáží. Štruktúrovaný dialóg s mladými ľuďmi odhalil ďalší vážny problém: kvalitu stáží v každom členskom štáte. Európsky rámec by preto mal rozprúdiť vnútroštátne diskusie o stážach, učňovskej odbornej príprave a kvalite pracovných zmlúv, ktoré sú ponúkané mladým ľuďom. Stáže by mali tvoriť súčasť učebných osnov a obsahovať silný vzdelávací prvok, vďaka čomu budú potom môcť mladí ľudia získať stabilné, vysokokvalitné, adekvátne platené, nediskriminujúce pracovné miesta.

4.4.2 Požiadavka na kvalitný rámec pre stáže by sa mala vzťahovať na všetky formy učenia v reálnom pracovnom prostredí bez ohľadu na to, či patria do programov formálneho vzdelávania alebo nie, alebo sú uskutočňované dobrovoľne mimo rámca formálneho vyučovania. Stáže nesmú nahrádzať skutočné pracovné miesta, ale mali by stážistom umožniť získať zručnosti, ktoré sú potrebné na plynulý prechod do zamestnania. Mladí stážisti by mali dostať finančné kompenzácie za vykonávanie pracovných úloh a mali by byť prihlásení do systémov sociálneho zabezpečenia. Ak majú byť tieto stáže efektívne a relevantné pre trh práce, musia byť sociálni partneri zapojení do ich plánovania, organizácie, uskutočňovania a financovania.

4.4.3 Stáže by sa mali zatriktívniť, mali by odzrkadľovať záujmy všetkých zainteresovaných strán a členské štáty by mali prostredníctvom rôznych druhov stimulov podnecovať zamestnávateľov, aby vytvárali pre mladých ľudí viac možností stáží a následne väčší počet a kvalitnejšie pracovné miesta, pričom treba zároveň zohľadniť rámcovú dohodu o inkluzívnych trhoch práce, ktorú prijali európski sociálni partneri.

4.5 Navrhnuť odporúčanie Rady o šírení a potvrdzovaní neformálneho a informálneho vzdelávania (2011)

4.5.1 EHSV už dlho zastáva názor, že táto otázka je veľmi dôležitá, a preto podporuje ďalšie opatrenia v tejto oblasti. EHSV osobitne víta silný dôraz kladený na uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania. Diskusia o spôsoboch, akými by sa uznávanie malo uskutočňovať, by sa mala tiež zamerať na kvalitu neformálneho vzdelávania a jej kontrolu a monitorovanie. Z opatrení na zlepšenie neformálneho vzdelávania by mali mať osôh všetci, a preto by sa nemali obmedzovať iba na znevýhodnených mladých ľudí (ako je uvedené v oznámení). Neformálne vzdelávanie, ktoré poskytujú hlavne mimovládne organizácie prostredníctvom dobrovoľnej činnosti, je dôležitým spôsobom, ktorým môžu mladí ľudia získať zručnosti potrebné v dnešnom svete, predovšetkým pokiaľ ide o tvorivosť, tímovú prácu, riešenie problémov, jazykové vedomosti, multikultúrne povedomie, empatiu a zmysel pre iniciatívu a zodpovednosť.

4.5.2 Pokiaľ ide o uznávanie informálneho vzdelávania, bude veľmi dôležité, aby ho zamestnávateľia akceptovali a kľúčovú úlohu tu budú zohrávať tak odborné, ako aj vysoké školy.

4.5.3 Čo sa týka uznávania neformálneho a informálneho vzdelávania, existuje už celý rad osvedčených postupov na národnej úrovni, napr. „Profilpass“ v Nemecku a „Kľúče pre život“ v Českej republike, ktoré by sa pri vypracúvaní odporúčania Rady mali vziať do úvahy. Komisia by mala prispieť k šíreniu a analyzovaniu osvedčených postupov a brať do úvahy výrazné rozdiely vo rozvoji, tradíciách a situácii v rámci EÚ.

5. Podpora príťažlivosti vyššieho vzdelávania pre znalostnú ekonomiku

5.1 Podporiť reformu a modernizáciu vyššieho vzdelávania prostredníctvom oznámenia (2011), v ktorom sa predstaví nový posilnený program pre vyššie vzdelávanie

5.1.1 Reforma vysokoškolského vzdelávania by mala hrať oveľa významnejšiu úlohu pri plnení cieľa stratégie Európa 2020, ktorým je dosiahnutie prvenstva spoločnosti EÚ v znalostiach, inováciách a rozvoji. Modernizácia systémov vysokoškolského vzdelávania, vytvorenie európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania a dosiahnutie cieľov Bolonského procesu, väčšie zapojenie občianskej spoločnosti a súkromného sektora, prehodnotenie a posilnenie systémov zabezpečenia kvality vysokoškolského vzdelávania a uznanie významu sociálneho rozmeru vo vzdelávaní by mali pomôcť mladým absolventom úspešne sa dostať na trh práce a odstrániť prekážky rovnakej účasti vo vzdelávaní, ktoré ešte stále existujú v súvislosti so sociálnou nerovnosťou, pohlavím, štátnou príslušnosťou atď.

5.2 Porovnávanie výsledkov vysokoškolského vzdelávania

5.2.1 Aj keď jedným z cieľov je stanovenie referenčných hodnôt na hodnotenie výsledkov a úspechov vysokoškolského vzdelávania, EHSV zdôrazňuje, že je dôležité starostlivo zvoliť kritériá v úzkej spolupráci s odborníkmi na vzdelávanie, organizáciami občianskej spoločnosti a súkromným sektorom, pretože toto je veľmi chýlostivá oblasť. EHSV má takisto obavy z možnej extrapolácie metód hodnotenia a klasifikácie používaných v iných oblastiach a má pochybnosti o tom, či má EÚ právomoc vytvoriť nový viacrozmerný systém alebo škálu hodnotenia univerzít.

5.3 Navrhnuť viacročný strategický program pre inovácie (2011)

5.3.1 Pokiaľ ide o strategický program pre inovácie (2011), EHSV odkazuje Komisiu na početné stanoviská a odporúčania, ktoré na túto tému vypracoval za posledné roky ⁽³⁾.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Prieskum inovačnej politiky Spoločenstva v meniacom sa svete“, Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 80 a na tému „Investovanie do vedomostí a inovácií (Lisabonská stratégia)“, Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 17.

6. Podpora intenzívneho rozvoja medzistátnej mobility vzdelávania a zamestnávania mladých ľudí

6.1 Vytvoriť internetovú stránku venovanú Mládeži v pohybe s informáciami o možnostiach vzdelávania a mobility v EÚ (2010)

6.1.1 EHSV navrhuje, aby bol nový súbor informácií zahrnutý do existujúcich zdrojov informácií, ako napr. portály PLOTEUS, YOUTH a ďalšie už existujúce portály, keďže zaradenie nových informácií do jestvujúcich internetových stránok by mohlo mať väčší úspech a mohlo by mladým ľuďom uľahčiť prístup k nim. Mala by sa vytvoriť tiež jednotná databáza voľných miest pre štážištov a dobrovoľníkov, ktorá by tiež bola umiestnená na týchto internetových stránkach.

6.2 Navrhnuť odporúčanie Rady o podpore vzdelávacej mobility mladých ľudí (2010)

6.2.1 EHSV podporuje snahy posilniť konkrétne opatrenia na dosiahnutie vyššej vzdelávacej mobility a využiť výsledky verejnej konzultácie týkajúcej sa zelenej knihy „Podpora vzdelávacej mobility mladých ľudí“. EHSV sa na týchto konzultáciách v roku 2009 aktívne zúčastnil a predložil niekoľko cenných odporúčaní ⁽⁴⁾. Mali by sa stanoviť podporné opatrenia pred začatím mobility, počas nej a po jej skončení.

6.3 Vytvoriť kartu Mládeže v pohybe

6.3.1 Nie je dostatočne jasné, či je alebo nie je cieľom iniciatívy vytvoriť novú kartu alebo či chce dodať nový impulz existujúcej Karte mládeže EURO<26. Prínos akejkoľvek novej karty musí byť jasne preukázaný v porovnaní s existujúcimi kartami.

6.4 Uverejniť usmernenie o rozhodnutiach Európskeho súdneho dvora týkajúcich sa práv mobilných študentov (2010)

6.4.1 EHSV hodnotí toto opatrenie pozitívne a zdôrazňuje, že rozhodnutia by sa mali uverejniť vo flexibilnom, ľahko dostupnom a zrozumiteľnom formáte, ktorý budú môcť jednoducho používať aj študenti stredných škôl.

6.5 Navrhnuť európsky pas zručností (2011)

6.5.1 EHSV podporuje vytvorenie európskeho pasu zručností. Domnieva sa, že existujúce pasy (Europass a pas mládeže) by mali byť zlúčené do jedného celkového nástroja, ktorý by na jednom formulári zahŕňal tradičný životopis, formálne vzdelávanie (Europass) a neformálne alebo informálne vzdelávanie. Mladí ľudia sa s pochybnosťami pozerajú na veľké množstvo nástrojov, ktoré sú ustavične upravované a nakoniec nie sú veľmi efektívne. Úspech európskeho pasu zručností bude

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Zelená kniha – Podpora vzdelávacej mobility mladých ľudí“, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 81.

závisieť – okrem iných faktorov – aj od toho, ako naň nazerajú zamestnávateľi a ako ho budú používať mladí ľudia, ktorí musia mať naďalej k dispozícii nevyhnutné opatrenia týkajúce sa poradenstva a podpory.

6.6 Zaviesť do praxe iniciatívu „Tvoje prvé pracovné miesto EURES“

6.6.1 EHSV víta akúkoľvek formu podpory, ktorá zlepší vyhliadky mladých ľudí na získanie zamestnania. EHSV je presvedčený, že posilnenie portálu EURES a ďalších portálov a zlepšenie kvality ich služieb tomu môže napomôcť.

6.7 V roku 2010 vytvoriť „Európsky monitor voľných pracovných miest“

6.7.1 EHSV víta pravidelné uverejňovanie európskeho monitora voľných pracovných miest, ktorý poskytuje cenný a aktuálny prehľad vývoja na európskom trhu práce.

6.8 Monitorovať uplatňovanie právnych predpisov EÚ v oblasti voľného pohybu pracovníkov

6.8.1 EHSV v zásade súhlasí s tým, že uplatňovanie právnych predpisov EÚ v oblasti voľného pohybu pracovníkov je mladým ľuďom na osoh a malo by sa starostlivejšie sledovať (toto opatrenie je už nejaký čas v platnosti). Komisia však jasne neuvádza, ako má byť monitorovanie právnych predpisov a uplatňovanie iniciatív pre mobilných mladých ľudí zorganizované.

7. Rámec pre zamestnanosť mládeže

7.1 Určiť najúčinnnejšie opatrenia na podporu zamestnanosti mládeže

7.1.1 Nezamestnanosť mladých ľudí, ktorá bola alarmujúca už pred krízou, sa v súčasnosti stala jedným z najznepokojujúcejších aspektov európskeho trhu práce. Ako sa uvádza v dokumente k iniciatíve, „nezamestnanosť mladých ľudí dosahuje neprijateľne vysokú hodnotu takmer 21 %. Ak sa má dosiahnuť cieľ 75-percentnej zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20 – 64 rokov, musí sa radikálne zlepšiť prechod mladých ľudí na trh práce“⁽⁵⁾. Neslobodno podceňovať význam opatrení, ktoré pomáhajú zabezpečovať mladým ľuďom už od začiatku vysoko kvalitné, stále a primerane platené zamestnanie. EHSV víta navrhované iniciatívy a vyzýva Komisiu, aby získala od členských štátov pevné záväzky vytvárať pracovné miesta pre mladých ľudí, a to na základe dohody so sociálnymi partnermi

a ďalšími zainteresovanými subjektmi. EHSV tiež súhlasí s konštatovaním v texte, že „motiváciou na zamestnávanie nováčikov môžu byť **mzdové dohody a mimomzdové náklady na pracovnú silu, ale nemali by prispieť k nestabilite**. Pri stanovovaní dohodnutých diferencovaných nástupných miezd môže zohrať pozitívnu úlohu aj kolektívne vyjednávanie“, pričom sa musí dodržiavať zásada rovnakej odmeny za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty.

7.1.2 Riešenie situácie mladých ľudí na súčasných trhoch práce je kľúčovým prvkom zvyšovania konkurencieschopnosti Európy. Ak chceme mať úspech, musíme zabezpečiť, že sa talenty dnešnej mladej generácie budú lepšie využívať a nebude sa nimi mrhať.

7.1.3 EHSV súhlasí so snahou určiť najúčinnnejšie opatrenia na podporu zamestnanosti mládeže, ako sú napr. programy odbornej prípravy, opatrenia týkajúce sa zabezpečenia a dávky v kombinácii s aktiváciou, náborové dotácie a vhodné opatrenia v oblasti miezd a sociálneho zabezpečenia. Komisia tiež správne kladie dôraz na poradenstvo pri výbere povolania. Keď sa mladí ľudia musia rozhodovať o svojom budúcom povolaní, mali by dostať potrebné informácie o rôznych možnostiach štúdia, jasnú predstavu o potrebných zručnostiach a schopnostiach a informáciu o možnom vývoji na trhu práce, aby si podľa toho mohli napláňovať svoju budúcnosť. To platí najmä vtedy, keď sa pripravujú na svoje prvé zamestnanie a keď ho hľadajú.

7.2 Systematicky monitorovať situáciu mladých ľudí, ktorí nemajú zamestnanie a nepokračujú vo vzdelávaní ani odbornej príprave

7.2.1 Ďalším dôsledkom súčasnej krízy je zvyšujúci sa počet mladých ľudí, ktorí nemajú zamestnanie a nepokračujú vo vzdelávaní ani odbornej príprave. Doposiaľ však bolo ťažké získať celkový obraz o tom, aký vážny je tento jav na úrovni EÚ a aký dosah má na duševné zdravie a kvalitu života mladých ľudí. EHSV preto víta návrh zaviesť systematické monitorovanie v tejto oblasti.

7.3 S podporou programu PROGRESS vytvoriť nový program vzájomného učenia pre európske verejné služby zamestnanosti (2010)

7.3.1 EHSV s týmto opatrením súhlasí a odporúča ho zamerať predovšetkým na zjednotenie existujúcich činností, financovania a výmenu skúseností. Je rozhodujúce, aby boli príslušné verejné služby zamestnanosti efektívne. V niektorých členských štátoch sú však za tieto služby zodpovedné súkromné agentúry, z ktorých niektoré sú nedostatočne regulované a monitorované. Je mimoriadne dôležité ponúkať stabilné, kvalitné pracovné miesta a zabezpečiť sociálne práva. Rovnako ako v ostatných oblastiach, aj tu je príspevok sociálnych partnerov nesmierne dôležitý.

⁽⁵⁾ Podľa správy Eurostatu z januára 2011 bola celková miera nezamestnanosti v EÚ 27 9,6 %. Nezamestnanosť mladých ľudí (mladších ako 25 rokov) dosahovala 21 %. Krajiny s najvyššou mierou nezamestnanosti mladých ľudí boli Španielsko (43,6 %), Slovensko (36,6 %) a Litva (35,2 %).

7.4 Posilniť dvojstranný a regionálny dialóg o politike zamestnanosti mládeže so strategickými partnermi EÚ

7.4.1 EHSV sa vyslovuje za zintenzívnenie bilaterálnej a multilaterálnej spolupráce s organizáciami ako OECD a Únia pre Stredozemie, Východné partnerstvo, západný Balkán a v súvislosti so vzťahmi EÚ s Latinskou Amerikou a Karibikom a ďalšími časťami sveta, pri ktorých by sa mohlo uvažovať o nadviazaní spolupráce. To sa týka najmä otázok súvisiacich s mladými ľuďmi prisťahovaleckého pôvodu.

7.5 Povzbudiť lepšie využívanie podpory potenciálu mladých podnikateľov prostredníctvom nástroja na mikrofinancovanie v rámci programu Progress/Povzbudiť mladých podnikateľov, aby viac využívali európsky nástroj mikrofinancovania v rámci programu Progress

7.5.1 EHSV víta nástroj mikrofinancovania ako nový spôsob podpory podnikateľského ducha a vytvárania nových pracovných miest v mikropodnikoch⁽⁶⁾. Hoci sa neplánovalo predĺžiť účinnosť tohto nástroja v rámci nového finančného výhľadu EÚ po roku 2013, EHSV sa domnieva, že jeho predĺženie by sa malo zvážiť, ak sa dokáže jeho osoznosť.

7.5.2 Zo štruktúrovaného dialógu s mladými ľuďmi, ktorý v súčasnosti prebieha, vyplýva, že mladí ľudia, ktorí sa rozhodnú, že budú podnikáť, potrebujú zvláštnu podporu v dvoch oblastiach, ktoré treba zohľadniť: i) nevyhnutný štartovací kapitál a ii) poradenstvo, odborné vedenie a pomoc s praktickými otázkami.

7.6 Zabezpečiť záruku na „ochranu mládeže“, ktorá spočíva v tom, že všetci mladí ľudia do štyroch mesiacov od ukončenia školy získajú prácu, budú pokračovať vo vzdelávaní alebo nastúpia do aktivačného programu

7.6.1 EHSV víta myšlienku vytvoriť nástroj na úrovni členských štátov, ktorý by mladým ľuďom pomáhal prekonať prekážky v prechode zo vzdelávacieho systému na trh práce. Pozitívne skúsenosti niektorých členských štátov by sa mohli podávať ďalej ako príklad. Z dlhodobého hľadiska by navrhovaná „ochrana mládeže“ mohla byť dôležitým príspevkom k európskemu sociálnemu modelu a cieľom stratégie Európa 2020.

7.7 Dosiahnuť rovnováhu medzi právami na dávky a cieľovými aktivačnými opatreniami na základe vzájomných povinností

7.7.1 EHSV podporuje opatrenie týkajúce sa vzájomných povinností, vrátane aktivačných opatrení pre mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením, a modernizáciu systémov sociálnej ochrany atď. Schvaľuje tiež posilnenie aktivačnej

a motivačnej funkcie systémov sociálneho zabezpečenia s cieľom zabrániť, aby mladí ľudia ostali príliš dlho závislí od sociálnych dávok.

7.8 Zaviesť jedinú zmluvu na dobu neurčitú na segmentovaných trhoch práce s dostatočne dlhou skúšobnou dobou a postupným zvyšovaním práv na ochranu

7.8.1 Konceptia jedinej zmluvy na dobu neurčitú by mohla byť jedným z opatrení, ktoré by mohlo prispieť k zníženiu nerovností medzi osobami, ktoré sa začlenili do trhu práce a tými, ktoré sú z neho vylúčené. EHSV si uvedomuje, že medzi členskými štátmi existujú výrazné rozdiely, pokiaľ ide o vstup mladých ľudí na trh práce. Niektoré menej pružné systémy bránia mladým ľuďom, aby si vôbec našli prácu, v niektorých je viac ponúk na krátkodobé pracovné zmluvy, ktoré sú príliš flexibilné a neumožňujú plnohodnotný prístup k sociálnym dávkam. EHSV zdôrazňuje, že opatrenia, ktoré sa majú prijať, musia mať za cieľ zabezpečiť, aby boli mladým ľuďom ponúkané trvalé pracovné zmluvy s cieľom zabrániť akejkolvek diskriminácii z dôvodu veku, pohlavia alebo z iných dôvodov.

8. Využívanie plného potenciálu programov financovania EÚ

8.1 Zvýšiť informovanosť a zmaximalizovať využívanie potenciálu ESF na podporu mladých ľudí

8.1.1 EHSV víta význam, ktorý sa v oznámení prisudzuje využívaniu Európskeho sociálneho fondu (ESF). Pri rokovaní s členskými štátmi o rozdelení rozpočtu v rámci nového finančného výhľadu by sa Európska komisia mala osobitne zamerať na otázku, či je na iniciatívy ESF, najmä na tie, ktoré súvisia s mládežou, vyčlenených dostatok finančných prostriedkov. Mala by sa preskúmať možnosť klásť väčší dôraz na aspekt mládeže v ďalších programoch.

8.2 Zabezpečiť, aby ESF promptne podporoval mladých ľudí a dosiahol cieľ stratégie Európa 2020

8.2.1 EHSV sa domnieva, že je potrebné vyvinúť úsilie, aby sa v plnej miere využili možnosti, ktoré ESF v súčasnosti ponúka, avšak aj ďalšie fondy by mali zahŕňať uvedené ciele ako horizontálne priority.

8.3 Preskúmať všetky relevantné programy EÚ na podporu vzdelávacej mobility a vzdelávania

8.3.1 EHSV podporuje návrh organizovať verejné konzultácie s cieľom monitorovať prínos mobility k vzdelávaniu. Pozorne bude sledovať aktivity v tejto oblasti s ohľadom na nový finančný výhľad.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Investovanie do vedomostí a inovácií (Lisabonská stratégia)“, Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 17 – 26.

8.3.2 Oznámenie Komisie nepoukazuje na úlohu, ktorú zohrávajú európske programy vzdelávania pri podpore aktívneho občianstva a zapájajú mladých ľudí. Kvalitné vzdelávanie a stabilný trh práce bezpochyby prispievajú k rastu v Európe, ale mali by ich sprevádzať nástroje podporujúce účasť mladých ľudí na dianí v spoločnosti, aby sa mladí ľudia mohli stotožniť s príslušnými politickými opatreniami a prevziať zodpovednosť za ne. V tejto súvislosti môžu zohrávať väčšiu úlohu pracovníci s mládežou a mládežnícke organizácie. Mohli by sa rozšíriť možnosti občianskej dobrovoľníckej činnosti.

8.3.3 EHSV sa domnieva, že protikrízové opatrenia by nemali znamenať, že podpora neformálneho vzdelávania bude odsunutá bokom, pretože jeho úloha nadobúda na význame a už sa stal rozhodujúcim faktorom pre budúcnosť a rozvoj mladých ľudí.

8.4 *Preskúmať uskutočniteľnosť vytvorenia nástroja na poskytovanie úverov študentom na úrovni EÚ s cieľom posilniť medzištátnu študentskú mobilitu*

8.4.1 EHSV dôkladne preskúma možný prínos tohto opatrenia v súvislosti s existujúcimi možnosťami a nástrojmi. Hodnotiace správy programov mobility ukazujú, že hlavnou prekážkou, ktorá bráni rozšíreniu mobility, je pre študentov financovanie. Na to, aby sa účinne podporoval cieľ mobility – 20 % do roku 2020 – však musí byť prioritou dostupnosť a výška grantov. Postup poskytovania pôžičiek sa musí starostlivo vypracovať a mladí ľudia o ňom musia byť informovaní, pretože je dôležité, aby sa čo v čo najväčšej miere zabránilo tomu, že sa zamotajú do špirály dlhov.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – SPP do roku 2020: zvládnutie budúcich výziev v oblasti potravín, prírodných zdrojov a území“

[KOM(2010) 672 v konečnom znení]

(2011/C 132/11)

Spravodajca: **Franco CHIRIACO**

Európska komisia sa 18. novembra 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – SPP do roku 2020: zvládnutie budúcich výziev v oblasti potravín, prírodných zdrojov a území“

KOM(2010) 672 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 28. februára 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza zo 16. marca 2011) prijal 197hlasmi za, pričom 26 členovia hlasovali proti a 17 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) kladne hodnotí dokument Komisie a predložené návrhy a berie na vedomie, že mnohé z pripomienok výboru obsiahnutých v predchádzajúcich stanoviskách boli v oznámení zohľadnené. EHSV žiada, aby Komisia lepšie objasnila vzťah medzi cieľmi, nástrojmi a finančnými zdrojmi SPP po roku 2013. Reforma SPP musí byť implementovaná takým spôsobom, aby sa zaručila ziskovosť poľnohospodárstva a spravodlivý príjem pre poľnohospodárov v celej EÚ.

1.2 Hlavnou úlohou spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) je valorizovať úlohu poľnohospodárov ako výrobcov potravín každodennej potreby, ale aj ako výrobcov ekologickej a udržateľnej energie, a to v stále vyššej miere. Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo na druhej strane musia významne podporiť udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi tým, že poskytnú konkrétne odpovede na dôležité otázky boja proti klimatickým zmenám, problémom s vodou, ochrany životného prostredia a biodiverzity ⁽¹⁾ a územného rozvoja.

1.3 EHSV súhlasí s návrhom prekonať historické hľadisko pri stanovovaní rozsahu pomoci a zdôrazňuje význam priamych platieb v rámci SPP na zachovanie európskeho modelu poľnohospodárstva. Sú veľmi podstatné pri kompenzácií za dodržiavanie spoločnosťou žiadaných prísnych noriem v EÚ a ako

náhrada za tú činnosť poľnohospodárstva, ktorá nie je odmeňovaná na trhu, a takisto majú aj naďalej svoju funkciu pri poisťovaní rizík a zabezpečovaní príjmov poľnohospodárov na stále nestabilnejších trhoch tovarov a služieb, ktoré poskytnú spoločnosti. Tieto služby sa podľa názoru EHSV týkajú udržateľného rozvoja, ochrany životného prostredia, životaschopnosti vidieckych oblastí, znižovania chudoby, potravinovej bezpečnosti, ochrany pracovných miest a spotrebiteľov.

1.4 EHSV za nutné považuje aj to, aby tento proces revízie neobrátil naruby ciele a mechanizmy fungovania SPP zamerané na podporu subjektov poľnohospodárskeho, potravinového a environmentálneho reťazca pri dlhodobom a strednodobom programovaní. EHSV tu pokladá za vhodné stanoviť dostatočné prechodné obdobie, ktoré by poľnohospodárom, najmä tým, ktorí za daných podmienok investovali, umožnilo prispôsobiť sa zmene, ktorú predstavuje ukončenie uplatňovania historického hľadiska pri stanovovaní výšky jednotnej platby. Pokiaľ ide o nové členské štáty, výbor pripomína, že obdobie na ukončenie využívania režimu jednotnej platby na plochu sa končí v roku 2013. EHSV nakoniec žiada, aby bol potvrdený podobný štátny a regionálny nástroj flexibility ako je článok 68 ⁽²⁾ na poskytovanie špecifických foriem podpory a na zaistenie plného súladu s opatreniami súvisiacimi s druhým pilierom, spoločnou organizáciou trhu s ovocím a so zeleninou a podpornými fondmi.

⁽¹⁾ KOM(2010) 548 – Hodnotenie vykonávania akčného plánu EÚ pre biodiverzitu (2010).

⁽²⁾ Nariadenie Rady (ES) č. 73/2009 z 19. januára 2009, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory pre poľnohospodárov v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zavádzajú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 1290/2005, (ES) č. 247/2006, (ES) č. 378/2007 a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1782/2003 (Ú. v. EÚ L 30, 31.1.2009, s. 16).

1.5 EHSV súhlasí s cieľom obmedziť poskytovanie pomoci v rámci SPP len na aktívnych poľnohospodárov a podporiť európsky poľnohospodársky model prostredníctvom opatrení v rámci prvého aj druhého piliera. Všetky platby v rámci prvého a druhého piliera musia byť zamerané na riešenie sociálnych, environmentálnych a hospodárskych problémov. EHSV preto vyzýva Komisiu, aby navrhla definíciu aktívneho poľnohospodára, ktorá by sa mohla použiť na celé územie Únie. EHSV navrhuje, aby definícia aktívneho poľnohospodára zohľadnila požiadavku produkcie poľnohospodárskych výrobkov a ich uvádzania na trh, aj prostredníctvom priameho predaja na miestnych trhoch, a tvorby spoločensky prospešných verejných tovarov a služieb.

1.6 EHSV sa nazdáva, že politické rozhodnutie Európskej rady zaručiť podmienky pre poľnohospodárstvo v celej EÚ musí byť aj naďalej jednoznačným cieľom reformy SPP. EHSV pokladá za potrebné nezrušiť podporu poskytovanú v rámci druhého piliera aktívnym poľnohospodárom v oblastiach znevýhodnených prírodnými a klimatickými podmienkami. Dodatočná podpora pre poľnohospodárov v znevýhodnených oblastiach, vyplácaná na základe plochy, môže zabrániť upadaniu poľnohospodárskej výroby na území EÚ a prispieť k potravinovej bezpečnosti. EHSV žiada Komisiu, aby čo najskôr zverejnila svoj návrh revízie kritérií stanovenia iných znevýhodnených oblastí (prechodných oblastí), aby bolo možné uskutočniť náležitú konzultáciu všetkých zainteresovaných subjektov.

1.7 EHSV súhlasí s prijatím hornej hranice platieb, ktorá sa má uplatňovať podľa poľnohospodárskej štruktúry konkrétnej krajiny alebo regiónu. EHSV navrhuje túto hornú hranicu uplatňovať podľa intenzity práce v poľnohospodárskom podniku odmeňovanej a neodmeňovanej mzdou zahŕňajúcej pritom prácu samotného poľnohospodára, aby sa zo sociálneho hľadiska zdôvodnilo využívanie finančných zdrojov vyčlenených na fungovanie SPP. EHSV sa okrem toho nazdáva, že je potrebné brať do úvahy osobitnú povahu podnikov vytvorených družstvami a združeniami poľnohospodárov a platbu rozdeliť na všetkých spoločníkov resp. členov.

1.8 Nová SPP bude musieť aj ďalej mať medzi svojimi prioritami zabezpečenie konkurencieschopného a inovatívneho poľnohospodárskeho a potravinárskeho sektora, ktorý prispeje k zlepšeniu sociálnych a ekonomických podmienok pracovníkov v poľnohospodárstve, zvýšeniu ich zamestnanosti a bezpečnosti, zatiaľ čo pri poskytovaní finančnej pomoci bude musieť brať do úvahy dodržiavanie sociálnych doložiek s osobitným zreteľom na dodržiavanie zákonov a pracovných zmlúv.

1.9 Komisia musí objasniť uplatňovanie „ekologizácie priamych platieb“ a predložiť konečné hodnotenie dôsledkov tohto návrhu na súčasné environmentálne programy druhého piliera. EHSV vyzýva Komisiu, aby prípadne uvažovala o iných riešeniach. Jednou z možností by mohlo byť, že vyplatenie

ekologickej zložky priamej platby by sa podmienilo povinnou účasťou na určitých agroenvironmentálnych opatreniach, ktoré by mali skutočný vplyv na danú plochu za predpokladu, že finančné stimuly by v plnej miere pokrývali náklady a že byrokratické zaťaženie by bolo minimálne. Komisia by preto mala vytvoriť zoznam príslušných opatrení, z ktorých by si poľnohospodári mohli vybrať také, ktoré by najviac zodpovedali ich konkrétnej situácii. Uvedené opatrenia bude potrebné uskutočňovať štruktúrované na regionálnej úrovni, aby sa prejavili pozitívne na výnosoch.

1.10 EHSV sa nazdáva, že nie je možné uskutočniť účinnú reformu SPP po roku 2013 bez jasných informácií o rozhodnutiach prijatých v súvislosti s výškou a zložením rozpočtu EÚ. EHSV sa však nazdáva, že je potrebné garantovať, že bude minimálne potvrdená tá časť rozpočtu, ktorá bola pre SPP vyčleňovaná doteraz.

1.11 EHSV poukazuje na to, že ďalšie otvorenie poľnohospodárskych trhov EÚ povedie k ešte väčšiemu konkurenčnému tlaku a nestabilnosti medzinárodných trhov bude ešte viac ovplyvňovať ceny pre výrobcov. Obáva sa, že trhy sa nástrojmi, ktoré v súčasnosti existujú, nebudú dať dostatočne stabilizovať. Túto skutočnosť treba v nadchádzajúcej reforme zohľadniť, a to nielen pri formovaní nového systému priamej podpory, ale aj pri zmenách nástrojov na stabilizáciu trhu.

2. Zhrnutie návrhu oznámenia

2.1 Ciele spoločnej poľnohospodárskej politiky

2.1.1 Podľa Európskej komisie bude musieť SPP po roku 2013 prispieť k dosiahnutiu týchto cieľov: ⁽³⁾

- ekonomicky výnosná produkcia potravín,
- udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a boj proti klimatickým zmenám,
- udržanie územnej rovnováhy a rozmanitosti vidieckych oblastí.

2.2 Nástroje budúcej SPP

2.2.1 Podľa Komisie hlavným nástrojom podpory európskeho poľnohospodárstva zostávajú neviazané priame platby (základné neviazané priame platby v rovnakej výške pre všetkých výrobcov určitého regiónu alebo členského štátu). So

⁽³⁾ Európska komisia, tlačová správa IP/10/1527 z 18. novembra 2010.

zreteľom na zvýšenia ich účinnosti a spravodlivosti sa počíta s prechodom z historických platieb na pevnú a jednotnú platbu podľa plochy (základná platba). Hospodárske a prírodné podmienky, ktorým čelia poľnohospodári, sú veľmi rozdielne od regiónu k regiónu, čo hovorí v prospech spravodlivého rozdeľovania priamej pomoci. Táto platba bude založená na prenosných nárokoch, ktoré sa budú aktivovať na poľnohospodársku pôdu a budú podliehať požiadavkám krízového plnenia, ktoré sa budú musieť zjednodušiť a začleniť medzi ciele rámcovej smernice o vode. Navrhuje sa zväziť zavedenie hornej hranice pomoci na podnik (capping), ktorá by sa mohla zmierniť v závislosti od úrovne zamestnanosti.

2.2.2 Podľa Komisie bude musieť SPP po roku 2013 zaviesť ďalšie dva druhy priamych platieb na podnetenie ekologickejšieho poľnohospodárstva (ekologizácia priamej pomoci): 1) platbu na hektár, ktorá by sa uplatňovala v celej EÚ a poľnohospodári by ju dostali za to, že príjmu agroenvironmentálne záväzky, ktoré by presiahli základné podmienky (trvalé pasienky, striedanie plodín, neobrábanie pôdy z environmentálnych dôvodov atď.); 2) dodatočnú platbu na plochu vyplácanú poľnohospodárom pôsobiacim v znevýhodnených oblastiach alebo v oblastiach so špecifickými prírodnými obmedzeniami, ktorá by bola doplnením pomoci poskytovanej z druhého piliera SPP.

2.2.3 Zo stálych neviazaných platieb bolo stanovených niekoľko výnimiek. Pre niektoré regióny a konkrétne výroby existuje možnosť vyplácať viazané platby v rámci konkrétnych finančných limitov. Pre maloroľníkov existuje osobitný zjednodušený systém pomoci, aby sa predchádzalo strate zamestnanosti vo vidieckych oblastiach. Ako odpoveď na kritiku Európskeho dvora audítorov v súvislosti s mechanizmami fungovania priamych platieb sa navrhuje zamerať vyplácanie finančnej pomoci len na aktívnych poľnohospodárov.

2.2.4 Podľa Komisie je potrebné zachovať niektoré trhové opatrenia. Tieto nástroje musí byť možné aktivovať v krízových situáciách ako prvky riešenia mimoriadnych situácií. Hlavné sa navrhuje predĺžiť intervenčné obdobie, uplatniť ochrannú doložku a súkromné uskladnenie aj na iné produkty a nakoniec zlepšiť kontrolu. V tejto súvislosti Komisia oznamuje predloženie návrhov na stabilizovanie trhu s mliekom a zdôrazňuje, že je potrebné uvažovať o budúcnosti odvetvia cukru. SPP po roku 2013 okrem toho prijme špecifické opatrenia týkajúce sa fungovania potravinového reťazca a zlepšenia pozície poľnohospodárov pri uzatváraní zmlúv.

2.2.5 Celková štruktúra SPP bude podľa Komisie aj naďalej spočívať na dvoch pilieroch. Pomoc poskytovaná prostredníctvom rozvoja vidieka bude musieť byť v súlade so stratégiou Európa 2020 zameraná prevažne na konkurencieschopnosť, inováciu, boj proti klimatickým zmenám a ochranu životného prostredia. V tomto zmysle sa v rámci druhého piliera počíta so

zavedením nástrojov rizikového manažmentu, ktoré členské štáty budú môcť využívať na zabezpečenie stabilizovania poľnohospodárskej výroby a výnosov z nej.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV berie na vedomie, že Komisia v oznámení prijala tieto pripomienky, ktoré už vyjadril vo svojich predchádzajúcich stanoviskách (4):

- nutnosť spravodlivého rozdelenia zdrojov medzi členské štáty,
- požiadavka ukončenia uplatňovania historického hľadiska pri stanovení výšky nároku na jednotnú platbu,
- zavedenie „ekologizácie jednotnej platby“ s cieľom čeliť novým výzvam, predovšetkým v súvislosti s klimatickými zmenami, obnoviteľnými zdrojmi energie, hospodárením s vodnými zdrojmi a biodiverzitou (5), s cieľom viacej naviazať výšku vyplácanej pomoci na tovar a služby, ktoré poľnohospodári poskytujú spoločnosti a za ktoré sa im normálne nedostáva odmeny v rámci trhu, a poskytnúť kompenzáciu zvýšených nákladov poľnohospodárom, ktorí pôsobia v oblastiach so znevýhodnenými prírodnými a klimatickými podmienkami,
- nutnosť vyhradenia priamych platieb výlučne aktívnym poľnohospodárom takým spôsobom, aby sa zohľadnili existujúce a vytvorené pracovné miesta v každom podniku a to hlavne vzhľadom na intenzitu práce odmeňovanej mzdou a práce mzdou neodmeňovanej vrátane zmluvnej práce v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve.

3.2 V stanovisku NAT/449 na tému „Reforma spoločnej poľnohospodárskej politiky v roku 2013“ EHSV vyzýval „Komisiu, Radu a Európsky parlament, aby najprv jednoznačným spôsobom opísali cieľ SPP a nakoniec predstavili potrebný súbor nástrojov a objasnili výšku nevyhnutných finančných prostriedkov.“ EHSV zdôrazňuje, že Komisia v texte oznámenia nedodržiava rovnaký logický sled. EHSV preto žiada, aby Komisia lepšie objasnila vzťah medzi cieľmi, nástrojmi a finančnými zdrojmi SPP po roku 2013.

(4) Stanovisko EHSV na tému „Reforma spoločnej poľnohospodárskej politiky v roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 354 z 28.12.2010, s. 35, bod 5.6.11).

(5) Rozhodnutie Rady z 19. januára 2009, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie 2006/144/ES o strategických usmerneniach Spoločenstva pre politiku rozvoja vidieka – programovacie obdobie 2007–2013, (Ú. v. EÚ L 30, 31.1.2009, s. 112).

3.3 Ciele

3.3.1 Vo svojom stanovisku NAT/449 EHSV pripomína, že SPP sa po roku 2013 musí zameriavať na európsky model poľnohospodárstva, ktorý musí byť založený na zásadách potravinovej sebestačnosti, udržateľnosti a reálnych potrebách poľnohospodárov a spotrebiteľov. EHSV chce poukázať na hlavné ciele, z ktorých musí vychádzať SPP:

- prispieť ku kvantitatívnej a kvalitatívnej bezpečnosti zásobovania potravinami na európskej a svetovej úrovni ⁽⁶⁾,
- podieľať sa na stabilizovaní trhov ⁽⁷⁾ hlavne obmedzením výkyvov cien poľnohospodárskych výrobkov,
- podporiť príjmy európskych poľnohospodárov, ktoré sú nižšie než príjmy pracovníkov v iných odvetviach európskeho hospodárstva ⁽⁸⁾,
- podieľať sa na tvorbe systému obchodných pravidiel, ktoré by umožnili zachovať európsky poľnohospodársky a potravinársky model a zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže,
- umožniť poľnohospodárom opäť získať trhovú silu voči obchodným subjektom, hlavne pokiaľ ide o obchodné reťazce ⁽⁹⁾,
- podporiť udržateľné využívanie zdrojov, zachovanie biotopov a biodiverzity a tým upevniť stále významnejšiu úlohu, ktorú v boji proti klimatickým zmenám zohráva poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo ⁽¹⁰⁾,
- podporiť výrobu kvalitných miestnych výrobkov vo vidieckych oblastiach a ich uvádzanie na trh podporou alternatívnych spôsobov distribúcie ⁽¹¹⁾,
- vytvoriť právne podmienky na spravovanie krátkych a transparentných reťazcov poľnohospodármi,

- priority stratégie Európa 2020, ktoré sú dôležité pre poľnohospodárstvo a vidiecke oblasti, najmä vzdelávanie a inovácia (inteligentný rast), zvýšenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov (udržateľný rast), ako aj posilnenie schopnosti vidieckych oblastí vytvárať pracovné miesta (inkluzívny rast).

3.3.2 Téma bezpečnosti zásobovania potravinami za rozumné ceny zostáva pre poľnohospodárstvo EÚ prioritným cieľom v kontexte svetového scenára, pre ktorý je príznačný demografický tlak a nárast spotreby, na ktoré bude potrebné primerane politicky a strategicky reagovať v oblasti celosvetového vývoja a potravinovej bezpečnosti.

3.3.3 EHSV sa nazdáva, že poľnohospodári EÚ majú záujem na dosiahnutí „primeraných príjmov z predaja svojich výrobkov na trhu a ako odmenu za svoje sociálne prospešné služby, ktoré vykonávajú v rámci európskeho modelu poľnohospodárstva“ ⁽¹²⁾. SPP sa teda nemôže obmedziť len na rozdeľovanie finančných prostriedkov. EHSV v tejto súvislosti žiada Komisiu, aby objasnila, ako hodlá nová SPP riešiť problém stabilizácie trhov a konkrétne aké riešenia problému cien a príjmov v poľnohospodárstve ponúkne.

3.3.4 Európska poľnohospodárska politika a politiky rozvoja vidieka musia byť zamerané na inováciu a konkurencieschopnosť. EHSV zastáva názor, že je potrebné zvýšiť prínos rozvoja vidieka a politiky lesného hospodárstva EÚ k zachovaniu biodiverzity, sekvestracii uhlíka, výrobe a úsporám energie, vývoju a propagácii potravinárskych výrobkov a pre vyváženému územnému rozvoju. Rozvoj vidieka môže vytvoriť podmienky pre nové podnikanie a väčšiu zamestnanosť vo vidieckych oblastiach a podporiť diverzifikáciu príjmových príležitostí v poľnohospodárstve. Nakoniec je potrebné pripomenúť, že spracovanie potravinárskych produktov je jednou z hlavných hospodárskych činností vyvíjaných vo vidieckych oblastiach. V opatreniach na rozvoj vidieka by sa preto nemalo zabúdať na podporu poľnohospodárskych a potravinárskych podnikov vo vidieckych oblastiach, ktoré spolu s poľnohospodármi vyvíjajú činnosť v oblasti výskumu a vývoja, odbornej prípravy, inovácie, propagácie vývozu, ako aj podnikov, ktoré sa zapájajú do spolupráce medzi podnikmi (napríklad formou spoločných podnikov) s cieľom zvýšiť svoju konkurencieschopnosť na trhu.

3.3.5 EHSV pripomína, že nestabilita cien na poľnohospodárskych trhoch, ktorá je síce príznačným problémom tohto odvetvia, sa zvlášť zvýraznila v posledných rokoch následkom rôznych činiteľov ako sú extrémne meteorologické podmienky, ceny energií, špekulácia a zvýšenie celosvetového dopytu ako dôsledok rastu svetovej populácie. EHSV v tejto súvislosti pripomína, že ceny poľnohospodárskych výrobkov sa po výraznom náraste v období rokov 2006 – 2008 a následnom výraznom

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Budúcnosť spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 66, bod 2.3).

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV na tému „Reforma SPP v roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s.35, bod 5.2). a stanovisko EHSV na tému „Kontrola stavu a budúcnosť spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 44, 16.2.2008, s. 60, bod 7.4.2).

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému „Reforma SPP v roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 35, bod 3.7).

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Lepšie fungovanie potravinového reťazca v Európe“ (Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 145, bod 3.6).

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Reforma SPP v roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 35, bod 4.7).

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Reforma SPP v roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 35, bod 5.5.15).

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Reforma SPP v roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s.35, bod 5.3).

znižení začali v posledných mesiacoch opäť zvyšovať. EHSV sa nazdáva, že tieto extrémne výkyvy v cenách poľnohospodárskych výrobkov majú negatívne dôsledky tak pre producentov, ako aj spotrebiteľov. Obavy EHSV spôsobuje tiež skutočnosť, že aj v EÚ sa stále viac nepoľnohospodárskych investorov snaží o nákup pôdy na investovanie kapitálu a špekulácie, čo určite nemôže byť v duchu európskeho modelu poľnohospodárstva.

3.3.6 Nová SPP bude musieť propagovať a podporiť nové podniky a tým prilákať do odvetvia predovšetkým mladých ľudí, aj v záujme budúcnosti poľnohospodárstva EÚ. Výmena generácií v poľnohospodárstve je nutná vzhľadom na to, že len 7 % poľnohospodárov v EÚ má vek pod 35 rokov. V niektorých členských štátoch je situácia ešte kritickejšia. V EÚ 27 členských krajín má v súčasnosti každý tretí poľnohospodár viac než 65 rokov, pričom mnohí z nich odídu v najbližších rokoch do dôchodku. Preto je potrebné, aby SPP prispela k vykonávaniu celoeurópskej politiky zameranej na začínanie poľnohospodárskej činnosti spolu s ambicióznou a synergickou politikou zamestnanosti v poľnohospodárstve.

3.4 Nástroje

3.4.1 EHSV zdôrazňuje význam priamych platieb v rámci SPP pre zachovanie európskeho poľnohospodárskeho modelu. Vypĺcanie priamych platieb podporuje európskych poľnohospodárov, ktorí ponúkajú tovary a služby, ktoré majú vysokú hodnotu pre spoločnosť, ale nie sú primerane zaplatené v rámci cien dosahovaných na trhoch s poľnohospodárskymi a potravinárskymi produktmi.

3.4.2 Preto je potrebné zjednodušiť spôsoby fungovania nástrojov novej SPP, zvlášť jednotnej platby. EHSV súhlasí s tým, že je nutné zjednodušiť povinnosti v rámci krízového plnenia v oblasti životného prostredia a žiada racionalizáciu systému kontrol a príslušných postupov krátenia platieb. EHSV poukazuje na to, že spôsob prístupu k ekologizácii priamych platieb by mal uľahčiť a podporiť prístup podnikov k pomoci v rámci SPP. V tejto súvislosti, a aj so zreteľom na možné rozšírenie krízového plnenia (napríklad rámcovou smernicou o vode), EHSV žiada Komisiu, aby pozorne posúdila dôsledky tohto ustanovenia a aby určila vykonávacie postupy, ktoré pre poľnohospodárov nebudú znamenať ďalšie komplikácie.

3.4.3 EHSV súhlasí so zásadou, podľa ktorej sa základné platby diferencované na regionálnej úrovni musia povinne spájať s určitými výsledkami v oblasti životného prostredia. Prebiehajúce diskusie naznačujú, že v niektorých prípadoch môže byť ťažké rozlíšiť environmentálnu zložku prvého piliera (ekologizáciu priamej platby) od agroenvironmentálnych opatrení druhého piliera.

3.4.4 EHSV súhlasí so zavedením nového hľadiska na stanovenie výšky priamej platby. EHSV v tejto súvislosti navrhuje uskutočniť diskusie o vymedzení referenčného územia na stanovenie základnej zložky priamej platby (na úrovni EÚ, členského štátu alebo regiónu). EHSV okrem toho navrhuje preveriť možnosť podriaďiť určitú zložku priamej platby úrovni využitia pracovnej sily a prijatiu ďalších osvedčených postupov v oblasti konkurencieschopnosti, práce a inovácie.

3.4.5 EHSV súhlasí s rozhodnutím zaviesť jednoduchý a osobitný systém podpory maloroľníkov. EHSV v tejto súvislosti žiada Komisiu, aby objasnila požiadavky, ktoré sa schvália a na základe ktorých sa určí, kto je maloroľníkom. EHSV najmä vyzýva, aby sa tu zohľadnili zvláštne štrukturálne rozdiely, ktoré sú príznačné pre poľnohospodárstva rôznych členských štátov.

3.4.6 EHSV nevie, aký bude dosah procesu prispôbovania súčasných trhových nástrojov (garantované ceny, clá, dotácie na vývoz, verejné skladovanie, kvóty, neobrábanie pôdy atď.). EHSV v tejto súvislosti zdôrazňuje, že bezpečnostné siete samotné nedokážu zabezpečiť stabilizáciu trhov s poľnohospodárskymi výrobkami a hlavne vyriešiť problémy v mliečnom hospodárstve⁽¹³⁾. Vzhľadom na upevnenie postavenia poľnohospodárskych výrobcov v rámci reťazca tvorby hodnôt a vzhľadom na boj proti nestabilite cien a nadmernému vplyvu obchodných reťazcov na trh pokladá EHSV za vhodné, aby v SPP po roku 2013 boli prijaté špecifické nástroje, ktoré by riadili priamo poľnohospodárski výrobcovia alebo ich zástupcovia a boli by určené na sústredenie ponuky a zlepšenie obchodných vzťahov, pričom by sa využili opatrenia a nástroje, ktoré už boli vyskúšané v niektorých spoločných organizáciách trhu.

3.4.7 EHSV vyzýva na posilnenie opatrení v rámci SPP zameraných na zvýšenie hodnoty a propagáciu miestnych a kvalitných poľnohospodárskych výrobkov na trhu EÚ a tretích krajín aj vzhľadom na lepšie fungovanie poľnohospodársko-potravinárskeho komplexu, lepšie poznanie rozmanitosti potravinárskych výrobkov produkovaných na území EÚ a uspokojovanie požiadaviek spotrebiteľov a otváranie nových trhov v zahraničí. V tomto zmysle má EHSV záujem o zavedenie dobrých postupov označovania poľnohospodárskych výrobkov aj preto, aby sa uspokojil stále väčší dopyt zo strany občanov po informáciách a transparentnosti.

3.4.8 EHSV pripomína, že počet chudobných osôb v EÚ, ktoré nemajú dostatok potravín, presahuje 40 miliónov. EHSV preto vyzýva Komisiu, aby posilnila opatrenia v rámci SPP na rozdeľovanie potravín chudobným osobám v EÚ.

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Kontrola stavu a budúcnosť spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 44, 16.2.2008, s. 60, body 7.4.13 až 7.4.15) a stanovisko EHSV na tému „Reforma SPP v roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s.35, bod 5.5.9)

3.4.9 Rozvoj vidieka môže znamenať prínos pre plnenie požiadaviek odvetví a vidieckych oblastí. EHSV pokladá za potrebné zachovať súčasnú organizáciu SPP, ktorá rozlišuje dva piliere, a podporiť reorganizáciu opatrení v rámci každého piliera a vyššiu mieru komplementarity podporovaných opatrení ⁽¹⁴⁾.

3.4.10 V rámci „európskeho poľnohospodárskeho modelu“ je jednou z hlavných úloh SPP zachovanie poľnohospodárskej výroby na celom území EÚ. EHSV v tejto súvislosti vyzdvihuje osobitný význam, ktorý majú v rámci vidieckeho rozvoja opatrenia zamerané na znevýhodnené oblasti. Osvedčené opatrenia, ako najmä kompenzácia za prírodné a podnebné znevýhodnenie, by sa mali zachovať, aby sa udržala čo najväčšia kontinuita.

3.5 Rozpočet EÚ a finančné zdroje SPP

3.5.1 EHSV sa nazdáva, že ciele, ktoré moderná spoločnosť kladie pred poľnohospodárstvo EÚ sú veľmi ambiciózne a náročné. Tieto ciele si vyžadujú, aby v budúcnosti stále fungovala SPP s účinnými nástrojmi na dosiahnutie stanovených cieľov, s účinnými aplikačnými systémami a primeranými finančnými prostriedkami ⁽¹⁵⁾. Okrem toho je bezpodmienečne potrebné integrovať SPP do všetkých ostatných politík Spoločenstva (podniky, opatrenia v oblasti klimatických zmien, medziodvetvové politiky, hospodárstvo, financie a dane, zamestnanosť a sociálne práva, energetika a prírodné zdroje, životné prostredie, spotrebiteľia a zdravie, vonkajšie vzťahy a zahraničné veci, regióny a miestny rozvoj, veda a technológia).

3.5.2 EHSV zastáva názor, že v diskusiách o SPP do roku 2020 je potrebné vziať do úvahy skutočnosť, že vzhľadom na finančný výhľad a bez prispôsobenia rozpočtu bude ťažké dosiahnuť ciele stanovené v oznámení pre SPP v budúcnosti a obhájiť európsky poľnohospodársky model.

3.5.3 EHSV sa domnieva, že reforma SPP po roku 2013 bude príležitosťou na diskusiu o prerozdelení finančných zdrojov tak prvého, ako aj druhého piliera. Zvlášť potrebné je vyriešiť problém nerovnováhy v rozdeľovaní zdrojov SPP na štátnej úrovni, ktorá poškodzuje hlavne nové členské štáty. V tejto súvislosti je na prekonanie historického referenčného hľadiska potrebné stanoviť nové kritérium na stanovenie hornej hranice priamych platieb pre každý členský štát. V tomto zmysle v duchu pragmatizmu a vzhľadom na rozdielne podmienky v jednotlivých členských štátoch vyzýva EHSV, aby sa okrem kritéria poľnohospodárskej plochy členského

štátu zohľadnili aj iné kritéria. Najmä prijatie kritérií životných nákladov, zamestnanosti, pridanej hodnoty, a rozdiely v poľnohospodársko-klimatických podmienkach a vo výrobných nákladoch by mohli zvýšiť hodnotu prínosu poľnohospodárstva k územnému rozvoju ⁽¹⁶⁾.

3.5.4 EHSV súhlasí s rozhodnutím Komisie nezaviesť žiadne formy štátneho spolufinancovania opatrení v rámci prvého piliera. Pokiaľ ide o druhý pilier, EHSV pokladá za vhodné potvrdiť štátne spolufinancovanie implementácie opatrení na rozvoj vidieka. EHSV pokladá okrem toho za potrebné podporiť úvahy o rozhodnutiach, ktoré boli doteraz prijaté pokiaľ ide o výšku štátneho spolufinancovania rozvoja vidieka, aby sa zohľadnili rozpočtové ťažkosti v mnohých členských štátoch a podporila lepšia efektívnosť investičných výdajov na úrovni členských štátov ⁽¹⁷⁾.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV vyzýva k diskusii o možnej revízií právnych predpisov Spoločenstva v oblasti konkurencieschopnosti uplatňovaných v poľnohospodársko-potravinárskom odvetví so zameraním na zlepšenie mechanizmov fungovania poľnohospodársko-potravinárskeho komplexu a obnovenia rovnováhy trhovej sily medzi subjektmi potravinárskeho reťazca, zvlášť vo vzťahu k obchodu.

4.2 EHSV súhlasí s posilnením nástrojov rizikového manažmentu v rámci SPP. EHSV sa nazdáva, že tieto nástroje musia prispieť k zníženiu kolísania príjmov a nestability trhov. Posilnenie nástrojov poistenia a vytvorenie podielových fondov by malo poľnohospodárom pomôcť čeliť zdravotným a klimatickým rizikám, ktoré sa v najbližšej budúcnosti určite zväčšia. EHSV pripomína vážnu krízu, ktorá zasiahla svetové finančné inštitúcie, a žiada Komisiu, aby čo najskôr objasnila vykonávacie predpisy, ktoré budú prijaté na využívanie týchto nástrojov. EHSV vyjadruje pochybnosti o tom, či je vhodné zaviesť opatrenia rizikového manažmentu v druhom pilieri, a poukazuje na to, že povinnosť štátneho spolufinancovania môže členské štáty odradiť od využívania týchto nových nástrojov.

4.3 EHSV berie so záujmom na vedomie návrh Komisie podporiť alternatívne distribučné kanály s cieľom zhodnotiť miestne zdroje opatreniami druhého piliera na šírenie a upevnenie praxe priameho predaja miestnych výrobkov. EHSV sa nazdáva, že týmto alternatívnym obchodným praktikám by sa malo dostať podpory aj tým, že sa ad hoc vytvorí regulačný rámec Spoločenstva.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Budúcnosť spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 66, bod 4.3).

⁽¹⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Budúcnosť spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 66, bod 2.5).

⁽¹⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Reforma SPP v roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s.35, body 5.7.4, 5.8.4 a 5.8.5).

⁽¹⁷⁾ Stanovisko EHSV na tému „Kontrola stavu a budúcnosť spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 44, 16.2.2008, s. 60, bod 7.6.11).

4.4 EHSV si želá obnovu a úspech rokovaní WTO a pripomína účinok, ktorý v podobe ďalšieho otvorenia poľnohospodárskych trhov môžu mať obchodné dohody, najmä s krajinami Mercosur, na efektívne fungovanie SPP⁽¹⁸⁾. EHSV chce preto zdôrazniť, že sa tým zvýši konkurencia a nestabilita cien poľnohospodárskych výrobkov na medzinárodných trhoch, čo je potrebné brať do úvahy pri reforme SPP tak pri úprave nástrojov stabilizácie trhov, ako aj pri presmerovaní nástroja priamych platieb. Medzinárodný obchod môže na druhej strane podstatne prispieť k dostupnosti potravín tým, že zvýši množstvo a rozmanitosť poľnohospodárskych výrobkov na trhu⁽¹⁹⁾. EHSV pripomína nevýhodné postavenie, v ktorom sa nachádzajú európski poľnohospodári v porovnaní s poľnohospodármi mimo krajín EÚ kvôli záväzným výrobným normám Spoločenstva. EHSV žiada zintenzívnenie systémov

kontroly dovážaných surovín, ktoré musia spĺňať požiadavky uplatňované na európske výrobky, pretože inak bude dochádzať nielen k nekalej konkurencii a sociálnemu dampingu, ale aj vážnym dôsledkom v oblasti kvality poľnohospodárskej výroby a vyrobených potravín.

4.5 EHSV žiada Komisiu, aby prijala vhodné opatrenia na riešenie problému deficitu produkcie bielkovinových krmovín, ktorý je charakteristický pre európske poľnohospodárstvo a obmedzuje rozvoj niektorých výrobných odvetví Spoločenstva. EHSV v tejto súvislosti pozorne sleduje realizáciu opatrení na zvýšenie synergie medzi poľnohospodársko-energetickými programami a opatreniami na podporu produkcie bielkovín rastlinného pôvodu v Európe.

V Bruseli 16. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému „Kontrola stavu a budúcnosť spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2013“ (Ú. v EÚ C 44, 16.2.2008, s. 60, bod 7.4.9).

⁽¹⁹⁾ KOM(2010)127 - Politický rámec EÚ na pomoc rozvojovým krajinám pri riešení výziev v oblasti potravinovej bezpečnosti.

PRÍLOHA

k stanovisku výboru

Tieto pozmeňovacie návrhy, ktoré získali viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov, boli v priebehu diskusie zamietnuté:

Bod 1.5 Zmeniť takto

„EHSV súhlasí s cieľom obmedziť poskytovanie pomoci v rámci SPP len na aktívnych poľnohospodárov a podporiť európsky poľnohospodársky model prostredníctvom opatrení v rámci prvého aj druhého piliera. Všetky platby v rámci prvého a druhého piliera musia byť zamerané na riešenie sociálnych, environmentálnych a hospodárskych problémov. EHSV preto vyzýva Komisiu, aby navrhla definíciu aktívneho poľnohospodára, ktorá by sa mohla použiť na celé územie Únie. ~~EHSV navrhuje, aby definícia aktívneho poľnohospodára zohľadnila požiadavku produkcie poľnohospodárskych výrobkov a ich uvádzania na trh, tvorby spoločensky prospešných verejných tovarov a služieb a priameho predaja na miestnych trhoch.~~“.

Výsledok hlasovania

Za: 74
Proti: 125
Zdržali sa: 29

Bod 1.7 Zmeniť takto

„EHSV súhlasí s prijatím hornej hranice platieb, ktorá sa má uplatňovať podľa poľnohospodárskej štruktúry konkrétnej krajiny alebo regiónu. ~~EHSV navrhuje túto hornú hranicu uplatňovať podľa intenzity práce v poľnohospodárskom podniku odmeňovanej a neodmeňovanej mzdou zahŕňajúcej pritom prácu samotného poľnohospodára, aby sa zo sociálneho hľadiska zdôvodnilo využívanie finančných zdrojov vyčlenených na fungovanie SPP. EHSV sa okrem toho nazdáva, že je potrebné brať do úvahy osobitnú povahu podnikov vo vlastníctve viacerých majiteľov alebo vytvorených družstvami a združeniami poľnohospodárov a platbu rozdeliť na všetkých spoločníkov resp. členov. EHSV nemôže súhlasiť so zavedením hornej hranice podpory. Pre všetkých poľnohospodárov bez ohľadu na veľkosť a právnu formu podniku musia platiť rovnaké pravidlá. EHSV sa domnieva, že horná hranica platieb nie je v súlade so zásadou rovnosti, pretože hornú hranicu podpory nie je možné stanoviť na spoločnom, objektívnom základe.~~“

Výsledok hlasovania

Za: 62
Proti: 155
Zdržali sa: 20

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 648/2004, pokiaľ ide o používanie fosfátov a iných zlúčenín fosforu v domácich prácach detergentoch“

[KOM(2010) 597 v konečnom znení – 2010/0298 (COD)]

(2011/C 132/12)

Samostatný spravodajca: **pán Nikos LIOLIOS**

Európsky parlament (10. novembra 2010) a Rada (24. novembra 2010) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 648/2004, pokiaľ ide o používanie fosfátov a iných zlúčenín fosforu v domácich prácach detergentoch“

KOM(2010) 597 v konečnom znení – 2010/0298 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 28. februára 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 174 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery

1.1 Výbor uznáva, že je potrebné zmeniť nariadenie (ES) č. 648/2004, pokiaľ ide o limity na používanie fosfátov a iných zlúčenín fosforu v domácich prácach detergentoch z týchto dôvodov:

— Hoci fosfáty v detergentoch prispievajú k eutrofizácii v menšej miere ako iné zdroje, zdá sa, že obmedziť ich používanie bude najúčinnnejšou alternatívou v oblasti politiky znižovania rizika eutrofizácie vody v celej Európskej únii.

— Je absolútne nevyhnutné zabezpečiť existenciu plne harmonizovaného vnútorného trhu s domácimi pracími detergentmi, a zároveň tak ušetriť výrobcom a administratívne dodatočné náklady spojené s fragmentáciou trhu a oslobodiť ich od povinnosti vzájomného uznávania, ktorá vedie k tomu, že po legálnom uvedení na trh v jednom členskom štáte Európskej únie, sa detergenty s obsahom fosfátov môžu dovážať a ich používanie môže byť schválené vo všetkých ostatných krajinách EÚ, aj v prípade, že ich právne predpisy stanovujú obmedzenia pre obsah fosfátov.

— Vnútroštátne orgány členských štátov, ktoré v snahe bojovať proti eutrofizácii prijali legislatívu súvisiacu s obsahom fosfátov v detergentoch, môžu mať viac ťažkostí pri jej uplatňovaní, z dôvodu povinnosti vzájomného uznávania, ktorá vyplýva z nariadenia (ES) č. 764/2008.

— Bolo by účinnejšie pristúpiť k jednotnej akcii na úrovni EÚ namiesto rôznorodých opatrení v jednotlivých členských štátoch.

1.2 Výbor vyjadruje potešenie nad všeobecným prístupom Európskej komisie, ktorá súbežne s cieľom znížiť riziko eutro-

fizácie vo vodnom prostredí skúma aj technickú a socio-ekonomickú realizovateľnosť nahradenia fosfátov inými látkami v detergentoch, ako aj dôsledky takéhoto nahradenia na účinnosť a rentabilitu.

1.2.1 Z tohto hľadiska sa výbor prikláňa k možnosti 4, podľa ktorej by nebolo vhodné rozšíriť obmedzenia fosfátov a iných zlúčenín fosforu v domácich prácach detergentoch na detergenty pre automatické umývačky riadu alebo priemyselné a inštitucionálne detergenty.

1.3 Návrh nezavádza veľa nových prvkov, ale zameriava sa na zavedenie právnych nástrojov na úrovni EÚ a na pokračovanie v smerovaní k menšiemu používaniu fosfátov a iných zlúčenín fosforu v domácich prácach detergentoch. Výbor konštatuje, že Komisia sa zaväzuje znížiť na minimum vplyv, ktorý má táto kategória výrobkov bežnej spotreby na životné prostredie. Jej návrh by získal väčšiu váhu, ak by zohľadnila odporúčania výboru uvedené v tomto stanovisku. Výbor oceňuje, že výrobcovia domácich textilných detergentov výrazne pomohli obmedziť vplyv ich produktov na životné prostredie tým, že v podstate dobrovoľne zvolili namiesto fosfátov alternatívne riešenia.

1.4 Výbor sa domnieva, že po revízii nariadenia (ES) č. 648/2004 so zreteľom na limity pre používanie fosfátov a iných zlúčenín fosforu v domácich prácach detergentoch, bude potrebná lehota na prispôbenie sa novej situácii a na prípravu, skôr než sa príslušné ustanovenia začnú uplatňovať. Výbor sa tiež domnieva, že budú potrebné jeden až dva roky na úpravu zloženia výrobkov a zavedenie nevyhnutných zmien v oblasti zariadení a výrobných postupov, najmä v prípade malých a stredných podnikov.

2. Úvod

2.1 Fosfáty, najmä tripolyfosfát sodný, sa často používajú v detergentoch na zmäkčovanie vody, a tak im umožňujú účinne pôsobiť. Môžu mať však škodlivý vplyv na vodné prostredie, narúšať v ňom ekologickú rovnováhu a prispievať k rozvoju rias. Tento jav sa nazýva eutrofizácia. Hoci fosfáty pochádzajúce z detergentov sú až na treťom mieste v rebríčku faktorov zvyšujúcich obsah fosfátov vo vodnom prostredí, obmedziť ich prítomnosť v domácich prácach detergentoch sa z technického a ekonomického hľadiska javí ako najúčinnější krok v záujme zníženia rizika výskytu spomínanej eutrofizácie.

2.2 Nariadenie (ES) č. 648/2004 o detergentoch zosúladzuje ich uvádzanie na trh, ale len pokiaľ ide o ich označovanie a biologickú odbúrateľnosť povrchovo aktívnych látok, ktoré obsahujú. Vzhľadom na obavy spojené s eutrofizáciou článok 16 tohto nariadenia ustanovuje, že Komisia do 8. apríla 2007 „vyhodnotí, predloží správu, a ak je to opodstatnené, predloží právny návrh ohľadom používania fosfátov so zreteľom na ich postupné vyradovanie alebo obmedzenie určitých použití“. Komisia predložila svoju správu ⁽¹⁾ v roku 2007, pričom skonštatovala, že poznatky o úlohe, ktorú fosfáty v detergentoch zohrávajú v súvislosti s eutrofizáciou, sú ešte nedostatočné, ale situácia v tejto oblasti sa rýchlo zlepšuje. Ďalšie vedecké práce, ako aj informácie o ekonomických a sociálnych dôsledkoch prípadných obmedzení poslúžili ako základ pre konečnú správu o posúdení vplyvu ⁽²⁾, v ktorej sa analyzujú rôzne politické možnosti v súvislosti s používaním fosfátov v detergentoch.

2.3 Komisia vykonala viacero štúdií, aby zistila, či by obmedzenie používania fosfátov v detergentoch bolo odôvodnené na zníženie eutrofizácie v EÚ. Tieto štúdie slúžili ako základ pre ďalšie konzultácie s členskými štátmi, výrobným odvetvím a mimovládnyimi organizáciami počas zasadnutí, ktoré usporiadala pracovná skupina príslušných orgánov zodpovedných za vykonávanie nariadenia o detergentoch, známa ako „pracovná skupina pre detergenty“, v novembri 2006, v júli a decembri 2007, v júli 2008 a vo februári a v novembri 2009.

2.3.1 V roku 2009 sa prostredníctvom európskej siete podnikov (Enterprise Europe Network) konala konzultácia s malými a strednými podnikmi vyrábajúcimi detergenty, s cieľom pozrieť sa dôkladnejšie na súčasné používanie fosfátov a alternatív pri výrobe detergentov a na vplyvy potenciálnych obmedzení fosfátov na tieto malé a stredné podniky.

2.3.2 Správa o posúdení vplyvu, štúdie a konzultácie uvedené vyššie slúžili ako informačný podklad pre vypracovanie návrhu Komisie (KOM(2010) 597 v konečnom znení), ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 648/2004 a ku ktorému má výbor vypracovať stanovisko.

3. Hlavné body dokumentu Komisie

3.1 Cieľom návrhu je zmeniť a doplniť nariadenie (ES) č. 648/2004 o detergentoch zavedením obmedzenia obsahu fosfátov a iných zlúčenín fosforu v domácich prácach detergentoch, s cieľom znížiť prispievanie detergentov k všeobecnému javu eutrofizácie povrchových vôd v EÚ v nadväznosti na závery a hodnotenie vplyvu, ktoré vykonala Komisia podľa článku 16 nariadenia (ES) č. 648/2004.

3.1.1 Všeobecným cieľom je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia pred prípadnými negatívnymi vplyvmi fosfátov a iných zlúčenín fosforu, ktoré sú súčasťou detergentov, a zabezpečiť dobré fungovanie vnútorného trhu s detergentmi.

3.2 Preskúmal sa vplyv piatich možností politiky:

- možnosť 1: žiadne opatrenie na úrovni EÚ, ponechanie zodpovednosti za činnosť na členské štáty alebo v rámci regionálnej spolupráce (základná možnosť),
- možnosť 2: dobrovoľné opatrenie zo strany výrobného odvetvia,
- možnosť 3: úplný zákaz fosfátov v detergentoch,
- možnosť 4: obmedzenie obsahu fosfátov v prácach detergentoch,
- možnosť 5: stanovenie limitných hodnôt obsahu fosfátov v detergentoch.

Pri analýze vplyvu rozličných politických možností boli zohľadnené výsledky vedeckej analýzy týkajúce sa prispievania fosfátov z detergentov k riziku eutrofizácie v EÚ, ako aj kritériá efektívnosti a účinnosti, vrátane praktickej stránky, socio-ekonomického vplyvu a možností kontroly. Informácie pochádzajú predovšetkým z vyššie uvedených štúdií, ako aj z priamej konzultácie so zainteresovanými subjektmi.

Hodnotenie a analýza vplyvu možností ukazuje, že zavedením obmedzenia používania fosfátov a iných zlúčenín fosforu v domácich prácach detergentoch na európskej úrovni sa zníži prispievanie fosfátov z detergentov k rizikám eutrofizácie vôd EÚ a znížia sa náklady pre čistiarne odpadových vôd vyplývajúce z odstraňovania fosforu. Takéto úspory na nákladoch vysoko prevyšujú náklady na zmenu zloženia domácich prácach detergentov pomocou alternatív k fosfátom. Naopak obmedzenia v EÚ by v súčasnosti neboli odôvodnené pre detergenty pre umývačky riadu alebo pre inštitucionálne alebo priemyselné detergenty, pretože dostupné alternatívy nedokážu vo všeobecnosti vyhovieť vyšším technickým požiadavkám v uvedených použitiach.

⁽¹⁾ KOM(2007) 234.

⁽²⁾ SEC(2010) 1278.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV víta, že Komisia pripravila tento návrh, a vzhľadom na to, že v žiadnej inej kategórii detergentov okrem pracích detergentov, neexistuje možnosť náhrady, ktorá by bola prijateľná z technického a ekonomického hľadiska, súhlasí s tým, aby sa obmedzenie používania fosfátov a iných zlúčenín fosforu vzťahovalo zatiaľ len na práce detergenty. Avšak, ako sa to správne uvádza aj v zmenenom článku 16, je potrebné preskúmať aj zavedenie obmedzení z hľadiska používania fosfátov v detergentoch pre umývačky riadu. Výrobcom bol poskytnutý dostatok času na to, aby preskúmali možné dostupné alternatívy alebo objavili nové, ktoré by boli technicky primerané a ekonomicky prijateľné. Bolo by vhodné, aby sa Komisia usilovala dohodnúť so zainteresovanými subjektmi, a tak podnecovala výrobcov napredovať k tomuto cieľu.

4.2 V súvislosti s hodnotením jednotlivých možností EHSV konštatuje:

- Možnosti 1 a 2 budú viesť, ak bude pokračovať súčasný trend, len k pomalému znižovaniu miery používania fosfátov, ale neprispievajú k dobrému fungovaniu vnútorného trhu s detergentmi. Prirodzene pri nahradení fosfátov inými látkami nemožno vylúčiť, že sa tento trend nezvráti a nebude to mať škodlivé dôsledky na životné prostredie.
- Možnosť 3 sa javí ako najlepšia na znižovanie rizika eutrofizácie, ale neodporúča sa z dvoch dôvodov. Na jednej strane by viedla k nevyrovnanému zníženiu výkonnosti umývačiek riadu, pre ktoré v súčasnosti neexistujú alternatívne riešenia, ktoré by boli technicky a ekonomicky realizovateľné, a na druhej strane, prostriedky nahrádzajúce fosfáty v domácych pracích detergentoch často obsahujú iné chemické zlúčeniny s obsahom fosforu, najmä fosforitany, ktoré majú aj v nízkych dávkach výborný účinok, pokiaľ ide o zmäkčovanie vody, ako aj o stabilizovanie bieliacich činidiel. Je preto nemožné úplne sa vyhnúť používaniu fosforu v detergentoch.
- Možnosť 4 je najvhodnejšia, lebo sa týka len domácych pracích detergentov, pri ktorých už existujú operatívne alternatívne riešenia, ktoré sú všeobecne rozšírené, a zároveň stanovuje maximálny povolený limit obsahu fosfátov, ktorý umožňuje používanie fosforitanov (látky, ktorej význam bol vysvetlený v predchádzajúcom odseku). Obmedziť obsah fosfátov len v domácych pracích detergentoch bude z hľadiska eutrofizácie menej účinným riešením ako možnosť 3, pretože tieto detergenty predstavujú len 60 % využívania týchto zlúčenín. Výrobcovia detergentov pre umývačky riadu budú mať takto dostatok času, aby našli pre tento typ detergentov alternatívne riešenie, ktoré by bolo vhodné z technického aj ekonomického hľadiska. Okrem toho tento krok umožní zosúladiť špecifikácie na

úrovni EÚ a zabezpečiť normálne fungovanie vnútorného trhu s domácimi pracími detergentmi, ktorý je v súčasnosti rozdrobený.

- Možnosť 5 sa javí ako možnosť, ktorá vo všeobecnosti zodpovedá stanoveným cieľom, t. j. zníženiu eutrofizácie a dobrému fungovaniu vnútorného trhu pre všetky kategórie detergentov prostredníctvom zavedenia rozličných limitných hodnôt pre obsah fosfátov v detergentoch určených na pranie, pre umývačky riadu, inštitucionálne a priemyselné využitie, ale zrejme by nebolo jednoduché dospieť k dohode, pokiaľ ide o druhú a predovšetkým poslednú z týchto kategórií, vzhľadom na veľkú rozmanitosť požiadaviek, pretože tieto detergenty používané v inštitúciách alebo priemysle výrobcovia vyvinuli na mieru podľa potrieb priemyselných zariadení každého z klientov. Ak zavedieme akúkoľvek limitnú hodnotu, treba počítať so záplavou žiadostí o výnimku podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ako aj s mnohými ťažkosťami pri riadení, ktoré z toho vyplynú pre vnútroštátne orgány a Komisiu.

4.3 EHSV uznáva, že všetky členské štáty nie sú vystavené rovnakým rizikám z hľadiska eutrofizácie, a vyjadruje potešenie, že Komisia navrhuje ponechať platné ustanovenia a náležite ich zmeniť, aby od chvíle, keď bude takýto zásah odôvodnený ochranou vodného prostredia a budú existovať primerané technické a ekonomické riešenia, krajiny EÚ mohli na národnej úrovni ďalej uplatňovať svoje právne predpisy alebo zaviesť nové s cieľom obmedziť obsah fosfátov a iných zlúčenín fosforu, ktoré sú obsiahnuté v detergentoch s výnimkou domácich pracích detergentov.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Výbor súhlasí s návrhom stanoviť maximálny limit pre obsah fosforu v domácych pracích detergentoch, čiže elementárneho fosforu P na 0,5 % hmotnosti, aby sa pokryli všetky fosfáty a chemické zlúčeniny obsahujúce fosfor. Tento spôsob zavedenia limitu zaručí, že zákaz používania fosfátov nebude možné ľahko obísť.

5.2 Výbor vyjadruje potešenie, že Komisia plánuje neskôr, v každom prípade po prijatí návrhu, preskúmať, do akej miery detergenty s obsahom fosfátov určené pre automatické umývačky riadu zvyšujú riziko eutrofizácie, a že následne predloží správu Európskemu parlamentu a Rade a v prípade potreby navrhne obmedzenia týkajúce sa obsahu fosfátov v týchto detergentoch. Domnieva sa však, že navrhované časové obdobie piatich rokov je pomerne dlhé, a vyslovuje tieto odporúčania:

- Je potrebné uzavrieť v horizonte troch rokov, prípadne, ak to bude možné, ešte skôr, štúdiu o prispievaní k rizikám eutrofizácie, ktoré možno pripísať detergentom pre automatické umývačky riadu s obsahom fosfátov.

- Je potrebné informovať a podnecovať priemyselné odvetvia, ktoré vyrábajú detergenty pre automatické umývačky riadu, ale aj náhradné základné suroviny, aby vypracovali a rozvíjali alternatívne riešenia, ktoré umožnia nahradiť fosfáty. Tieto riešenia už síce existujú, ale nepochybne sa dajú ešte zdokonaľiť tak, aby boli technicky a ekonomicky realizovateľné.
- Ak sa napokon ukáže, že fosfáty pochádzajúce z detergentov pre automatické umývačky riadu prispievajú k eutrofizácii len v malej miere, a zároveň sa nepodari nájsť žiadne alternatívne riešenie zabezpečujúce spotrebiteľom účinnosť detergentu, navrhujeme zaviesť limit pre obsah fosforu – vyjadrený v percentách hmotnosti alebo v gramoch na jeden prací cyklus, ktorý by bol dostatočne nízky, aby nemal príliš veľký vplyv na životné prostredie, a dostatočne vysoký, aby zabezpečil účinnosť detergentu.

5.3 V súvislosti so súladom návrhu Komisie s politikou ostatných subjektov a s cieľmi EÚ výbor berie na vedomie nižšie uvedené hodnotenie Komisie a uznáva, že požadovaný súlad dosiahol primeraný stupeň.

5.3.1 Predložený návrh je v plnom súlade s cieľmi rámcovej smernice o vode (smernica 2000/60/ES), ktorá požaduje, aby členské štáty do roku 2015 dosiahli dobrý ekologický a chemický stav povrchovej vody. V niektorých citlivých regiónoch EÚ sa uskutočnili koordinované kroky príslušných členských štátov a prebiehala spolupráca na regionálnej úrovni, ale toto úsilie napreduje len veľmi pomaly. Návrh Komisie predstavuje preto dopĺňajúce opatrenie, ktoré je nevyhnutné pre úspech krokov vykonaných v rámci iniciatív regionálnej spolupráce v oblasti boja proti cezhraničnému problému eutrofizácie.

5.3.2 Návrh takisto dopĺňa smernicu 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd, ktorej cieľom je obmedziť koncentrácie živín, ako sú fosfor a dusík v povrchovej vode, a tak bojovať proti eutrofizácii.

5.4 Komisia uvádza, že právnym základom návrhu je článok 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), ktorého cieľom je vytvoriť vnútorný trh a zároveň zabezpečiť vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia a životného prostredia.

5.4.1 Návrh je tiež v súlade so zásadou subsidiarity uvedenej v článku 5 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii, ktorá sa uplatňuje vtedy, ak návrh nespadá do výlučnej právomoci Únie.

5.4.2 Komisia uvádza, že návrh nepresahuje rámec krokov potrebných na dosiahnutie stanovených cieľov, v súlade so zásadou proporcionality stanovenou v článku 5 ods. 4 Zmluvy o Európskej únii.

5.4.3 Komisia na záver konštatuje, že vybraným právnym nástrojom musí byť nariadenie, keďže cieľom je harmonizovať obsah fosfátov a iných zlúčenín fosforu v domácich pracích detergentoch. Týmto nariadením sa mení a dopĺňa už existujúce nariadenie o detergentoch.

5.4.4 Výbor súhlasí s postojom Komisie. V záujme uplatňovania zásady proporcionality aj pri plánovaných sankciách výbor odporúča tieto kroky:

- Ak sa pri kontrole zistí, že na trhu je domáci prací detergent s obsahom fosforu vyšším ako 0,5 %, ale nižším ako 2 %, a že v jeho zložení zaregistrovanom príslušnými orgánmi bol obsah fosforu nižší ako 0,5 %, nemusí byť povinne stiahnutý z trhu, ale mala by skôr nasledovať administratívna pokuta, keďže neohrozuje zdravie. Uvedená pokuta môže byť odstupňovaná podľa miery prekročenia povoleného limitu. Prekročenie limitu 0,5 % sa môže vyskytnúť nechtiac, pretože sa môže stať, že výrobca legálne v rovnakom zariadení vyrába aj detergenty s obsahom fosfátov, ktoré sú určené pre krajiny mimo EÚ a navzdory opatreniam na izolovanie týchto rôznych typov výrobkov mohlo dôjsť k tomu, že sa trochu pomiešali. Komisia posúdi, či takýto prípad musia výrobcovia podrobnejšie zdôvodniť, aby sa to nezneužívalo na vyhnutie sa limitu 0,5 %. Je potrebné uviesť, že stiahnutie takéhoto výrobku bez závažného dôvodu (zdravie, bezpečnosť používania) môže nakoniec spôsobiť ešte väčšie škody pre životné prostredie, pretože bude potrebná zložitá doprava, bude potrebné odstrániť jeho obaly a spracovať ho na odpad bez toho, aby splnil svoju pôvodnú funkciu, hoci bol úplne bezpečný a použiteľný použitia.
- Ak je obsah fosforu vyšší ako 2 % hmotnosti, je potrebné zaviesť sankcie a prijať príslušné opatrenia.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Revízia nariadenia LIFE+ v polovici obdobia jeho uplatňovania“

[KOM(2010) 516 v konečnom znení]

(2011/C 132/13)

Spravodajca: **Lutz RIBBE**

Komisia sa 30. septembra 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Revízia nariadenia LIFE+ v polovici obdobia jeho uplatňovania“

KOM(2010) 516 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 28. februára 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 185 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie

1.1 Predložená správa v polovici obdobia uplatňovania programu LIFE+ (uplatňuje sa v rokoch 2007–2013) neposkytuje dostatočný súbor údajov na to, aby sa doterajší priebeh už dal objektívne zhodnotiť. Kvôli počítačným problémom sa totiž prvé projekty v rámci programu rozbehli až v januári 2009.

1.2 EHSV však vždy zdôrazňoval, že program LIFE, ktorý existuje už takmer 20 rokov, má veľký význam pre rozvoj a formovanie európskej environmentálnej politiky. Považuje za potrebné a zmysluplné, aby sa tento program ďalej rozvíjal a aby sa v ňom pokračovalo aj v novom finančnom období (2013–2020).

1.3 Program LIFE musí byť podľa možnosti pružný nástroj, ktorý Komisii umožní formovať a tvoriť. Program LIFE, ktorého finančné prostriedky dosahujú výšku cca 0,2 % rozpočtu EÚ, môže byť významným prínosom a prispieť k vyriešeniu niektorých problémov. Nedokáže však odstrániť nesprávne smerovanie niektorých iných oblastí politiky EÚ, ani financovať všetky stratégie EÚ týkajúce sa životného prostredia.

1.4 Pre výber projektov LIFE by v budúcnosti malo byť rozhodujúcim kritériom to, či sú potrebné v súvislosti s problémami pri zavádzaní politiky EÚ v oblasti ochrany životného prostredia do praxe. Pomerné poňatie, teda aby sa prostriedky rozdelili pomerne medzi štáty, už v budúcnosti nesmie pri výbere projektov zohrávať žiadnu úlohu.

1.5 Politika ochrany životného prostredia je v EÚ rozvinutá viac než v iných častiach sveta a je to zásluha aktívnej občianskej spoločnosti, ktorá to vyžaduje. Komisia v tejto súvislosti právom vyzdvihuje rolu organizácií na ochranu prírody a životného prostredia, a aj EHSV ich úlohu oceňuje. Mali by sme však motivovať aj iné časti občianskej spoločnosti, aby v budúcnosti viac spolupracovali na projektoch programu LIFE. Mechanizmus financovania projektov v rámci programu LIFE+ musí byť vytvorený tak, aby strnulé požiadavky v oblasti spolufinancovania neodsúdili dobré projekty na neúspech.

2. Všeobecné pripomienky

2.1 Program LIFE, ktorý je programom EÚ na financovanie environmentálnych projektov, bol doteraz bezpochyby veľmi dôležitým programom EÚ a poskytol rozhodujúce impulzy na zavedenie a ďalší rozvoj environmentálnej politiky a právnych predpisov Spoločenstva v oblasti životného prostredia. Tento program vznikol v máji 1992 nariadením (EHS) č. 1973/92 o finančnom nástroji pre životné prostredie (LIFE).

2.2 LIFE I prebiehal od roku 1992 do roku 1995 a mal rozpočet 400 miliónov EUR (100 miliónov EUR ročne). Pre veľký úspech bola nariadením (ES) č. 1404/96 odštartovaná jeho druhá fáza (LIFE II), ktorá mala na obdobie rokov 1996–1999 vyčlenený rozpočet 450 miliónov EUR (teda 112,5 milióna EUR ročne). Podľa nariadenia (ES) č. 1655/2000 mal program LIFE III pôvodne prebiehať od roku 2000 do roku 2004 (s rozpočtom 128 miliónov EUR ročne), nariadením (ES) č. 1682/2004 však bola jeho platnosť predĺžená až do konca minulého finančného obdobia (teda do konca roku 2006).

2.3 Nariadením (ES) č. 614/2007 bola odštartovaná nová fáza programu LIFE, konkrétne LIFE+, na finančné obdobie 2007–2013, pre ktorú je k dispozícii rozpočet vo výške 2,17 miliárd EUR (teda zhruba 340 miliónov EUR ročne).

2.4 LIFE+ dal doterajšej štruktúre financovania v oblasti životného prostredia úplne novú štruktúru. Časti doterajších finančných programov EÚ (Forest Focus, podpora mimovládnych organizácií, URBAN, vývoj nových politických iniciatív, časť z prostriedkov na uplatňovanie environmentálnej politiky, časti programu LIFE-Životné prostredie a LIFE-Príroda) z bývalej hlavy rozpočtu 07 boli zlúčené a zároveň bolo rozhodnuté, že z prostriedkov LIFE sa už nebudú financovať žiadne klasické, fyzické, hmatateľné investičné projekty v oblasti životného prostredia. Na tieto sa budú využívať rozpočtové prostriedky z okruhu 1a (environmentálne projekty), resp. 1b, ako aj časti z okruhu 2 (projekty na ochranu životného prostredia) rozpočtu EÚ. Doterajšia podpora medzinárodných aktivít bola presunutá do okruhu 4, opatrenia týkajúce sa morského životného prostredia do okruhu 3.

2.5 LIFE+ sa zameriava na financovanie opatrení (s výlučne európskym rozmerom), ktoré podporujú environmentálnu politiku, ako napríklad výmena osvedčených postupov, zvyšovanie výkonnosti miestnych a regionálnych orgánov, či podpora mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v celej EÚ.

2.6 Investičné zámery už teda podľa Komisie v tomto finančnom období nie sú kryté z programu LIFE, ale z (nových) okruhov 1a, 1b, 2 a 4.

2.7 Keďže príslušné nariadenie LIFE+ nadobudlo účinnosť až v júni 2007, výberové konanie na projekty sa mohlo začať až v októbri toho istého roka. Prvé projekty financované z novej fázy programu LIFE+ sa preto rozbehli až v januári 2009. To zároveň znamená, že hodnotenie v polovici obdobia, ktoré predložila Komisia a ku ktorému sa výbor vyjadruje, sa musí obmedziť len na úvahy o pomerne malom počte projektov, ktoré sa ešte len poriadne rozbehli. Komisia to opisuje veľmi správne, keď v texte uvádza, že „sú k dispozícii obmedzené informácie o výsledkoch“.

3. Konkrétne pripomienky

3.1 V hodnotiacej správe sa na viacerých miestach uvádza, že program LIFE+ je dôležitý. Popisuje sa ako „efektívny nástroj“, ktorý má „pridanú hodnotu“ a poukazuje sa na to, že „príjemcovia, ako aj členské štáty sa domnievajú, že program by mal aj naďalej pokračovať, keďže má rozhodujúcu úlohu pri realizácii environmentálnej politiky EÚ“.

3.2 EHSV pochybuje o tom, či sa k takýmto výrokom dá dospieť na základe predloženej správy založenej na hodnotení projektov, ktoré začali len v januári 2009. Výbor, ako je známe, síce nikdy nikoho nenechal na pochybách o tom, že aj on považuje program LIFE za veľmi dôležitý, avšak malé množstvo dostupných údajov, na ktorých základe bola hodnotiacia správa vypracovaná, neumožňuje podľa neho vyvodiť objektívne závery o novej fáze LIFE+.

3.3 Výbor by však chcel túto príležitosť využiť, aby sa vyjadril k niektorým zásadným otázkam a predostrel niekoľko návrhov, keďže už teraz sa začína diskutovať o prípadnom novom programovom období po roku 2013.

3.4 Výbor by v tejto súvislosti chcel v prvom rade zdôrazniť, že podľa neho v súčasnosti ešte nie je možné objektívne zhodnotiť novú fázu programu LIFE+ v polovici obdobia jeho uplatňovania.

3.5 Vo svojom stanovisku⁽¹⁾ k návrhu neskôr prijatého nariadenia LIFE+ vyslovil EHSV niekoľko varovaní, ktoré sa teraz, ako sa zdá, naplňujú.

3.6 Výbor vo svojom stanovisku uviedol, že doterajšie programy LIFE je možné považovať za veľmi úspešné, riadiace politické nástroje Komisie. Vďaka tomu, že Komisia mohla stanovovať podmienky a že medzi potenciálnymi realizátormi projektov, ale aj medzi členskými štátmi vznikla určitá súťaž o prostriedky z projektu LIFE, sa pomerne skromnými prostriedkami podarilo dosiahnuť naozaj pozoruhodné výsledky. Členské štáty (vlastne verejno-súkromní navrhovatelia projektov v členských štátoch) museli v počiatočných fázach vymyslieť a rozvíjať inovatívne projekty LIFE, ktoré spĺňali požiadavky cieľov programu LIFE. Tieto návrhy projektov boli v priebehu presne stanoveného výberového konania podrobne posúdené, a potom buď schválené, alebo na základe nedostatočnej kvality či nedostatku rozpočtových prostriedkov zamietnuté. Týmto spôsobom bola pri rozdeľovaní prostriedkov zabezpečená európska transparentnosť, aj jasné riadenie Komisiou.

3.7 EHSV aj naďalej zastáva názor, že Komisia musí mať na podporu **svojej** environmentálnej politiky, ktorá sa, ako je známe, v niektorých sektoroch len veľmi ťažko posúva vpred, k dispozícii nástroj, ktorý môže formovať len ona sama, bez ohľadu na proporcionálne rozdelenie prostriedkov napríklad medzi regióny.

3.8 Komisia však vo svojej hodnotiacej správe konštatuje, že indikatívne národné pridelenie prostriedkov, ktoré sa uplatňuje od novej fázy projektu, síce zlepšilo „geografické rozmiestnenie projektov“, hodnotenie však naznačuje, že takéto rozdelenie prostriedkov by mohlo „zapríčiniť výber projektov nižšej kvality“.

3.9 Presne toho sa EHSV obával. Žiada preto Komisiu a Radu, aby ešte raz od základu prehodnotili zásady programu LIFE. Cieľom by nemalo byť presúvanie prostriedkov EÚ, z ktorých sú financované environmentálne projekty s európskym rozmerom, členským krajinám. Program sa má uplatňovať tam, kde je to podľa útvarov Komisie najviac potrebné, aby sa dosiahol pokrok v oblasti environmentálnej politiky EÚ.

3.10 Environmentálnu politiku v Európe už do značnej miery ovplyvňujú pravidlá EÚ, čo sa dá odôvodniť len snahou o dobré fungovanie vnútorného trhu. Nie je ale dobré europeizovať zákonodarstvo a určitým spôsobom nacionalizovať príslušný nástroj na tvorbu politiky.

3.11 Projekty a procesy podporované z programu LIFE by sa podľa názoru EHSV mali ešte cielenejšie než doteraz zameriavať na realizáciu prijatých stratégií EÚ (a to najmä stratégie pre trvalú udržateľnosť, okolo ktorej je akosi podozrivé ticho, ale aj stratégie na ochranu biodiverzity, stratégie na ochranu podnebia, či ekologických zložiek stratégie Európa 2020). Osobitný dôraz by sa mal klásť na vzorový charakter projektov, čo znamená, že by už nebolo bezpodmienečne nutné, aby mal každý projekt inovatívny charakter, ako sa to doteraz požaduje napr. v oblasti „Biodiverzity“. Často totiž nechýba ani tak inovácia, ako skôr len šírenie už existujúcich postupov a ich zavádzanie do praxe.

⁽¹⁾ CES 382/2005, Ú. v. EÚ C 255, 14.10.2005, s. 52.

3.12 Komisia potrebuje do budúcnosti väčšiu pružnosť pri svojom výbere projektov, a to po obsahovej i finančnej stránke, pričom pod finančnou stránkou sa rozumejú aj podiely spolufinancovania. EHSV si vie predstaviť, že by malo byť možné financovať niektoré projekty aj na 100 % z prostriedkov EÚ.

3.13 V oznámení Komisie sa správne uvádza, že napríklad príspevky občianskej spoločnosti sú pre rozvoj environmentálnej politiky nevyhnutné. Aj preto sa európska politika ochrany životného prostredia dá v porovnaní s inými časťami sveta často považovať za pokrokovú. Spoločenské diskusie si totiž vyžadujú viac ochrany životného prostredia a prírody. Je v záujme EÚ podporovať túto diskusiu, ktorá nesmie stroskotať len na otázke spolufinancovania.

3.14 EHSV sa zasadzuje za to, aby sa program LIFE realizoval v konštruktívnej spolupráci so všetkými mimovládnyimi organizáciami (združenia podnikov, odborové zväzy a pod.) v členských štátoch i na úrovni EÚ. Členovia týchto organizácií pôsobia často práve v oblastiach, kde by EÚ rada zlepšila ochranu životného prostredia a zabezpečila uplatňovanie environmentálnej politiky EÚ. Príslušná osвета a vhodné zapojenie by teda nemalo byť len záležitosťou environmentálnych organizácií, ale aj podnikov.

3.15 EHSV by chcel preto výslovne poukázať na skutočnosť, že okrem bežných združení na ochranu prírody a životného prostredia by bolo potrebné vyvinúť úsilie na to, aby sa do programu LIFE aktívne zapojili napríklad aj združenia podnikov a odborové zväzy.

3.16 EHSV súhlasí s názorom Komisie, že je potrebné „presnejšie stanovovanie priorít a cieľov v rámci každej témy“. Treba však pritom zohľadniť aj medziodvetvové prístupy. Okrem toho by sa nemali kategoricky vylučovať projekty s tretími krajinami.

3.17 EHSV naozaj vysoko oceňuje program LIFE, napriek tomu by však chcel varovať pred jeho preceňovaním. Vďaka prostriedkom vo výške 340 miliónom EUR ročne možno podporiť mnohé projekty, ktoré môžu poukázať na príkladné prístupy v oblasti environmentálnej politiky. Tieto finančné prostriedky, približne 0,2 % rozpočtu EÚ, však nemôžu odstrániť napríklad problémy, ktoré vzniknú nesprávnym smerovaním v iných oblastiach politiky EÚ.

3.18 Ak sa teda v hodnotiacej správe hovorí, že zložka „Biodiverzita“ programu LIFE „má možnosť stať sa významným nástrojom konkrétne určeným na financovanie realizácie akčného plánu pre biodiverzitu“, má EHSV určité pochybnosti o tomto výroku. LIFE samozrejme má a musí pomôcť (a aj pomôže) ukázať, ako môže v praxi vyzeráť skĺbenie zachovania biodiverzity a hospodárskeho využívania prírodných zdrojov, konkrétne finančné nástroje na dosiahnutie tohto cieľa sú však iné.

3.19 Komisia vo svojom oznámení ⁽²⁾ uvádza, že „Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) je politickým nástrojom, ktorý má najvýraznejší vplyv na biodiverzitu vo vidieckych oblastiach“ a že „Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (najmä v rámci osi 2) zostáva pre sústavu Natura 2000 a biodiverzitu v EÚ najdôležitejším zdrojom finančných prostriedkov Spoločenstva“. Teda nie program LIFE.

3.20 Skutočnosť, že dnes sa v Európe kryje len 20 % celkových finančných potrieb na obhospodarovanie chránených prírodných oblastí (vrátane siete Natura 2000), sa nepodará vyriešiť programom LIFE, ale len tým, že sa, ako sa už veľakrát hovorilo, ochrana prírody a životného prostredia začlení do iných oblastí politiky. To v praxi znamená, že by ešte raz a jasne mala byť opísaná úloha a ciele programu LIFE.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽²⁾ „Správa Komisie Rade a Európskemu parlamentu: Hodnotenie vykonávania akčného plánu EÚ pre biodiverzitu (2010)“, KOM(2010) 548 v konečnom znení.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Preskúmanie stratégie Spoločenstva týkajúcej sa ortuti“

[KOM(2010) 723 v konečnom znení]

(2011/C 132/14)

Spravodajkyňa: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

Európska komisia sa 7. decembra 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Preskúmanie stratégie Spoločenstva týkajúcej sa ortuti“

KOM(2010) 723 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 28. februára 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca) prijal 173 hlasmi za, pričom 6 členovia hlasovali proti a 12 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery

Realizácia stratégie týkajúcej sa ortuti z roku 2005 je už v pokročilom štádiu, pričom výsledky boli dosiahnuté už takmer vo všetkých oblastiach. Činnosť v tomto smere bude rozhodne pokračovať a ešte sa zintenzívni.

1.1 EHSV podporuje závery Rady k tejto otázke ⁽¹⁾, avšak odporúča Komisii, členským štátom a sociálnym partnerom, aby:

- a) uznali, že je potrebné a dôležité, aby si EÚ zachovala svoje popredné postavenie na celosvetovej úrovni prostredníctvom aktívneho prijímania ďalších záväzkov na zníženie používania, dodávok a emisií ortuti;
- b) vzali do úvahy, že celkový cieľ by malo sprevádzať všeobecné zníženie, pričom v situáciách, ktoré by to mohli vyžadovať (určité technické alebo finančné ťažkosti), by sa udeľovali výnimky, namiesto toho, aby sa presadzovali obmedzenia na jednotlivé výrobky a spôsoby uplatnenia a na každé štádium životného cyklu ortuti;
- c) naďalej podporovali realizáciu projektov v rozvojových krajinách a krajinách s transformujúcou sa ekonomikou a aby túto podporu ešte zintenzívnili, a to paralelne s prácou medzivládneho rokovacieho výboru v rámci medzinárodnej činnosti v oblastiach, ktoré sú uvedené v bode 34 rozhodnutia 25/5 Riadiacej rady Programu OSN pre životné prostredie (UNEP);
- d) dospeli k záveru, že používanie ortuti v sektore alkalických chloridov by sa malo skončiť a žiada Komisiu, aby do

1. januára 2012 predložila návrh právne záväzných opatrení vrátane dátumu zákazu používania ortuti, ktorý by mal byť čo najskôr a do roku 2020;

- e) venovali pozornosť tomu, že by sa mali prijať špecifické opatrenia v súvislosti s emisiami ortuti z priemyselných zdrojov, a žiada Komisiu o urýchléné prijatie záverov týkajúcich sa najlepších dostupných techník (BAT), ako aj emisných limitov BAT pre všetko, čo súvisí s priemyselnými procesmi využívajúcimi ortuť, a to v záujme podpory implementácie novoprijatej smernice o priemyselných emisiách;
- f) posúdili možnosti obmedzenia používania ortuti v gombíkových batériách a navrhli obmedzenia týkajúce sa ich uvádzania na trh do 1. júla 2012;
- g) podrobnejšie posúdili možnosť ukončiť používanie ortuti v zubnom lekárstve do 1. júla 2012, pričom by zväžili všetky dostupné štúdie a vývoj, ako aj prípustnosť alternatív;
- h) prijali opatrenia, ktorými by sa zabezpečilo, že vo všetkých zubných ambulanciách v EÚ budú nainštalované vysoko účinné odlučovače amalgámu;
- i) preskúmali do 31. decembra 2012 používanie ortuti vo vakcínach, existujúce alternatívy a rozsah, v akom možno ortuť primeraným spôsobom stiahnuť z tohto používania, a to v záujme lepšej ochrany verejného zdravia;
- j) do 31. decembra 2012 podnikli kroky na realizáciu prvého programu testov na metylortuť v rybách a podľa potreby aktualizovali celoeurópske oznamovanie rizík;

⁽¹⁾ Závery Rady k preskúmaniu stratégie Spoločenstva týkajúcej sa ortuti, ktoré boli prijaté 14. marca 2011 (7774/11).

- k) prijali opatrenia na ďalšie zvyšovanie informovanosti a povedomia o tom, že energeticky účinné lampy obsahujú ortuť a ich zber by mal byť separovaný a bezpečný tak, aby nedošlo k ich mechanickému poškodeniu;
- l) podporovali aktivity zamerané na zabezpečenie odstránenia rezíduí ortuti z odpadu;
- m) postarali sa o to, aby sa na emisie z kremácií a malých spaľovacích zariadení vzťahovali právne predpisy Spoločenstva;
- n) zintenzívnili potrebné kroky na zabezpečenie zdravia všetkých pracovníkov, ktorí by potenciálne mohli prísť do kontaktu s ortuťou;
- o) v takomto rámci implementovali opatrenia súvisiace s možným vplyvom na pracovné miesta, ktoré by umožnili zmiernenie účinkov priemyselnej zmeny a platili by pre všetkých zamestnancov bez ohľadu na kvalifikáciu;
- p) prijali opatrenia na zabezpečenie separovaného a bezpečného zberu výrobkov s obsahom ortuti, čo v súčasnosti právne predpisy nevyžadujú, a aby uskutočnili rozsiahle informačné kampane na oboznámenie používateľov a spotrebiteľov o prchavosti a toxickom charaktere, ktoré sú pre ortuť typické.

2. Úvod

2.1 Ortuť a väčšina jej zlúčenín sa považujú za vysoko toxické látky, ktoré sú škodlivé z hľadiska biodiverzity, ekosystémov a ľudského zdravia. Ortuť je zároveň bioakumulatívnou látkou, čo znamená, že sa môže hromadiť v organizmoch a prechádzať rôznymi štádiami potravinového reťazca. Ortuť sa tiež vyparuje v závislosti od teploty prostredia a môže sa zmeniť na metylortuť, ktorá je jej najčastejšou, no zároveň aj najtoxickjšou formou. Ide teda o stálu látku, ktorá sa môže vo vode, pôde, vzduchu alebo v organizmoch šíriť na značnú vzdialenosť⁽²⁾.

2.2 Pôvod antropogénneho uvoľňovania ortuti je spojený s rôznymi spôsobmi jej uplatnenia, ako je napr. jej používanie v určitých výrobkoch a výrobných procesoch, a emisiami do ovzdušia alebo náhodnými únikmi. Hlavnými používateľmi ortuti sú podniky zaoberajúce sa elektrolýzou alkalických chloridov, chemický priemysel zameraný na výrobu polymérov a výrobcovia zubného amalgámu, ktorých spotreba predstavuje 86 % ročného objemu.

2.3 Emisie ortuti vypúšťané do vzduchu z tepelných elektrární a iných spaľovacích zariadení, predovšetkým z podnikov spaľujúcich uhlie, tvoria 50 % celkových emisií ortuti⁽³⁾ z priemyselných zdrojov.

⁽²⁾ UNEP – Chemikálie, Global Mercury Assessment, december 2002 – 2010.

⁽³⁾ <http://prtr.ec.europa.eu/PollutantReleases.aspx>.

Pôvod potenciálneho antropogénneho uvoľňovania ortuti

a) Používanie vo výrobkoch:

- meracie zariadenia,
- zubný amalgám,
- žiarivkové trubice, energeticky účinné žiarovky,
- batérie,
- vypínače,
- vakcíny (thiomersal alebo timerosal);

b) Používanie vo výrobných procesoch:

- ako katalyzátor pre polyméry a polyuretán,
- výroba alkalických chloridov,
- ryžovanie zlata;

c) Emisie do ovzdušia:

- elektrárne (na uhlie),
- kremácia (ortuť prijatá v potrave a zubný amalgám),
- nerecyklovaný a spaľovaný odpad (s obsahom ortuti),

d) Náhodné uvoľnenie:

- priemyselné úniky (pri spracúvaní, uskladňovaní atď.).

3. Všeobecné pripomienky

3.1 V rámci Programu OSN pre životné prostredie (UNEP) bola v júni 2001 vypracovaná štúdia o prítomnosti a účinkoch ortuti, v ktorej sa dospelo k záveru, že dôkazy o značne negatívnych účinkoch sú dostatočným dôvodom na podniknutie krokov na medzinárodnej úrovni⁽⁴⁾. Vo februári 2009 sa na zasadnutí Riadiacej rady UNEP vlády štátov z celého sveta rozhodli vypracovať do roku 2013 právne záväznú zmluvu týkajúcu sa ortuti.

3.2 V decembri 2002 Komisia predložila Rade správu o ortuti z priemyslu alkalických chloridov; v nadväznosti na túto správu Rada požiadala Komisiu, aby túto otázku preskúmala podrobnejšie a predložila „ucelenú stratégiu (...) obsahujúcu opatrenia na ochranu ľudského zdravia a životného prostredia pred uvoľňovaním ortuti, založenú na prístupe životného cyklu a zohľadňujúcu výrobu, používanie, spracovanie odpadov a emisie“.

⁽⁴⁾ UNEP – Chemikálie, Global Mercury Assessment, december 2002.

3.3 Na základe tohto prístupu Komisia 28. januára 2005 prijala stratégiu Spoločenstva týkajúcu sa ortuti. Kľúčovým cieľom bolo „znížiť hladiny ortuti v životnom prostredí a vystavenie ľudí jej účinkom, najmä účinkom metylortuti v rybách“⁽⁵⁾.

3.4 Táto stratégia je sústredená na 6 oblastí (a 20 prioritných činností), ktorých cieľom je:

- zníženie emisií ortuti,
- zníženie vstupu ortuti do obehu v spoločnosti zastavením dodávky a dopytu,
- vyriešenie dlhodobého osudu prebytkov ortuti a zásob (vo výrobkoch, ktoré sa ešte používajú alebo sú uskladnené),
- ochrana proti vystaveniu účinkom ortuti,
- lepšie pochopenie problému s ortuťou a jeho riešenia,
- podpora a propagácia medzinárodného postupu, ktorý sa týka ortuti.

3.5 Súčasťou uvedenej stratégie bolo posúdenie a doložka o preskúmaní na rok 2010 – Komisia zaslala Rade a Európskemu parlamentu aktuálnu revíziu stratégie Spoločenstva týkajúcu sa ortuti 7. decembra 2010.

3.6 Súčasne Európska chemická agentúra (ECHA) predložila návrhy na rozšírenie obmedzení na meracie zariadenia s obsahom ortuti, ktoré sú určené na odborné alebo priemyselné použitie⁽⁶⁾, a to podľa doložky o preskúmaní, ktorá bola súčasťou nariadenia REACH. Dňa 24. septembra 2010 sa uskutočnila verejná konzultácia. Stanoviská relevantných výborov v zmysle nariadenia REACH majú byť Komisii predložené v septembri 2011.

3.7 Dve zverejnené stanoviská EHSV k tomuto vývoju podporili aktívny záväzok Komisie znížiť výrobu a používanie ortuti v EÚ aj vo svete a garantovať jej bezpečné uskladňovanie, ako aj jej cieľ úplného odstránenia ortuti v určitých meracích zariadeniach⁽⁷⁾.

3.8 V uvedených stanoviskách však EHSV vyzval Komisiu, aby „čo najskôr zaviedla ďalšie kroky svojej stratégie týkajúcej sa ortuti a vypracovala opatrenia na ďalšiu redukciu používania ortuti vo výrobných procesoch a výrobkoch v Európe a na zabezpečenie bezpečného zneškodnenia ortuti v odpadových

vodách“. Zároveň Komisiu žiadal, aby zaručila, že od profesionálnych aj priemyselných používateľov meracích prístrojov s obsahom ortuti sa bude vyžadovať, aby konali v súlade s daným cieľom predísť úniku ortuti do okolitého prostredia.

3.9 Podrobné hodnotenie vykonané v roku 2010⁽⁸⁾ a podporné dokumenty od rôznych zúčastnených strán⁽⁹⁾ vyzdvihli skutočný pokrok, ktorý bol dosiahnutý pri implementácii stratégie Spoločenstva týkajúcej sa ortuti a veľký prínos EÚ, pokiaľ ide o podporu medzinárodných iniciatív a rokovaní súvisiacich s právne záväznou zmluvou v rámci UNEP.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Stratégia Spoločenstva týkajúca sa ortuti využíva niekoľko všeobecnejších právnych nástrojov [predovšetkým smernicu o ONL (RoHS)⁽¹⁰⁾, REACH, rámcovú smernicu o vode a smernicu o IPKZ (IPPC)], pričom v niektorých miestach prispôsobuje tieto nástroje cieľu týkajúcemu sa zníženia miery ortuti v EÚ:

- v rámci referenčných dokumentov o najlepších dostupných technikách (BAT – BREF) a prijatia novej smernice o priemyselných emisiách sa aktualizovalo a prepracovalo sedem smerníc vrátane smernice o IPKZ, posilnila sa úloha BAT (nové zariadenia ich musia povinne dodržiavať od roku 2012 a existujúce zariadenia od roku 2016),

- smernicou 2006/66/ES o batériách a akumulátoroch a použitých batériách a akumulátoroch sa v porovnaní s predchádzajúcou smernicou z roku 1991 znížila maximálna povolená úroveň.

4.2 Pri implementácii tejto stratégie sa tiež vytvorili vlastné nástroje a pravidlá, ktoré z Európskej únie urobili svetového lídra v obmedzovaní používania ortuti:

- zákaz vývozu kovovej ortuti a určitých zlúčenín a zmesí ortuti a povinné bezpečné uskladňovanie kovovej ortuti (nariadenie (ES) č. 1102/2008 z 22. októbra 2008), ktorá má nadobudnúť účinnosť v marci 2011,

- smernica obmedzujúca predaj meracích zariadení s obsahom ortuti širokej verejnosti (takéto zariadenia nemožno uvádzať na trh, pokiaľ nebola udelená výnimka – týka sa to najmä porozimetrov), ktorá bola prijatá 25. septembra 2007 a v súčasnosti je súčasťou prílohy XVII k nariadeniu REACH (bod 18a). Teraz prebieha proces rozširovania zákazu tak, aby sa vzťahoval aj na profesionálne využívanie (v priemysle, zdravotníctve atď.).

⁽⁵⁾ KOM(2005) 20 v konečnom znení.

⁽⁶⁾ Európska chemická agentúra – Príloha XV k Správe o obmedzení, jún 2010.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 44 – Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 115.

⁽⁸⁾ <http://mercury.biois.com> (s. 74).

⁽⁹⁾ Pracovná skupina ZMWG (Zero Mercury Working Group) www.zeromercury.org a EEB (Európsky úrad pre životné prostredie) www.eeb.org.

⁽¹⁰⁾ Smernica 2002/95/ES o obmedzení používania určitých nebezpečných látok v elektrických a elektronických zariadeniach.

A napokon, združenie Euro Chlor pracuje na postupnom upustení od využívania ortuti v priemysle alkalických chloridov do roku 2020 formou dobrovoľnej dohody.

4.3 EHSV zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa v čase revízie nariadenia (EÚ) č. 1102/2008 rozšíril zákaz vývozu aj na iné zlúčeniny ortuti a výrobky s obsahom ortuti, ako aj na bezpečné uskladňovanie kovovej a/alebo tuhej ortuti v relevantnom rozsahu.

4.4 EHSV zdôrazňuje nasledujúce body:

— v štúdii „Expert BIO-IS 2010“⁽¹⁾ GR pre životné prostredie navrhlo, aby sa kľúčovým cieľom stratégie stal všeobecný cieľ ochrany „ľudského zdravia a životného prostredia pred uvoľňovaním ortuti a jej zlúčenín minimalizovaním a, ak je to uskutočniteľné, úplným zamedzením antropogénneho uvoľňovania ortuti do ovzdušia, vody a pôdy“;

— okrem toho sa v súčasnosti ponúka príležitosť na dosiahnutie ďalšieho pokroku, pokiaľ ide o celkový cieľ zníženia používania ortuti, keďže k väčšine výrobkov a spôsobov uplatnenia existujú (ekonomicky únosné) alternatívy bez obsahu ortuti a tiež preto, že väčšina podnikov produkujúcich výrobky s obsahom ortuti zároveň vyrába aj alternatívne výrobky, čo umožňuje:

— zmenšiť hospodársky a sociálny vplyv (vo vzťahu k pracovným miestam) väčšieho poklesu používania ortuti,

— zlepšiť pozíciu EÚ na inovatívnej a hospodárskej úrovni (technologický pokrok),

— konsolidovať svoju pozíciu v rámci medzinárodných a celosvetových rokovaní, a to vrátane konferencie Rio+20 a iniciatívy Komisie EÚ týkajúcej sa vonkajšieho rozmeru európskej environmentálnej politiky.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ <http://mercury.biois.com> (s. 74).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa ustanovujú osobitné opatrenia v oblasti poľnohospodárstva v prospech menších ostrovov v Egejskom mori“

[KOM(2010) 767 v konečnom znení – 2010/0370 (COD)]

(2011/C 132/15)

Samostatný spravodajca: **Christos POLYZOGOPOULOS**

Rada Európskej únie (20. januára 2011) a Európsky parlament (18. januára 2011) sa rozhodli podľa článku 43 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa ustanovujú osobitné opatrenia v oblasti poľnohospodárstva v prospech menších ostrovov v Egejskom mori“

KOM(2010) 767 v konečnom znení – 2010/0370 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 28. februára 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 174 hlasmi za, pričom 6 členovia hlasovali proti a 17 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

Závery a odporúčania

1. Závery

EHSV víta predložené nariadenie, keďže ide o návrh na prepracovanie predchádzajúceho nariadenia (ES) č. 1405/2006 a z ďalších dôvodov uvedených v stanovisku.

1.1 Predchádzajúce nariadenie bolo mnohokrát zmenené a doplnené, sčasti aby udržalo krok s meniacou sa európskou legislatívou, a sčasti kvôli zosúladieniu s ustanoveniami Lisabonskej zmluvy. Rovnako je dôležité prepracovať štruktúru legislatívneho textu tak, aby v novej verzii nariadenia lepšie vyniklo ústredné postavenie programu podpory a zdôraznili sa tieto aspekty:

a) osobitný režim zásobovania a

b) osobitné opatrenia v prospech miestnej výroby.

1.2 Nové znenie nariadenia výslovne odkazuje na základné prvky osobitného režimu pre určité poľnohospodárske výrobky, ktoré majú veľký význam v miestnom kontexte menších ostrovov v Egejskom mori, a tým účinne zmierňuje ťažkosti spôsobené ich izoláciou, odľahlosťou, ostrovným charakterom, malou rozlohou, hornatým povrchom, podnebí a ekonomickou závislosťou od malého množstva výrobkov.

1.3 V článku 2 nového nariadenia sa dôraz kladie na opatrenia, ktoré na jednej strane pomáhajú zabezpečiť zásobovanie menších ostrovov výrobkami, ktoré sú kľúčové pre ľudskú spotrebu alebo na spracovanie a ako poľnohospodárske vstupy, tým, že znižujú dodatočné náklady spôsobené odľahlosťou,

ostrovným charakterom a malou rozlohou, a na strane druhej umožňujú zachovať a rozvíjať poľnohospodársku činnosť menších ostrovov, vrátane výroby, spracovania a uvádzania miestnych výrobkov na trh.

1.4 Zámerom nariadenia je zabezpečiť jednotné uplatňovanie režimu pre menšie ostrovy v Egejskom mori zo strany Grécka v porovnaní s inými podobnými režimami tak, aby sa predišlo narušeniu hospodárskej súťaže alebo diskriminácii medzi hospodárskymi subjektmi.

1.5 Nariadením sa zaisťuje riadne hospodárenie s rozpočtovými prostriedkami, keďže Grécko musí vo svojom programe uviesť zoznam jednotlivých opatrení pomoci, ktorá predstavuje priame platby na miestne výrobky, a konkrétne uviesť, akým spôsobom sa táto suma stanovuje.

1.6 V nariadení sa uvádza, že strop pri financovaní osobitného režimu zásobovania sa zvýšil o 20 %.

1.7 Komisia je poverená vykonávacími právomocami, najmä pokiaľ ide o jednotné podmienky uplatňovania režimu osvedčenia a záväzky hospodárskych subjektov týkajúce sa osobitného režimu zásobovania, ako aj všeobecný rámec kontrol, ktoré musí Grécko uplatňovať.

1.8 V súlade s článkom 11 ods. 2 Komisia odteraz získava právomoc delegovaným aktom určovať podmienky zápisu hospodárskych subjektov do registra osvedčení, ukladať zloženie zábezpeky na vydanie osvedčení a prijímať opatrenia týkajúce sa stanovenia postupu prijímania zmien a doplnení programu.

Zdôvodnenie

2. Úvod

2.1 V súlade s nariadením (ES) č. 1782/2003 ciele opatrení a zásady plánovania, účtovníctva a súladu s ostatnými politikami Únie zaviedli spoločné pravidlá režimov priamej podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky.

2.2 Komisia poverená vykonávacími právomocami v súlade s článkom 291 ods. 2 zmluvy prijíma potrebné právne ustanovenia v snahe zabezpečiť jednotné uplatňovanie režimu pre menšie ostrovy v Egejskom mori zo strany Grécka v porovnaní s inými podobnými režimami, a to tak, aby sa predišlo narušeniu hospodárskej súťaže medzi hospodárskymi subjektmi alebo ich diskriminácii.

2.3 Nariadenie zaručuje jednotné podmienky uplatňovania režimu osvedčení a záväzky hospodárskych subjektov týkajúce sa osobitného režimu zásobovania (článok 11 ods. 3).

2.4 Nariadenie stanovuje jednotné podmienky uplatňovania programu (článok 6 ods. 2, článok 15 ods. 3 a článok 18 ods. 3), ako aj všeobecný rámec kontrol, ktoré musí Grécko uplatňovať (článok 7, článok 12 ods. 2 a článok 14 ods. 1).

2.5 EHSV sa nazdáva, že v záujme obohatenia obsahu tohto nariadenia ako aj vytvorenia politiky prispôsobenej priestoru, v ktorom sú rozptýlené menšie ostrovy v Egejskom mori, by bolo vhodné využiť úvahy, postoje a podnety uvedené v bodoch 4, 5, 6 a 7 tohto stanoviska.

3. Zhrnutie návrhu nariadenia

3.1 Z dôvodu mnohých zmien a doplnení a v snahe dosiahnuť súlad s ustanoveniami Lisabonskej zmluvy sa novým nariadením ruší predchádzajúce nariadenie (ES) č. 1405/2006, ktoré sa nahrádza novým znením.

3.2 Spresnil sa obsah programu podpory pre menšie ostrovy v Egejskom mori (kapitola II článok 5), ktorý musí so zreteľom na uplatňovanie zásady subsidiarity a v súlade s ňou stanoviť Grécko a musí ho predložiť Komisii na schválenie. Rovnako môže Grécko podľa už stanovených zásad program pružne zmeniť a upraviť podľa potreby (kapitola II články 3 a 6).

3.3 V nariadení sa zavádza osobitný režim zásobovania pre poľnohospodárske výrobky Únie, ktoré sú na menších ostrovoch nevyhnutné pre ľudskú spotrebu alebo na výrobu ďalších výrobkov či ako poľnohospodárske vstupy (článok 3). Stanovuje sa tiež, že Grécko musí vypracovať predbežný odhad zásobovania na pokrytie potrieb ostrovov v tejto oblasti.

3.4 Na menších ostrovoch je pre každý druh poľnohospodárskej výroby povolená pomoc v závislosti od nákladov na uvádzanie výrobkov na trh, vypočítaných podľa nákladov na zásobovanie z prístavov v kontinentálnom Grécku a prípadných dodatočných nákladov súvisiacich s ich ostrovným charakterom a malou rozlohou.

3.5 Výnimočná zemepisná situácia, dodatočné náklady na dopravu výrobkov a ďalšie náklady spôsobené izoláciou ostrovov predstavujú znevýhodnenia, ktoré ak majú byť kompenzované, si vyžadujú zníženie cien príslušných výrobkov a okamžité zavedenie osobitného režimu zásobovania. Výrobky, na ktoré sa bude vzťahovať osobitný režim zásobovania musia mať špičkovú kvalitu z pohľadu bežnej komerčnej praxe, aby sa predišlo akýmkoľvek špekuláciám.

3.6 V záujme zachovania konkurencieschopnosti výrobkov Únie by bolo potrebné poskytovať pomoc na zásobovanie menších ostrovov v Egejskom mori výrobkami Únie a zohľadňovať dodatočné náklady na dopravu.

3.7 Keby však mal osobitný režim zásobovania viesť k hospodárskemu zvýhodneniu, zasielanie alebo vývoz týchto výrobkov sa zakazujú. Napriek tomu je možné uvádzať tieto výrobky na vonkajšie trhy pod podmienkou, že sa zisk vyplývajúci z uvedenej ekonomickej výhody vráti. Výrobky, na ktoré sa pri ich vývoze alebo odosielaní vzťahuje osobitný režim zásobovania, podliehajú administratívnym kontrolám (článok 14).

3.8 Hospodárskym subjektom sa udelí pomoc jedine vtedy, ak predložia osvedčenie o svojom zápise v príslušnom registri.

3.9 Podporuje sa obchodovanie so spracovanými výrobkami medzi menšími ostrovmi v Egejskom mori a ich vývoz do ostatných oblastí Európskej únie a do tretích krajín.

3.10 Stimuluje sa pomoc miestnej výrobe udeľovaná v rámci programu podpory, ktorý nariadením Rady (ES) č. 1405/2006 prvýkrát nadobúda oficiálnu podobu a ktorý podporil výrobu, spracovanie alebo uvádzanie celej škály výrobkov na trh, keďže opatrenia v ňom navrhnuté sa ukázali byť účinné pre poľnohospodársku činnosť.

3.11 Zavádzajú sa aj opatrenia na financovanie štúdií, ukázkových projektov, odbornej prípravy vzdelávania a technickej pomoci (článok 15).

3.12 Podporuje sa poľnohospodárska výroba a obchodovanie s kvalitnými výrobkami.

3.13 V navrhnutom nariadení sa vymedzujú právomoci Komisie pri prijímaní delegovaných aktov, ktoré musí oznámiť Európskemu parlamentu a Rade.

4. Odporúčania

EHSV sa nazdáva, že by sa mali s osobitným dôrazom vyzdvihnúť a prijať nasledujúce opatrenia:

4.1 Je potrebné začleniť poľnohospodárske výrobky do vypracovania vhodného rámca rozvoja cestovného ruchu na ostrovoch a najmä využiť tieto výrobky ako magnet pre európskych a medzinárodných spotrebiteľov, ktorí oceňujú špecifické nutričné hodnoty stredomorského spôsobu stravovania a miestnej ekologickej poľnohospodárskej výroby.

4.2 Rovnako by sa mali prijať potrebné opatrenia na efektívnejšie využitie tradičných poľnohospodárskych výrobkov, pretože rastúci záujem o ne možno pozorovať aj v iných hospodárskych odvetviach, napr. vo farmaceutickom priemysle, kozmetike, homeopatii, keďže majú aj liečivé vlastnosti (mastix z ostrova Chios, olivový olej, med, rôzne byliny atď.).

4.3 Miestni obyvatelia ostrovov by mali byť informovaní o nutričnej a ekonomickej hodnote svojich výrobkov. EHSV navrhuje vytvoriť na ostrove so strategickou polohou medziregionálnu školu v podobnom duchu ako „program Erasmus pre študentov a pracovníkov v sektore agroturistiky alebo pestovania poľnohospodárskych plodín“.

4.4 Treba prijať opatrenia na vytvorenie vzdelávacích programov zameraných na zapojenie vnútroštátnych a medzinárodných vysokých škôl do programov výučby, ktorých cieľom bude vypracovať štúdie a realizovať vedecký výskum o tom, ako zveľadiť hospodársky potenciál ostrovných výrobkov a ich využívanie.

4.5 K voľbe špecifických opatrení v prospech zraniteľných obyvateľov ostrovov sa musí pristupovať veľmi opatrne a zamerať sa predovšetkým na populáciu v odľahlých oblastiach. Nosnou myšlienkou pritom musí byť zachovanie osídlenia ostrovov a poskytovanie stimulov (najmä finančných, určených predovšetkým pre mladých ľudí), prostredníctvom podporných programov na rozvoj obchodnej činnosti v odľahlých regiónoch. Tieto programy, na ktoré sa neuplatňuje vrátenie prebytku, vyzdvihnú možnosti hospodársky zveľadiť ostrovy so zreteľom na ich osobitosť a špecifiká a v súlade s ich zemeplisným a geologickým rázom.

4.6 Je nevyhnutné trvať na zvýšení kvality poľnohospodárskych výrobkov, ktoré musí ísť ruka v ruku so znižovaním ich výrobných nákladov.

4.7 Treba stanoviť rôzne špecifické kritériá, ktoré by zohľadnili morfológické osobitosti pôdy a jej geologické zloženie.

5. Všeobecné pripomienky

EHSV uznáva, že existujú špecifické faktory, ktoré obmedzujú poľnohospodársky rozvoj menších ostrovov v Egejskom mori, a nazdáva sa, že predloženému nariadeniu by prospelo zohľadnenie nasledujúcich aspektov:

5.1 Keďže základné zdroje ako voda, energia a suroviny sú na ostrovoch v Egejskom mori obmedzené, mali by podliehať prísnemu hospodáreniu. Toto konštatovanie platí najmä pre letné mesiace, počas ktorých v dôsledku príchodu značného počtu turistov a výletníkov vznikajú v ostrovných oblastiach problémy s dostupnosťou vody, energie a iných zdrojov. Rovnako je dôležité zaoberať sa uvedenými problémami a riešiť ich tak, aby sa zaručilo lepšie hospodárenie s dostupnými zdrojmi a rešpektovanie rovnováhy prírodného prostredia. Na tento účel by sa dali v nariadení zaviesť podporné politické opatrenia, ktoré umožnia zvládnuť tieto dôležité špecifické problémy.

5.2 **Zmeny vo využívaní pôdy na ostrovoch:** Rozloha plôch vyčlenených na poľnohospodárske využívanie na ostrovoch sa neustále znižuje, pretože sa napokon vždy využijú na iné účely, napríklad sa zmenia na stavebné pozemky alebo v dôsledku zastavenia poľnohospodárskej činnosti ostanú ležať ladom, stanú sa neúrodnými alebo vyprahnú (v tomto prípade je reč o trvalom „vyňatí pôdy z poľnohospodárskej produkcie“). Preto treba stimulovať lepšie využívanie pôdy prostredníctvom programov podpory zameraných na kultúru poľnohospodárskej výroby. Nariadenie môže zaviesť tento rámec pomoci.

5.3 Úpadok a zastavenie poľnohospodárskej výroby ako aj hromadenie mŕtvej biomasy (odumreté konáre a rastliny) ponechanej napospas svojmu osudu v lesoch a olivových hájoch naopak podporuje vznik lesných požiarov, ktoré nadhlo znemožnia využívať túto pôdu.

5.4 Rovnako je potrebné opätovne nastoliť rovnováhu vo využívaní pôdy na rozvoj cestovného ruchu a na poľnohospodárske účely. Tieto dva sektory sa musia vzájomne dopĺňať.

5.5 Osobitná pozornosť by sa mala venovať primárnemu sektoru, v ktorom došlo k veľkému úbytku pracovných miest, zatiaľ čo v terciárnom sektore bol zaznamenaný ich nárast.

6. Konkrétne pripomienky

6.1 Do pôsobnosti nariadenia by mali byť zahrnuté aj ostrovy Kréta a Evia.

6.2 Mali by sa spustiť iniciatívy rozvrhnuté v rámci jedného roka na zlepšenie výroby poľnohospodárskych výrobkov, ich uvádzania na trh a propagácie. Tieto opatrenia sa zamerajú konkrétne na zvýšenie objemu výroby, ale zároveň aj na zvýšenie kvality.

6.3 Mala by sa zaviesť pomoc viazaná na hektár pôdy zameraná na obnovu a prerozdelenie poľnohospodárskych pozemkov, aby sa zachovali tradičné olivové háje a citrusové sady na menších ostrovoch v Egejskom mori.

6.4 Mala by sa udeliť dodatočná finančná pomoc na výrobky, ako sú napr. zemiaky na spotrebu a výsadbu, artičoka z Tinosu, slivky zo Skopelosu, drobnoplodé rajčiaky z ostrova Santorini, citrusové plody, hrachor siaty (bôb) druhu *Lathyrus sphaericus* (hrachor guľovitý), a fazuľa, jačmeň z Lemnosu, paleta tradičných syrov, ako *graviera* z Naxosu alebo syr *kalathaki* z Lemnosu (chránené označenie pôvodu), citrónový likér, *rakomelo* z Amorgosu, marcipánové výrobky zo Sifnosu alebo Lesbosu, alebo sardinky z Kalloni.

Med a olej patria medzi výrobky, ktoré sú najtypickejším stelesnením identity a kvality poľnohospodárskej výroby malých ostrovov.

6.5 Treba tiež zdôrazniť tradičné pestovanie pistácie mastixovej (*Pistacia lentiscus Chia*) na ostrove Chios, ako aj pestovanie viniča na výrobu vín s chráneným zemepisným označením v tradičných pestovateľských oblastiach na menších ostrovoch Egejského mora.

6.5.1 Mala by sa zaviesť finančná pomoc pre prenajatú pôdu.

6.5.2 Je potrebné dôraznejšie presadzovať ochranu zemepisných označení a označení pôvodu poľnohospodárskych výrobkov a potravín.

6.5.3 Treba zaviesť finančnú pomoc na prostriedky, ktorými sa dá zlepšiť výroba vína, uskladňovanie, štandardizácia a distribúcia vín a olivových olejov vyrobených na ostrovoch.

Podmienky

6.5.4 Nesmie sa prekročiť stanovená maximálna úroveň výnosov pri pestovaní, využívaní a výrobe na hektár pôdy.

6.5.5 Musia sa používať pestovateľské techniky, ktoré boli stanovené vnútroštátnou legislatívou.

6.5.6 Výrobky by mali mať chránené označenie pôvodu alebo najvyššej kvality.

6.5.7 Mali by sa splniť požiadavky vyplývajúce z vnútroštátnej a európskej legislatívy.

7. Návrhy

7.1 EHSV sa nazdáva, že nariadenie musí uľahčiť vytvorenie väzieb s ostatnými sektormi miestneho hospodárstva (cestovným ruchom, remeselnou výrobou, obchodom) a zároveň zdôrazniť zmenu orientácie produktov cestovného ruchu.

7.2 EHSV sa nazdáva, že bude potrebné presadzovať osvojovanie si pestovateľských techník a postupov zberu ovocia, objavovanie geologicky zaujímavých lokalít, poznávanie živočíšnych druhov vyskytujúcich sa v poľnohospodárskych ekosystémoch, stredomorský spôsob stravovania, zdravé stravovanie a výrobky ekologického poľnohospodárstva.

7.3 EHSV sa domnieva, že zážitok, ktorý v človeku zanechá tóna a ticho olivových hájov alebo pomarančových sádov, kontakt s pôdou, pokoj a vzdialenosť od ruchu a zhonu, cesta do útrov autentickej vidieckej krajiny či možnosť pociťovať všetky tieto blahodarné vplyvy naraz plne zodpovedá tomu, čo ponúka paleta špeciálnych a originálnych foriem cestovného ruchu (kultúrny a ekologický cestový ruch, agroturistika, zdravotný cestovný ruch, pešia turistika, gastronomický cestovný ruch atď.).

Tak sa vytvára odlišný turistický produkt priamo zameraný na poľnohospodárske výrobky, ktoré sú samy osebe späté s kvalitným cestovným ruchom, gastronómiou (stredomorský spôsob stravovania), ekologickými výrobkami a agroturistikou. Takto možno uniknúť masovému cestovnému ruchu, t. j. tradičnému receptu slnko a more. Nariadenie prispeje k podpore týchto možností/pomôže rozvinúť tieto možnosti.

7.4 EHSV sa nazdáva, že v rámci politických opatrení EÚ týkajúcich sa napríklad ekologických, kozmetických alebo farmaceutických výrobkov a so zreteľom na propagáciu produktov stredomorskej kultúry by bolo možné uviesť do prevádzky na jednom z ostrovov v Egejskom mori kanceláriu alebo administratívnu jednotku zodpovednú za programy sústavného vzdelávania o spôsobe zdravého stravovania alebo gastronómii v oblasti Stredozemného mora.

7.5 Výbor odporúča vypracovať pilotnú politickú stratégiu na základe know-how družstevnej spoločnosti „Zväz výrobcov mastixu z Chiosu“, ktorej hlavným cieľom je vytvoriť v Grécku a v celej Európe sieť obchodov (*mastishop*) v snahe umožniť spoznať, zviditeľniť a propagovať mastix, rôzne spôsoby jeho použitia a jeho vlastnosti, vďaka produktom vyrobeným z tejto suroviny na Chiose, v Grécku a v Európskej únii.

7.6 EHSV už vo svojich stanoviskách prijatých na plenárnom zasadnutí, napr. ECO/213 (10. júla 2008) a ECO/262 (15. júla 2010), navrhol, aby sa agroturistika považovala za prioritu v súvislosti s podporou zamestnanosti.

7.6.1 Nazdáva sa preto, že nariadenie by malo stimulovať zamestnanosť obyvateľov ostrovov v poľnohospodárskom sektore a konkrétne im pomôcť tým, že sa uzná ich právo investovať do agroturistiky a získavať z nej príjmy. Základným predpokladom na to, aby sa tieto dve aktivity mohli vzájomne podporovať, je uznanie dvojakej funkcie pozemkov, ktoré musia byť určené na poľnohospodárske (alebo lesnícke) účely a zároveň na využitie v agroturistike. Toto právo sa však nesmie viazať na konkrétny pozemok, ale na poľnohospodársky podnik.

7.6.2 Treba zaručiť priaznivé podmienky na rozvoj agroturistiky, konkrétne právo vybudovať a využívať ako súčasť poľnohospodárskeho podniku malé vidiecke turistické zariadenie. Toto povolenie bude možné udeliť a predĺžiť pod podmienkou, že sa poľnohospodárska činnosť zachová a bude naďalej rozvíjať (olivový, vinič, pomaranče, mandarínky, mastix, med, figy atď.).

7.6.3 V znevýhodnených vyludnených oblastiach menších ostrovov s opustenými poľnohospodárskymi pozemkami je rozvoj poľnohospodárstva na čiastočný úväzok najvhodnejším a najstabilnejším riešením na udržanie obyvateľov na ich území a zachovanie životného prostredia ostrova.

Nariadenie môže prispieť v tomto ohľade ako katalyzátor na zachovanie života, prírodného bohatstva a životného prostredia v záujme všetkých občanov, ktorí navštívia tieto ostrovné oblasti, a samozrejme v záujme ich obyvateľov.

7.7 EHSV na záver konštatuje, že najvýznamnejšími sektormi pre rozvoj ostrovov sú predovšetkým poľnohospodárstvo a cestovný ruch. Na ostrovoch existujú aj iné oblasti činnosti,

ako chov zvierat, rybolov, vodná doprava a odvetvie kultúry, ktoré sa dajú súčasne využívať na propagáciu a zviditeľnenie miestnych poľnohospodárskych výrobkov na trhu. Na dosiahnutie týchto cieľov je potrebné podporovať výskum, napríklad vytvorením poľnohospodárskych škôl, a rozvinúť stratégiu rastu, ktorá by sa zakladala na vedomostiach, výskume a inovácii a vytvorila by nové a dynamické konkurenčné výhody. Takisto je nevyhnutné využiť potenciál ostrovov Egejského mora vo vzdelávacej oblasti a vo výskume. Tým sa načrtol integrovaný rámec pre stratégiu, ktorá sa zameria na všetky oblasti hospodárstva, a keďže bude presahovať klasický model ostrovného štátu ako Malta a Cyprus, alebo ostrovov s výraznou regionálnou identitou, ako Sardínia alebo Korzika, vytvorí nový aktuálny model ostrovného rastu, ktorý sa uplatní nielen na poľnohospodársky sektor, ale všeobecnejšie aj na malé ostrovy v Egejskom mori.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 378/2007, pokiaľ ide o pravidlá vykonávania dobrovoľnej modulácie priamych platieb v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky“

[KOM(2010) 772 v konečnom znení – 2010/0372 (COD)]

(2011/C 132/16)

Samostatný spravodajca: **Luís MIRA**

Európsky parlament a Rada sa 18. januára 2011 rozhodli podľa článku 43 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 378/2007, pokiaľ ide o pravidlá vykonávania dobrovoľnej modulácie priamych platieb v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky“

KOM(2010) 772 v konečnom znení – 2010/0372 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 28. februára 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 176 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 14 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Zosúladenie nariadenia (ES) č. 378/2007 (o dobrovoľnej modulácii priamych platieb v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky) s Lisabonskou zmluvou rozlišuje medzi právomocami prijímať všeobecne záväzné nelegislatívne akty, ktorými sa dopĺňajú alebo menia určité nepodstatné prvky legislatívneho aktu, delegovanými na Komisiu (delegované akty) a právomocami prijímať jednotné podmienky na vykonávanie právne záväzných aktov Únie zverenými Komisii (vykonávacie akty). EHSV obhajuje proces konzultácie so zainteresovanými stranami a členskými štátmi pri vypracúvaní textov Spoločenstva a zasadzuje sa za jeho zachovanie.

1.2 EHSV súhlasí s tým, že v záujme zabezpečenia rýchlosti a efektívnosti postupov by mala Komisia prostredníctvom vykonávacích aktov bez pomoci výboru stanoviť čisté sumy vyplývajúce z uplatňovania dobrovoľnej modulácie.

1.3 EHSV súhlasí s tým, že Komisia by mala byť splnomocnená prijímať vykonávacie akty za pomoci výboru pre rozvoj vidieka s cieľom zabezpečiť začlenenie dobrovoľnej modulácie do programovania rozvoja vidieka.

1.4 EHSV súhlasí s tým, že Komisia by mala byť splnomocnená prijímať vykonávacie akty za pomoci výboru pre poľnohospodárske fondy s cieľom zabezpečiť finančné riadenie dobrovoľnej modulácie.

2. Pripomienky

2.1 Dobrovoľná modulácia je nástroj, ktorého uplatnenie je voliteľné a predstavuje prevod až do výšky 20 % celkového objemu priamych platieb z prvého piliera na priame využitie v oblasti rozvoja vidieka bez akéhokoľvek prerozdelenia. Inými slovami, modulovaná suma (z prvého piliera) je úplne rovnaká ako suma, ktorá „vstupuje“ do druhého piliera v každom členskom štáte, pričom neexistuje povinnosť spolufinancovania.

Portugalsko a Spojené kráľovstvo ako jediné členské štáty požiadali o uplatnenie tohto pravidla, pričom Portugalsko ho nikdy nezaviedlo do praxe, pretože už dosiahlo rovnováhu medzi dvoma piliermi SPP.

2.2 Spojené kráľovstvo je jediným členským štátom, ktorý uplatňuje dobrovoľnú moduláciu a prevádza určité percento priamych platieb z prvého piliera na rozvoj vidieka.

Týmto prevodom finančných prostriedkov posilňuje Spojené kráľovstvo svoje finančné zdroje určené na rozvoj vidieka.

2.3 Návrhy Komisie na zmenu a doplnenie nariadenia (ES) č. 378/2007 (o dobrovoľnej modulácii priamych platieb v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky) obsahujú tieto druhy zmien:

— zmeny zamerané na zosúladenie s Lisabonskou zmluvou,

- delegovať na Komisiu právomoci prijímať vykonávacie akty s cieľom zabezpečiť jednotné uplatňovanie dobrovoľnej modulácie priamych platieb vo všetkých členských štátoch,
- delegovať na Komisiu právomoci stanoviť čisté sumy vyplývajúce z uplatňovania dobrovoľnej modulácie prostredníctvom vykonávacích aktov bez pomoci výboru.

2.4 Lisabonská zmluva vytvára dve nové kategórie právnych aktov: delegované akty a vykonávacie akty.

2.5 Delegované akty – zákonodarca deleguje na Komisiu právomoc prijať akty, ktorými sa dopĺňajú alebo menia určité nepodstatné prvky legislatívneho aktu. Delegované akty môžu obsahovať určité technické detaily alebo stanoviť následnú zmenu určitých prvkov legislatívneho aktu. Zákonodarca sa teda môže sústrediť na politické smerovanie a ciele bez toho, aby sa musel zapájať do príliš technických diskusií. Takéto delegovanie má však prísne obmedzenia, pretože len Komisia môže byť splnomocnená prijímať delegované akty. Okrem toho stanovuje zákonodarca podmienky, na základe ktorých sa môže toto delegovanie uskutočniť. Článok 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie stanovuje, že Rada a Európsky parlament môžu odvolať delegovanie alebo časovo obmedziť jeho trvanie.

2.6 Vykonávacie akty – Lisabonská zmluva posilňuje aj vykonávacie právomoci Komisie. Uplatňovanie európskej legislatívy na území členských štátov v zásade prináleží členským štátom. Určité európske opatrenia si však vyžadujú jednotné uplatňovanie v celej EÚ. V týchto prípadoch môže teda Komisia prijať vykonávacie akty týkajúce sa uplatňovania týchto opatrení.

Do nadobudnutia účinnosti Lisabonskej zmluvy prináležala vykonávacia právomoc Rade, ktorá splnomocňovala Komisiu prijímať vykonávacie akty. V súčasnosti uznáva článok 291 Zmluvy o fungovaní Európskej únie právomoci prenesené na Komisiu. V prípade európskych opatrení, ktoré musia byť v členských štátoch uplatňované jednotne, je teda Komisia priamo splnomocnená, aby prijímala vykonávacie akty.

3. Záverečné pripomienky

3.1 EHSV pripomína význam orgánov zabezpečujúcich konzultácie so zainteresovanými stranami občianskej spoločnosti, t. j. poradných skupín, napriek tomu, že to nesúvisí so zostúladením s Lisabonskou zmluvou. Význam týchto dôležitých platforiem na výmenu informácií by sa nemal spochybňovať, pretože zohrávajú významnú úlohu v tom, že odovzdávajú Komisii odborné poznatky a názory a zároveň umožňujú zainteresovaným stranám ľahšie si osvojiť právne predpisy, ktoré sa ešte len pripravujú.

3.2 EHSV konštatuje, že Rada a Komisia si rozlíšenie medzi delegovanými a vykonávacími aktmi vykladajú rozdielne. EHSV sa preto domnieva, že o tom, aký postup bude pre každý akt zvolený, sa musí rozhodnúť podľa jasných kritérií.

3.3 Ďalšie rozhodnutia si môžu vyžadovať najprv konzultáciu s členskými štátmi v snahe o dobré vzájomné pochopenie všetkých strán. Komisia tak môže tiež využiť odborné poznatky a skúsenosti členských štátov.

3.4 EHSV súhlasí s tým, že v záujme zabezpečenia rýchlosti a efektívnosti postupov by mala Komisia prostredníctvom vykonávacích aktov bez pomoci výboru stanoviť čisté sumy vyplývajúce z uplatňovania dobrovoľnej modulácie.

3.5 EHSV súhlasí s tým, že Komisia by mala byť splnomocnená prijímať vykonávacie akty za pomoci výboru pre rozvoj vidieka s cieľom zabezpečiť začlenenie dobrovoľnej modulácie do programovania rozvoja vidieka.

3.6 EHSV súhlasí s tým, že Komisia by mala byť splnomocnená prijímať vykonávacie akty za pomoci výboru pre poľnohospodárske fondy s cieľom zabezpečiť finančné riadenie dobrovoľnej modulácie.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov a o osobitných ustanoveniach pre určité poľnohospodárske výrobky (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov)“

[KOM(2010) 799 v konečnom znení – 2010/0385 (COD)]

(2011/C 132/17)

Spravodajca: **Pedro NARRO**

Európsky parlament a Rada sa 18. januára 2011 (každá inštitúcia osobitne) rozhodli podľa článku 290 a článku 291 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov a o osobitných ustanoveniach pre určité poľnohospodárske výrobky (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov)“

KOM(2010) 799 v konečnom znení – 2010/0385 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 28. februára 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 174 hlasmi za, pričom 5 členovia hlasovali proti a 15 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta snahu o zjednodušenie a transparentnosť, ktoré môže zosúladiť s Lisabonskou zmluvou vnieť do zložitých právnych predpisov týkajúcich sa jednotnej spoločnej organizácie trhov. Je však nevyhnutné ešte viac zjednodušiť a vyjasniť tieto otázky pre občanov.

1.2 EHSV pozitívne hodnotí, že sa pri navrhovaní aktov Spoločenstva vedú konzultácie so zainteresovanými stranami a členskými štátmi, a želá si, aby sa tento postup zachoval. Vzhľadom na to, že sa má začať uplatňovať nový systém delegovaných a vykonávacích aktov, je nevyhnutné zvýšiť transparentnosť a posilniť dialóg so zástupcami tohto sektora.

1.3 Komisia by mala čo najskôr vysvetliť, akou formou budú prebiehať konzultácie s odborníkmi a ako bude vyzeráť nové fungovanie výboru pre vykonávacie akty.

1.4 EHSV sa zasadzuje za to, aby boli delegované akty jasne definované, a žiada presnejšie vymedziť pojem „nepodstatné prvky“, ktorý sa na charakterizovanie týchto aktov používa, stanoviť trvanie delegovania a takisto starostlivo posudzovať konkrétne prípady. Pokiaľ ide o tieto akty, je nevyhnutné, aby

boli Európskemu parlamentu a Rade čo najrýchlejšie poskytnuté podrobné informácie o aktoch, ktoré majú byť prijaté, aby sa delegovanie mohlo v prípade potreby ľahšie zrušiť.

2. Kontext stanoviska

2.1 Účelom návrhu je zosúladiť nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007 o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov s rozlišovaním delegovaných a vykonávacích právomocí Komisie, zavedeným na základe článkov 290 a 291 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Preto sa tento návrh obmedzuje na zosúladiť jednotnej spoločnej organizácie trhov s novými požiadavkami Lisabonskej zmluvy, pričom nemá vplyv na súčasný prístup Únie v tejto oblasti.

2.2 V článkoch 290 a 291 Lisabonskej zmluvy sa stanovujú zmeny postupu rozhodovania Európskej komisie, Rady a Európskeho parlamentu, pokiaľ ide o pravidlá vykonávania legislatívnych textov Spoločenstva.

2.3 Podľa článku 290 ZFEÚ má Komisia právomoc doplniť alebo meniť určité nepodstatné prvky legislatívneho aktu. V akte delegovanom na Komisiu sa teda môžu určiť dodatočné a „nepodstatné“ prvky potrebné na riadne fungovanie spoločnej organizácie trhov. Komisia bude môcť napríklad prijať delegované akty s cieľom ustanoviť podmienky pre účasť hospodárskych subjektov na schéme, povinnosti vyplývajúce z vydania povolenia, kritériá oprávnenosti pre výrobky, pokiaľ ide o trhovú intervenciu, vymedzenia pojmov atď.

2.4 V súlade s článkom 291 ZFEÚ zodpovednosť za vykonávanie právne záväzných aktov, ktorú zaviedol zákonodarc, nesú členské štáty. V tomto článku sa však zdôrazňuje, že je nevyhnutné zabezpečiť jednotné vykonávanie právne záväzných aktov v členských štátoch. Zákonodarc preto zveruje Komisii vykonávacie právomoci, pokiaľ ide o jednotné podmienky pre zavedenie spoločnej organizácie trhov a všeobecný rámec kontrol, ktorý zavedú členské štáty.

2.5 Článok 43 ods. 3 ZFEÚ stanovuje vo výnimočných prípadoch samostatný základ pre prijímanie právnych aktov Radou. V tomto článku sa ustanovuje, že „Rada na návrh Komisie prijíma opatrenia týkajúce sa stanovovania cien, odvodov, pomoci a množstvových obmedzení (...)“. Toto ustanovenie predstavuje výnimku z článku 43 ods. 2 ZFEÚ, v ktorom sa vyžaduje použitie riadneho legislatívneho postupu s cieľom ustanoviť spoločnú organizáciu trhu.

2.6 Komisia do svojho návrhu zapracovala obsah štyroch návrhov:

- a) legislatívne uznesenie, pokiaľ ide o pomoc udelenú v rámci nemeckého monopolu na alkohol (KOM (2010) 336 v konečnom znení);
- b) návrh nariadenia 2007, pokiaľ ide o rozdeľovanie potravín najodkázanejším osobám v Únii (KOM(2010) 486 v konečnom znení);
- c) návrh na zmenu a doplnenie nariadenia Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o obchodné normy;
- d) návrh na zmenu a doplnenie nariadenia Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o zmluvné vzťahy v sektore mlieka a mliečnych výrobkov.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Zmeny v štruktúre prijímania vykonávacích aktov si možno nevyžadujú úplnú transformáciu, v každom prípade je však nevyhnutné prejsť na nový model, ktorým sa menia vykonávacie právomoci z hľadiska aktov Spoločenstva. Členské štáty sa na vykonávacích rozhodnutiach budú podieľať len v prípadoch, keď bude nevyhnutné zosúladiť transpozíciu daného legislatívneho textu v členských krajinách.

3.2 V snahe zabezpečiť riadne fungovanie nového systému bude musieť Komisia vytvoriť nové predpisy, aby presnejšie stanovila právomoci a fungovanie orgánov nahrádzajúcich výbory, ktoré existovali v rámci komitologického postupu.

3.3 Do budúcnosti je nevyhnutné posilniť zapojenie členských štátov a zástupcov tohto sektora do prijímania legislatívnych aktov. Nahradenie tradičného komitologického systému nemôže viesť k tomu, že subjekty pôsobiace v tomto odvetví budú odsunuté na vedľajšiu koľaj.

3.4 Poradné skupiny, ako orgány pre konzultácie so zainteresovanými organizáciami občianskej spoločnosti, predstavujú dôležitú súčasť európskeho rozhodovacieho procesu. Rozhodne netreba spochybňovať tieto fóra poskytujúce priestor pre výmenu informácií, keďže ich poslaním je odovzdávať Komisii poznatky a skúsenosti z praxe v tomto sektore.

3.5 Delegované akty, ktoré sa obmedzujú na „nepodstatné“ prvky legislatívneho aktu, sú veľmi spornou otázkou v diskusiách medzi Radou, Európskym parlamentom a Komisiou. Delegované akty majú prioritný význam, preto by bolo treba podrobnejšie definovať, čo je v legislatívnom akte „nepodstatné“, stanoviť trvanie delegovania a takisto starostlivo posudzovať konkrétne prípady.

3.6 EHSV vyjadruje znepokojenie nad tým, že ustanovenie spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov obsahuje výnimku zo všeobecného pravidla bežného legislatívneho postupu. V článku 43 ods. 3 ZFEÚ sa ustanovuje, že Rada na návrh Komisie prijíma opatrenia týkajúce sa stanovovania cien, odvodov, pomoci a množstvových obmedzení. Je nevyhnutné zachovať úlohu Európskeho parlamentu, pokiaľ ide o poľnohospodárstvo, a preto žiadame o reštriktívny a koherentný výklad uvedeného článku.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Komisia vyvinula značné a komplexné úsilie na to, aby zosúladiť rozsiahle nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov s novými požiadavkami Lisabonskej zmluvy. V tejto snahe o zjednodušenie je veľmi dôležité, aby bol nový systém osožný nielen orgánom verejnej správy, ale aby zmenšenie/odbúranie byrokracie a zjednodušenie zložitých postupov pocítili aj zainteresované subjekty.

4.2 Návrh úpravy nariadenia o jednotnej spoločnej organizácii trhov obsahuje 300 delegovaných aktov a 294 vykonávacích aktov. Na rozdiel od iných predpisov, ktoré sa takisto zosúladili s Lisabonskou zmluvou, ako napríklad nariadenie o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EPFRV alebo nariadenie, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory pre poľnohospodárov, sa v tomto prípade Komisia obmedzila na „formálnu“ úpravu bez nových ustanovení.

4.3 EHSV vníma pozitívne, že Európska komisia v záujme transparentnosti vysvetlila v jednotlivých článkoch určité rozhodnutia, ktoré môžu byť prijaté bez pomoci výboru pre vykonávacie akty. V minulosti sa postupovalo podobne, neuvádzalo sa to však v žiadnom legislatívnom texte. Príklad takéhoto postupu, pokiaľ ide o vykonávacie akty, nájdeme v článku 255 a článku 270 návrhu, ktoré sa týkajú riadenia dovozných colných kvót a vývozných povolení.

4.4 Zaradenie určitých rozhodnutí medzi delegované akty môže v niektorých sektoroch spôsobiť isté problémy. Napríklad vo vinárskom sektore rozhodnutia týkajúce sa enologických postupov už nebudú spadať do právomoci členských štátov a, keďže pôjde o delegované akty, právomoc v tejto súvislosti bude mať výhradne Komisia. Komisia by preto mala objasniť niektoré body, kde napriek tomu, že ide len o zosúladenie právnych predpisov, dochádza v praxi k podstatnej zmene z hľadiska právomocí.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2000/75/ES, pokiaľ ide o vakcináciu proti katarálnej horúčke oviec (modrému jazyku)“

[KOM(2010) 666 v konečnom znení – 2010/0326 (COD)]

(2011/C 132/18)

Spravodajca: **Ludvík JÍROVEC**

Rada sa 26. januára 2011 rozhodla podľa článku 43 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2000/75/ES, pokiaľ ide o vakcináciu proti katarálnej horúčke oviec (modrému jazyku)“

KOM(2010) 666 v konečnom znení – 2010/0326 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 28. februára 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) prijal 185 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 12 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor odporúča zmeniť v rovnakom zmysle aj nariadenie Komisie (ES) č. 1266/2007 z 26. októbra 2007 o vykonávacích predpisoch pre smernicu Rady 2000/75/ES, pokiaľ ide o kontrolu, monitorovanie, pozorovanie a obmedzenie presunov určitých druhov zvierat náchylných na katarálnu horúčku – modrý jazyk.

1.2 Výbor pripomína situáciu, ktorá nastala po ukončení vakcinácie proti slintačke a krívačke a moru ošípaných. Jeden z hlavných argumentov vtedy znel, že náklady na likvidáciu prípadných ohnísk výskytu by boli nižšie ako náklady na vakcináciu.

1.3 Výbor považuje za užitočné zdôrazniť možnosť ponechania voľby na úrovni jednotlivých štátov Únie, pretože krajiny mierneho podnebného pásma majú inú nákazovú situáciu ako južné štáty a tiež iné typy katarálnych horúčok oviec. Ak štáty nevykonávajú vakcináciu, majú lepšiu možnosť zistiť nákazu. V prípade nových exotických kmeňov z Ázie existuje určité riziko, že budú ťažšie zistiteľné.

1.4 Výbor sa domnieva, že zmena a doplnenie smernice vhodne reaguje na najnovší technologický vývoj v oblasti výroby očkovacích látok, ktoré sa môžu nasadzovať aj mimo oblastí, na ktoré sa vzťahujú obmedzenia pohybu zvierat. Navrhovaná zmena a doplnenie smernice obsahuje ubezpečenie, že okrem informovania o zavedení vakcinačného programu sa administratívne zaťaženie členských štátov nezvýši. Neočakáva sa ani žiadny významný sociálny vplyv návrhu. Výbor v plnom rozsahu podporuje tento cieľ a na základe tohto ubezpečenia víta predložený návrh.

2. Úvod a zhrnutie oznámenia

2.1 Cieľom návrhu smernice Rady je zmeniť a doplniť pravidlá vakcinácie, ktoré sú v súčasnosti stanovené v smernici 2000/75/ES, aby sa stali pružnejšími a aby sa v nich zohľadnila dostupnosť inaktivovaných vakcín, ktoré sa môžu úspešne nasadzovať aj mimo oblastí, na ktoré sa vzťahujú obmedzenia pohybu zvierat.

2.2 Komisia zastáva názor, že zmena a doplnenie právnych predpisov sú potrebné na zohľadnenie technologického pokroku v oblasti vývoja vakcín. Navrhovanými zmenami a doplneniami sa uľahčí prijímanie rozhodnutí o stratégiách kontroly katarálnej horúčky oviec (modrého jazyka) na základe špecifickej situácie v členských štátoch bez zbytočných zásahov Únie.

2.3 V súčasnosti sa všeobecne prijal názor, že vakcinácia inaktivovanými vakcínami predstavuje uprednostňovaný nástroj kontroly katarálnej horúčky oviec (modrého jazyka) a prevencie klinického ochorenia v EÚ. Súčasný prekážky obmedzujúce preventívnu vakcináciu mimo oblastí, na ktoré sa vzťahujú obmedzenia pohybu zvierat, nie sú potrebné, ak sa nasadzujú tieto látky.

3. Pripomienky

3.1 Za posledné tri roky sa stali dostupnými moderné inaktivované vakcíny proti katarálnej horúčke oviec (modrému jazyku), ktoré by sa mohli bezpečne nasadzovať mimo zón obmedzenia. To členským štátom umožní, aby vypracovali vnútroštátne stratégie prevencie a kontroly tohto ochorenia bez zásahov Únie.

3.2 Očakáva sa, že vďaka návrhu sa prostredníctvom zvýšenia počtu možností, ktoré sú v oblasti kontroly ochorenia k dispozícii, zníži nepriaznivý hospodársky a sociálny vplyv. Tieto výhody sa však dajú len ťažko presne kvantifikovať, keďže sa líšia v závislosti od nepredvídateľnosti vývoja ochorenia v Európe, ktoré už nie je exotickou záležitosťou.

3.3 Návrh nemá vplyv na kontrolné opatrenia a nebude mať teda priamy vplyv ani na ročné a viacročné programy EÚ zamerané na likvidáciu, kontrolu a monitorovanie určitých ochorení zvierat.

3.4 Umožnením širokého nasadenia vakcinácie v Únii môže tento návrh znížiť nepriaznivý hospodársky vplyv katarálnej horúčky oviec (modrého jazyka), ktorý vyplýva tak z priamych, ako aj nepriamych strát spôsobených týmto ochorením.

3.5 Návrhom sa umožní širšie nasadzovanie vakcinácie a potenciálne rozšírenie trhu pre farmaceutické spoločnosti, ktoré vyrábajú inaktivované vakcíny proti katarálnej horúčke oviec (modrému jazyku).

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom k európskemu priestoru bezpečnosti cestnej premávky: politické usmernenia pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020“

[KOM(2010) 389 v konečnom znení]

(2011/C 132/19)

Spravodajca: **Jan SIMONS**

Európska komisia sa 20. júla 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom k európskemu priestoru bezpečnosti cestnej premávky: politické usmernenia pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020“

KOM(2010) 389 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 1. marca 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdzi z 16. marca 2011) prijal 158 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor považuje zníženie počtu usmrtených pri dopravných nehodách za záležitosť veľkého spoločenského významu a podporuje (ambiciózny) záväzok Európskej komisie znížiť ich počet v rokoch 2011 – 2020 o polovicu v porovnaní so stavom v roku 2010.

1.2 Výbor poukazuje na to, že je žiaduce zaviesť diferencované cieľové hodnoty pre jednotlivé členské štáty, pretože miera rizika sa medzi jednotlivými krajinami značne líši.

1.3 Výbor sa domnieva, že je potrebné zriadiť európsky agentúru pre bezpečnosť cestnej premávky, resp. zastrešujúce stredisko monitorovania a dohľadu, v ktorom by pracovali aj experti na bezpečnosť cestnej premávky vymenovaní členskými štátmi a ktoré by dbalo na realizáciu programu bezpečnosti cestnej premávky.

1.4 Táto agentúra, či zastrešujúce stredisko monitorovania a dohľadu by zabezpečovala každoročné monitorovanie s cieľom zaistiť dosiahnutie cieľov stanovených v programe.

1.5 Výbor poukazuje na to, že v záujme dosiahnutia cieľa Komisie znížiť počet obetí dopravných nehôd do roku 2020 o polovicu, je potrebné:

— zaistiť dostupnosť jednotných a podrobných štatistických údajov,

— sformulovať ciele, pokiaľ ide o ťažko zranených účastníkov cestnej premávky a stanoviť definíciu „ťažkého zranenia“,

— viesť striktnejšiu politiku Spoločenstva pokiaľ ide o harmonizáciu a stanovovanie opatrení bezpečnosti cestnej premávky,

— venovať viac pozornosti diferencovanému vzdelávaniu, najmä zraniteľných účastníkov cestnej premávky ako je mládež a staršie osoby, účastníci s postihnutím, ako aj vodiči dvojkoľosových motorových vozidiel, cyklisti a chodci,

— zapojiť všetkých zamestnávateľov s vlastným vozovým parkom do uplatňovania „osvedčených postupov“,

— zaviesť európsku legislatívu týkajúcu sa zraniteľných skupín účastníkov cestnej premávky, ktorá zatiaľ chýba,

— zvýšiť bezpečnosť na transeurópskych cestných sieťach a aspoň 25 % ostatnej cestnej siete na úroveň TEN-T,

— zabezpečiť silné politické vedenie,

- zabezpečiť osobitný výcvik a doškoľovanie členov policajného zboru a záchrannej služby, hasičov, členov civilnej obrany a zamestnancov odťahových služieb, skrátka všetkých, ktorí poskytujú pomoc pri dopravných nehodách alebo poruchách, s cieľom zachovať vysokú úroveň ich kvalifikácie, profesionálne využívať vozidlá a zlepšiť administratívne spracovanie týchto zásahov,
- zaistiť urýchléné rozšírenie bezpečných a strážených parkovísk pre vodičov z povolania,
- založiť pracovné zmluvy na odborných znalostiach vodičov a nie na ich výkonnosti.

1.6 Pokiaľ ide o ľudský faktor v cestnej premávke, výbor je s Komisiou zajedno v tom, že priebežná odborná príprava, výcvik a presadzovanie pravidiel cestnej premávky majú pre dosiahnutie cieľov kľúčový význam. Výbor má pritom na mysli predovšetkým zraniteľné skupiny.

1.7 Výbor chce v spojitosti s presadzovaním pravidiel cestnej premávky ešte raz zdôrazniť, že pod týmto pojmom treba chápať aj cezhraničné presadzovanie.

1.8 Výbor je zástancom týchto opatrení:

- rozšírenie právneho predpisu o dobe vedenia motorového vozidla a pracovnom čase vodičov aj na profesionálne vozidlá s hmotnosťou do 3,5 tony,
- zavedenia zariadení obmedzujúcich rýchlosť v ľahkých úžitkových vozidlách,
- inštalácie alkoholových imobilizérov v nákladných, ľahkých úžitkových a osobných vozidlách v prípade, že vodič už bol stíhaný za jazdu pod vplyvom alkoholu, a detekčných zariadení na drogy,
- zavedenia aktívnych a pasívnych bezpečnostných opatrení pri dvojkoľosových motorových vozidlách,
- zhotovenia máp nehodových úsekov jednotlivými členskými štátmi a zaistenie ich každoročnej aktualizácie,
- rozšírenia systému eCall na ďalšie vozidlá, ako dvojkoľosové motorové vozidlá,
- transformácie politických usmernení na podrobný akčný program.

2. Úvod

2.1 Komisia dala týmto oznámením podobu svojej vízii vývoja bezpečnosti cestnej premávky v rokoch 2011 – 2020.

2.2 Prostredníctvom politických usmernení, ktoré sú súčasťou oznámenia, chce Komisia vytvoriť všeobecný politický rámec a stanoviť ambiciózne ciele, od ktorých sa môžu odvíjať národné i miestne stratégie, aby sa kroky uvedené v oznámení čo najúčinnejšie realizovali na najvhodnejšej úrovni správy.

2.3 Podľa Komisie je v prvom rade potrebné:

- vytvoriť štruktúrovaný a koherentný rámec spolupráce, ktorý vychádza z osvedčených postupov v členských štátoch, ako nevyhnutný predpoklad účinného zavedenia politických usmernení týkajúcich sa bezpečnosti cestnej premávky na roky 2011 – 2020,
- vypracovať a zaviesť stratégiu týkajúcu sa zranení a prvej pomoci pri dopravných nehodách, ako reakciu na čoraz naliehavejšiu potrebu znížiť počet obetí dopravných nehôd,
- zlepšiť bezpečnosť zraniteľných účastníkov cestnej premávky, najmä motocyklistov, v prípade ktorých sú štatistiky nehodovosti obzvlášť znepokojujúce.

2.4 Komisia uvádza, že pri tvorbe politických usmernení sa zohľadnili výsledky tretieho akčného programu pre bezpečnosť cestnej premávky 2001 – 2010, z ktorých vyplýva, že ambiciózne cieľ znížiť počet smrteľných nehôd sa bohužiaľ nepodarilo dosiahnuť. Avšak najmä v ostatných rokoch sa podarilo zaznamenať postupný pokrok.

2.5 S cieľom vytvoriť spoločný priestor bezpečnosti cestnej premávky Komisia navrhuje pokračovať v úsilí zameranom na zníženie celkového počtu usmrtených na cestách v Európskej únii na polovicu v období od roku 2011 do roku 2020.

2.6 Vzhľadom na pokrok, ktorý sa dosiahol v rámci tretieho akčného programu (pokles počtu usmrtených o 35 – 40 %) je podľa názoru Komisie zníženie počtu smrteľných obetí v nasledujúcich rokoch o polovicu značne ambicióznym cieľom, najmä ak sa zväží, že ciele tretieho akčného programu sa nepodarilo dosiahnuť.

2.7 Komisia sa snaží zabezpečiť dosiahnutie cieľov stanovených na rok 2020 a pokračuje v intenzívnom úsilí v týchto 7 oblastiach:

- zlepšenie odbornej prípravy a výcviku účastníkov cestnej premávky,
- dôslednejšie presadzovanie pravidiel cestnej premávky,

- vybudovanie bezpečnejšej cestnej infraštruktúry,
- zaistenie bezpečnejšieho vozového parku na cestách,
- podpora využívania moderných technológií na zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky,
- zlepšenie záchranných služieb a rehabilitačných služieb,
- ochrana zraniteľných účastníkov cestnej premávky.

2.8 Ku každému zo spomenutých cieľov Komisia pripojila konkrétne opatrenia, ktoré by mali viesť k želanému poklesu usmrtených na cestách. Týmito opatreniami sa zaoberajú časti všeobecné a konkrétne pripomienky.

2.9 Pokiaľ ide o spôsob dosiahnutia cieľov, Komisia nemá na mysli nové právne predpisy, ale zintenzívnenie dohľadu nad predpismi EÚ týkajúcimi sa bezpečnosti cestnej premávky, vytvorenie rámca spolupráce členských štátov s Komisiou a využitie spoločných nástrojov monitorovania a hodnotenia účinnosti politiky bezpečnosti cestnej premávky.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor považuje zníženie počtu obetí dopravných nehôd za záležitosť veľkého spoločenského významu. Vyplýva to aj zo stanovísk, ktoré už na túto tému prijal⁽¹⁾. Okrem toho sa v rámci predchádzajúceho akčného programu podarilo dosiahnuť výrazné zníženie počtu usmrtených pri dopravných nehodách. Preto môže podporiť (ambiciózny) cieľ Komisie znížiť v období rokov 2011 – 2020 počet usmrtených pri dopravných nehodách o polovicu v porovnaní so stavom v roku 2010.

3.2 Komisia chce prostredníctvom nového pomenovania „politické usmernenia“ namiesto „strategické usmernenia“ zdôrazniť zmenu myslenia, pričom v nasledujúcom desaťročí nebude dôraz spočívať na predkladaní návrhov nových právnych predpisov, ale na rozpracovaní a uplatňovaní týchto troch zásad: spoločná zodpovednosť, začlenenie bezpečnosti cestnej premávky do iných oblastí politiky a dosiahnutie rovnakej úrovne bezpečnosti cestnej premávky vo všetkých krajinách EÚ.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Bezpečnosť na cestách na obdobie 2003–2010“, Ú. v. EÚ C 80, 30.3.2004, s. 77., „Riadenie bezpečnosti cestnej infraštruktúry“, Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 71., „Zjednotenie cezhraničného presadzovania pravidiel v oblasti bezpečnosti cestnej premávky“, Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 70, „Strategické usmernenia pre bezpečnosť cestnej premávky do roku 2020“, Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 27.

3.3 Výbor chápe túto zmenu v myslení Komisie, keďže legislatívny rámec je do významnej miery dokončený. Avšak aj napriek tomu sa nemôže uspokojiť len s tým, čo Komisia zamýšľa, čiže s vypracovaním všeobecného politického rámca a stanovením ambiciózných cieľov, od ktorých sa odvíjajú národné a miestne stratégie. Podľa názoru výboru je popri doplnení chýbajúcich právnych predpisov⁽²⁾ potrebné dosiahnutý pokrok dôsledne monitorovať a pravidelne (každoročne) hodnotiť.

3.3.1 Podľa názoru výboru by bolo tiež vhodné transformovať politické usmernenia na podrobný akčný program s harmonogramom, monitorovacími nástrojmi a priebežným hodnotením.

3.4 Výbor sa domnieva, že na tento účel by bolo najvhodnejšie získavať údaje od zástupcov jednotlivých členských štátov poverených bezpečnosťou cestnej premávky a monitorovať vykonávanie štvrtého európskeho akčného programu⁽³⁾ s dôrazom na aspekty, ktoré výbor uvádza vo svojom stanovisku pre Európsky parlament vydanom pred zverejnením príslušného oznámenia Komisie. EHSV nepovažuje za dôležité, či k tomu dôjde v podobe európskej agentúry pre bezpečnosť cestnej premávky alebo v podobe európskeho strediska monitorovania a dohľadu, ktoré už v existuje v zárodočnom štádiu v rámci Komisie. Úspech programu na roky 2011 – 2020 majú zaistiť tieto odporúčania:

3.4.1 zabezpečiť silné politické vedenie vzhľadom na spoločnú zodpovednosť EÚ a členských štátov,

3.4.2 zaistiť jednotnejšie a podrobnejšie štatistické údaje týkajúce sa bezpečnosti cestnej premávky vo všetkých členských štátoch EÚ,

3.4.3 sformulovať ciele, pokiaľ ide o ťažko zranených účastníkov cestnej premávky, pričom by sa mala vypracovať spoločná definícia pojmu „ťažké zranenie“,

3.4.4 vypracovať striktnejšiu politiku Spoločenstva, pokiaľ ide o harmonizáciu a stanovenie opatrení bezpečnosti cestnej premávky, aby členské štáty mohli tieto opatrenia uplatňovať lepšie a rýchlejšie,

3.4.5 venovať viac pozornosti diferencovanému vzdelávaniu všetkých, avšak najmä zraniteľných účastníkov cestnej premávky, ako je mládež a staršie osoby, ale aj vodiči dvojkoľiesových motorových vozidiel, cyklisti a chodci,

⁽²⁾ Prehľad predpisov je uvedený v bode 4.8 stanoviska EHSV na tému „Strategické usmernenia pre bezpečnosť cestnej premávky do roku 2020“, Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 27.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 27, bod 1.5 a nasl.

3.4.6 zapojiť do projektov zameraných na zníženie počtu dopravných nehôd na trase medzi bydliskom a zamestnaním všetky podniky, ktoré majú vlastný vozový park, a podnecovať ich k tomu, aby pre svoj vozový park vypracovali vlastnú politiku bezpečnosti a stimulovali zamestnancov viac využívať verejnú dopravu,

3.4.7 vypracovať európske právne predpisy pre zraniteľné skupiny účastníkov cestnej premávky, ako nové typové schvaľovanie dvojkoľosových motorových vozidiel, systém ABS pre dvojkoľosové motorové vozidlá so zdvihovým objemom motora väčším ako 150 cm³, povinný automatický systém svetlometov a, v rámci revízie smernice o vodičskom oprávnení, zavedenie druhostupňovej odbornej prípravy a kontrol technického stavu,

3.4.8 zvýšiť bezpečnosť na transeurópskych cestných sieťach a aspoň 25 % ostatnej cestnej siete na úroveň TEN-T, čo by podľa názoru výboru malo stať jedným z cieľov nového akčného programu.

3.4.9 V súvislosti so všeobecným cieľom programu znížiť počet usmrtených v cestnej premávke výbor poukazuje na skutočnosť, že miera rizika v jednotlivých členských štátoch je značne odlišná a preto sa domnieva, že pokiaľ ide o znižovanie, je vhodné zaviesť diferencované ciele.

3.5 Výbor si uvedomuje, že opatrenia v jednotlivých členských štátoch sa môžu líšiť vzhľadom na rozdielnu mieru rizika. Členské štáty, ktorým sa počet obetí dopravných nehôd podarilo výrazne znížiť, sa budú musieť zamerať predovšetkým na ľudský faktor: prioritou bude vzdelávanie zahŕňajúce doškolenie a presadzovanie dopravných predpisov, zatiaľ čo v členských štátoch, v prípade ktorých sa nedá hovoriť o drastickom poklese obetí dopravných nehôd, sa popri spomínanom vzdelávaní, doškolení a presadzovaní bude musieť venovať značná pozornosť fyzickým prvkom bezpečnosti cestnej premávky, ako je zlepšenie infraštruktúry a sprísnenie bezpečnostných požiadaviek pre vozidlá.

3.6 Výbor je zajedno s názorom Komisie, že pre účinnosť politiky bezpečnosti cestnej premávky je rozhodujúce správanie účastníka cestnej premávky, a preto má odborná príprava, výcvik a presadzovanie dopravných predpisov mimoriadny význam.

3.7 Bude potrebné venovať osobitnú pozornosť zraniteľným účastníkom cestnej premávky, mladším a neskúseným vodičom a starším osobám, ktoré nemusia byť informované o zmenách v dopravných predpisoch, ak sa v tejto oblasti nedoškoliť.

3.8 Výbor sa ďalej domnieva, že v každom členskom štáte sa pravidelne musia organizovať osvetové kampane zamerané proti konzumácii alkoholu v kombinácii s riadením motorového

vozidla. Je tiež potrebné zintenzívniť úsilie v oblasti presadzovania dopravných predpisov, a to aj cez hranice jednotlivých členských štátov.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Výbor odporúča bezodkladne stanoviť spoločnú definíciu pojmov „ťažké zranenie“ a „ľahké zranenie“ a na základe toho určiť spoločnú cieľovú hodnotu zníženia počtu zranených pri dopravných nehodách, aby sa táto požiadavka mohla začleniť do programu na roky 2011 – 2020.

4.2 Návrh Komisie zlepšiť vzdelávanie a odbornú prípravu účastníkov cestnej premávky prostredníctvom spoločnej stratégie bezpečnosti cestnej premávky v oblasti odbornej prípravy a výcviku môže počítať s podporou výboru.

4.3 Popri tom by sa pri výcviku v autoškolách mala venovať väčšia pozornosť tomu, ako poskytnúť pomoc a ako sa správať v prípade nehody.

4.4 Výbor chce osobitne upozorniť na význam celoživotného vzdelávania, okrem iného aj preto, lebo dopravné predpisy sa s odstupom času môžu zmeniť.

4.5 Platí to pre všetkých účastníkov cestnej premávky, ale najmä pre členov policajného zboru, hasičov, členov civilnej obrany, zamestnancov odťahových a záchranných služieb, skrátka všetkých, ktorí poskytujú pomoc pri nehodách alebo poruchách a od ktorých sa očakávajú osobitné schopnosti. Výbor považuje za veľmi dôležitý osobitný výcvik a priebežné doškolenie týchto pracovníkov, tak v profesionálnom slova zmysle, ako aj v administratívnom, aby kvalita ich práce naďalej stúpala.

4.6 Výbor súhlasí s väčším dôrazom na presadzovanie dopravných predpisov, a to aj cez hranice jednotlivých členských štátov. Vo svojom stanovisku na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zjednodušuje cezhraničné presadzovanie pravidiel v oblasti bezpečnosti cestnej premávky“⁽⁴⁾ dôrazne uviedol, že bez cezhraničného presadzovania dopravných predpisov sa ciele Komisie uvedené v treťom akčnom pláne pre bezpečnosť cestnej premávky nepodari dosiahnuť. Výbor trvá bezo zmeny na svojich záveroch uvedených v spomenutom stanovisku.

4.7 Výbor podporuje návrh Komisie na povinnú inštaláciu zariadení obmedzujúcich rýchlosť popri nákladných vozidlách, v ktorých je už v súčasnosti povinná, aj v ľahkých úžitkových vozidlách. Ľahké úžitkové vozidlá sa čoraz častejšie objavujú na cestách, najmä v odvetví kuriérskych služieb, kde je dodávka „just-in-time“ veľmi dôležitá, a ktoré preto často jazdia vysokou rýchlosťou. Okrem toho je potrebné prispôsobiť dobu vedenia vozidla a pracovný čas pravidlám na prepravu tovarov nákladnými automobilmi s celkovou hmotnosťou vyššou ako 3,5 tony.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Zjednodušenie cezhraničného presadzovania pravidiel v oblasti bezpečnosti cestnej premávky“, Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 70.

4.8 Keďže alkohol naďalej zohráva dôležitú úlohu pri nehodovosti na cestách, výbor navrhuje inštalovať alkoholové imobilizéry v nákladných, ľahkých úžitkových a osobných vozidlách v prípade, že vodič už bol stíhaný za jazdu pod vplyvom alkoholu.

4.9 Osobitnú pozornosť si zasluhujú dvojkolesové motorové vozidlá. U vodičov týchto vozidiel je v porovnaní s vodičmi osobných áut 18- až 20-krát vyššie riziko, že v cestnej premávke utrpia ťažké zranenie. Výbor žiada Komisiu, aby bezodkladne predložila návrhy na podporu aktívnej a pasívnej bezpečnosti dvojkolesových motorových vozidiel.

4.10 Keďže k väčšine smrteľných dopravných nehôd dochádza v obciach, na cestách druhej triedy a vedľajších cestách, Komisia navrhuje, aby sa európske prostriedky využili na projekty infraštruktúry, ktoré spĺňajú požiadavky smerníc týkajúcich sa bezpečnosti cestnej premávky a bezpečnosti v tuneloch. Výbor tento návrh podporuje a domnieva sa, že európska agentúra pre bezpečnosť cestnej premávky, ktorá by mala byť zriadená, môže zohrať významnú úlohu pri posudzovaní, ktoré cesty druhej triedy alebo vedľajšie cesty spĺňajú kritériá na spolufinancovanie z prostriedkov EÚ.

4.11 Vo svojich predchádzajúcich stanoviskách výbor okrem iného požadoval:

- zaradiť do programu požiadavku, aby každý členský štát vypracoval mapu nehodových úsekov a každoročne poskytoval poverenej európskej inštitúcii jej aktualizovanú verziu,
- podporiť v súvislosti s bezpečnostnými aspektmi politiky cestnej dopravy do roku 2020 harmonizáciu kontrol a pokút, skutočnú integráciu vnútorného trhu, zvyšovanie účinnosti okrem iného prostredníctvom modulárnych koncepcií a štúdie o dodržiavaní dopravnej rýchlosti a zlepšení pneumatík.

Výbor chce význam týchto otázok opakovane zdôrazniť.

4.12 Výbor je zástancom zrýchleného zavádzania špičkových technológií do vozidiel a trvá na tom, aby sa využívanie systému eCall vo všetkých členských štátoch rozšíril na ďalšie vozidlá, ako sú dvojkolesové motorové vozidlá.

4.13 Výbor podporuje úsilie Komisie vypracovať spolu s členskými štátmi a inými zainteresovanými verejnými i súkromnými subjektmi v oblasti bezpečnosti cestnej premávky stratégiu týkajúcu sa zranení pri dopravných nehodách.

4.14 Ako už výbor vo svojich predchádzajúcich stanoviskách na túto tému uviedol⁽⁵⁾, prioritou programu by mala byť ochrana zraniteľných účastníkov cestnej premávky. Do tejto skupiny patria podľa názoru EHSV vodiči dvojkolesových motorových vozidiel, chodci a cyklisti, mládež, rozrastajúca sa skupina starších osôb a osoby s postihnutím.

4.14.1 Ak už výbor uviedol vo svojom predchádzajúcom stanovisku⁽⁶⁾, z dôvodu bezpečnosti cestnej premávky a vzhľadom na kriminalitu spojenú s prepravou tovarov a bezpečnosť vodičov nákladných áut, žiada urýchléné rozšírenie bezpečných a strážených parkovísk pre vodičov z povolania. Výbor tiež žiada založiť pracovné zmluvy na odborných znalostiach vodičov a nie na ich výkonnosti.

4.15 Poukazuje na nebezpečné situácie, v ktorých sa vodiči nákladných áut ocitajú na niekoľkých hraničných priechodoch. Na niektorých hraničných priechodoch, najmä na vonkajších hraniciach EÚ sa stáva, že vodiči musia pri röntgenovej kontrole vozidiel zostať vo vozidle, alebo v jeho priamej blízkosti. Netreba zdôrazňovať, že táto povinnosť predstavuje veľké nebezpečenstvo pre zdravie príslušných vodičov. Riešením by bolo umožniť vodičom opustiť vozidlo počas týchto inšpekcií a nachádzať sa v bezpečnej vzdialenosti. Výbor vyzýva najmä členské štáty, aby tento problém prerokovali a vyriešili počas zasadnutia pracovnej skupiny OSN pre bezpečnosť cestnej premávky v Ženeve.

V Bruseli 16. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Strategické usmernenia pre bezpečnosť cestnej premávky do roku 2020“, Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 27, Stanovisko EHSV na tému „Zjednodušenie cezhraničného presadzovania pravidiel v oblasti bezpečnosti cestnej premávky“, Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 70.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Bezpečnosť na cestách – vodiči z povolania“, Ú. v. EÚ C 175, 27.7.2007, s. 88, bod 1.1.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zriaďuje jednotný európsky železničný priestor“

[KOM(2010) 475 v konečnom znení – 2010/0253 (COD)]

a „Oznámenie Komisie o rozvoji jednotného európskeho železničného priestoru“

[KOM(2010) 474 v konečnom znení]

(2011/C 132/20)

Spravodajca: **pán HENCKS**

Rada sa 4. októbra 2010 rozhodla podľa článkov 91 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zriaďuje jednotný európsky železničný priestor“

KOM(2010) 475 v konečnom znení – 2010/0253 (COD) a

„Oznámenie Komisie o rozvoji jednotného európskeho železničného priestoru“

KOM(2010) 474 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 1. marca 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza zo 16. marca 2011) prijal 168 hlasmi za, pričom 21 členov hlasovalo proti a 13 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Odporúčania

1.1 EHSV schvaľuje, že návrh prepracovaného znenia smernice sa zameriava na zjednotenie výkladu a odstránenie nedostatkov niektorých ustanovení rozsiahleho arzenálu legislatívnych predpisov v oblasti železničnej dopravy. Prepracované znenie smernice sa však neobmedzuje len na zmeny ustanovení, ktoré už platia, ale obsahuje aj dosť veľký počet nových právnych ustanovení.

1.2 EHSV pripomína, že cieľom právnych predpisov v oblasti železničnej dopravy je vytvoriť európsky železničný priestor, ktorý by bol schopný (udržateľným spôsobom) konkurovať ostatným druhom dopravy. EHSV preto môže podporiť všetky nové ustanovenia, ktoré sledujú tento cieľ, vyjadruje však určité obavy, pokiaľ ide o ustanovenia, ktoré tento cieľ presahujú alebo naopak vôbec nepostačujú na dosiahnutie tohto cieľa.

1.3 EHSV ľutuje, že sa smernica nezaobera otázkou interoperability (hoci vytvorenie jednotného európskeho železničného priestoru do veľkej miery závisí od pokroku v oblasti technickej interoperability) ani nevyváženosťou v riadení železničnej prevádzky, v ktorej má často prednosť osobná doprava na úkor nákladnej dopravy.

1.4 V čase výrazných rozpočtových obmedzení treba nájsť nové zdroje na financovanie železničnej infraštruktúry. Keďže sa prostriedky z európskych štrukturálnych fondov a prostriedky vyčlenené na sociálnu súdržnosť väčšinou využívajú najmä na financovanie cestnej infraštruktúry, zatiaľ čo finančné prostriedky určené na financovanie sietí TEN-T sa prednostne využívajú na železnice, EHSV by mohol podporiť vytvorenie jedného fondu na „dopravu“ len vtedy, ak bude neutrálny a vyvážený, pokiaľ ide o jednotlivé druhy dopravy. EHSV sa vyslovuje za to, aby takéto financovanie bolo výslovne začlenené do revízie politiky súdržnosti od roku 2014.

1.5 Pokiaľ ide o ďalšie zdroje financovania, EHSV odkazuje na návrhy 15 a 16 oznámenia na tému „Na ceste k Aktu o jednotnom trhu“ a navrhuje, aby sa okrem iného preskúmala možnosť vytvoriť kompenzačný fond, podľa vzoru tých, ktoré už existujú pre rôzne sieťové odvetvia.

1.6 EHSV ľutuje, že sa ešte ani zďaleka nepodarilo zabezpečiť podmienky, ktoré by umožnili vytvoriť spravodlivú hospodársku súťaž medzi železničnou dopravou a ostatnými druhmi dopravy a že opatrenia zamerané na internalizáciu externých nákladov v doprave a spoplatnenie externých nákladov, ktoré vznikajú spoločnosti, sú vo veľkej miere nedostatočné.

1.7 Pokiaľ ide o podmienky prístupu k servisným zariadeniam, EHSV nemôže podporiť požiadavku, aby bol prevádzkovateľ svojou právnou formou, organizačne a rozhodovacími právomocami nezávislý, pretože by to mohlo ohroziť nenahraditeľné štruktúry, ktoré v súčasnosti existujú.

1.8 EHSV nemôže podporiť ani myšlienku, že by Komisia mohla prostredníctvom delegovaných aktov meniť ustanovenia v prílohách prepracovaného návrhu smernice, ktoré majú zjavne zásadný význam.

1.9 EHSV sa okrem toho domnieva, že je potrebné stanoviť ako absolútnu prioritu všeobecné zavedenie európskeho systému signalizácie a riadenia železničnej dopravy (ERTMS), spolu s európskym systémom riadenia vlakov (ETCS).

2. Vývoj právnych predpisov v oblasti európskeho železničného priestoru

2.1 Vytvoriť spoločný železničný priestor, ktorý by bol schopný konkurovať (udržateľným spôsobom) ostatným druhom dopravy, to je úloha, ktorú sa Európska únia snaží vyriešiť už od vydania prvej smernice o rozvoji železníc spoločenstva z 29. júla 1991 (91/440/EHS), po ktorej nasledovala v roku 1996 biela kniha o stratégii oživenia železníc Spoločenstva.

2.2 Smernica 91/440/EHS (neskôr zmenená a doplnená) sa zaoberá otázkou riadenia železničnej infraštruktúry a službami v oblasti medzinárodnej osobnej a nákladnej železničnej dopravy, ktoré poskytujú železničné spoločnosti, ktoré sú usídlené (alebo sa usídlia) v Európskej únii, s výnimkou železničných spoločností, ktorých činnosť sa obmedzuje len na mestskú, prímestskú alebo regionálnu dopravu.

2.3 EÚ považuje spoločnú dopravnú politiku za jeden zo základných prvkov jednotného európskeho trhu a usiluje sa propagovať železničnú dopravu. Zdôrazňuje jej výhody oproti iným druhom pozemnej či leteckej dopravy, najmä pokiaľ ide o spotrebu energie, znečistenie, vplyv na životné prostredie a bezpečnosť. Opiera sa pritom o dve zásady:

— otvorenie trhu a liberalizácia hospodárskej súťaže,

— interoperabilita systému transeurópskych železníc.

Po prvom železničnom balíku z roku 2001 nasledovali ešte dva ďalšie, ako aj mnohé smernice a odporúčania.

3. Transpozícia európskych právnych predpisov do vnútroštátneho práva

3.1 Transpozícia smerníc prvého železničného balíka do vnútroštátnych predpisov narazila v mnohých členských krajinách na množstvo veľkých problémov a omeškala sa. Keďže

Komisia usúdila, že smernica nebola zavedená do praxe alebo sa uplatňovala neúplne či nesprávne, začala v júni 2008 konanie pre porušenie predpisov proti 24 z 25 členských krajín, ktorých sa táto transpozícia týkala (Malta a Cyprus nemajú železničnú sieť).

3.2 Po tom, čo tri členské krajiny upravili svoje zákony, Komisia v októbri 2009 poslala 21 členským krajinám odôvodnené stanoviská týkajúce sa pretrvávajúcich porušení predpisov. V roku 2010 (24. júna) sa Komisia rozhodla podať na Súdnom dvore Európskej únie žalobu proti 13 krajinám, keďže 8 ďalších krajín, ktorým bolo zaslané odôvodnené stanovisko podalo príslušné vysvetlenia.

3.3 Komisia predovšetkým poukazuje na rozdielne podmienky hospodárskej súťaže, pokiaľ ide o poplatky za využívanie infraštruktúry, ktoré považuje za príliš vysoké, diskriminujúce pridelovanie sieťových kapacít, dominantné postavenie (tradičných) správcov siete, ktorí sami poskytujú služby v železničnej doprave a skutočnosť, že neexistujú nezávislé regulačné orgány.

3.4 Komisia však uznáva, že rozvoj voľnej hospodárskej súťaže v železničnej doprave brzdí sčasti aj nejednoznačnosť v právnych predpisoch o železniciach a nedostatky určitých ustanovení, ktoré je nevyhnutné objasniť a upraviť, aby a odstránilo ich rozdielne ponímanie v členských krajinách.

4. Obsah prepracovanej smernice

4.1 Cieľom návrhu prepracovaného prvého železničného balíka je zjednodušiť a skonsolidovať existujúce právne texty, odstrániť existujúce krížové odkazy, zharmonizovať terminológiu a vyriešiť problémy nákladnej a osobnej medzinárodnej dopravy, vrátane kabotáže.

4.2 Prepracovaný návrh obsahuje tiež nové ustanovenia, z ktorých najdôležitejšie sú:

— požiadavka nezávislosti z hľadiska právnej formy, organizácie a rozhodovacích právomocí pri riadení služieb v oblasti železničnej dopravy a s tým spojenou infraštruktúry (napr. údržba, technická kontrola, prístup k terminálom, informácie pre cestujúcich, predaj lístkov na staniaciach a podobne),

— zákaz zveriť vyberanie poplatkov za používanie infraštruktúry poskytovateľom služieb,

- zavedenie princípu „use it or lose it“, aby sa zabránilo umelej saturácii infraštruktúry,
- povinnosť pre členské štáty vypracovať v rámci dlhodobej národnej stratégie plán rozvoja infraštruktúry,
- zavedenie odstupňovania poplatkov za využívanie infraštruktúry na základe ekologických kritérií a kritérií interoperability,
- posilnenie nezávislosti a právomocí regulačných orgánov.

5. Všeobecné pripomienky k prepracovanej smernici

5.1 Ako sa správne uvádza už v názve oznámenia „Na ceste k Aktu o jednotnom trhu“ (KOM(2010) 608), doprava je nervovým systémom a jedným z najdôležitejších pilierov moderného hospodárstva, a to vzhľadom na svoju schopnosť čo najplynulejšie presúvať tovar a osoby tam, kde je to potrebné, alebo kam sa chcú v daný moment dostať.

5.2 Návrh spomínanej smernice sa však nezaoberá nevyváženosťou v riadení železničnej prevádzky, ktorá často uprednostňuje osobnú dopravu pred nákladnou. EHSV pripomína v tejto súvislosti svoje návrhy týkajúce sa väčšej pružnosti pri prideľovaní vlakových trás pre nákladnú dopravu ⁽¹⁾.

5.3 EHSV vo svojich stanoviskách vždy podporoval úsilie Únie vytvoriť také základné podmienky, aby európsky sektor nákladnej a osobnej železničnej dopravy dokázal poskytnúť cestujúcim, zákazníkom i prevádzkovateľom účinné, bezpečné, udržateľné a dostupné služby za transparentné, konkurencieschopné a prijateľné ceny.

5.4 EHSV je aj naďalej presvedčený, že v hospodárskom kontexte, ktorý sa vyznačuje nárastom objemu obchodu, neustálym preťažením cestnej siete a čoraz výraznejším úsilím o ochranu životného prostredia a zníženie emisií skleníkových plynov v oblasti dopravy, sa železničnej doprave otvárajú možnosti na rozvoj.

5.5 Uvedená smernica však nedokáže skryť skutočnosť, že aj napriek ohromujúcemu právnemu arzenálu sa ani zďaleka nepodarilo dosiahnuť stanovený cieľ, teda vytvoriť európsky železničný priestor, ktorý by bol schopný posilniť svoje postavenie voči ostatným druhom dopravy.

5.6 Po dlhom období úpadku sa modálna časť železničnej dopravy v porovnaní s ostatnými druhmi pozemnej dopravy za posledných desať rokov síce do určitej miery stabilizovala, hoci vývoj prebiehal a prebieha v jednotlivých členských štátoch veľmi rôzne. Podstatným rozvojom sa môžu pochváliť len služby v rámci vysokorýchlostnej siete, vďaka vytvoreniu alebo projektom na vytvorenie ďalších spojení a zvýšeniu počtu aktérov v teréne.

5.7 Pokiaľ ide o nákladnú dopravu, keďže neexistuje skutočná integrovaná sieť, operátori siete sa spoliehajú na 15 už prevádzkovaných alebo plánovaných „medzinárodných koridorov pre nákladnú železničnú dopravu“ ⁽²⁾, ktoré spájajú hlavné priemyselné regióny EÚ a ktoré predstavujú účinné operačné riešenie, žiaľ obmedzené len na medzinárodné koridory.

6. Problémy a prekážky, ktoré bránia rozvoju železničnej siete a služieb

6.1 Európskej železničnej sieti sa nepodarilo naplniť očakávania zákazníkov ani ich požiadavky na kvalitu do takej miery, aby bol schopný účinne konkurovať ostatným druhom dopravy, predovšetkým z hľadiska cien, flexibility, dĺžky prepravy a presnosti. Transformácia existujúcich štruktúr tak, aby splnili budúce požiadavky, však nie je jednoduchá a ukázalo sa, že bude trvať dlhšie, než sa očakávalo. Sú preto potrebné ďalšie opatrenia na podporu rozvoja efektívnej železničnej infraštruktúry EÚ, vytvorenie atraktívneho a skutočne otvoreného železničného trhu, odstránenie administratívnych a technických prekážok a zaistenie rovnakých podmienok pre všetky druhy dopravy.

6.2 Výbor poukazuje na to, že 24 z 25 členských štátov malo alebo stále má problémy zosúladiť vnútroštátne právne predpisy s legislatívou EÚ v oblasti železničnej dopravy, ktorú predtým schválili. O opodstatnenosti takejto kritiky zo strany Komisie musí v danom prípade samozrejme rozhodnúť Súdny dvor. Je ľahké zvaliť všetku vinu za problémy pri rozvoji siete a služieb železničnej dopravy na protekcionistické snahy, z ktorých sú podozrievané členské štáty. Výbor sa nazdáva, že pre to musia určite existovať aj iné dôvody.

6.3 Železničná infraštruktúra má povahu prirodzeného monopolu. Je dôležité, aby táto infraštruktúra podliehala skutočnej verejnej kontrole a aby mala požadovanú kapacitu a predpoklady na zabezpečenie cezhraničnej koordinácie, a tak umožňovala bezproblémové poskytovanie dopravných služieb v rámci Európy a so susednými krajinami. Služby v oblasti železničnej dopravy si tiež vyžadujú harmonickú rovnováhu medzi hospodárskymi, sociálnymi, pracovnými, bezpečnostnými a environmentálnymi podmienkami na strane jednej, a hospodárskymi podmienkami a podmienkami hospodárskej súťaže na strane druhej.

6.4 Politika jednotlivých členských krajín okrem toho asi citlivejšie reaguje na obavy a starosti občanov, najmä pokiaľ ide o skutočnosť, že podľa Montiho správy „sa dá únava, ktorú niektorí pociťujú vo vzťahu k vnútornému trhu, vysvetliť aj dojemom, že jednotlivé liberalizácie sa uskutočnili na úkor sociálnych práv, ktoré nadobudli rôzni hospodárski aktéri“.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 41.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 276, 20.10.2010, s. 22.

6.5 Ustanovenia zmluvy (pozri článok 14 ZFEÚ a protokol č. 26) a sekundárna legislatíva týkajúce sa služieb všeobecného záujmu, ako aj článok 93 ZFEÚ platia pre dopravu vo všeobecnosti, zatiaľ čo nariadenie (ES) č. 1370/2007 sa zaoberá konkrétnejšie otázkou verejných služieb v oblasti osobnej železničnej a cestnej dopravy. EHSV ľutuje, že Komisia neodkazuje výslovne na toto nariadenie a nezačleňuje sektorové problémy železničnej dopravy do tohto celkového rámca.

7. Konkrétne pripomienky

7.1 Financovanie infraštruktúry

7.1.1 Vytvorenie jednotného európskeho železničného priestoru však nezávisí len od politickej vôle a hospodárskej dynamiky železničných spoločností. Rozsah a modernizácia siete, nahrádzanie zastaraného materiálu, odstránenie „úzkych miest“ v rámci siete, technickej interoperability, rozšírenie a harmonizácia zabezpečovacích systémov a pod. si vyžadujú aj rozsiahle investície do siete, ktorých návratnosť sa dá očakávať len z dlhodobého hľadiska.

7.1.2 V súčasnej hospodárskej situácii, keď je potrebné znižovať verejné deficity a dosiahnuť vyvážené rozpočty, zostáva členským krajinám len veľmi obmedzený priestor na verejné investície, čo samozrejme vyvoláva aj zdržanlivosť súkromných investorov.

7.1.3 Dôsledkom je, že záujem investorov sa obracia v podstate len na rentabilné infraštruktúry vysokorýchlostnej železničnej siete a transeurópskej siete pre nákladnú dopravu, zatiaľ čo bežná železničná doprava je väčšinou zanedbávaná.

7.1.4 Cieľom návrhu smernice je uložiť členským štátom povinnosť zverejniť stratégiu rozvoja železničnej infraštruktúry, založenú na princípe riadneho a udržateľného financovania systému železníc v snahe uspokojiť budúce potreby v oblasti mobility, ktorá by pokrývala obdobie aspoň 5 rokov. Na základe tejto stratégie bude musieť prevádzkovateľ infraštruktúry vypracovať podnikateľský plán, ktorý bude zahŕňať program investícií a financovania. Regulačný orgán pre sektor železničnej dopravy potom vydá nezáväznú stanovisko v tejto oblasti.

7.1.5 Okrem toho musia príslušné členské krajiny spolu s existujúcimi verejnými železničnými spoločnosťami zaviesť primerané mechanizmy zamerané na zníženie zadlženia verejných podnikov do takej miery, aby to nebránilo riadnemu finančnému riadeniu, ktoré umožní ozdraviť tieto spoločnosti z finančného hľadiska.

7.1.6 EHSV schvaľuje návrh zaviesť pre členské krajiny povinnosť vytvoriť viacročný program strednodobých a dlhodobých investícií do železničnej siete, ktorý má prevá-

dzkovateľom a operátorom poskytnúť potrebnú bezpečnosť a flexibilitu. EHSV sa však domnieva, že túto povinnosť by mali sprevádzať nové zdroje financovania, pretože bez nich asi neprinesie očakávaný úspech. EHSV sa vyslovuje za to, aby takéto financovanie bolo výslovne začlenené do revízie politiky súdržnosti od roku 2014. Keďže sa prostriedky z európskych štrukturálnych fondov a prostriedky vyčlenené na sociálnu súdržnosť väčšinou využívajú najmä na financovanie cestnej infraštruktúry, zatiaľ čo finančné prostriedky určené na financovanie sietí TEN-T sa prednostne využívajú na železnice, EHSV by mohol podporiť vytvorenie jedného fondu na „dopravu“ len vtedy, ak bude neutrálny a vyvážený, pokiaľ ide o jednotlivé druhy dopravy.

7.1.7 Pokiaľ ide o viacročné zmluvné dohody (prepojenie medzi financovaním a výsledkami, podnikateľský plán), ktoré ukladá návrh smernice, EHSV ich v zásade schvaľuje, domnieva sa však, že ich obsah spadá pod zásadu subsidiarity. Okrem toho by tieto dohody mali obsahovať ustanovenia, ktoré by zabezpečili, aby sa zníženie nákladov odrazilo aj na znížení cien v prospech užívateľov.

7.1.8 Okrem toho EÚ nemá moc prikázať členským štátom, kto má posúdiť ich investičné programy (v tomto prípade regulačný orgán pre sektor železničnej dopravy), ani uložiť im povinnosť overiť si u tohto regulačného orgánu, či je ich rozpočet primeraný cieľom z hľadiska efektívnosti infraštruktúry, a nemôže ani požadovať dôkazy o tom, či členská krajina konala podľa odporúčaní tohto orgánu.

7.1.9 Verejno-súkromné partnerstvá by mohli pomôcť zmobilizovať do určitej miery dlhodobé investície, avšak len ak bude k dispozícii legislatíva, ktorá by vytvorila európsky rámec podporujúci tieto partnerstvá, ak sa podarí nájsť rovnováhu medzi rozdielnymi záujmami verejných a súkromných investorov a ak, v záujme verejnej služby a bezpečnosti, zostane železničná infraštruktúra verejným majetkom.

7.1.10 S cieľom nájsť vhodné zdroje financovania EHSV považuje za vhodné zamyslieť sa nad možnosťami podnecovať investície v súlade s návrhom 15 „podpora vytvárania súkromných obligácií na financovanie európskych projektov“ a 16 „preskúmať, aké opatrenia by mohli pobádať k tomu, aby sa súkromné investície, najmä dlhodobé, aktívnejšie podieľali na realizácii cieľov stratégie Európa 2020“, ktoré sú uvedené v oznámení „Na ceste k Aktu o jednotnom trhu“.

Ďalším zdrojom financovania železničnej infraštruktúry by mohlo byť vytvorenie kompenzačného fondu podobného tomu, ktorý ustanovuje smernica o poštových službách. Do tohto fondu by mali prispievať všetci prevádzkovatelia železničnej siete podľa postupov, ktoré budú stanovené neskôr.

7.2 Internalizácia externých nákladov a účinkov

7.2.1 Železničná doprava si vyžaduje koordinované opatrenia EÚ, členských krajín a nadnárodných orgánov, s cieľom propagovať železničnú dopravu všade tam, kde je výhodnejšia.

7.2.2 Komisia má preto pravdu, keď zdôrazňuje, že je potrebné „zabezpečiť rovnaké podmienky v porovnaní s ostatnými spôsobmi dopravy“, najmä prostredníctvom opatrení „na koordinovanú a vyváženú internalizáciu externých nákladov na dopravu, aby poplatky odzrkadľovali úroveň externých nákladov pre celú spoločnosť“. Návrhy Komisie však do značnej miery zaostávajú za návrhmi, ktoré v tejto oblasti predložil EHSV⁽³⁾.

7.2.3 Výzvy v oblasti vnútorného trhu a hospodárskej súťaže treba vidieť z hľadiska konkurencie jednotlivých druhov dopravy, a nie len z hľadiska samotného sektora železničnej dopravy.

Kým nebudú poplatky za dopravnú infraštruktúru zohľadňovať externé, environmentálne a sociálne náklady, budú aj naďalej narušenia hospodárskej súťaže znevýhodňovať železničnú dopravu.

7.2.4 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že hoci bola internalizácia externých nákladov súčasťou bielej knihy o doprave z roku 2001 (Európska dopravná politika do roku 2010: čas na rozhodnutia), rozhodnutie ešte stále nepadlo.

7.2.5 Návrh smernice má za cieľ zaviesť diferenciáciu poplatkov za využívanie siete na základe charakteristík súvisiacich s hlučnosťou koľajových vozidiel, s cieľom podnietiť železničné spoločnosti, aby investovali do udržateľnejších železničných technológií.

Podľa Komisie (v návrhu smernice to však nie je presnejšie uvedené) by sa táto diferenciácia mala prejavovať znížením poplatkov za prístup k tratiam pre spoločnosti, ktoré znížia emisie hluku svojich koľajových vozidiel. EHSV sa domnieva, že toto opatrenie, akokoľvek chvályhodné, by sa nemalo uplatňovať, ak nebude povinné (a nie len na fakultatívnom základe) uplatňované aj v iných druhoch dopravy.

7.2.6 Hoci EHSV chváli tento prvý krok správnym smerom, obáva sa zároveň, že toto opatrenie nie je dostatočné na to, aby zabránilo narušeniam hospodárskej súťaže, a to až dovtedy, kým nebudú členské krajiny v rámci smernice „Eurovignette“ povinné vyberať nielen poplatky za cestnú infraštruktúru, ale aj poplatky za externé náklady.

7.3 Riadenie železničných podnikov podľa obchodných zásad

7.3.1 Podľa návrhu smernice sa kontrolné práva členského štátu, ktorý priamo alebo nepriamo vlastní alebo kontroluje železničný podnik, obmedzujú na všeobecné opatrenia a nesmú zasahovať do obchodných rozhodnutí vedenia spoločnosti.

7.3.2 EHSV sa domnieva, že smernica by nemala obmedzovať kontrolné právomoci správnej rady, pričom členský štát by ako akcionár spoločnosti samozrejme nemal mať z hľadiska kontroly o nič väčšie či menšie právomoci ako ktorýkoľvek súkromný akcionár.

7.4 Podmienky prístupu k službám

7.4.1 Podniky s dominantným postavením na trhu musia byť svojou právnou formou, organizačne a rozhodovacími právomocami nezávislé, aby mohli zaručiť nediskriminačný prístup k servisným zariadeniam, t. j. staniciam (osobným, zriaďovacím, zoraďovacím, odstavným, nákladným terminálom, údržbárskym zariadeniam, pomocným zariadeniam, vrátane služby vlečenia a pod.), ktoré samy prevádzkujú.

7.4.2 EHSV sa domnieva, že takáto požiadavka právnej, organizačnej a rozhodovacej nezávislosti je vzhľadom na cieľ nediskriminácie prehnaná a ohrozuje samotnú existenciu týchto štruktúr, ktoré sú v súčasnosti nenahradiiteľné.

7.4.3 EHSV sa domnieva, že by stačilo, aby sa dodržiavala súčasná legislatíva, ktorá prevádzkovateľom týchto zariadení ukladá povinnosť zabezpečiť nediskriminačný a transparentný prístup. Tieto ustanovenia sú postačujúce aj preto, lebo regulačný orgán má právo zakročiť v prípade, že sa príslušná legislatíva nedodržiava.

7.4.4 EHSV by rád pripomenul, že verejné financovanie týchto zariadení malo za cieľ uspokojiť potreby spoločnosti. Prístup k týmto servisným zariadeniam, ak sú financované z verejných finančných prostriedkov, by preto mal byť zabezpečený len ak to slúži záujmu spoločnosti.

7.5 Dohľad nad trhom

7.5.1 Podľa článku 14 predloženého návrhu prepracovanej smernice sa cezhraničné dohody medzi členskými štátmi oznamujú Komisii, pričom sa nešpecifikuje, aké druhy dohôd sa tým myslia. EHSV požaduje, aby bolo explicitne uvedené, že sa nemôže ísť o dohody o poskytovaní verejných služieb.

7.5.2 Návrh smernice zároveň dáva Komisii na neobmedzenú dobu právo prijímať delegované akty, prostredníctvom ktorých môže meniť ustanovenia príloh uvedenej smernice.

(3) Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 80.

7.5.3 Vzhľadom na to, že niektoré z príloh obsahujú zásadné prvky, zatiaľ čo ustanovenia zmluvy umožňujú využívať delegované akty len na doplnenie alebo zmenu nepodstatných prvkov legislatívneho aktu, EHSV sa domnieva, že v tomto prípade treba použiť riadny legislatívny postup, ako ho ustanovujú texty Únie.

7.5.4 Príloha VII návrhu smernice uvádza medzi základnými princípmi zmluvných dojednaní medzi príslušnými orgánmi a manažérmi infraštruktúry povinnosť, aby zmluva upresňovala okrem iného aj pravidlá, ktoré sa uplatňujú v prípade vážnych porúch v prevádzke, vrátane zabezpečenia minimálnej úrovne služieb v prípade štrajkov, ak sa vyskytnú.

7.5.5 EHSV navrhuje, aby sa, s cieľom zabrániť akýmkoľvek náhodným výkladom týchto ustanovení alebo podozreniam zo zasahovania do pracovného práva jednotlivých členských krajín (a tým z porušenia zásady subsidiarity), spresnilo, že ustanovenia týkajúce sa zabezpečenia minimálnej úrovne služby platia len pre tie krajiny, kde vnútroštátna legislatíva ustanovuje takúto službu.

8. Obsah oznámenia Komisie o stratégii v oblasti železničnej dopravy na obdobie rokov 2011 – 2015

8.1 Oznámenie približuje stratégiu v oblasti železničnej dopravy a ďalšie iniciatívy, ktoré by Komisia mohla v nadchádzajúcich 5 rokoch prijať, ako napríklad:

- zmobilizovať finančné prostriedky na rozvoj železničnej infraštruktúry,
- vytvoriť viac špecializovaných sietí,
- odstrániť administratívne a technické prekážky,
- zabezpečiť spravodlivejšiu hospodársku súťaž medzi jednotlivými druhmi dopravy,
- podporiť všeobecné zavedenie európskeho systému signalizácie a riadenia železničnej dopravy (ERTMS), spolu s európskym systémom riadenia vlakov (ETCS).

9. Pripomienky k oznámeniu o stratégii v oblasti železničnej dopravy na obdobie rokov 2011 – 2015

9.1 EHSV sa domnieva, že absolútnou prioritou by malo byť všeobecné zavedenie európskeho systému signalizácie a riadenia železničnej dopravy (ERMTS), spolu s európskym systémom riadenia vlakov (ETCS). Keďže si tento krok vyžaduje vysoké investície, núka sa možnosť poskytnúť finančné prostriedky z európskych fondov.

9.2 V oznámení sa uvádza, že „keďže veľká časť vnútroštátnej osobnej dopravy sa poskytuje v rámci verejných zákaziek na poskytnutie služby, Komisia bude takisto preverovať podmienky udeľovania zákaziek na služby železničnej dopravy vo verejnom záujme v členských štátoch. Momentálne prebieha vyhodnocovanie aktuálnych postupov podľa nariadenia (ES) č. 1370/2007, ktoré nadobudlo účinnosť v decembri 2009“.

9.3 EHSV je prekvapený, že Komisia sa chce pustiť do prehodnotenia nariadenia, ktoré platí až od 3. decembra 2009 a ktoré obsahuje množstvo prechodných ustanovení, a preto sa uplatňuje len čiastočne. Táto uponáhľanosť Komisie vyvoláva obavy, keďže Komisia niektoré z ustanovení tohto nariadenia akceptovala až po dlhých a ťažkých rokovaníach s Európskym parlamentom a Radou.

9.4 EHSV preto žiada, aby boli rešpektované ustanovenia článku 8 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1370/2007 a aby Komisia do šiestich mesiacov po 3. decembri 2014 podala správu o uplatňovaní uvedeného nariadenia. Až po vypracovaní tejto správy bude možné pristúpiť k prípadným opravným opatreniam.

9.5 EHSV by rád pripomenul, že hospodárska súťaž nie je sama o sebe cieľom, je len prostriedkom na dosiahnutie cieľov EÚ. Zmluvy zdôrazňujú, že pravidlá hospodárskej súťaže treba spojiť s cieľmi všeobecného záujmu. Preto treba podrobne zanalyzovať nie „trh so železničnou dopravou“, ale jednotlivé trhy, ktoré zahŕňa. Ich charakteristiky sú rôzne a môžu si vyžadovať rozdielne pravidlá, v závislosti od konkrétnych špecifik – miestne, regionálne, medziregionálne, transeurópske, osobné, nákladné a pod. (pozri protokol č. 26). Osobitosti železničnej dopravy si okrem toho môžu niekedy vyžadovať iniciatívy, ktoré nie sú založené na hospodárskej súťaži, ale naopak na spolupráci medzi železničnými spoločnosťami.

V Bruseli 16. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

PRÍLOHA

k Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré získali viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov, boli zamietnuté v priebehu diskusie:

Bod 7.1.9

Zmeniť takto

„Verejno-súkromné partnerstvá by mohli pomôcť zmobilizovať do určitej miery dlhodobé investície, avšak len ak bude k dispozícii legislatíva, ktorá by vytvorila európsky rámec podporujúci tieto partnerstvá, ak sa podarí nájsť rovnováhu medzi rozdielnymi záujmami verejných a súkromných investorov a ak sa, v záujme verejnej služby a bezpečnosti, ~~zostane~~ bude dať zabezpečiť verejná kontrola nad železničnou infraštruktúrou verejným majetkom.“

Zdôvodnenie

Infraštruktúra ako koľaje a pod. by mali byť súčasťou projektov verejno-súkromných partnerstiev. Je však dôležité, aby táto infraštruktúra, ktorá je súčasťou európskej a národnej infraštruktúry, bol aj naďalej kontrolovaná verejnou správou.

Výsledok hlasovania

Za: 67

Proti: 88

Zdržalo sa: 22

Bod 7.2.3

Pozmeňovací návrh k bodu 7.2.3 je spojený s pozmeňovacím návrhom k bodu 1.6 a hlasovalo sa o nich súčasne.

Zmeniť takto

„Výzvy v oblasti vnútorného trhu a hospodárskej súťaže treba vidieť z hľadiska konkurencie jednotlivých druhov dopravy, a nie len z hľadiska samotného sektora železničnej dopravy. Vo všeobecnosti je železničná doprava bezpečný, ekologický a energeticky účinný spôsob dopravy. Kým nebudú poplatky za dopravnú infraštruktúru v plnej miere zohľadňovať externé, environmentálne a sociálne náklady všetkých druhov dopravy, budú aj naďalej narušenia hospodárskej súťaže do určitej miery znevýhodňovať železničnú dopravu.“

Zdôvodnenie

Prvá veta je v priamom rozpore s dopravnou politikou EÚ a treba ju vypustiť. Hospodárska súťaž v železničnej doprave je neoddeliteľnou súčasťou železničného balíka. Keďže žiadne dopravné odvetvie – vrátane železničnej dopravy – ešte úplne nezohľadnilo externé náklady, treba druhú časť príslušne preformulovať.

Bod 1.6

Zmeniť

„EHSV ľutuje, že sa ešte ani zďaleka nepodarilo zabezpečiť podmienky, ktoré by umožnili vytvoriť spravodlivú hospodársku súťaž medzi železničnou dopravou a ostatnými pre všetky druhy ~~mi~~ dopravy a že opatrenia zamerané na internalizáciu externých nákladov v doprave a spoplatnenie externých nákladov, ktoré vznikajú spoločnosti, sú vo veľkej miere nedostatočné.“

Zdôvodnenie

Aj v sektore železničnej dopravy existujú externé náklady, predovšetkým v súvislosti s hlukom, ktoré nie sú internalizované, a daňové rozdiely a pod., ktoré sú odlišné pre jednotlivé druhy dopravy.

Výsledok hlasovania

Za: 55

Proti: 103

Zdržalo sa: 23

Bod 7.2.5

Zmeniť

„Návrh smernice má za cieľ zaviesť diferenciáciu poplatkov za využívanie siete na základe charakteristík súvisiacich s hlučnosťou koľajových vozidiel, s cieľom podnietiť železničné spoločnosti, aby investovali do udržateľnejších železničných technológií.

Podľa Komisie (v návrhu smernice to však nie je presnejšie uvedené) by sa táto diferenciácia mala prejavovať znížením poplatkov za prístup k tratiam pre spoločnosti, ktoré znížia emisie hluku svojich koľajových vozidiel. Výbor sa nazdáva, že toto opatrenie je EHSV sa domnieva, že toto opatrenie, akokoľvek chváľhodné, ale upozorňuje, že je dôležité zaviesť ho tak, aby to neohrozilo konkurencieschopnosť železníc, by sa nemalo uplatňovať, ak nebude povinné (a nie len na fakultatívnom základe) uplatňované aj v iných druhoch dopravy.“

Zdôvodnenie

V súvislosti s predchádzajúcimi bodmi by sa internalizácii nákladov spojených s hlukom nemalo brániť, ale pod podmienkou, že to neohrozí konkurencieschopnosť železníc v porovnaní s ostatnými druhmi dopravy.

Výsledok hlasovania

Za: 57
Proti: 110
Zdržalo sa: 16

Bod 7.4.2

Pozmeňovací návrh k bodu 7.4.2 je spojený s pozmeňovacím návrhom k bodu 1.7 a hlasovalo sa o nich súčasne.

Spojiť body 7.4.2 a 7.4.3 a zmeniť takto

„EHSV sa nazdáva, že nie je úplne jednoznačné, kde leží deliaca čiara medzi verejnou infraštruktúrou a zdrojmi súkromných prevádzkovateľov a myslí si, že o tejto problematike treba diskutovať. Zo skúseností však jasne vyplýva, že napríklad prístup do terminálov, staníc a zoraďovacích staníc môže mať rozhodujúci význam pre etablovanie nových prevádzkovateľov, a tým aj pre vývoj trhu.

EHSV sa domnieva, že v zásade by stačilo malo stačiť, aby sa dodržiavala súčasná legislatíva, ktorá prevádzkovateľom týchto zariadení ukladá povinnosť zabezpečiť nediskriminačný a transparentný prístup. Tieto ustanovenia sú postačujúce aj preto, lebo regulačný orgán má právo zakročiť v prípade, že sa príslušná legislatíva nedodržiava. Vzhľadom na získané skúsenosti a na význam otvoreného prístupu k centrálnym infraštruktúrnym uzlom sa EHSV sa preto domnieva, že takáto požiadavka právnej, organizačnej a rozhodovacej nezávislosti je v niektorých prípadoch opodstatnená. Je však dôležité, aby neohrozila prebiehajúce aktivity vzhľadom na cieľ nediskriminácie prehnaná a ohrozuje samotnú existenciu týchto štruktúr, ktoré sú v súčasnosti nenahraditeľné.“

Zdôvodnenie

Pozri tiež zdôvodnenie k bodu 1.7. Prístup do hlavných intermodálnych terminálov a zoraďovacích staníc atď. musí byť v plnej miere konkurenčne neutrálny, aby mohol vzniknúť európsky železničný trh. Spolu s požiadavkou o spravodlivé pridelovanie kapacity železničných tratí ide o jednu z hlavných požiadaviek rastúceho počtu nezávislých prevádzkovateľov.

Bod 1.7

Zmeniť

„Pokiaľ ide o podmienky prístupu k servisným zariadeniam, EHSV nemôže podporiť podporuje požiadavku, aby bol prevádzkovateľ svojou právnou formou, organizačne a rozhodovacími právomocami nezávislý, pretože je to nevyhnutné na zabezpečenie rovnakých podmienok pre subjekty pôsobiace na trhu so železničnou dopravou. by to mohlo ohroziť nenahraditeľné štruktúry, ktoré v súčasnosti existujú“

Zdôvodnenie

Zdroje terminálov, zoraďovacie nádražia atď. sú samozrejme v slobodných trhových podmienkach súčasťou spoločnej infraštruktúry. Skúsenosti ukázali, že bez jasnej nezávislosti v oblastiach týkajúcich sa zdrojov terminálov atď., nemajú noví železniční operátori zaručené rovnaké zaobchádzanie v porovnaní s pôvodnými štátnymi monopolnými prevádzkovateľmi. Nemožno vylúčiť riziko zneužívania dominantného postavenia. Pozri aj posúdenie Komisie týkajúce sa súborov opatrení pre železnice (bod 3.3).

Výsledok hlasovania

Za: 54
Proti: 111
Zdržalo sa: 21

Bod 7.4.4

Vypustiť bod

~~„EHSV by rád pripomenul, že verejné financovanie týchto zariadení malo za cieľ uspokojiť potreby spoločnosti. Prístup k týmto servisným zariadeniam, ak sú financované z verejných finančných prostriedkov, by preto mal byť zabezpečený len ak to slúži záujmu spoločnosti.“~~

Zdôvodnenie

Ak sú tieto zariadenia financované z verejných zdrojov, mali by byť považované za infraštruktúru, a teda by mali byť otvorené všetkým prevádzkovateľom, ktorí ju využívajú.

Výsledok hlasovania

Za: 51
Proti: 119
Zdržalo sa: 20

Nasledujúce časti stanoviska odbornej sekcie boli zamietnuté a nahradené pozmeňovacími návrhmi, ktoré schválilo plenárne zhromaždenie, ale získali podporu aspoň štvrtiny hlasujúcich.

Bod 6

Zmeniť názov

~~„Problémy a prekážky, ktoré bránia modálnej rovnováhe“~~

Výsledok hlasovania

Za: 97
Proti: 42
Zdržali sa: 18

Bod 6.2, prvá veta

Zmeniť

~~„Špecifická povaha prirodzeného monopolu železničnej infraštruktúry si vyžaduje...“~~

Bod 6.2, posledná veta

Vypustiť

~~„To však neznamená, že nie je potrebné zabezpečiť skutočnú verejnú kontrolu a hodnotenie účinnosti služieb v oblasti železničnej dopravy, čo si vyžaduje zapojenie a demokratickú účasť všetkých zainteresovaných strán.“~~

Výsledok hlasovania:

Za: 118
Proti: 36
Zdržali sa: 18

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o integrite a transparentnosti trhu s energiou“

[KOM(2010) 726 v konečnom znení]

(2011/C 132/21)

Hlavný spravodajca: pán IOZIA

Rada sa 22. decembra 2010 rozhodla podľa článku 194 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o integrite a transparentnosti trhu s energiou“

KOM(2010) 726 v konečnom znení.

Predsedníctvo Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru poverilo 18. januára 2011 odbornú sekciu pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci.

Vzhľadom na naliehavosť témy (článok 59 rokovacieho poriadku) bol pán IOZIA rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 470. plenárnom zasadnutí 15 a 16. marca 2011 (schôdza zo 16. marca) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 150 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 5 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

EHSV:

1.1 V tomto stanovisku podporuje a oceňuje návrh nariadenia Komisie, ktorého cieľom je presadzovať opatrenia proti manipulácii s veľkoobchodnými tržmi s energiou a vniesť do nich transparentnosť. Toto opatrenie vychádza zo spoločnej štúdie, ktorej vypracovaním boli poverení Výbor európskych kontrolných orgánov pre cenné papiere (CESR) a Európska skupina regulátorov pre elektrickú energiu a plyn (ERGEG), a v ktorej sa poukázalo na niektoré medzery v regulačnom rámci veľkoobchodných trhov s plynom a elektrickou energiou.

1.2 Súhlasí s voľbou nariadenia ako právneho nástroja vychádzajúc z právneho základu, ktorým je článok 194 ZFEÚ, jednak keďže je nevyhnutné zaviesť spoločné právne predpisy, jednak so zreteľom na význam, ktorý má načrtnutá perspektíva v novom článku Lisabonskej zmluvy pre energetiku vo všeobecnosti a konkrétne pre rozvoj vnútorného trhu, ako to stanovuje odsek 2.

1.3 Oceňuje rozhodnutie využívať delegované akty, ktoré by vyjasnili niektoré dôležité aspekty nariadenia, ako napr. vymedzenie a lehoty zhromažďovania údajov, v súlade s článkom 290 ZFEÚ, v ktorom sa zaviedol tento nový administratívny nástroj v snahe zjednodušiť prácu európskych inštitúcií. Tieto delegované akty budú musieť byť prijaté tak, aby sa rigorózne dodržali ustanovenia zmluvy a zabezpečila náležitá publicita. EHSV navrhuje stanoviť lehoty pri prijímaní delegovaných aktov v súlade s ustanoveniami uvedeného článku v záujme urýchleného a jednotného uplatňovania nariadenia. Bez delegovaných aktov by bol boj proti manipulácii s trhom v budúcnosti veľmi zložitý. Odporúča zapojiť zainteresovaných partnerov občianskej spoločnosti do prípravy delegovaných aktov a navrhuje začleniť niekoľko príkladov do úvodných odôvodnení.

1.4 Nazdáva sa, že dobre fungujúce cezhraničné trhy posilnia bezpečnosť dodávok, optimálne zvládanie krízových situácií a zníženie rizika zvýšenia nákladov, ktoré sa vždy prenášajú na konečného spotrebiteľa. Postupné zlepšovanie vnútorného trhu s energiou umožňuje dosiahnuť značné úspory v prospech podnikov a súkromných užívateľov.

1.5 Právomoci, ktoré by sa mali udeliť národným regulačným orgánom pokladá za vyčerpávajúce a výrazné, a požaduje, aby sa v prijateľne krátkej lehote preverilo, či členské štáty skutočne zaručili regulačným orgánom účinný výkon inšpekčných a vyšetrovacích právomocí, ktoré musia vychádzať zo spoločných a harmonizovaných prvkov. Rozdiely v právnych predpisoch boli a naďalej sú jednou z hlavných príčin oneskorení, ku ktorým dochádza pri vytváraní jednotného trhu s energiou.

1.6 Oceňuje, že sa v nariadení navrhuje posilniť koordinačnú činnosť medzi národnými regulačnými orgánmi pre energetické trhy, pre finančné trhy, a Európskou skupinou regulátorov pre elektrickú energiu a plyn a Výborom európskych kontrolných orgánov pre cenné papiere. Ide o integračný proces, ktorého sa EHSV dovoľáva už dlhý čas.

1.7 Je presvedčený, že je potrebné zvýšiť dôveru v trh u jeho účastníkov, ktorí musia mať istotu, že pôsobia na trhu, ktorý trestá nezákonné praktiky účinnými, primeranými a odrádzajúcimi sankciami. Odporúča Komisii, aby dohliadala na uplatňovanie nariadenia zo strany členských štátov, ktoré sa musia navzájom skoordinať, aby sa zabránilo tomu, že sa na trhu s energiou zopakujú situácie, ku ktorej došlo na finančných trhoch prostredníctvom regulačnej arbitráže, ktorá spôsobuje, že sa zvolí také miesto pôsobnosti, kde sú predpisy pružnejšie alebo menej prísne, pokiaľ ide o sankcie.

1.8 Kladie si otázku, či všetky náklady na uplatňovanie nariadenia musí znášať verejnosť, alebo či by tu nemali prispieť aj účastníci trhu, ako je to napríklad v niektorých krajinách v prípade financovania regulačných orgánov pre cenné papiere, na ktorých financovanie čiastočne prispievajú aj kontrolované hospodárske subjekty.

1.9 Považuje za nevyhnutné posilniť spoluprácu a koordináciu medzi prevádzkovateľmi prenosových sústav. Zriadenie Európskej siete prevádzkovateľov prenosových sústav pre elektrinu (ENTSO), dá výrazný impulz a umožní vypracovať sieťové predpisy, ktorými sa zaručí účinný a transparentný prístup k prenosovým sústavám. Tieto sieťové predpisy by mali byť v súlade s rámcovými usmerneniami, ktoré majú nezáväzný charakter a ktoré má vypracovať agentúra.

1.10 Konštatuje, že na veľkoobchodných trhoch EÚ s energiou naďalej pretrvávajú rozdielne a diskriminujúce podmienky. Aj z dôvodu štrukturálnych nedostatkov siete, predovšetkým pri cezhraničných prepojeniach, nie je integrácia trhov ani zďaleka postačujúca. Ešte stále existujú značné prekážky, pokiaľ ide o možnosti nediskriminačného prístupu do elektrickej siete a k predaju elektrickej energie. Kontroly regulátorov zatiaľ nedosiahli jednotnú úroveň účinnosti a niektoré trhy sú naďalej izolované a nepriepustné, pokiaľ ide o možnosti vstupu iných účastníkov trhu.

1.11 Podporuje preto rozhodnutie Komisie odstrániť prekážky, ktoré stoja v ceste dobre fungujúcemu a integrovanému vnútornému trhu, z ktorého budú konečne mať prospech spoločne výrobcovia, prevádzkovatelia i spotrebitelia.

1.12 Pokladá za nevyhnutné pokračovať v budovaní „energetickej Európy“, v ktorej budú chránené všeobecné záujmy Únie, ako aj záujmy spotrebiteľov, bude zaručené zásobovanie energiou, zachovaná sociálna, environmentálna a hospodárska udržateľnosť pomocou vhodných politických opatrení, ktoré by prerozdělili výhody a kontrolovali primeranosť nákladov, bránená integrita trhu ako neoddeliteľný predpoklad rozvoja sociálneho trhového hospodárstva.

1.13 Uvedomuje si postupný presun ťažiska trhov s energiou do finančnej sféry pod vplyvom finančných trhov a pokladá za nevyhnutné, aby jednotlivé európske orgány a agentúry poverené dohľadom nad trhom navzájom úzko spolupracovali, a oceňuje, že nariadenie sa v otázkach manipulácie a transparentnosti trhov s elektrickou energiou a plynom vzalo za príklad všeobecné pravidlá v prípade zneužívania trhu, ktoré už platia v finančnom sektore a ktoré budú čoskoro aktualizované. V tejto súvislosti pokladá za vhodné skoordinať toto nariadenie s postupom revízie smernice o zneužívaní trhu (MAD).

1.14 Vyjadruje želanie, aby sa hlavné ideové zásady, z ktorých vychádza návrh novej smernice MAD, zahrnuli do konečnej verzie tohto nariadenia. Požaduje najmä, aby sa zohľadnili tieto aspekty: zvýšenie integrity trhu, posilnenie účinného uplatňovania právnych predpisov proti zneužívaniu trhu, zníženie rozdielov medzi jednotlivými štátmi, pokiaľ ide o uplatňovanie sankcií v praxi, ich primeranosť a schopnosť odrádzať, zavedením zosúladených noriem a odstránením zbytočných administratívnych povinností, predovšetkým pre MSP, potreba zvýšiť transparentnosť a účinnosť orgánov dohľadu.

1.15 Zdôrazňuje význam vzťahov s tretími krajinami a oceňuje, že agentúra udržiava vzťahy a môže uzavrieť administratívne dohody s medzinárodnými organizáciami a správnymi orgánmi z tretích krajín.

2. Úvod

2.1 Vnútorný trh s elektrickou energiou a plynom zaznamenal výrazné zmeny. Jednou z najvýznamnejších je určite skutočnosť, že mnohým subjektom ponúkol možnosť prístupu na burzu energie, rozšíril cezhraničný obchod v rámci Únie, prispel k optimálnemu využívaniu vyrobenej energie a rozšíril dopytovú základňu.

2.2 Vytvoreniu účinného, funkčného vnútorného trhu s prijateľnými cenami stojí v ceste ešte veľa prekážok. Spotrebitelia nemajú mimoriadny prospech z rozvoja vnútorného trhu, ktorý sa akosi nedokáže rozbehnúť, pretože niektorí monopolní výrobcovia mu v tom bránia a vlády ich štátov ich v tom podporujú. Príznačná je diskusia o probléme majetkovo-právneho oddelenia výroby od prenosu a distribúcie, ktorý v niektorých významných členských krajinách EÚ ešte nie je vyriešený, musí sa však nejakým spôsobom vyriešiť do 3. marca 2013.

2.3 Päť regulačných opatrení v oblasti energie a plynu, známe ako tretí balík, ktoré majú byť zapracované do vnútroštátnych predpisov všetkých členských štátov do 3. marca 2011, pomôže zabezpečiť lepšie podmienky pre vytvorenie vnútorného trhu.

2.4 Aj z dôvodov poklesu spotreby elektrickej energie a plynu došlo k veľkému oneskoreniu v programe vytvorenia prepojenia medzi členskými štátmi, EÚ a partnermi z tretích krajín. To je jednou z hlavných príčin, ktoré bránia vytvoreniu vnútorného trhu a ktoré by agentúra mala stále monitorovať.

2.5 Oneskorenie pri prijímaní právnych predpisov spôsobilo, že veľkoobchodný trh s elektrickou energiou a plynom poskytol priestor na prípadnú manipuláciu a teraz trpí nedostatkom transparentnosti, čo dlhodobo podkopáva jeho dôveryhodnosť a dôveru hospodárskych subjektov a spôsobuje objektívne škody.

2.6 Dobre fungujúce cezhraničné trhy posilnia bezpečnosť dodávok, optimálne zvládanie krízových situácií a zníženie rizika zvýšenia nákladov, ktoré sa vždy prenášajú na konečného spotrebiteľa. Postupné zlepšovanie vnútorného trhu s energiou umožňuje dosiahnuť značné úspory v prospech podnikov a súkromných užívateľov. Znížením strát vo výrobe, uľahčením stretávania dopytu a ponuky na likvidnom a výkonnom trhu, zaručením dodávok podľa konkrétnej potreby.

2.7 V tejto súvislosti Komisia po dôkladnej analýze predložila návrh nariadenia na podporu integrity a transparentnosti trhov a zamedzenie prípadnej manipulácii s trhom.

3. Návrh Komisie

3.1 Pre Európsku úniu by určite bolo výhodné, keby mala k dispozícii veľkoobchodný trh s elektrickou energiou a plynom, ktorý by bol likvidný, usporiadaný, funkčný a predovšetkým chránený pred manipuláciou, ktorej dôsledky by výrazne pocítoval konečný spotrebiteľ. Cieľ vybudovať do roku 2015 účinný európsky veľkoobchodný trh s energiou si vyžaduje prijatie opatrení, ktoré by podporili jeho usporiadaný a riadny rozvoj.

3.2 V roku 2007 Komisia poverila Výbor európskych kontrolných orgánov pre cenné papiere (CESR) a Európsku skupinu regulátorov pre elektrickú energiu a plyn (ERGEG), aby preskúmali medzery v regulačnom rámci trhov a aby predložili návrhy na zvýšenie transparentnosti a integrity transakcií a zmlúv na dodávky plynu a elektriny a príslušných nástrojov.

3.3 Táto štúdia bola veľmi užitočná a tvorí základ, o ktorý sa opiera návrh Komisie.

3.4 Komisia navrhuje prijať nariadenie, v ktorom je v súlade so smernicou o zneužívaní trhu výslovne zakázaná akákoľvek forma zneužívania na veľkoobchodných trhoch s elektrickou energiou a plynom, zvlášť zneužívanie interných informácií na obchodovanie (insider trading) a zneužívanie trhu. Nariadenie by sa však nevzťahovalo na príslušné finančné nástroje, ktoré už upravuje spomínaná smernica. Tento návrh vychádza z článku 194 ods. 1 písm. a) Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorá Európskej únii priznáva právomoc zaručiť fungovanie vnútorného trhu s energiou.

3.5 Zákaz zneužívania interných informácií na obchodovanie (insider trading) sa spája s povinnosťou hospodárskych subjektov zverejňovať dostupné dôverné informácie o svojej činnosti týkajúcej sa kapacity zariadení na výrobu, uskladnenie, spotrebu alebo prepravu elektrickej energie alebo zemného plynu.

3.6 V súlade s ustanoveniami novej zmluvy, podľa článku 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, Komisia plánuje

vydať delegované akty ako nový nástroj legislatívnej povahy, ktorý Komisii umožní zjednodušeným postupom obmieňať technické špecifikácie smernice alebo nariadenia.

3.7 Špecifikácie týkajúce sa definície manipulácie s trhom alebo pokusu o manipuláciu s trhom budú stanovené na základe delegovaných aktov Komisie. Zohľadnia fungovanie trhov a vplyv, ktorý môže mať výroba, spotreba, skutočné alebo plánované využívanie prepravných alebo skladovacích kapacít, sieťové predpisy a rámcové usmernenia prijaté v súlade s nariadením (ES) č. 714/2009 a nariadením (ES) č. 715/2009, na veľkoobchodné trhy s energiou.

3.8 Uvedené nariadenie stanovuje, že Agentúra pre spoluprácu energetických regulátorov bude monitorovať obchodovanie a zbierať údaje potrebné na hodnotenie vývoja trhov.

3.9 Agentúra zbiera informácie aj prostredníctvom záznamov o transakciách na veľkoobchodných trhoch s energiou, vrátane pokynov na obchodovanie. O tieto informácie sa bude deliť s národnými regulačnými orgánmi, finančnými orgánmi, orgánmi hospodárskej súťaže a inými príslušnými orgánmi.

3.10 Archívy obchodných údajov budú poskytovať informácie a finančné orgány budú agentúre zasielať hlásenia o transakciách s energetickými produktmi.

3.11 Nariadenie počíta s úzkou spolupracou medzi orgánmi členských štátov, medzi týmito orgánmi a Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy (ESMA), medzi agentúrou a Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy, ak tento orgán bude mať podozrenie, že dochádza alebo došlo k správaniu, ktoré naplní skutkovú podstatu zneužívania trhu.

3.12 Pravidlá týkajúce sa ukladania sankcií spadajú do právomoci členských štátov, ktoré budú musieť prijímať účinné, primerané a odstrašujúce opatrenia (vymedzenia pozri v článku 2 nariadenie).

4. Pripomienky EHSV

4.1 EHSV kladne hodnotí návrh Komisie, ktorý umožní odstrániť neprehľadnosť na trhoch a ktorého zámerom je priamo podporovať rozvoj veľkoobchodného vnútorného trhu s elektrickou energiou a plynom.

4.2 Dá sa plne súhlasiť so zvoleným právnym základom pre toto nariadenie. Článok 194 implicitne udeľuje Komisii právomoc prijímať akty na rozvoj a konsolidáciu vnútorného trhu s energiou. Nariadenie je najvhodnejší právny nástroj zaručujúci vytvorenie okamžite uplatniteľných jednotných pravidiel v súlade so snahou o harmonizáciu, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie správneho fungovania vnútorného trhu.

4.3 Na veľkoobchodných trhoch EÚ s energiou zatiaľ nevládnú rovnaké a nediskriminujúce podmienky. Integrácia trhov nie je ani zďaleka postačujúca, a to aj z dôvodu štrukturálnych nedostatkov siete, predovšetkým pri cezhraničných prepojeniach. Ešte stále existujú značné prekážky, pokiaľ ide o možnosti nediskriminačného prístupu do elektrickej siete a k predaju elektrickej energie. Kontroly regulátorov zatiaľ nedosiahli jednotnú úroveň výkonnosti a niektoré trhy sú naďalej izolované a nepriepustné, pokiaľ ide o možnosti vstupu iných účastníkov trhu. EHSV odporúča Komisii, aby dohliadala na uplatňovanie európskych predpisov v členských štátoch, a zároveň podporila projekty vzájomného prepojenia a odstránila prekážky aj tak, že uvalí sankcie na prekážky, ktoré sú kladené do cesty vytvoreniu účinného a transparentného vnútorného trhu s opodstatnenými nákladmi.

4.4 Fungovanie trhu je podľa hodnotenia národných regulačných orgánov a Komisie ovplyvňované nedostatočnosťou existujúcich predpisov v oblasti transparentnosti prístupu k infraštruktúre, čo neumožňuje zaručiť skutočný, fungujúci, otvorený a výkonný vnútorný trh.

4.5 Navrhnuté opatrenia uľahčujú rozvoj trhu. Boj proti manipulácii s trhom a zneužívaniu trhu, poskytovanie všetkých citlivých informácií týkajúcich sa fyzického stavu a účinnosti siete účastníkom trhu, ako napríklad o výrobe elektriny, dopyte a ponuke vrátane prognóz, kapacity sústavy a kapacity spojovacích vedení, tokoch a údržbe, vyrovnávaní a rezervnej kapacity.

4.6 Dostupnosť všetkých užitočných informácií v rovnakom čase by všetkým účastníkom trhu umožnila posúdiť pomocou rovnakých nástrojov celkový stav dopytu a ponuky a určiť dôvody pohybov veľkoobchodných cien na trhu s elektrickou energiou a plynom.

4.7 V rámci agentúry sa musí vytvoriť oddelenie na zber údajov, ako aj inšpekčné oddelenie, ktoré budú zamestnávať špecializovaných pracovníkov. V nariadení sa počíta s dodatočnými ľudskými zdrojmi na pokrytie potrieb vyplývajúcich z plnenia nových funkcií, ktorými je agentúra poverená.

4.7.1 EHSV žiada, aby agentúra každý rok zverejnila oznam o prijatých iniciatívach, o výsledkoch, ktoré sa podarí dosiahnuť týmto nariadením, a o rozvoji veľkoobchodného trhu s energiou.

4.8 EHSV si kladie otázku, či všetky náklady na uplatňovanie nariadenia musí znášať verejnosť, alebo či by tu nemali prispieť aj účastníci trhu, ako je to napríklad v niektorých krajinách v prípade financovania regulačných orgánov pre cenné papiere, na ktorých financovanie čiastočne prispievajú aj kontrolované hospodárske subjekty. Záujem účastníkov trhu je zrejmý a služba zberu a šírenia údajov o trhu je nástrojom transparentnosti, zaručeným verejným orgánom pre všetkých, z ktorého okamžite profitujú účastníci trhu. Okrem toho sú predpokladané náklady pre stabilný a rozvinutý trh únosné.

4.9 Príslušné orgány by okrem toho mali pravidelne monitorovať dodržiavanie pravidiel prevádzkovateľmi prenosových sústav. EHSV považuje za potrebné posilniť spoluprácu a koordináciu medzi prevádzkovateľmi prenosových sústav. Zriadenie Európskej siete prevádzkovateľov prenosových sústav pre elektrinu (ENTSO), ktorej návrh stanov bude predložený na jar 2011, dá výrazný impulz a umožní vypracovať sieťové predpisy, ktorými sa zaručí účinný a transparentný prístup k prenosovým sústavám v súlade s nariadením (ES) č. 714/2009. Tieto sieťové predpisy by mali byť v súlade s rámcovými usmerneniami, ktoré majú nezáväzný charakter a ktoré má vypracovať agentúra.

4.10 ENTSO by svoju činnosť mala vykonávať v súlade s predpismi o hospodárskej súťaži a realizovať proces postupnej harmonizácie a integrácie cezhraničných sieťových predpisov, ktorých cieľom však nie je nahradiť vnútroštátne sieťové predpisy. Regionálna spolupráca je rozmerom, ktorý môže zaručiť najvýraznejší pokrok pri integrácii jednotného trhu s energiou. EHSV podporuje možnosť, aby sa v rámci všeobecnej spolupráce ENTSO rozčlenila na regionálne oblasti.

4.11 Regionálna spolupráca je už dnes rozbehnutá a spočíva na povzbudivých základoch. Plynárenská regionálna iniciatíva (GRI) a regionálna iniciatíva pre elektrickú energiu (ERI) prinášajú vynikajúce výsledky. EHSV podporuje a oceňuje prejavene úsilie regulátorov a účastníkov trhu vyriešiť zložité problémy týkajúce sa spojovacích vedení a vytvorenia dobre fungujúceho a transparentného trhu.

4.12 Napríklad uzavretie takejto dohody medzi orgánmi a prevádzkovateľmi prenosových sústav Slovinska a Talianska vytvorilo predpoklady na zvládnutie problémov súvisiacich s preťažením siete a vyrovnávaním kapacity pomocou systémov predbežného varovania pre predpokladané zasiahnuté oblasti a vyvážených a transparentných riešení prostredníctvom metódy prepojenia trhu (*market coupling*), pričom ústredný účastník trhu zozbiera údaje o prognóze dopytu a ponuky s cieľom zlepšiť účinnosť trhu stanoveného deň vopred.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 EHSV súhlasí s využívaním delegovaných aktov na stanovenie špecifických požiadaviek týkajúcich sa určenia a zhromažďovania údajov, ktoré musia byť vydané v prísnom súlade s ustanoveniami ZFEÚ. EHSV sa nazdáva, že pojmy v článku 2 sú vymedzené príliš všeobecne na to, že ide o nariadenie. Postup vydávania delegovaných aktov, ktoré budú obsahovať špecifikáciu vymedzenia dôverných informácií a manipulácie s trhom, v súlade s článkom 5 nariadenia, musí určiť lehotu pre vydanie delegovaných aktov, ako to stanovuje článok 290 ZFEÚ a mechanizmus na ich primeranú propagáciu.

5.2 Podľa EHSV hrozí, že pri uplatňovaní nariadenia môže dôjsť k narušeniu trhu, ak nebudú existovať jednotné pravidlá výkladu a ak sa národným orgánom neposkytne pomoc pri vypracovaní jednotného modelu hodnotenia a rozsiahleho spoločného zoznamu prípadov nezákonných praktík. EHSV navrhuje stanoviť lehoty pre delegované akty Komisie, aby sa trhu poskytla istota. V prípade potreby má Komisia stále možnosť tieto akty aktualizovať.

5.3 V článku 7 možno vybadať tie isté problémy, na ktoré sa už poukázalo. EHSV sa domnieva, že treba stanoviť termín, do ktorého sa Komisia zaviazá prijať delegované akty týkajúce sa zberu údajov, termínov, formy a obsahu oznamovania informácií. Účinnosť nariadenia je tým vyššia, čím je bližší termín prijatia nariadenia zo strany rozhodujúcich orgánov Únie.

5.4 EHSV pokladá právomoci, ktoré sa udeľujú národným regulačným orgánom, za vyčerpávajúce a výrazné, ale požaduje väčšiu istotu pri uplatňovaní nariadenia a kladie si otázku, či by nebolo vhodné stanoviť členským štátom prijateľne krátku lehotu na splnenie povinnosti „zaručiť“ regulačným orgánom

vyšetrovacie právomoci. Rozdiely v právnych predpisoch boli a naďalej sú jednou z hlavných príčin oneskorení, ku ktorým dochádza pri vytváraní jednotného trhu s energiou.

5.5 EHSV dúfa, že sankcie budú v zásade rovnaké v všetkých členských štátoch a že nebude dochádzať k „regulačnej arbitráži“, t. j. výberu krajiny, v ktorej sa uzavrie zmluva, podľa toho, kde hrozia menšie sankcie. Právne predpisy v oblasti zneužívania trhu (MAD) už stanovili spoločné normy v sankčných režimoch a Komisia to uvádza aj v odôvodnení 23 predloženého nariadenia. Veľkoobchodný trh s energiou je trh, na ktorom sa obchoduje s objemom energie, ktorý má uspokojiť požiadavky dovozu/vývozu, a preto nie je dôležité, kde sa fyzicky nachádza miesto, na ktorom sa dohadujú transakcie plynu alebo elektrickej energie.

5.6 EHSV zdôrazňuje význam vzťahov s tretími krajinami a oceňuje, že agentúra udržiava vzťahy a môže uzavrieť administratívne dohody s medzinárodnými organizáciami a správnymi orgánmi z tretích krajín. EHSV odporúča preformulovať znenie článku 14 v tom zmysle, aby sa agentúre udelila všeobecná právomoc zastupovať špecificky späť s účelom tohto nariadenia.

V Bruseli 16. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 54 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného imania, s cieľom dosiahnuť rovnocennosť týchto opatrení“ (prepracované znenie)

[KOM(2011) 29 v konečnom znení – 2011/0011 (COD)]

(2011/C 132/22)

Rada (15. februára 2011) a Európsky parlament (14. februára 2011) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 54 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného imania, s cieľom dosiahnuť rovnocennosť týchto opatrení“ (prepracované znenie)

KOM(2011) 29 v konečnom znení – 2011/0011 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 470. plenárnom zasadnutí 15. a 16. marca 2011 (schôdza z 15. marca 2011) rozhodol 180 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 21 sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 15. marca 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

2011/C 132/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Revízia nariadenia LIFE+ v polovici obdobia jeho uplatňovania“ [KOM(2010) 516 v konečnom znení]	75
2011/C 132/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Preskúmanie stratégie Spoločenstva týkajúcej sa ortuťi“ [KOM(2010) 723 v konečnom znení]	78
2011/C 132/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa ustanovujú osobitné opatrenia v oblasti poľnohospodárstva v prospech menších ostrovov v Egejskom mori“ [KOM(2010) 767 v konečnom znení – 2010/0370 (COD)]	82
2011/C 132/16	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 378/2007, pokiaľ ide o pravidlá vykonávania dobrovoľnej modulácie priamych platieb v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky“ [KOM(2010) 772 v konečnom znení – 2010/0372 (COD)]	87
2011/C 132/17	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov a o osobitných ustanoveniach pre určité poľnohospodárske výrobky (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov)“ [KOM(2010) 799 v konečnom znení – 2010/0385 (COD)]	89
2011/C 132/18	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2000/75/ES, pokiaľ ide o vakcináciu proti katarálnej horúčke oviec (modrému jazyku)“ [KOM(2010) 666 v konečnom znení – 2010/0326 (COD)]	92
2011/C 132/19	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom k európskemu priestoru bezpečnosti cestnej premávky: politické usmernenia pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020“ [KOM(2010) 389 v konečnom znení]	94
2011/C 132/20	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa zriaďuje jednotný európsky železničný priestor“ [KOM(2010) 475 v konečnom znení – 2010/0253 (COD)] a „Oznámenie Komisie o rozvoji jednotného európskeho železničného priestoru“ [KOM(2010) 474 v konečnom znení]	99
2011/C 132/21	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o integrite a transparentnosti trhu s energiou“ [KOM(2010) 726 v konečnom znení]	108
2011/C 132/22	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 54 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného imania, s cieľom dosiahnuť rovnocennosť týchto opatrení“ (prepracované znenie) [KOM(2011) 29 v konečnom znení – 2011/0011 (COD)]	113

Predplatné na rok 2011 (bez DPH, vrátane poštovného)

Úradný vestník EÚ, séria L + C, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	1 100 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, tlačené vydanie + ročné DVD	22 úradných jazykov EÚ	1 200 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	770 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, mesačné (súhrnné) DVD	22 úradných jazykov EÚ	400 EUR ročne
Dodatok k úradnému vestníku (séria S), Verejné obstarávanie a výberové konania, DVD, jedno vydanie za týždeň	viacjazyčné: 23 úradných jazykov EÚ	300 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria C – konkurzy	jazyk(-y), v ktorom(-ých) sa konajú konkurzy	50 EUR ročne

Úradný vestník Európskej únie, ktorý vychádza vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie, si možno predplatiť v ktoromkoľvek z 22 jazykových znení. Zahŕňa sériu L (Právne predpisy) a C (Informácie a oznámenia).

Každé jazykové znenie má samostatné predplatné.

V súlade s nariadením Rady (ES) č. 920/2005 uverejneným v úradnom vestníku L 156 z 18. júna 2005 a ustanovujúcim, že inštitúcie Európskej únie nie sú viazané povinnosťou vyhotovovať všetky právne akty v írskom jazyku a uverejňovať ich v tomto jazyku, sa úradné vestníky uverejnené v írskom jazyku predávajú osobitne.

Predplatné na dodatok k úradnému vestníku (séria S – Verejné obstarávanie a výberové konania) zahŕňa všetkých 23 úradných jazykových znení na jednom viacjazyčnom DVD.

Predplatitelia *Úradného vestníka Európskej únie* môžu získať rôzne prílohy k úradnému vestníku, ktoré sa budú zasielať na základe jednoduchej žiadosti. O vydaní týchto príloh budú informovaní prostredníctvom oznámení pre čitateľov, ktoré sa vkladajú do *Úradného vestníka Európskej únie*.

Predaj a predplatné

Rozličné platené publikácie, rovnako ako aj *Úradný vestník Európskej únie*, si možno predplatiť a získať u obchodných distribútorov. Zoznam obchodných distribútorov možno nájsť na tejto internetovej adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sk.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) poskytuje priamy a bezplatný prístup k právu Európskej únie. Na stránke si možno prehliadať *Úradný vestník Európskej únie*, ako aj zmluvy, právne predpisy, judikatúru a návrhy právnych aktov.

Viac sa dozviete na stránke: <http://europa.eu>

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK